PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI,

De ratione Quantitatis Syllabariæ Liber:
De varijs carminum generibus, Comicorum autem præcipuè, lucubratio:
De accentibus, ſeu Tonis tractatus:
De Figuris Poemati frequentibus Epitome.

ROBERTI VVIDII TORNODORAEI
De Græcis Dialectis libellus.
Ars verſificatoria, ex libro decimo Epitome, Deſpaur. auth. Peliſſ.

GEORGII FEDRI
De carminib. artificioſè componendis præcepta,

EIVSDEM BARTELONAEI
Syntaxis Latina facili carmine conſcripta.

Acceſſit denique THOMAE CORRAEAE, De Proſodia, & verſus componendi ratione, Libellus.

VENETIIS, MDXCII.

Apud Florauantem Pratum.

REVERENDISSIMO

DD. Claudio de Longay,

S. R. E. CARDINALI,

vulgò de Giury nuncupato,

PANT. BARTELONAEVS S.

CVM in dubio multū diuq; (s-set animus, Cardinalis amplissime, ecquē mihi potissimùm ad refellendam, coercēdam q; maledicorum inuidiā aduocarē, veniebant in mentem nonnulli, quorum aut grauitate summa fastigio q;, aut quia nondum eorum benignitatē in me sensissem, obstupescebam. Erat igitur opus ex raro nobilissimorū hominū genere aliquis eiusmodi, qui summam cum summa grauitate iunxisset humanitatem, qui me sibi deuinxisset officijs, beneficijsq; omnibus. Talem aūt tam opportunū, tā ex animi mei sententia neminē præter te, vel ēt in vltimis terris si requirerē, facilè reperirē. Quippe cuius authoritas inter maximos et grauissimos Antistités excellit, & omnis māsuetudinis plena, cuius ductu, curaq; grex sanctissimorū hominū cuius consilijs & institutis stat oīs, stabiliturq; religiosorum ecclesia. Tua verò (absit assentationis opinio) in eos qui tibi iure seruitutis iugum submittunt, tāta merita cōstāt, vt ego qui sum in eorū numero, nihil loci nobis referenda gratia relictum esse putē. Sed quoniam nemo tam stolidus est, tā iners, tam

omni re destitutu, cui nō vlla ad aliquā si minus ipsius beneficij, at certè animi grati remuneratione suppetat facultas: idcirco munus hoc nostrū planè quidem leuidēse, tibi præ cæteris oblatū volui, tū ut uiderer tuorum in me meritorum, qui plus aduersum te nequeo, reminisci: tum vt tua, qua per multos superas ætatis tuæ, authoritas, mordacium morosorumq; quibus redundant omnia, morsus atque impetus debilitaret. Libellum iam hunc ediderā, sed minutiorē multo, quàm nunc est, minorisq; momēti ad vtilitatē studiosorum adolescentium: eum verò cùm adeo viderem auspicato in lucē prodijsse, vt passim in manib. haberent assidueq; volutarent literarum tyrunculi, plurimis aūt iam progressu temporis & typographorū incuria labefactatū mēdis, reparaui locupletauiq; tū emendatioribus typis tradidi. Quamobrē, Illustrissime Cardinalis, huic lucubratiōni quātulacunque nostræ, te omnium maximè tutorē ac præsidē elegi, in cuius authoritate noster labor delitesceret, sineq; metu consisteret, ꝙ cùm maiori longè dignus sis munere, tum hoc leuius ab humanitate tua, quæ in propinqua parte nobilitatis est, nō abhorrere existimo. Cuicūq; enim placebit hoc opusculū siue vt versuum genera ac methodos ediscat, siue tonos cōcentusq; syllabarū in quibus hæsitare diuinis pſertim in cæremonijs insignis est imperitiæ, te is mirabitur, tibi gratias aget, mihi sat erit, si senserim hunc meū tibi laborē non iniucūdum fore. Vale. Rauerijs, Calendis Nouembris, Anno à Christo in crucem acto, M D L V I I I.

TYPOGRAPHVS
Ad Lectorem.

PAVCIS accipe candidè Lector, rationem qua motus hanc nouam & emendatam syllabariæ quantitatis lucubrationẽ author denuo tibi parauerit. Is cùm videret progressu tẽporis, Typographorumq; incuria editiones, quæ hanc præcesserunt, adeo labefactatas, vt vix integra dictio in illis à literarum tyrunculis agnosceretur, curauit hanc reparare, locupletare, ac emendatoribus typis tradere. Quare illius laborẽ proba, gratiasque immortales illi age, quòd hoc opusculum reparatum ac locupletatum tibi tradiderit, vt sine magistro versuum genera, tonos, concentusque syllabarum à temetipso discere possis. Vale.

SINGVLARIVM HVIVS PROSODIAE LOCORVM,

INDEX.

PROSODIAE finitio. fol.1.
regulæ generales, prima depositione, de liquescentia, & de diphthongo. fol.1. 132.

Regula de vocal. ante vocal.4.

A ante a. 1
a, ante e. ibid.
a, ante i. ibid.
a, ante o. ibid.
a, ante u. 2
E, ante omneis voca les. ibid.
e, ante a. ibid.
[illegible]
e, ante e. ibid.
æ, ante e. ibid.
e, ante i. ibid.
æ, & œ, ante i. ibid.
e, ante o. ibid.
æ, &, œ ante o. ibid.
e, ante u. 4
æ, & œ, ante u. ibid.
I, ante omnes voca les. ibid.
i, ante a. ibid.
i, ante e. ibid.
i, ante o. ibid.
i, ante u. 5
O, ante a. ibid.
o, ante e. ibid.
o, ante i. ibid.
o, ante o. 6
o, ante u. ibid.
u, ante omnes voca les. ibid.
regula de deriuatione. ibid. & 134.
regula de compositio ne. 7.134
regula de particulis A, præ, De, Se 8.134
regula, de i, & o, in com pol. 9.135
regula de præteritis, dis syllabis, & polysyl labis. 9.136
regula de supinis. 10.136
regula de verborum crementis. fol. 14. 136
regula de crementis no minum. 12.136
regula de cremento pro nominis & partici pij.

pij. 16
carminis definitio. 16.
de pedibus. 17
de varijs carminum generibus. 17

Vocales ante consonantes, in primis syllabis.

A, ante b. 36
a, ante c. 37
a, ante d. 38
a, ante f. eod.
a, ante g. eod.
a, ante l, in dissyl 39
in polysyllabis. ibid
a, ante m, in dissyllabis. 40
in polysyllabis. ibid.
a, ante n, in dissyl. eod.
in polysyllabis. 41
a, ante p. eod.
a, ante q. ibid
a, ante r. eo.
a, ante s, in dissyl. 42.
in polysyllabis. eod.
a, ante t. 43
a, ante u 44
e, ante b. eod.
e, ante c. 45
e, ante d, in dissyllabis eod.
in polysyllabis ibi.
e, ante f.
e, ante g eod.
e, ante l, in dissyllabis. ibid.
in polysyllabis 47
e, ante m. eod.
e, ante n. 48
e, ante p. 49
e, ante q. ibid.
e, ante r. 50
e, ante s. 51
e, ante t. eod.
e, ante u. 52
i, ante b. 53
i, ante c. eo.
i, ante d 54
i, ante f, & g. 55
i, ante l. ibid.
i, ante m, in dissyllabis. 56
in polysyllabis. eo.
i, ante n. 57
i, ante p. eod.
i, ante q. 58
i, ante r, in dissyllabis, eod
in polysyllabis. eo
i, ante s 59
i, ante t. eod.
i, ante u. 60
o, ante b. eod
o, ante c 61
o, ante d, in dissyllabis eod.
in polysyl. eod.
o, ante f. 62
o, ante g. eod.
o, ante l. eod.
o, ante m. 63
o, ante n. eod.
o, ante p. 64
o, ante q. eod.
o, ante r. eod.
o, ante s. 66
o, ante t. eod.
o, ante u. 67
u, ante b. eod.
u, ante c. eod.

u, ante d. 68
u, ante f. eod.
u, ante g. eod.
u, ante l. eod.
u, ante m. eod.
u, ante n. 69
u, ante p. eod.
u, ante r. eod.
u, ante s. 70
u, ante t, in dissyl. eo.
in polysyllabis. eod.
u, ante u. eod.

Vocales ante consonantes, in mediis syllabis.

a, ante b. 70
a, ante c. 71
a, ante d. eod.
a, ante f. 72
a, ante g. eod.
a, ante l. eod.
a, ante m. 73
a, ante n. eod.
a, ante p. eod.
a, ante q. 74
a, ante r. eod.
a, ante s. eod.
a, ante t. 75
a, ante u. eod.
e, ante b. 76
e, ante c. eod.
e, ante d. eod.
e, ante f. 77
e, ante g. eod.
e, ante l. eod.
e, ante m. 78
e, ante n. eod.
e, ante p. 80
e ante q. eod.
e, ante r. eod.
e, ante s. 81
e, ante t. 82
e, ante u. 83
i, ante b. eo.
i, ante c. eod.
i, ante d. 84
i, ante f. 85
i, ante g. eo.
i, ante l. 86
i, ante m. 87
i, ante n. eod.
i, ante p. 89
i, ante q. eo.
i, ante r. eo.
i, ante s. 90
i, ante t. eo.
i, ante u. 92
o, ante b. eod.
o, ante c. eod.
o, ante d. eod.
o, ante f. 93
o, ante g. eod.
o, ante l. eo.
o, ante m. eod.
o, ante n. eod.
o, ante p. 94
o, ante q. eod.
o, ante r. eo.
o, ante s. 96
o, ante t. eo.
o, ante u. eod.
u, ante b. eo.
u, ante c. 97
u, ante d. eod.
u, ante f. eod.
u, ante g. eod.
u, ante l. eo.
u, ante m. eo.
u, ante n. 98

u, an-

u, ante p. eod. u, ante t. 99
u, ante r. eod. u, ante u. eod.
u, ante s. eod.

VOCALES FINALES tum in nominibus, tum in verbis, quanta.

A finale. 99.140
e, finale, in nominibus. eod.
141
e, finale in verbis, eodem.
e, finale in aduerbiis, eod.
e, finale, in interiectionibus. eod.
e, finale, in monosyllabis. eod.
i, finale. eod.
o, finale. 101
u, finale. eod.

Consonantes finales.

b, finale. 101.142
c, finale. eod.
d, finale. eod.
f, g, h finalia
l, finale. eod.
n, finale. 102.142
p, finale. eod.
r, finale. eod. 143
as, finale. 102
es, finale. 103
is, finale. eod.
os, finale. 104
us, finale. ibid.
t, finale. ibid.
de decem vitiis in carmine vitandis. 144

Accentuum ratio.

accentus definitio. 104. 145
accentus triplex. 104
accentum regulæ. eod.

INDEX FIGVRARVM.

AEschrologia, fol. 116. 149.
acirologia 107.148
ænigma 107. 148
allegoria 110. 155
allœotheta, siue allœosis. 114. 158
amphibologia 106. 148
anadiplosis 109.152
anaphora 111.152
anastrophe 110.155
antiphrasis 111.155
antipophora. fol. 113 156
antiptosis 113
antithesis 108.151
antitheton 114.157

antonomasia 112. 154
aphæresis 107.150
apocope 107. 150
aposiopesis 113. 149. 153
apophasis 115
apostrophe 114.158
asteismos 111.156
asyndeton 109.152
aetiologia 115
barbarismus 107. 148
brachylogia 114
cacophaton 107. 149
cacosyntheton eod.
charientismos 111. 155
chronographia 109
climax. 111.153
catachresis 112. 153
catalogus. 115
catexoche 115
dialyton 109
diastole 108.150
diæresis 108. 150
ecthlipsis 108. 150
eclipsis 106. 149
emphasis 114.158
epanalepsis 109.152
epanodos 114. 157
epenthesis 107.150
epexegesis 114. 157
epimone 113. 156
epitheton 112. 154
epiphonema 115
epicedion 115
epizeuxis 109. 152
erotema 114. 157
euphonia 114. 158
figura 107
geographia 109
genesis vel genealogia 115
hendiadis 113. 157
homœosis 113. 156
homœoteleuton 111. 153
homeoptoton 111.153
hyppalage 113.157
hyperbaton 110. 154
hyperbole 110. 155
hypozeusis 109.151
hirmos 116. 153
hysterologia 110
hysteron pro teron 110
hysterozeugma 108
icon. 113.156
ironia 110. 155
lyptote. 113. 157
lexis 108
macrologia 114.149
mesozeugma 109
metaphora 112. 153
metaplasmus 107. 150
metathesis 108. 151
metonymia 112. 153
metabole. 115
metalepsis 112.153
onomatopœia 113. 154
parabola 113. 156
paradiastole 115. 157
paradeigma 113. 156
paragoge 107 150
parenthesis 110. 155
parœmia 111. 155
paromeon 111. 152
paronomasia 111. 152
periphrasis 109. 154
perissologia 106.148
pleonasmus 106. 148
polyptoton 111 153
polysyndeton fol.109 152

prolepsis 108.151
prosopopoeia 114
prothesis 107.150
protozeugma 108
ploce 115
parallage 108
parelcon 116.158
palilogia 115
sarcasmos 111.156
schema 108.151
schesis onomaton 111
152
solecismus 107.152
synecdoche 112.154
syllepsis 109.152
synalepha 108
syncopa 107.150
synęresis 108.150
synchesis 110.155
synthesis 114
systole 108.150
tapinosis 107.149
tautologia 106.148
tmesis 110.155
topographia 109
tropus 112.153
topothesis 110
zeugma. 108.151

DE QVINQVE GRAECORVM Dialectis 104.

quid dialectus, & quotuplex 118
de Attica Dialecto 119
de Ionica 120
dorica 124
æolica 123
poetica 125

ARTIS VERSIFICATORIAE Epitome ex Despauterio 127.

De versibus non fundendis ex tempore 158

de delectu verborum. 159
de structura verborum 160
de epithetis. 162
de concinnitate pedum membrorum, & numerorum. 162
de figuris quibusdam. 165
de quibusdam vitijs pētametri 168

TABVLÆ TOTIVS SYNTAXEOS.

Syntaxis constat congruentia
exigentia &
delectu.

Congruentia quadruplex.

Adiectiui cum Substantiuo,
relatiui cum antecedente,
interrogatiui cum redditiuo, &
nominatiui cum verbo.

Exigentia duplex.

Anterior, quæ soli verbo conuenit.
posterior, quæ competit omnib. orationis partibus.
excepta coniunctione.

Nomen quatuor casus exigit.

Genitiuum,
datiuum,
accusatiuum,
ablatiuum.

Genitiuum exigunt.

Substantiua, &
adiectiua.

Substantiua.

Omnia exceptis proprijs nominibus.

Adiectiua.

Partitiua.
verbalia.
participia facta nomina
scientiæ, &
Inscitiæ.
desiderium & contra significantia.

Genitiuum vel datiuum adsciscunt.

Adiectiua propinquitatis, &
similitudinis.

Genitiuum, vel ablatiuum postulant.

Adiecti a copiam, aut egestatem connotantia Attributa.

Datiuum adsciscunt.

Substantiua, &
adie-

adiectiua.

Substantiua.
Verbo Sum addita.
Adiectiua significantia.
} Vtilitatem,
damnum,
gratitudinem,
odium, aut
aptitudinem, item
verbalia in bilis,
vel in dus
Datiuum, vel Ablatiuũ exigit.
Opus substantiuum.
Accusatiuum adsciscunt.
Adiectiua per Synecdochen.
Accusatiuo, vel ablatiuo subiiciuntur.
Mensuræ nomina.
temporis spatium connotantia.
Ablatiuum desiderant significantia.
Instrumentum,
causam, aut
circumstantiam, aliquã:
item,
dignus & indignus.
Ablatiuum cum præpositione recipiunt.
Ordinis numeralia, & diuersitatis adiectiua.
Gradus comparationis Tres.
Positiuus, Comparatiuus, &
superlatiuus.

Positiuus exigit.
Secundum significationem.
Comparatiuus inter res eiusdem naturæ.
Genitiuum pluralem inter duo.
Inter res diuersas.
Ablatiuum vtriusq; numeri sine præpositione.
Superlatiuus inter plures.
Genitiuum pluralem, comparatiuus item, & Superlatiuus.
casum sui positiui.
Positiuo debitæ particulæ
Per, valde, maximè, in primis, mirificè &c.
Comparatiuo.
Quæ, o finiunt aduerbia.
Comparatiuo & Superlatiuo.
Longe, & multo.
Superlatiuo tantum.
Facile
Comparatiui constructionem impedit.
Quam, particula.
Ornatum adfert cum ei additur.
Relatiuum Qui, quæ, quod,
Pro, vel, vt.
Pronomen tres casus exigit.
Genitiuum, Datiuum, &

& Ablatiuum.
Genitiuum habent.
substantiua, & adiectiua.
Substantiua.
Quæ neutra sunt adiectiuorum.
Adiectiua.
Partitionē significantia.
Datiuum, uel ablatiuum.
Idem:
Verbum construitur.
A fronte, & A tergo.
A fronte.
Verbū personale modi finiti cum nominatiuo, & eius loco infinitiuus, & cætera.
A tergo regit.
Nominatiuum, Genitiuum, Datiuum, accusatiuum, & ablatiuum.
Nominatiuum regunt:
Verbum substantiuum, verbum vocatiuum, & quæ vim eorum habēt.
Genitiuum postulant.
Sum, cum possessionem significat
satago, Misereor, & Misereso: item
quæ ad æstimationem pertinent.
Genitiuum vel accusatiuum desiderant.
Recordandi, & obliuiscendi uerba.
Genitiuū, vel ablatiuum.
Quæ ad accusationem, crimen, vel absolutionē pertinent, item.
abundantiæ, & vacuitatis verba; & quæ ad animi perturbationem spectant.
Datiuum postulant.
Sum pro habeo.
Item verba.
Auxilii.
nocendi, irascendi, & maledicendi:
obsequij verba,
assensus,
occursus & repugnantiæ.
contingentiæ,
studij & diligentiæ adhibendæ
confidentiæ
parcendi.
cum varijs præpositionibus composita
acquisitiue posita.
festiuitatis gratia.
Duos datiuos habent.
Sū, pro dat, vel afficit.
verto, do, duco, & habeor.
Datiuum & accusatiuū desiderant
Dādi & reddēdi verba.
nuntiādi & Declarandi.
iubendi & Cōmittendi.
prohibendi, & negandi.
excellentiæ,
comparandi,
promittendi,
arrogandi,

ascri-

a ſcribendi;
ſubiugandi,
deuouendi, &
alia præterea.

Accuſatiuum tantum poſtulant.

Actiua verba
neutra tranſitiua
neutra etiam abſoluta
neutra, per figuram.

Duos accuſatiuos habent.

Veſtiendi
rogandi
informandi
commonendi, &
celo verbum.

Accuſatiuum vel ablatiuum poſtulant.

Verba quæ ad quam diu reſpondent.
verba diſtantiæ
neutrum, vel paſſiuum
per Synecdochen.

Accuſatiuum cum ablatiuo poſtulant.

Onerandi, &
exonerandi
afficio item, &
proſequor.

Accuſatiuum & ablatiuum cum præpoſitione.

Auferendi verba.

Ablatiuum ſolum.

Quæ exceſſum,
inſtrumentum,
formam, vel modum
precium, aut
efficientem cauſam ſignificant.

Per eclipſin in oratione poſita.

Potiendi verba
ſequelæ, aut ablatiuus
abſolutus præterea.

Ablatiuum cum præpoſitione requirunt.

Paſſiuum verbum,
paſſiuum ſignificatione
tantum,
accipiendi, &
rogandi verbum.
diſtandi abſtinendi mereri bene, vel male:
Cui ſuccedit materialis dictio.

Communes caſus admittunt.

Neutra etiam abſoluta
propter præpoſitionem
in compoſitione.
propter præpoſitionem
in appoſitione
compoſita dictio pro
ſimplici.
deriuatorum Syntaxis.
pugnantia
ex ſignificatione con.
ſtructio obſeruanda circuitionis
virtus, &
delectus in verbis.

Infinitiuus regit.

Ab anteriore &,
a poſteriore.

Ab interiore.

Acuſatiuum.

A poſteriore.

Caſum ſui verbi;

ſimiles caſus conectunt.

Eſſe, &

infi-

Infinitiua alia quædam.
Infinitiuus pendet.
A verbis ſenſum, aut uoluntatẽ ſignificantibus
ab adiectiuis qbuſdam.
a ſubſtantiuis Poetico more.
Impersonalium.
Quædam actiuæ uocis in T.
quædã paſſiuæ in tur.
Paßiuæ vocis regunt.
ab interiore, &
a poſteriore.
Ab interiore.
Ablatiuum præfixa præpoſitione.
A posteriore.
Nullũ, niſi deducantur.
a neutris abſolutis, aut quibus præpoſitio ſuppeditat.
Actiuæ uocis multiplex.
Primi ordinis.
ſecundi ordinis.
tertij ordinis.
quarti ordinis.
Primi ordinis.
Intereſt
refert,& eſt.
Hæc genitiuos postulant.
Nominum.
Pronominum &
participiorum.
Excipiuntur.
Mei,
tui, ſui,
noſtri,
ueſtri,

Horum loco intereſt, & refert recipiuntur.
Mea, tua,
ſua, noſtra,
veſtra,&
cuia. *Eſt vero.*
meum, tuum,
ſuum, noſtrum,
veſtrum.
Secundi ordinis.
Pœnitet, miſeret,
tędet, piget, &
pudet.
Ab interiore poſtulant.
Accuſatiuum.
A poſteriore
Genitiuum
Tertij ordinis.
Liquet, vacat
conuenit decet
expedit licet, &
ſufficit.
Ab anteriore poſtulant.
Infinitiuum
A poſteriore.
Genitiuum
Quarti ordinis
Iuuat decet,&
oportet.
Ab anteriore
Infinitiuum
A poſteriore
Accuſatiuum
Gerundiorum tres terminationes.
Di,vt amandi
dum,vt amandum
do,vt amando.
Ab anteriore
Nihil prorſus regunt.

Apo-

A posteriore
Actiuè sumpta, casum sui verbi:
passiuè autem, nihil omnino.
In di, postponuntur
Substantiuis, &
adiectiuis quibusdam
In dum post ponuntur
Verbis motus ad locum, &
verbis etiam quietis.
Succedunt praeterea praepositionibus.
Ob, ad,
propter, & ante.
In do, postponuntur praepositionibus.
In, de,
cum, e,
ex, a, vel ab.
Aut absolute ponuntur omnino.
Supinorum duae terminationes.
Vm, vt lectum.
v, vt lectu.
Ab anteriore
Nullum casum habent.
A posteriore
Si sumantur actiuè verbi sui casũ recipiunt; passiue nullum prorsus.
In vm iunguntur
Verbis apertum, aut latentem motum significantibus; ponuntur & absolute cum verbo est, vel passiue, cum infinitiuo iri.

In V iunguntur
Adiectiuis nominibus
Participium ab anteriore
Nihil regit
A posteriore.
Casum sui verbi.
Ans, ens, & Rus,
Ab actiuo, regunt accusatiuum
a neutro casum secundũ significationẽ verbi
Tus, & dus.
A passiuo regunt ablatiuũ praefixa praepositione
Ans, Ens, Rus, & Tus.
A deponenti actiuo accusatiuum.
Ans, Ens, & Rus.
A cõmuni accusatiuum.
Dus.
Ablatiuum affixa praepositione.
Tus, vel Sus.
Nunc accusatiuum, nũc ablatiuum, pro significatione.
Migrat in nomen participium.
Mutatione constructionis,
temporis amissione,
assumpta cõparatione,
compositione a verbo aliena, &
cum a uerbi significatione dissentit
A uerbũ constructio.
cum nominatiuo,
genitiuo,
datiuo,

accusatiuo,
vocatiuo, &
ablatiuo.

Cum nominatiuo

En, & Ecce.

Cum genitiuo

Quantitatis.
loci, &
temporis, Item
quæ sunt superlatiui gradus.

Cum datiuo

Obuiam Similiter
propinquius, &
propius.

Cum accusatiuo

A præpositionibus accusatiuis deducta.

Cum vocatiuo

Vocandi,
compellandi.

Cum ablatiuo

Aduerbium comparatiui gradus.

Cum genitiuo, vel ablatiuo.

Pridie, &
postridie.

Cum accusatiuo vel ablatiuo

Abhinc temporis aduerbium.

Cum nominatiuo, genitiuo, accusatiuo, & ablatiuo.

Amplius, &
Minus.

Quæsitiua præcipua 4.

Vbi in loco:
quo, ad locum
qua, per locum,
vnde de loco.

Ad vbi respondent.

Hic, Istic,
illic &c.

Ad quo.

Huc, Istuc,
illuc, &c.

A qua.

Hac,
istac, illac, &c.

Ad vnde.

Hinc, istinc,
illinc, &c.

In loco & de loco significant.

Foris, & intus.

In loco & ad locum

Nusquam, vsquam, &
vspiam

In loco, de loco, & ad locum.

Peregre

Ad vbi respondent nomina.

Propria, &
appellatiua.

Propria

Aut minorum locorum
aut maiorum

Locorum minorum propria.

Primæ, vel Secundæ singularis numeri, in genitiuo;

Tertiæ

In datiuo, vel ablatiuo.

Primæ vel Secundæ pluralis

In ablatiuo itidem.

Lo-

Locorum minorum propria, aut appellatiua
In ablatiuo, præfixa præpositione in.
Quatuor appellatiua in genitiuo.
Humi militiæ,
belli, & domi.
Vnum in datiuo, vel ablatiuo.
Ruri, vel Rure;
Ad quo respondent nomina.
Propria &
appellatiua
Propria
Locorum minorum in accusatiuo
Locorum maiorum & appellatiua.
In accusatiuo similiter, sed cum ad.
Duo appellatiua reiiciunt præpositionem.
Rus, &
domus,
Ad vnde respondent.
Propria similiter, &
appellatiua.
Propria
Locorum minorum, &
Maiorum.
Locorum minorum
In ablatiuo sine præpositione
Locorum maiorum
In ablatiuo etiam, sed cum præpositione A, vel, de, sic de appellatiuis iudicandum.

Duo tamen reiiciunt præpositionem.
Rure, &
domo.
Ad qua, respõdent etiam
Propria, &
appellatiua.
Propria
Locorum minorum, &
Maiorum.
Locorum minorum
In ablatiuo etiam
Locorum maiorum, & appellatiua.
In accusatiuo addita præpositione per;
Duo appellatiua sequuntur propria
Rure, &
domo.
Coniunctio connectit
Casus, &
modos similes:
sed non tempora.
Præpositionum.
Aliæ accusatiuæ, 30 numero, quæ accusatiuo seruiunt. Aliæ ablatiuæ, 15 tãtum quæ ablatiuo. Aliæ cões 4 utrique casui subseruientes.
In, sub,
super, &
subter.
In seruit accusatiuo, cum signi-ficet.
Erga, contra,
coram,
apud,
ad, & usque ad,

Item

Item et cum significatur.
Motio,
mutatio,
diuisio,
similitudo, &
rei incrementum cum
tempore.
Seruit autem ablatiuo
Cum ablatiuus in loco significat
Sub, seruit accusatiuo cũ significat
Subter,
circum,
paulo ante, &
paulo post.
Seruit autem ablatiuo cũ significat.
In
ad
iuxta &
infra.
Super seruit ablatiuo cũ significat
Vltra,
propter.
prope, &
inter
Ablatiuo seruit cum significat
De, vel
in,
Subiter iungitur promiscue
Accusatiuo, &
ablatiuo,
Præponitur
A, consonantibus.
ab, vocalibus,
abs, & q, & t.
Interiectio cum quinque casibus solet construi
Nominatiuo.
datiuo,
accusatiuo, &
ablatiuo,
O, iungitur
Nominatiuo,
accusatiuo, &
vocatiuo.
Hau, & Proh.
Nominatiuo, &
accusatiuo.
Hei & Veh.
Datiuo tantum.
Apage
Accusatiuo, &
ablatiuo præfixa præpositione.
Figurarum tabula
Figurarum
Aliæ constructionis,
aliæ dictionis,
aliæ locutionis.
Constructionis figuræ,
Appositio,
euocatio,
synecdoche
syllepsis
zeugma
prolepsis
antiptosis
enallage, &
eclipsis.

FINIS.

INDEX SINGVLORVM Thomæ Corræi locorum.

De Prosodia, & metri componendi ratione.

Prosodia, & eius definitio. fol. 236
Syllaba, & definitio eiusdem eo.
Syllaba triplex 237
Tempus, quid sit eod.
Syllaba longa, breuis, vel communis quæ dicatur eo.
Modi cognoscendi quātitatē in syllabis 238
Primus modus de vocali ante vocalem, & exceptio eius eo.
Græca quæ Latini vsurpant, producentes vocalem ante vocalem 239
Secūdus modus de diphthongo cum sua regula eod.
Tertius modus expositione, cum regula & exceptione eo
Quartus modus de compositione, cum exceptione, & eius appendicibus 240
Quintus modus ex deriuatione, cum exceptionibus, & appendice 241
Sextus modus de præpositione cum exceptione eod.
Septimus modus de canone 242
Canon de præteritis, & eius exceptio eod.
Canon de supinis, & exceptio eod.
De cremēto nominum eod.
Crementū secundæ declinationis eo.
Crementum tertiæ cum exceptione eo.
Crementū numeri pluralis, cum appendice 244
Crementum verbi, quā do fieri dicatur eo.
Canones quatuor de cremento verbi eo.
Obseruationes cognoscendi quantitatem syllabæ per annotationem quarundam dictionum barbararum, tam in principio, & medio, quàm in fine dictionis, cum earundem exceptionibus

nibus 245. & seq.
Syllaba communis quot modis fiat in versu 250
De pedibus,& quod sit officium eorum, & quod sint numer. 251
De versibus, & vnde dicatur versus 252
Rythmus duplex, & quid sit rythmus eo.
Versus quid differat à rythmo eo.
Carmen vnde dictum eodem
Modus vnde dicatur eodem
Versus quid sit, & eius quot sunt genera eod.
De carmine Hexametro 253
Vnde dictum sit, quibus constet pedibus eod.
De Pentametro, & eius constitutione 254
De Asclepiadeo, vnde nomen sumpserit, & quibus consistat pedibus eo.
Phaleucium, sic dictum ab auctore, quibus constet eo.
Sapphicum ab inuentrice, quos recipiat pedes eo.
Iambicum, & varius eius vsus 255
Figuræ carminum quæ sint eo.
Cæsura eod.
Synalœpha 257
Complosio 258
Ecclipsis. 259
Synæresis eod.
Diæresis 260
Diaplasmus eod.
De accentibus & eorum signis vel notulis eod.
Leges accentuum 261
De peregrinis vocibus accentuandis. 262

FINIS.

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI,

In Prosodiam Epitome.

PROSODIAM cõpendiosè scripturi, primũ à regulis generalibus auspicabimur, sed quid prosodia sit prius definiendum duximus. Itaque Prosodia est carminis & accentus notitia. De carminis & pedum ratione (nequid hic expectes) illico post generales regulas pcipietur, et de accẽtu post regulas spãles.

Adnotabimus præterea ex literis duab. & viginti, quibus vtuntur Latini, quinque tantum esse vocales, A. E, I, O, V: cæteras verò consonantes, in quas, sæpe etiam migrant, I, & V: ut Virgo, Iupiter.

Ex cõsonãtib. nouẽ mutas esse B, C, D, F, G, K, P, Q, T.

Liquidas veras duas tantum, L, & R: minus proprias M, & N.

Duplices consonantes duas itidem, X, & Z, quarum vim habet I, ĩter duas vocales posita: vt, Maior, Peior.

Diphthongos quinque, AE, OE, AV, EV, & EI, vt Aeternus, Phœbus, Audio, Euterpe, Omneis.

Adnotabimus etiam ex vocalibus & consonãtibus syllabam confici: cuius quãtitas à vocali dependet. Nã quanta est vocalis, tanta dicetur syllaba.

Item ex syllabis dictiones conflari: prima. s. media & vltima: quandoquidem quæ inter primam sunt & vltimam, oẽs mediæ vocãtur syllabæ: ut in dictione Bartelonaeus Bar, prima est syllaba, us ultima: te, lo, næ, mediæ

REGVLARVM GENERALIVM Prima, de Positione.

Vocalis breuis, quã duæ consonantes cõtinuo sequũtur, est longa positione cõsonãtium; ut interpello, confingunt, perfectos.

Eadem

Eadem erit si duplex, ideſt, x, aut z, ſequatur, aut i, etiam conſonans, vt Axioma, Azimus, Troianus.

Quæ régula non in eadem dictione tantum locum habet, ſed in diuerſis etiam frequenter, vt, at regina graui, t, finis vnius dictionis, & r, principium alterius, producunt a, vocalem præcedentem.

SECVNDA REGVLA, de liqueſcentia.

Vocalis natura breuis quã muta & liquida in eadem ſyllaba ſequuntur, eſt anceps, vt, Tenebræ, tenebrę, Sympátris ſympatris. In diuerſis dictionibus muta cũ liquida nõ producunt antecedenté breuem, ſed breuis, vt erat, remanet, vt, Salis horrida grando. Cœlum reſcindere fratres.

Quòd ſi ſyllaba naturaliter longa fuerit, lõga remanet, vt matrimoniũ a mater, fratricida a frater, quorũ prima longatur natura.

REGVLA III. De diphthongo.

Diphthongus omnis natura producitur: vt, Æneas, Fœnus, Aula, Eugenia, Parteis.

Exceptio.

Præ, etſi diphthógo ſcribitur, ſequente tñ vocali breuiat, vt prçeo, põccupo, pãmbulo.

De diphthongis in Græcis dictionibus dicetur poſtea.

REGVLA QVARTA, de vocali ante vocalem in Latinis.

Vocalis ante vocalem in Latinis corripitur.

Exceptio.

Fi in fio producitur: vt fiam, fias, fiemus, fiebam:

ſiebam: Niſi cum poſt E ſequitur R: tunc enim ſi, corripitur; ut fierem, fieri, prima breui. Genitiui & datiui quintæ declinationis. E uocalē purā, id eſt, inter duas uocales poſitam, producunt: ut diei, ſpeciei. Nam ſi E uocalem conſonans præcedat, breuiatur: ut rei, ſpei.

Longatur & multorum ſententia uocalis ante I, in uocatiuis nominum in ius, & vbicunq; I, conſonans in uocalem uertitur: ut Caius, Cai pro Caij, Pompei pro Pompeij: Nam detrimentum literæ, uel ſyllabæ, productione compenſatur.

Variatio.

Genitiui in ius communem habent penultimam: ut unius, únius, illius íllius Excepto tñ altérius, quod ſemper breuiatur.

Non deſunt etiam qui uocalem ante uocalem in interiectionibus faciant ancipitem: ut, Ohe, Hahahe: Vaha, Haha.

Adnotatio.

Alîus genitiui caſus longatur.
Alius nominatiui corripitur

REGVLA QVINTA de Vocali ante vocalem in Græcis, & Hebrais.

A ante a, in Græcis & Barbaris dictionibus breuiatur: ut, Phraates, Nauſicaa, Naaman.

Variatio.

Variantur duo, Baal idoli nomen, Abraham multarum gentium pater.

A ante

A ante e.

A ante e, corripitur; ut, Aello, Danae, Aedon.

Exceptio.

Longantur, aer, vnum elementorum.
Laertes Laertæ, Vlyssis pater.
Laertæ Laertes, vrbs Ciliciȩ.

Variatio.

Variantur nomina in ael: vt, Israel, Michael, Raphael, Nathanael.

A ante i.

A ante i, tam Latinum, quàm Græcum breuiatur: vt, Iudaicus, Thebais, Phocais.

Exceptio.

Longantur genitiui, & datiui in ai, ut aulai, pro aulæ: pictai, pro pictæ, Achaia Græciæ regio: vñ Achaicus, & Achais, idis Homolaides, vrbs septem portarum: Laicus, popularis. Lais nomen mulieris: Laius proprium.
Nais, Nymphæ nomen, & fluuij. Mnais.
Panchaia, Arabiæ regio.
Taygete, es, vel Taygeta, æ, Agenoris filia.
Taygetus, montis nomen.
Thais, meretricis nomen.
Thraicius, qui est è Thracia.

Variatio.

Cain, viri proprium in sacris, qui fratrem interemit, primam uariat.

A ante o.

A ante o, longatur: vt, Amithaon, Machaon, Lichaon.

Ex-

Exceptio.

Aglaodos, canis, nomen.
Alaophon, pictoris nomen.
Chaos, rerum omnium confusio.
Gabaon, vrbs Iudææ.
Laodocus, uiri proprium.
Pharaon, rex Aegyptiorum.
Phaon, puer redamatus à Sappho.

Adnotatio.

Aonia, pro Hannonia Galliæ regione corripit primam, mediam producens.

Aonia, pro musarum regione, primam producens, secundam breuiat.

A ante u.

A ante u producitur: vt Nicolaus, Hermelaus, Menelaus, &c.

Exceptio.

Granaus, regis & populi nomen.
Danaus, viri Græci proprium.
Oenomaus, Regis nomen.
Talaus, vnus Argonautarum.

E ante vocales omnes.

E ante a.

E ante a, producitur: ut Calliopea, Ægea, Deiopea.

Exceptio.

Cochlea, pagi, & mulieris nomen.
Græcum in eus, vel in thea, breuitate, ante quamlibet uocalem: ut Tideus, ei: Thereus, ei.
Dorothea, Idomeneus, & Ilioneus sępiùs.
Albunea, montis & fontis nomen.

Anteas,gigantis,& regis nomen.
Arteate, Arteates.
Baleares,insulæ,& populi.
Bareas; philosophi nomen.
Boreas,uentus,qui & Notus dicitur.
Broteas, uiri nomen.i.deuorator Bractea.
Carneades, Philosophi nomen.
Crocea,oppidi nomen.
Cyaneæ,insulæ.
Cyneas,montis & uiri nomen.
Cynea fruticis nomen,Cochlea,æ.
Learcuns,filius Inorus.
Lea,leonis femella.
Leæna,idem.
Meleagra, oppidi nomen.
Meleager,Oenei regis filius,qui & Meleagrus.
Neæra,mulieris nomen.
Oceanus,maris Deus,uel ipsum etiam mare in neutro genere declinatum.
Phea,fluuius & uiri proprium.
Smerea,suffrutex.
Theanum,oppidum.
Theano,theanus,mulieris nomen.
Theegæa,oppidi nomen,sic Theegæus.
Tyrea,urbis nomen.

Et composita à quatuor Græcis nominibus; Creas, id est Caro,vnde Artocrea, id est,panis carnibus mixtus.

Θεῶ, id est, contemplor: vnde Theatrum.id est, locus eminés à quo spectatur.
Neos,id est,nouus: vnde Nearchus, Neapolis.

Cleos,

Cleos, id est, gloria: unde Cleanthes, Clearchus.

Adnotatio.

1. Aeneas, pro duce Troiano, Archisæ filio, mediam perducit.

Aeneas, pro altero quodam, in actis Apostolicis, eandem breuiat.

2. Rhea, mater Romuli priorem lõgat à Rhea, Saturni uxor eandem corripit.

Variatio.

Andreas, uiri proprium.
Chorea, iocularis saltus.
Framea, iaculum.
Idea, omnium rerum species.
Leander, adolescentis nomen.
Malea, Laconiæ promontorium.
Medea, mulieris nomen.
Nemea, eæ, vel Nemeæ, es, montis, urbis, & syluæ nomen.
Platea, quiuis locus amplus.
Rhomphea, gladij genus.

Diphthongus AE & OE ante A.

AE, vel OE diphthõgus ante a, longat: ut, Aeacus, Iudæa, Meliboea, Phronœa.

E, ante e.

E, ante e, corripitur: ut, Nemee.

Exceptio.

Etion, pater Andromaches.

AE, diphthongus ante e.

AE, ante e, producitur: vt, Nisæe, uel Nesæe: Aeta.

E, ante i.

E, ante i, producitur: vt, Deidamia

Deiphobus,Deianira,&c.

Variatio.

Aeneis,dos,opus Virgilianũ de Ænea.
Neipe, mulieris proprium.
Nereis,marina dea.
Pyreicus,pictoris nomen.

AE,& OE,ante i.

Diphtongus æ & œ ante i, longatur: ut Barcæi,Rhipæi.
Onomatopœia,Prosopopœia.

E,ante o.

E,ante o,breuiatur:ut Cleopatra.

Exceptio.

Deois,idis,Proserpina.
Ethneon,oppidum.
Lageos,vitis genus: seu potius herba quæ uescuntur lepores:lagos enim Græcè,Latinè leporem significat.

Adnotatio.

Eos,id est, aurora: vnde Eous, id est orientalis,primam producit.

Heos uero cum aspiratione, id est, lux seu lumen: vnde & Heous, id est,illuminans,eandem corripit.

Itaque nihil significatione differunt, sed quantitate tantum.

Variatio.

Gedeon,vnus ex iudicibus Iudæorum, variatur:

AE,& OE,ante O.

Diphtongus æ, & œ, ante o, longatur: ut,Aeolus, Bœotia regio, à Beoto Neptuni filio appellata Bœorix Cambrorũ rex.

Variatio.

Composita à Græco, γῆ, id est, terra: ut, Georgius, Georgica, variantur.

E, ante u.

E, ante u, producitur: ut, Maleus, montis & viri proprium: Alpheus per e, fluuius: per æ, viri proprium.

Exceptio.

Creusa, Aeneæ vxor. Orpheus pro Orpheus dissyllabo.

Dorotheus, viri ꝓpriũ, & si qđ est Theos, id est Deus: ut Entheus, i. Deo plenus. Timotheus, Theodorus, Enneus, & si quod est à neos, id est nouus.

Variatio.

Zebedeus, uiri proprium uariatur.

AE, & OE, ante u.

Æ, & œ, ante u, longantur. ut, Nazaræus, Iudæus, Melibœus, Cœus.

I ante vocales, in Græcis, & Barbaris.

I, ante a.

Y Græcum, & I Latinum ante a, breuiantur: ut, Hyades, Helias, Harmonia.

I longum ante a.

I longum ante a, producitur: vt, Elegia, Latria. Quod in e longum verti potest: vt, Thalea, Citherea.

Submonitio.

Caue in huiusmodi dictionibus, q̃ pſer tim ad has postremas regulas pertinent, Poetarũ quorundam abusui magis credas, q̃ veterũ scriptorum eruditæ traditioni.

Variatio.

Cyana,fontis & nymphæ nomen.
Diana,soror Phœbi.
Pleas,Atlantis filia & stella.
Polymnia,una musarum.

I,ante e.

I,ante e,breuiatᶜ: ut,Hierocomiũ,Hie-(ron.

Exceptio.

Piera,Bœotiæ regio:sic Pierides.
Pierus,nouem musarum pater.

Variatio.

Gabriel,Archangeli nomen.
Priene regionis nomen, rectius tñ corri-(pitur.

I ante o.

I,ante o,breuiatur:ut,Iole,Iola.

Exceptio.

Clio,una musarum.
Diogenes,philosophi nomen.
Enyo,us, Bellona.
Hermiona,urbs in mari Aegeo.
Herios,vrbs.
Iob,uiri nomen.
Spio,nymphæ nomen.
Thiodamas,uiri proprium.

Variatio.

Io,ius,mulieris nomen,& interiectio blã dientis,variatur:ut,Ionia regio,& Ion Iò nos uiri nomen.

Longantur quædam nomina in ion: ut Arion,Amphion.

Quædam breuiantur:ut Asterion, Amphytrion, Eudymion.

Submonitio.

Vt aũt tutius agas, poetas fac imiteris: non.n. hîc certa de his regula p̃scribi põt.

I ante u.

I, ante u, breuiatur; vt, Iulius, Priameius.

Exceptio.

Agenius, id est, sine barba.
Brauiuum, victoria præmium.
Chius, a, um, ad Chion pertinens.
Chrium, aries, fons & promontorium.
Darius, Persarum rex.
Dius, a, um, id est diuinus.
Gynæcium, locus in ædibus secretior.
Hormius, fluuius.
Idolium, id est, templum.
Lycium, gymnasij Aristotelis nomen.
Ormius, Thessaliæ fluuius.
Orithius, Thessaliæ mons.
Orius, gygantis & fluuij nomen.
Prymnesium, nautarum funis.
Sperchius, Thessaliæ fluuius.

Et à πωλέω deducta: ut, Oenopolium, Bibliopolium. Et à τρέφω deriuata: ut sunt Brephotrophiũ, Ichthyotrophiũ. Et à δέχομαι composita: ut, Xenodochium Pandochium.

Adnotatio.

1 Bacchius, pro pede metrico, longat mediam.

Bacchius, uiri proprium, eandem breuiat.

2 Lycius, gentile nomen, à regione Lyciæ, mediam corripit.

Lycius, pro Appolline, eandem producit.

 Arrius,

3 Arrius, hæretici nomen, primam poſitu longat, & mediam corripit.

Arius, populi nomen, primam breuiat, & mediam producit.

Variatio.

Graphium, ſtilus quo ſcribimus.
Scaphium, matula ad ſcaphę ſimilitudinē
Eugenius, viri proprium.
Miurus.

O ante a.

O, ante a, corripitur: ut, Stoa, Oaxes.

Exceptio.

Ioannes, uiri nomen.
Oarion.
Troas, Troadis, Troiana mulier.

Variatio.

Siloa, uariatur a Chriſtianis.

O ante e.

O, ante e, breuiatur: ut Chloe.

Exceptio.

Aloeus, gigantis nomen.
Typhœus, gigantis nomen etiam.

Submonitio.

Heroes, Troes, & ſimilia cremento patēt

Variatio.

Noe, uiri proprium uariatur.

O ante i.

O ante i, corripitur: vt, Eubois, Simois.

Exceptio.

Dæmois, ancilla.
Deois, Proſerpina
Lagois, piſcis & auis nomen.
Phoix, uel Phoicus, auis.

Stoicus,

Stoicus, in Stoa philosophans.
Troil⁹, Priami filius. Troia adiect. trisyll.
Zoilus, inuidus poetaster.

Oliqui Græcorum habẽtes o, ante i: ut, Minois, Trois.

Itẽ à productis deriuata: ut, Heroicus, Troicus.

Adnotatio.

Oiclus, Amphiarai pater, longatur.
Oiclus, Centaurus, corripitur.

O ante o.

O ante o, breuiat: ut Laocoon, Lagoon.

O ante u.

O ante u, corripitur: ut, Panthous, Antinous.

Exceptio.

Achelous, Deus, & fluuius.
Pirous, hirois nomen.
Possessiua in ous: ut à Latona, Latous: à Gela, Gelous.

V ante vocales.

V, ante vocales breuiat: ut, Suas, suadis. Rues, ruis: Pruis, pruidis.

SEXTA REGVLA.

De primitiui & deriuatiui quantitate.

Deriuatiui tãta est syllaba quãta & primitiui: ut qa Amo, habet priorem breuẽ: Amabam, amator, & cætera deriuata ab eo primam correptam habebunt.

Et, quia Legi priorem longat, eandem producent Legeram, legissem, legerim, legero, legisse.

Exceptio.

Adnotarũt Grammatici à breuibus de-

ducta quæ primam producunt.
Binus a bis.
Ceritus a Ceres.
Denus a decem.
Fomes & fomentum, à foueo.
Humanus & humor, ab humus.
Iocundus a iocus, vel Iucúdus a iuuo, Ibo
Iumentum etiam à Iuuo. (ab eo.
Iunior a iuuenies.
Lex legis, a lego.
Laterna a lateo.
Macero a maceo.
Mobilis a moueo.
Nonus a nouem.
Numen a nuo.
Petus a peto.
Pedor a pede.
Quibo a queo.
Rapum a rapio.
Remus, Remex, Remigo, Remigium a Re
Regula, & Rex regis a Rego. (moueo.
Sedes a sedeo.
Totus a tot.
Trinus à tribus.
Vires à uireo.
Vena à uenio.

Exceptio altera.

Rursus quæ sequuntur à longis deducta primam corripiunt.
Acerbus ab acer adiectiuo.
Arena & Arista ab areo.
Bubulcus à bubus.

Curulis

Curulis à curru.
Dux ducis à duco.
Dicax, Maledicus,Causidicus à dico.
Disertus à dissero.
Fides à fio,ut fiat quod dictum est.
Fragor & fragilis à frango.
Farina à farre.
Fatuus à Fando.
Genui à gigno.
Lucerna à luceo.
Lotium à lotu.
Bigula à lingua.
Manus à mano.
Mamella à mamma.
Noto à notu.
Nato à natu.
Offella ab offa.
Posui à Pono.
Perfidus à fido.
Sagax à saga.
Stabulum & stabilis à sto.
Sigillum à signum.
Sopor à sopio.
Siquidem à si & quidem.
Strigilis à stringo.
Tigillus à tignum.
Titulus à tutando.
Vadum à uado.
Vir uiri à uis.

REGVLA SEPTIMA, de compositione.

Simplicis & compositi eadem est quan
titas

titas etiam diphthongo aut uocali mutata: vt, Amicus, Inimicus, Amo, Redamo: Lædo, Illido, Claudo, Occludo.

Exceptio.

Quæ ſequuntur, ſyllabam corripiunt, quæ longa eſt in ſimplicibus.

1 Nomen in nubus, à nubo, is: ut, Pronubus, ba, bum: Innubus, ba, bum.

2 Nomen in dicus, à dico, cis: ut, Falſidicus, a, um: Maledicus, a um.

3 Participium in tus; a compoſitis verbi Noſco, ſcis: vt, Cognitus, ta, tum, a Cognoſco, ſcis. Agnitus ab agnoſco.

Verbum in iero, a iuro: ut, Peiero, peieras: Deiero, as.

Nihilum a nihil & hilum, id eſt res nullius momenti.

Semiſopitus, a ſemi, id eſt, medium, & ſopitus, a ſomno excitatus.

Comitium uero ex cum, id eſt, ſimul, & itum in ſecundam producit: cum itu ſimplex corripiat.

Adnotatio.

Ambitus ſubſtantiuum nomen, pro honorum cupiditate, mediam corripit.

Ambitus participiale adiectiuū id eſt, Circundatus, contra primitiui naturam (quod eſt itu) eandem producit.

Variatio.

Connubium, id eſt matrimonium, mediam habet ancipitem.

OCTAVA REGVLA, *de particulis A, Præ, De, Se, & huiusmodi.*

Quanta est in appositione propositio, tanta esse debet in compositione.

Quemadmodum enim dicis, alacris descendit in arma: ita rectè dixeris, Timidè est aggressus inermem.

Itaque ex ppositionib. quædā longanť, nempe A, E, de, se, præ, & di: vt, Amoueo, Educo, Deduco, Semoueo, Prȩuideo, Dirigo. *Exceptio.*

Dirimo tamen, id est, diuido: & Disertus, id est, facundus, primam breuiant.

Submonitio.

Memineris regularum præcedentium, nam propter uocalem sequentē dehisco primam breuiat: ut, Præuro, & Præeo.

Noueris etiam multa simplicia esse, & primam correptam habere, quæ cum præpositione Præ, vicinitatem habere uidentur: cuiusmodi sunt Premo, Precor, Precium, Preces, & cætera.

Corripiuntur autem ab, ad, in, ob, per, sub, & re: ut adamo, in eo, perimo, obaudio, abeo, subeo, repeto.

Vti etiam & bi, non diuersa ratione breuiantur: ut triuium, biuium.

Submonitio.

Particularum præcedentium uocalem quātumuis breuem, sequentes duæ consonātes productam faciunt: ut, adfero, ingredior,

dior,perfero,obuolutus,abſcondo.

Submonitio altera.

Adnotabis prætereà has ferè omnes p̃poſitiones cum iacio poſſe cõponi, atque ſi duplex i, recipiant, poſitione produci: vt abijcio, adijcio, obijcio, ſubijcio, reijcio: alterum autem i, ſi reſpuant, breuiari: vt, abicio, ſubicio, reicio, &c.

Variatio.

Variantur repuli, retuli, & reperi, adiecto enim altero p, uel t, producuntur: reiecto, breuiantur. *Adnotatio.*

Refert ex ablatiuo re & fert, id eſt, vtile eſt, primam producit.

Refert pſonale à refero, eandẽ breuiat.

Pro.

Pro, præpoſitio Græca, id eſt, ante, corripitur: ut, Propheta, prologus, pphanus. Pro, Latina prępoſitio producitur in compoſitione: vt, Produco, proficio.

Submonitio.

Videndũ tñ ne à procul aut prope fiat deriuatio: tunc.n.q̃titas mutaretur: ut ppinquus, ppero: aut dictiones ſimplices ſint vt, pbrũ, probus. In his.n. pro, breuiatur.

Exceptio à pro Latino.

Proteruus, id eſt petulans.

Procello, procul iacio, hinc Procella.

Pronepos, nepotis filius.

Proneptis, neptis filia.

Profectò aduerbium, utique & certè.

Proficiſcor, uado & uenio.

Profu-

Profugo,as,primæ:longè repello.
Profugio,gis:tertiæ: hinc Profug⁹ & Pro
Profestus,stã,stũ,i.non festus. (fugium.
Profũdo,abundanter fundo.
Profiteor,apertè loquor: à quò professus.
Profor,apertè loquor.
Profanus,a quo profano,as.

Submonitio.

Memineris aũt primitiui & deriuatiui regulæ,quorum eadem est quantitas:velu ti enim Profundo primam corripit.
Sic profundens,profusio,& huiusmodi.

Adnotatio

1 Procio,id est,prouoco seu lacesso; pri mã & secundã in supino Procitũ longat.
Procio,id est quæro,peto,primam & in supino procitum secundam corripit.
2 Propago,pro progenie, primam corri pit:Propago,pro uinea,eandem longat.

Variatio.

Procuro,id est,prouideo.
Propago,as,id est,produco.
Propello,longè trudo:hinc propulso,as.
Propino,as,id est præbibo,is.

REGVLA NONA.

I,& O,in compositione.

Dictio Græca aut Latina composita,cu ius prior pars in i, aut o, definit, illud i, aut o,corripit:ũt,Sacrifico,Cunctipotens, Chirotheca:Zelotypus.

Exceptio ab I.

I licet interiectio,

Meri-

Meridies, meridio, & meridior.
Ibidem, ſiquis, tibicen.
Vbique, vbinam, vbiuis, vbilibet.
Scilicet, Ironicè aut affirmatiuè ſumptū.
Et quæ habenti, nō rōne cōpoſitionis, ſed caſus tantum: vt, Quantilibet, quantiuis.

Exceptio altera.

Lagopus, pes leporinus.
Leuco petra, promontorium, alba petra.
Minotaurus, monſtrum.
Orthodoxus, a, um, ideſt, rectæ opinionis (vir.
Theophila, Dei amatrix: ſic Theophilus.

Adnotatio.

Idem generis neutri priorem corripit.
Idem generis maſculini eandem longat.

Variatio.

Geometer, vel terræ menſurator.
Quotidie, vnde & quotidianus.
Siquidem, coniunctio.
Vbicunque, id eſt, in omni loco.

REGVLA DECIMA,

De præteritis diſſyllabis.

Diſſyllaba præterita priorē longant: vt, Legi à Lego, Sedi à Sedeo, Vidi à Video.

Exceptio.

Bibi à Bibo, Dedi à Do, Fidi à Findo, Scidi, à Scindo, Steti à Sto, Tuli a Fero, priorem breuiant.

Præterita polyſyllaba.

Præterita geminantia ſyllabam primā, vtramque corripiunt: ut à Pario peperi, à Tundo tutudidi, à Pello pepuli.

Exce-

Exceptio.

Pepedi, à Pedo, id eſt, poſtico crepitum facio: mediam longat.

Adnotatio.

Cecidi, à Cædo, mediam longat.
Cecidi, à cado, eandem corripit.

Regula aliorum præteritorum.

Præterita quæ neq; diſſyllaba ſunt, neque geminant priorem, præſentis indicatiui quantitatem ſequuntur: ut Amaui, ab amo: Docui, a doceo, &c. Niſi literatura non obſeruetur: ut in his, genui, poſui, potui, & coegi, quæ primam breuiant, quamuis à longis ueniant.

REGVLA VNDECIMA,

De ſupinis.

Diſſyllaba ſupina priorem longāt: vt, luſum, à ludo, viſum, à uideo: & q̄ inde deriuantur: ut, alluſum, inuiſum, & cætera.

Exceptio.

Breuiantur citū, tu, à cieo, id eſt, voco.
Datum, tu, à do.
Futū, tu, à fuo, verbo antiquo, id eſt ſum.
Itum, tu, ab eo.
Litum, tu, à lino.
Quitum, tu, à queo.
Ratum, tu, à reor.
Rutum, tu, a ruo, id eſt, cado.
Satum, tu, à ſero.
Situm, tu, a ſino.
Statum, tu, a ſiſto.
Statum, tu, a ſto.

Sub-

Submonitio.

Staturus tamen & composita a sto, quæ atum habent in supino, sta, syllabam producunt: ut, præstatum, præstaturus, obstaturus: quæ si a, in i, mutent, seruatur regula: ut præstitum, institum.

Adnotatio.

Supina & ab eis deriuantia à ciò, & cõpositis eius, primam longant.

A cieco uerò, eandem breuiant: ut citũ, tu, concitus: sed quia eadem duorum est significatio, prima variari uidetur.

Regula aliorum supinorum.

Verbum quod ui, ultimam syllabã præteriti, mutat in tũ, supini uocalẽ lõgat ante tum: vt, amaui, amatum: moui, motum: quæsiui, quæsitum: audiui, auditum.

Submonitio.

Quoties uocalis ante tũ, primitiui non mutat, primitiui q̃titatem seruat: ut, à dormitum, dormito, tas, dormiturio &c.

At ubi a, in i, mutatur, contra primitiui naturam breuiatur: vt, Rogito, à rogatum: Clamito, & à clamatum, &c.

Adnotatio altera.

Hæc verba formationem regularum non habent: sub regula tamẽ continentur. Voluo, uolutum: Soluo, solutum.

Potior, potitum, penultima longa.

Adnotatio

3 Oblitum, oblitu, ab Obliuiscor; mediam longat.

Obli-

Oblitum, oblitu, ab Oblinor, eandem breuiat. *Variatio.*

Petitum, itu, & deriuata variantur.

Submonitio

Alia supina de q̄bus nihil dictũ est pręsentis indicatiui q̄titatẽ hñt: vt, Dilectũ à diligo, Cubitũ à cubo, Habitũ ab habeo, (&c.

Submonitio.

Fac sp ob oculos hẽas primitiui & deriuatiui regulã. nã multa participia, multa verbalia, multa ẽt frequẽtatiua a Supinis oriũt, quorũ q̄titatẽ seruãt: sic de p̄teritis iudicãdum, a q̄bus multa tpa formantur.

REGVLA DVODECIMA
de Verborum Crementis.

Crementum primum verbi, uocalis est ultima fuit in secunda persona singulari præsentis indicatiui, uocis actiuæ, siue fictæ, siue propriæ: ut, Amas, amabam; Amaui, Doces, docebam, docebo. Vocales autem alię, crementa media nuncupantur: ut, tertia in legebamus, & quarta in audiebamus. Porrò in cõibus & deponentibus verbis, fingẽda erit actiua uox: ut à criminor, crimino, as: à largior, largio, largis.

Crementum per A.

A, in omni cremento uerbi producitur: vt certabamus, criminabamus, studebamus, legebamus.

Exceptio.

A in cremẽto primo uerbi do, das, & cõpositis eius, q̄ sunt coniugationis primæ corri-

corripitur:ut dabam, dabo:uenundabam, venundabo. Secundum autem,sub regula continetur: ut dabamus, dederamus, longa penultima.

E in cremento.

E,in cremẽto utroq; producitur: ut cantemus,cantaremus,studemus,currebam et si r,sequatur:vt amauerunt, uel ere docuerunt,vel ere: Docerem, docere:legerunt, vel ere audierunt, uel ere: in uoce passiua idem facito seruatis seruandis.

Exceptio.

1 E,ante ram,rim,ro,in omni coniugatione corripitur:vt regnaueram, regnauerim,regnauero:docueram, docuerim, docuero:Legeram,legerim,legero.

2 Beris,& bere, in futuro indicatiui uocis passiuæ, corripitur: ut tentaberis, uel bere: doceberis, uel docebere: fateberis, uel fatebere.

3 E,crescens in præsenti cuiuslibet modi, coniugationis tertiæ, & in præterito imperfecto modi coniunctiui, breuiatur: ut indicatiuo, legeris uel legere. Optatiuo:legerem,uel legerem. Pręterito imperfecto cõiunctiui,legerem uel legerer. Infinitiuo legere.Reris tamen & rere in pręsenti optatiuo & præterito imperfecto subiunctiui etiam tertiæ coniugationis longatur:at legereris uel legerere,legeretur,sic remus & retis: uel legeremus legeretis,scriberemus scriberetis.

I in

I in cremento.

I, in crem̃etis cuiuſcũq; cõiugationis, corripitur:ut,cantauimus,monuimus,mouebimus, ibimus. *Exceptio.*

Crementũ primũ per i, coniugationis quartæ non præteriti temporis,producit: vt audimus,audire,audirem,audire.

Submonitio.

Primi crementi memineris:nam ſecundum crementum per i,corripitur:ut tertia in audiuimus,& quarta in audiueritis.Memineris etiam, regulam intelligi de cremento non præteriti tpis:nam i,in præterito ſemper breuiatur, ut curauimus, valuimus,conſulimus,poliuimus.

Exceptio ſecunda.

Iui,ſemp longatur:ut quęſiui,dormiui.

Exceptio tertia.

Crementum per i, in verbis ſum, nolo, & volo, cum compoſitis producitur: ut ſitis,nolite uelimus,velitis.

O in crementis.

O,ſemp longatur: ut curatore, abitote.

Crementum per V.

V,in cremento breuiatur:ut quęſumus, poſſumus,nolumus,uolumus.

REGVLA DECIMA TERTIA, de crementis nominum.

Crementum noĩs,pronoĩs,& participij eſt exceſſus ſyllabę, uel ſyllabarũ in obliquis ſupra noĩatiuũ eiuſdẽ numeri:ut hic puer,huius pueri;hi pueri, horũ puerorũ

Crementum plurale.

Cremētū plurale in a, in e, & in o, lōgatur: ut deatrū, deabus: rerū rebus: amborū, ambobus Sed crementum per i, uel u, breuiatur: vt fratribus, manibus, uerubus, questubus. Porrò, quia prima declinatio non crescit in singulari, nisi pro æ dicat̃ ai: ut aulai pro aulæ: pictai pro pictæ: neque ēt quarta, nisi in datiuo, ubi uocalis uocalem pręcedentē breuiat: ut manui, uisui: Et crementū singulare quintæ declinationis satis patet ex regula de uocali ante uocalē; ut diei penultima longa: rei, spei, penultima breui, ideo a secunda auspicabimur.

Crementum secundæ.

Crementum quodcunq; declinationis secundæ in singulari breuiatur: ut, Vir, uiri: satur, saturi: puer, pueri; Orpheus, orphei: unus, unius. *Exceptio.*

Iberi tamen cum composito suo Celtiberi longatur, & est populi nomen.

Crementum tertiæ in A.

Nomē tertiæ in a, corripit atis, & atos: vt dogma, dogmatis, uel dogmatos: ænigma, ænigmatis, uel ænigmatos. Qđ si muteť in atū declinationis sec̄dę, ꝓduci dēt: ut baptismatū, baptismati: poematum, poemati, penultima longa Cæterū qa nomen in e, non crescit in genitiuo, ut cubile, cubilis: monile, monilis: Et nomē in i, nō variat̃: ut gūmi, huius gummi: synapi, huius synapi: ad crementum in o, descendemus.

O.

Nomē in o, aut genitiuum habet in onis; ut lectio,lectionis:aut enis,vt Anio,enis: & horū penultima sp longatur,aut in inis habet, & huius penultima corripitur : ut uirgo,ginis:margo,ginis. Nomen aūt cuius nominatiuus in differēter est in o, uel in on, corripit onis in genitiuo : vt Agamēno uel Agamēnon, hui⁹ Agamēnonis:. brito,uel britē,huius britonis.At quia nomē in u, non uariatur in obliqs:ut cornu, gelu.iō ad finales cōsonātes deuēniem⁹: quarum prima est b, in quam nullum nomē uariabile desinit:ut Iacob,Iob,Moab.

C.

Genitiuus noīs exeūtis in c, penultimam longat:ut Melchisedech,ecis:halec,ecis.

D.

Genitiuus nominis in d,penultimā etiam producit:ut Dauid,idis.

Exceptio.

Bogudis tñ penultimā breuiat nomen uiri.Et quia nullum nomen desinit in i,neque etiam in g,aut in k: & si quod est non uariatur idcirco tantum de his quæ in l, desinunt præcipietur.

L.

Al masculinum alis corripit: ut sal, salis: Hannibal Hannibalis.Al neutrum producit alis:ut tribunal, alis. El producit elis: vt Gabriel,elis.

Il corripit ilis,ut pugil,ilis:

Ol longat olis:ut Sol,olis,
Vl ulis breuiat,ut Consul,ulis,
Nullum nomen tertiæ desinit in m.

N.

Nomē in n, genitiui penultimā lōgat: vt,Totan,anis:lien,enis:Delphin,in is.

Exceptio.

Genitiuus tamen in inis, corripit:ut flu minis,luminis,à flumen & lumen.

Submonitio.

Adeo uarie on, apud Poetas inuenitur, ut de eo regula certa dari non possit. Quædam enim producunt onis: ut Babylon Babylonis,Symon Symonis.

Quædam corripiunt:ut canon,onis:dæmon, onis. fac igitur Poetâs tibi imitandos proponas.

Variatio.

Sidonius,nia,nium:qui à Sidone Phœniciæ vrbe originem ducit.

Edonius, nia, nium:qui in Edone promontorio natus est;secundam uariant.

Crementum per r.

In ar,neutrū,longat aris: vt Calcar,aris.

Exceptis tantum.

Nectar,aris.
Iubar,aris.
At masculinū, aris corripit,ut Cæsar,aris.
Nar tamen naris producit,id est fluuius.

Adnotatio

Lucar ꝓ lucro quodā,& sacrificio,aris, producit:lucar,ꝓ ro aue,aris corripit.

Er.

Er,eris,corripit:ut Anser,eris.

Exceptio.

Bizer,eris,Ponticus populus.
Erier,eris,Germaniæ populus.
Iber,eris,Hispaniæ,& Armeniç populus.
Græcum in ter,ut Panther,eris.
Soter,eris,id est saluator.

Exceptis tamen.

Aether, qđ eris corripit,ut æther æthe-(ris.

Ir.

Nomẽ in ir declinabile corripit penultimã genitiui,vt martyr,yris,sic protomar(tyr.

Or.

In or nomen oris longat,ut labor,oris: (pastor,oris.

Exceptio.

Neutrum in or penultimam breuiat in obliquis:ut æquor,æquoris: marmor,marmoris.
Itẽ memor memoris:arbor arboris.Gręcũ ẽt in or,siue proprium,siue appellatiuum: ut Hector, Hectoris:Rhetor, oris.

Vr.

In ur,ẽt nomẽ penultimã genitiui breuiat: ut Sulphur,sulphuris: Guttur,gutturis.

Exceptio.

Fur tamen furis producit.

As.

As,atis,longat: ut ueritas, ueritatis:bonitas,atis.

Exceptio.

Anas,anatis,animal Amphibion as, ad

is corripit:ut lampas,adis,dorcas,addito.

Adnotatio.

Vas uasis producit. Vas breuiat uadis.

Es.

Es, corripit genitiui penultimam: ut stipes,itis:Ceres,eris:antistes,stitis.

Exceptio.

Hæres, edis: locuples, etis: merces,edis: Quies,quietis,sic inquies.

Græcum cuius genitiuus est in etis: ut lebes,etis:Cremes,etis:tapes,etis.

Submonitio.

Aes,æris:Præs,ædis,diphthõgo longant.

Is.

In is nomen, genitiui penultimam breuiat,ut lapis,idis:puluis,pulueris.

Exceptio.

Glis longat gliris:id est animal.
Mesis mesidis,insulæ nomen.
Psophis Psophidis, oppidi & Nymphæ nomen.Nomen etiam in Is genitiuũ formans in itis:ut Quiris,Quiritis:lis, litis, penult.producit. Adde Græca in is, quæ per en etiam finiuntur:ut Salamis Salaminis: Thrassis Thrassinis: nam & Salamin & Thrassin dicimus.

Os.

Nomen in os,in obliquis producit penultimam:ut flos,oris,Sacerdos,otis.

Exceptio.

Bos,ouis.
Compos,otis. Impos,otis.

Vs.

Vs.

In vs nomē,genitiui penultimā corripit: ut, Tripus, odis: uellus, uelleris:corpus, corporis. *Exceptio.*

Comparatiua in us:ut maius,oris.

Quæ habent utis:vt virtus,utis.

Quæ habent udis:ut subscus,udis.

Quæ habent uris:ut ius iuris.rus ruris.

Exceptis tamen.

Pecus,udis:Ligus,uris.

Intercus,utis: Quæ penultimā corripiūt.

Bs. Ms. Ps.

Nomen habens s,post consonantem,neu-pe B.M.P. genitiui penultimam corripit: vt trabs,abis,ad eps,ipis.

Exceptio.

Conops,nopis,culex,sic Conopeum.

Cyclops,opis,gigas unoculus.

Europs ópis,Regis nomen.

Sciphs,yphis,id est animal.

Hydrops,opis,aqua intercus.

Plebs plebis,populus.

Seps,pis,clausura,uel serpens.

Cecrops,opis,populi nomen.

T.

Caput penultimam genitiui breuiat capitis:Sic composita,sinciput,sincipitis:occiput,occipitis. *X,gis.*

Vocalis ante gis,corripitur;ut grex,egis, Phryx,ygis:Coniux,iugis.

Exceptio.

Rex,regis:sic prorex.

Lex,legis:sic illex,illegis.
Frux,frugis,penultimam longant.

Ex,icis

Ex,etiã,icis breuiat:ut Pellex, icis:Vertex,icis:Excipitur Vibex,icis.
Nomen aliud in x, quãcunq; uocalẽ præcedentẽ habeat, in obliquis penultimã pducit: vt audax,acis:fex, ecis:nutrix, icis:uelox,locis:lux,lucis.

Exceptio.

Atrax,atracis,fluuius.
Abax,acis,mensula.
Candax,acis,insulæ & reginæ nomen.
Colax,acis,parasiti nomen.
Dropax,acis,unguentum.
Fax,acis,tæda.
Panax,acis, herbæ genus, cuius succus opopanax dicitur.
Pharnax,acis,uiri proprium.
Silax,acis,scurræ nomen.
Smilax, acis,nomẽ uirginis ĩ hæderã versæ.
Storax,acis,uel styrax,arbor & unguentũ.
Calix,icis,ligneum vas.
Cilix,icis,Ciliciæ populus.
Coxendix,icis,tibiæ pars.
Erix,icis,rex,mons,&.vrbs.
Filix,icis,herbæ nomen.
Fornix,icis,cauerna,uel lup anar.
Histrix,icis,aper spinosus.
Illyx,icis,id est,illyricus:sic Elix,icis.
Larix,icis,arboris nomen.
Mastrix,icis,flagellum scutica.

Narix,

Narix,icis,oppidum Locrorum.
Natrix,icis,serpens aquaticus.
Nix,niuis.
Onix,gemma:Hinc sardonix,ichis.
Pix,icis,nigrũ defluens ex arbore picea,
Salix,icis,arboris species.
Varix,uena intumescens.
Vix,icis,uicissitudo.
Cappadox,ocis,Cappadociæ populus.
Præcox,ocis,præmaturus,a,um.
Voluox,ocis,uermis.
Crux, ucis,patibulum.
Dux, ucis,qui uel quæ ducit.
Nux, ucis,arbor,& fructus.
Trux, ucis,crudelis.
Volux,ucis,lepus.

Adnotatio.

Pernix,icis,à pernitor, id est,uelox,genitiui penultimam producit.
Pernix,pro scelerato,à peruerto, eandem corripit. *Variatio.*

Bebrix,icis,populus.
Phœnix,icis,auis nomen.
Pistrix,icis,sydus,piscis & nauis.
Syphax,acis, uiri, proprium penultimam uariant.

Crementum pronominis & participij.

De cremẽto pronominũ & participiorũ idẽ indicandũ qđ de noĩum cremẽtis: ut illorum,illarum:legendorũ,arũ, penultima longa:nostratibus,uestratibus,legentibus,audientibus,penultima breui.

Submonitio.

Quantacũq; eſt genitiui ſingularis penul tima, tanta eſt & ſequentium caſuum, in numéro etiam utroq;: vt lucis ci,cem,ce, cés,&c. Quam unicam præceptionem vbi que diligenter ſubnotabis.

Facturus ẽt operæ prætiũ mihi uideor, ſi de metricis pedibus q̃dã nõ inutilia hoc loco breuiter ſcripſero. Deinde de uarijs carminum gñibus hymnographis peculia ribus: inde de lyricis: copioſius poſtea de Comicis. Quibus abſolutis, de figuris qui buſdã Heroico verſui frequẽtibus nonni hil attigero. *Carminis definitio.*

Carmen, eſt oratio ſtrictiori pedũ lege co ercitũ, & ornatiſſimũ dicendi genus à ca nendo nomen habens, ꝙ ſit aptũ cãtibus.

Carmen alio nomine dicitur uerſus: quia vno uerſu finito, ad principium alterius reuertimur: aut quia tandiu uerti debet, quoad rectè conſtituatur.

Græco noĩe appellat̃ metrum: ꝙ certis pe dum menſuris carmen metiri ſoleamus.

Pes, eſt metrica ſyllabarum cõſtitutio: di cti pedes, ꝙ quemadmodũ pedibus ambu lamus, ſic carmina quibuſdã quaſi pedibus incedere uidentur: uel quia per eos uelu ti ſcalarum gradus carmina ſcandimus.

Scanſio, eſt legitima metri in ſingulos pe des diſtinctio.

Tp̃s, eſt debita probationis menſura, Syl laba breuis vnicum habet tẽpus, longa ue-

ro duo

ro duo tpa continet:quia tantum temporis absumitur in unius longæ, q̃ in duarũ breuium prolatione:ut ludite, scribite.

Pedum numerus & ratio.

Dissyllabi sunt quatuor.

Pyrrichius, constat duabus breuibus : ut, Deus, pius υυ

Spõdeus, duabus longis; vt, audi, doctos--

Iambus, ex breui, & longa: ut dies, mei υ-

Trochæus ex longa, & breui : ut panis, iste-υ

Octo trissyllabi.

Dactylus constat longa & duabus breuibus ut, Tityre-υυ

Anapęstus, duabus breuibus, & longa: ut, species υυ-

Tribrachus tribus breuibus: ut, dñs υυυ

Molossus, tribus longis:ut, Aeneas---

Amphibrachus, longa inter duas breues: ut, libellus υ-υ

Amphibrachus Greticus, breui inter duas longas:ut, castitas-υ-

Bacchius breui:& duabus longis: ut, Egestas υ--

Antibacchius duabus longis, & breui: ut, cælare--υ

Sedecim tetrassyllabi.

Proceleusmaticus, constat quatuor breuibus:ut, Philosophus υυυυ

Dispõdeus, quatuor lõgis, ut, oratores----

Dijambus, prima & tertia breuibus, secunda & quarta longis:ut, amœnitas υ-υ-

Ditrochęus prima & tertia longis, secũda

& quarta breuibus: ut, cantilena -υ-υ

Antispaltus duabus extremis breuibus, & duabus medijs lõgis: ut, Alexãder υ--υ

Choriamb. duab. extremis longis, & duabus medijs, breuibus: vt, Pontifices -υυ-

Ionicus à minore, duab. primis breuib. & vltimis duab. longis: ut, Diomedes υυ--

Ionicus à maiore primis duab. lõgis, & ultimis duab. breuibus: ut, Demetrius --υυ

Pæan primus prima longa, & tribus ultimis breuibus: ut, lætitia -υυυ

Pæan secũdus, prima breui, scđa lõga, tertia & quarta breuibus: vt, potentia υ-υυ

Pæan tertius; duabus primis breuibus, tertia lõga, & ultima breui: ut, alien⁹ υυ-υ

Pæan quartus tribus primis breuibus, & ultima longa: ut, celeritas υυυ-

Epitritus, primus, prima breui & tribus ultimis longis: ut, sacerdotes υ---

Epitritus secundus, prima longa, secunda breui, & duabus ultimis longis: ut, Conditores -υ--

Epitritus tertius, duabus primis lõgis, tertia breui, & ultima longa: ut, Concordia --υ- in ablatiuo.

Epitritus quartus tribus primis longis, & ultima breui: ut, Constantinus ---υ

De varijs carminum generibus.

De varijs carminum generibus scripturi primum adnotabimus carmen à rebus diuersis sortiri nomina.

Vel ab authoribus & inuẽtorib⁹; ut Ascle-

pia-

piadeum ab Asclepiane: Sapphicum à Sappho: Phaleucium a Phaleuco.

Vel à Materia: ut, Heroicũ, quo Heroum res gestæ cũ laude scribuntur: Satyricũ, quo hominum uitia taxantur, &c.

Vel à frequentiori pede: ut Iambicum, à Iambo: Trochaicum, à trochæo; Dactylicum à dactylo pede prædominante.

Vel à pedum numero: ut, Senarium octonarium: sex & octo pedum.

Vel à scãsionis mensuris: ut Monometrũ, unicam hĩs mensurã: Dimetrum, duas: Trimetrũ, tres: Tetrametrum, quatuor: Pẽtametrũ, quinq;: Hexametrum, sex.

In Iãbicis, Trochaicis & Anapæsticis duo pedes unicam mensuram constituũt. In reliquis singuli pedes singulas mensuras efficiunt.

Vel à certo pede: ut Spondacium, cuius quintus pes spondeus est.

Vel à syllabarũ numero: ut, Hendecasyllabũ continẽs sine interemptione syllabas vndecim: vt, Phaleuciũ & Sapphicũ: Pẽtasyllabum, Adonicum, & sic de cæteris.

Vel à numero versuũ: ut, Monestichõ, si vnic⁹ est: Distichõ, si duo: Tetrastichõ, si quatuor: Hexasticõ, si sex: Odoastichõ, si octo: Decastichon, si decem sint uersus.

Vel à pfectione, ut acatalecticum, ubi nihil deest, nihil abundat: à defectu, ut catalecticũ, cui una deest syllaba: Brachicatalecticũ, cui plures desunt syllabæ. Ab abun-

bũdantia,ut hypermetrũ,cui ſupereſt ſylla ba,ſed q̃ à principio verſus ſequẽtis excipit:hypercatalecticum, ubi ſupereſt ſylla ba,uel ſyllabæ etiã nuſquam interemptæ. Vel à carminis gñe: ut, monocolõ:id eſt, vni membre:qđ unico genere conſtat: ut, Aeneis Virgiliana: Dicolon, bimembre: duobus generibus cõſtans vt, Sapphicum cum Adonio: tricolon,trimembre, id eſt, trium generum carmen : vt, ex Aſclepiadeo,& Pherecratio cum gliconico.

Vel à numero redeũdi:ut Diſtrophon, vbi poſt ſecũdum uerſum ad primum genus redimus: Strophe enim conuerſio eſt triſtrophon,ubi poſt tres uerſus ad primũ genus reuertimur : & tetraſtrophon , ubi poſt quatuor uerſus fit regreſſio.

Multis alijs nominibus meritò uocari poterunt : quibus, ne prolixitate diſpliceam,iam ſuperſedeo.

Vulgaria quædã carmina hymnis eccleſiaſticis accommoda. Hexametrum et pentametrũ.

Hexametrum carmen ſic dictum,ꝙ ſex pedibus decurrat:primis quatuor ſedibus dactylũ, aut ſpõdeũ indifferenter habet: quinta ſede dactylum tantum, ſexta ſpondeum : cui pentametrum perpetuò ſuccedit . Pentametrum autem ſic à quinque pedibus,quibus conficiatur,denominatũ, prima & ſecunda ſede dactylum aut ſpondeum ſine differentia recipit: tertia ſpondeum:quarta & quinta anapæſtum.

Paradigma.

Paradigma.

Virgo Dei genitrix, quē totus nō capit or (bis,
In tua se clausit viscera factus homo.

Scansio.

Virgo De-υυ i geni-υυtrix quem--totus--
non capit υυ orbis--
In tua-υυ se clau--sit-uiscera-υυfactus ho
-υυ mo υ

Asclepiadeum, & Glyconicum.

Asclepiadeum carmen: sic ab Asclepiade inuentore vocatum, constat spondeo, duobus choriambis & pyrrichio.

Glyconicū uero à Glycone poeta reptū, ecclesiastico more tres asclepiadeos uersus sequitur: decurrítque spondeo, & duobus dactylis sequentibus.

Paradigma.

Quæ vox, quæ poterit lingua retexere,
Quæ tu martyribus munera præparas?
Rubri nam fluido sanguine laureis.
Ditantur bene fulgidis.

Scansio.

Quę vox--quę poterit-υυ-lingua rete-υυ-
xere υυ
Quæ tu--martyribus-υυ munera præ-υυ-
paras υυ
Rubri--nam fluido-υυ sanguine lau-υυ-
reis υυ
Ditan--tur bene-υυ fulgidis-υ-

Asclepiadeum catalecticum.

Est aliud genus Asclepiadei catalectici breuius præcedenti syllaba tantū (ab alijs Alcma-

Alemanium dactylicum, tetrametrum, hypercatalecticum vocatum) quod primo loco spondeum recipit, secundo choriambum, tertio dactylum, & quarto spōdeum.

Paradigma.

Tu cum virgineo mater honore,
Cœlorum dom̃ino pectoris aulam
Sacris uisceribus casta parasti.
Hinc natus Deus est corpore Christus.

Scansio.

Tu cum -virgineo uu-mr̃ ho-uunore-u
Cęlo -rũ domino-uu-pectoris uu aulã--
Sacris--uisceribus-uu casta pa-uu rasti-—
Hinc na--tus Deus est-uu-corpore uu
Christus-u-.

Sapphicum carmen, & adonicũm.

Sapphicum carmẽ a Sappho puella nomen habens constat trochæo, spondeo, & dactylo, & duobus trochæis.

Adonium verò ab Adone excogitatum tria sapphica sequi solet, constatque dactylo, & spondeo tantum.

Paradigma.

Iste confessor domini sacratus,
Festa plebs cuius celebrat per orbem,
Hoc die lætus meruit sacratum
Scandere cœlum.

Scansio.

Iste u cõfes -sor domi uuni sa-u cratus-u
Festa-u plebs cu- i⁹ cele-uu brat p-u orbẽu
Hoc di-u e læ--t⁹ meru-uu it sa-u cratũ-u
Scandere uu cęlum-

Iam-

Iambicum dimetrum.

Iambicum dimetrum ab iābo pedeſio dictum: & dimetrum a duabus menſuris, quattuor pedes habet, iambos omnes, aut ſaltem in locis imparibus, hoc eſt, primo & tertio, ſpondeum.

Paradigma.

Iamlucis orto ſydere,
Deum præcemur ſupplices:
Vt in diurnis actibus,
Nos ſeruet a nocentibus.

Scanſio.

Iam lu--cis or*v*-to ſy--dere *v*,
Deum *v* præce *v*-mur ſup--plices *v*:
Vt in *v* diur *v*-nis ac-tibus *v*,
Nos ſer--uet a *v*-nocen *v*-tibus *v*.

Iambicum trimetrum.

Iambicum trimetrum, ſex pedibus conſtat: locis imparibus ſpondeum, uel iambum mixtim recipiens: locis paribus iambum tantùm nam iambica, & dimetra, & trimetra Eccleſiaſtico ritu diſſyllabos tantùm pedes recipiunt.

Paradigma.

Adeſto caſtis Chriſte parſimonijs,
Feſtūmque noſtrum rex ſerenus aſpice,
Ieiuniorum dum litamus victimam.

Scanſio. (nijs *v*-
Adeſ*v*-to ca*v*-ſtis Chri--ſte par *v*-ſimo *v*-
Feſtū--que no*v*-ſtrum rex -ſere *v*-nus a
v ſpice *v*- (mam *v*-
Ieiu--nio *v*-rum dum--lita *v*-mus vi--cti

Tro-

Trochaicum.

Est genus carminis trochaici, quod à Servio Ithyphallicum uocatur: constans dimetro brachycatalectico, omnibus locis trochæum habens: secundo tamen spondeum etiam recipiens.

Paradigma.

Virgo singularis.
Inter omnes mitis.

Scansio.

Virgo· υ singu· υlaris- υ
Inter· υ omnes- mitis· υ

Trochaicum aliud.

Est & trochaicum aliud dimetrum, Alcmanio acatalectico, & Euripidio catalectico alternatim decurrens: locis imparibus trochæum habens, vt præcedēs: locis uerò paribus etiam spondeum.

Paradigma.

Pange lingua gloriosi.
Prælium certaminis.
Et super crucis trophæo
Dic triumphum nobilem,
Qualiter Redemptor orbis
Immolatus uicerit.

Scansio.

Pange- υ lingua- υ glori- υ osi- υ
Præli- υ um cer υ tami- υ nis-
Et su- υ per cru- υ cis tro- υ phæo--
Dic tri- υ umphum--nobi- υ lem υ
Quali- υ ter re- υ demptor- υ orbis- υ
Immo- υ latus- υ vice· υ rit-

Car-

Carminum quorundam mixtiones.

Non est quòd putet adolescens omnium carminum genera uniformia esse, & ęqualis mẽsuræ: sed præter monocola, hoc est vnimembra, quædam esse dicola, id est dimembra, quædam tricola: Rursus Dicola distropha esse, cùm scilicet post duos uersus ad primum genus fit reuersio.

Item Dicola Tetrastropha, Dicola Pentastropha, Tricola Tristropha: Et qđ rarum est, Tricola Tetrastropha. De quibus sigillatim & brĩ & facile tractare conabimur.

Monocola.

Oẽ ferme carminũ genus est Monocolõ, id est simplex & unimembre: quale est Heroicũ Hexametrum, quo tota Aeneis Vergiliana, tota Metamorphosis Ouidiana, Iuuenalis & Persii Satyræ, & alia plurima sunt conscripta. De quo gñe paulo ante.

Paradigma.

Quisqs enim duros casus uirtutis amore,
Vicerit, ille sibi laudẽq; decusq; parabit.
At qui desidiam, luxumq; sequetur inertẽ,
Dũ fugit oppositos incauta mẽte labores,
Turpis inopsq; simul miserabile trãsiget
œuum.

Scansio.

Quisquis e-*uu* nim du--ros ca--sus uirtutis a-*uu* more--
Vicerit-*uu* ille si-*uu* bi lau--démque de-*uu* cúsque pa-*uu* rabit--

Pẽtametrũ Elegiacũ raro sine alterius carminis admixtione gradit̃ satis notũ gen⁹.

Pa-

Paradigma.

Nobis, non vobis, uellera fertis oues,
Nobis, non uobis, nidificatis aues,
Nobis, non uobis, fertis, aratra boues,
Nobis, non uobis, mellificatis apes.

Scansio. (ues ∪∪-

Nobis- non uo- bis uel- lera ferʋʋ-tis o-
Nobis--non vo--bis ni-difica ʋʋ-tis a-
ues ʋʋ-

Adonicum constans dactylo & spondeo, Monocolon inuenitur, sed rarissimè.

Paradigma.

Nubibus atris
Condita nullum.
Fundere possunt. Sydera lumen.

Scansio.

Nubibus-ʋʋ atris--
Condita-ʋʋ nullum-
Fundere-ʋʋ possunt--
Sydera-ʋʋ lumen--

Asclepiadeum apud Hymnographos nunquam, nisi admixto Gliconico reperitur, apud Lyricos Poetas frequenter.

Paradigma.

Nostris auribus audiuimus ô Deus,
Nobis à patribus tradita per manus:
Maiores etenim cuncta nepotibus
Narrauere suis quanta operatus es.

Scansio. Deusʋʋ

Nostris--auribus au-ʋʋ-diuimus ô ʋʋ-
Nobis--à patrib.-ʋʋ-tradita p-ʋʋ man⁹ʋʋ
Maio--res eteñ-ʋʋ-cũcta nepo-ʋʋ tib.ʋʋ

Ascle-

Asclepiadeum catalecticum, breuius vna syllaba.

Asclepiadeo præcedenti.

Paradigma.

Eructat mi animus nescio quoddam
Lætum atque egregium carmen, & illa
Quæ pridem meditor cantica regi.

Scansio.

Eruc -tat m'aĩus-vv-nescio-vv quoddã-v

Sapphycum hendecasyllabũ; sine Adonio non recipit ecclesiasticus concentus, alioq; frequens monocolon apud Poetas.

Paradigma.

Ergo uos quicunque deis relictis,
Imo falsorum titulis deorum
Prorsus abiectis, Domino Deoq;
Vni adhæsistis, celebrate, rursum
Canticis illum celebrate dignis.

Scansio.

Ergo-v vos q̃--cunq; de-vv iẽ re-vlictis-v
Imo v falso--rum titu-vv lis de-v orum-v

Phaleuciũ carmẽ à Phaleuco excogitatũ, decurrit spõdeo, dactylo, & trib. trochæis.

Paradigma.

Ad cœnam uolui uocare nuper
Te unum cum socijs tuis amice:
Nec te, nec socios habere nuper
Conuiuas potui: rogo, quid obstat?

Scansio.

Ad cę--nã uolu-vv i uo-v care v nuper-v
T'unũ--cum soci-vv is tu-v is a vmice-v
Nec te--nec soci-vv os ha-v bere-v nup-v

Con-

Cõui--uas potu-υυ i ro-υgo qd-υ obstat-υ
Iambicũ Dimetrum præter morem ecclesiasticũ recipit ĩ locis imparibus, hoc est, primo & tertio, iābũ, tribrachyn, spõdeũ, dactylum & anapestum: locis aũt paribus, hoc est, secundo & quarto, iambum tantũ.

Paradigma.

Caue æmuleris impios,
Vllũmue cum illis sit tibi.
Commercium: multominus
Succense & illis inuide.

Scansio.

Cau'æ--mule υ-ris im υ-pios υ-
Vllum--ue c'il υ-lis sit--tibi υ-
Commer--cium υ-multo--minus υ-
Succen--s'& il υ-lis in--uide υ-

Iambicum dimetrum hypercatalecticum habet in prima sede spondeum vel iambum, in secunda & tertia iambum.

Paradigma.

Festina age ô Deus,
Et me tot è malis,
Quis angor, eruas,
Præsentem opem & feras.

Scansio.

Festi--n'ag'ô υ-Deus υ-
Et me--tot è υ-malis υ-
Queis an--gor e-υ ruas υ-
Præsen--t'op'& υ-feras υ-

Iambicum etiam trimetrum, sex pedes habẽs locis imparibus, iābũ, tribrachyn spõdeum, dactylum, & anapæstum recipit: locis autẽ paribus, iambũ ut tribrachym,

&

& rarissimè anapæstum, nisi apud comicos: de quorum licentia posteà dicetur.

Paradigma.

Misereat, obsecro te, mei Deus bone
Pro magna & ampla misericordia tua:
Miserationum próque multitudine
Illa tuarum & copia, scelera mea
Absterge, noxásque elue ac sordes meas.

Scansio. (υ bone υ-
Miserè-υυat ob υ-secro te υυ-mei υ-Deus
Pro ma-gn'&-am υ-pla mise-υυ ricor υ-
dia υ-tua υ- (dine υ-
Misera υυ-tio υ-nū ꝑ-que mul υ-titu υ-
Illa-tua υ-r'& co-pia υ-scelera υυυ mea υυ
Abster-ge, no υ-xásq; υ-lu'ac υ-sordes-
meas υ-

Est qddā genus iābici versus delumbe & claudū, qd Græci scazō appellāt, eosdē pedes hñs cū ꝑcedenti, nisi qđ in sexta sede spōdeum hēt, sed in quinta semꝑ iābum.

Paradigma.

Nec fonte labra prolui caballino.
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic Poeta prodirem.

Scansio. (no-
Nec fon-te la υ-bra ꝑ υ-lui υ-cabal υ li-
Nec ī υ-bicipi υυυ ti som-nias υ-se Par υ-
nasso- (dirē-
Memin'vt υυ-repē υ-te sic' υ-poe υ-ta ꝑ υ-

Iābicū Aristophaniū tetrametrū brachycatalecticum sex primos pedes habēs eosdem cū Iambico trimetro acatalectico, & præ-

præterea ſeptimũ pedẽ, qui ſp eſt iambus.

Paradigma.

Quicũq; adeſtis iudicãti principi, atq; ea
O iudices tam ſæpe gratia aggregamini.

Scanſio.

Quicun-qu'adeſ υ- tus iu--dicã υ ti prin-
--cip'at υ-qu'ea υ-
O iu-dices υ-tam ſæ υ pe gra υ-ti'ag υ-
grega υ-mini-υ

Archilochiũ dactilicũ cõſtãs dactilico bucolico tetrametro: id eſt, trib. dactylis aut ſpõdeis uel alternis, & quarto pede tm̃ dactilo partẽ orationis finiẽte: & trib. tro-

Paradigma. (chæis.

Quam varijs terras aĩalia pmeant figuris.

Scanſio.

Quã vari-υυ is ter--ras ãni-υυ mali-a υυ
perme-υant fi υguris υ

Alchaicũ dactylicũ conſtãs penthemimeri iãbica & duobus dactylis: i. habens primũ iãbũ uel ſpondeũ, ſm uerò ſolum iambum: hinc manet ſyllaba partẽ oratio nis finiens, quam ſequuntur duo dactyli.

Paradigma.

Princeps corruſco ſydere pulchrior.
Fauete linguis carmina non prius.

Scanſio. chior υυ

Princeps- corru υ ſco- ſydere υυ pul-
Fauc υ-te linυ guis- carmina- υυnõ pri9υυ

Trochaicũ Euripidium dimetrũ catalectiũ, qd locis imparibus trochęũ, tribrachyn, & nonnunq̃ dactylum recipit: paribus

bus verò trochæum, spondeum, anapęstũ, tribrachyn & dactylum.

Paradigma.

Hactenus spem collocet.
Collocaui in te, ô Deus:
Ergo ne pudefac tuum
Seruum in æternum, neque
Spe sua sine decipi:
Sed tua pro iustitia
Eripe omnibus è malis.

Scansio.

Hacte-vnus spem--collocet-vv

Trochaicũ Archilochium tetrametrũ catalecticum, septem pedes habet cum cęsura, oẽs ferè trochæos, nisi ꝙ & spondeum nonnunquam recepit.

Paradigma.

Per tuũ Deus beate nomen ac potẽtiam.
Obsecro serua me ab hostibus meis & uindica.
Iudica causam meam, méque & meas audi preces.

Scansio.

Per tu vum De vus be-vate-v nomen-vac po vtenti-vam-.

Anapesticum carmen constat ferè Anapæsto, spondeum tñ & dactylum nonnunquã admittit, rarò Proceleusmaticum.

Paradigma.

Ad te omnipotens clamabo Deus.
Deus auxilium robúrque meum,
Ne me despice, nec mihi quæso.

Dum

Dum vociferor & te inclamo.
Obſurdeſcas aut diſſimules.

Scanſio.

Ad t'om--nipotēſ *uu* clama--bo Deus *uu*.
Carmē choriābicū alcaicū, cōſtās ſpōdeo tribus choriābis, & pyrrichio uel iambo.

Paradigma.

Paſcit me dominus, ꝑpea qd deerit mihi?
Is rector meus eſt: quid cupiam? quídve velim amplius?

Scanſio.

Paſcit--me Dominus-*uu*- propterea-*uu*- quid deerit-*uu*-mihi *uu*.
Anacreontium dimetrum catalecticum conſtat anapæſto, duobus iābis & ſyllaba.

Paradigma.

Stimulis agit furentes.

Scanſio.

Stimulis *uu*-agit *u*-furen *u*-tes-
Glyconicum ſolum conſtans ſpondeo & duobus dactylis.

Paradigma.

Afferte eia principes,
Atque uni domino & Deo
Pingues cædite uictimas.

Scanſio.

Affer--t'eia-*uu* principes-*u*-.
Sotadeū carmen à Sotade inuentore nuncupatū conſtat qnq; pedibus, primis duobus Ionicis à maiore, & tribus reliqs trochçis.

Paradigma.

Nunc incipiā bis, geminos pedes referre.

Scanſio.

Scansio.

Nūc incipi--uuam bis gemi--uu nos pe-u
des re-uferte- u.

Dicola distrophia.

Dicola sunt ex duob gn̄ibus mixta carmina: distropha, ubi post duos uersus fit ad primū genus reuersio. Huius gn̄is sunt heroicū, hexametrū, & elegiacū pentametrum, satis nota genera. *Paradigma.*

Vēturæ memores iā nunc estote senectæ,
Sic nullum uobis tempus abibit iners.

Scansio.

Ventu--rę memo-uures iam--nunc es--to
te se-uunectæ.-
Sic nul--lum uo- bis tem--pus abiuu-bit
iners uu-.

Heroicum hexametrum præpositum Archilochio, dactylico dimetro hypcatalectico, cōstanti duob. dactylis & sylla-(ba.

Paradigma.

Diffugēre niues, redeūt iā gramina cāpis,
Arboribúsque comæ.

Scansio.

Diffu--gēre ni-uuues rede-uuunt iā--gra-
mina-uucampis--
Arbori-uubúsque co-uumæ-

Heroicum hexametrū & tetrametrum dactylicum, constans tribus primis pedibus indifferenter, spondeo & dactylo, quarto autem perpetuo dactylo.

Paradigma.

Quid siquidē dn̄o me sustētante timebo?
Nihil hoc est duce quod me terreat:

Vel si me populi circũdent millia centũ.
Immensus ue exercitus hostium.
Eia age surge, tuáq; ô mi Deus, excre ui-
Vt saluum facias seruum tuum. (res:
Scansio.
Quid si qui-vv dem domi-vv no me-sustẽ
--tante ti-vv mebo-
Nil est hoc duce-vv qđ me-terreat--vv
Heroicum hexametrum & Archilochiũ hexametrum, constãs dimetro iambico, & penthemimeri heroica: iãbicum autem dimetrum quatuor tantum pedes recipit æquales iãbicũ trimetrũ. Pẽtemimeris uerò heroica, constat duobus dáctylis & sylla-ba. *Paradigma.*
Quos maledicta iuuant, fraudes, mendacia, furta,
Horum necesse est ut fiem, quos imiter similis. *Scansio.*
Quos male-vv dicta iu-vv uant, fraudes, men-dacia-vvfurta--
Horum--necesv-s'est ut--fiem v-quos imi
-vvter simi-vvlis--
Heroicum hexametrum & iambicum trimetrum nota genera.
Paradigma.
At iustus quidnam admisi? quidnam obsecro? feci?
Cur innocẽti mihi male ex animo uelint.
Scansio.
At ius--tus quid--n'admi--si quid--n'obsecro-vv feci--
Cur in-nocen v-ti mihi vv mal'ex v ani
mo vv-

mo υυ· uelint υ·

Heroicum hexametrum & iambicum dimetrum.

Paradigma.

Quid ſtas tam procul à nobis Deus optime? cur hoc

Atroci & aſpero tempore?

Scanſio.

Quid ſtas--tã procul· υυ à no--bis Deus

υυoptime-υυ cur hoc--

Atro--c'eſt aſ υ-pr'o tem- pore υ-

Choriambicũ monomètrũ Ariſtophaniũ. conſtans choriãbo & bacchio, ſiue amphimacro: & coriambicũ. Alcaicũ tetrametrum acatalecticum, conſtans epitrito ſecundo, duobus choriambis, & bacchio ſiue amphibracho.

Paradigma.

Comprime belluarum.

Impetũ iſtarũ, & rabiẽ tot ſcelerũ coerce.

Scanſio.

Comprime bel υυ-luarum υ--

Impet'iſta-υ r'& rabiem -υυ-tot ſcelerũ -υυ· coerce υ--

Aſclepiadeũ & iãbicũ dimetrum, ſatis nõta.

Paradigma.

O quàm mirifice mi domine & Deus.

Per ora fertur omnium.

Scanſio

O quam-- mirifice-υυ mi domin'&· υυ-

De⁹, υυ Per o υ· ra fer υ-tur omυ niũ υ-

Dactylicum archilochiũ heptametrũ conſtãs quatuor primis pedib⁹ indiffereter

ac mixtim ſpõdeis & dactilis, ferè tñ quar t⁹pes dactyl⁹ eſt, reliq̃ tres pedes trochæi. Et iãbicum trimetrum catalecticum vna ſyllaba breuius cõi iambico trimetro, & in quinta ſede ſemper habet iambum.

Paradigma.

Serua me omnipotens quando omnia ple na ſunt dolis, &
Vix reſtat vllus qui fide integra ſit.

Scanſio.

Serua-- m'omnipo-*vv* tens quan--d'omnia-*vv* plena-*v* ſunt do-*v*lis &-*v*
Vix reſ--tat ul*v*-lus qui--fid'in *v* tegra-*v* ſit--

Iãbicum trimetrum catalecticum una ſyllaba breuius cõi iambico trimetro, in quinta ſede iãbum ſp habens: & trimetrũ dactilicum hypercatalecticũ, cõſtans duo bus prioribus pedibus ſpõdeo, aut dactylo in differenter, tertio dactylo cum ſyllaba.

Paradigma.

Quouſque tandem ſerui in æternum tui
Obliuiſceris ô domine?

Scanſio.

Quouſ*v*-que tan*v*-dem ſer--u'in æ *v*-ter-num--tui *v*-
Obli*v*-uiſceris-*vv* ô domi-*vv* ne--
Glyconium præpoſitum Aſclepiadeo.

Paradigma.

Nunc uirtute tua Deus.
Rex lætabitur, ac de auxilio tuo, &c.

Scanſio.

Nunc vir--tute tu-*vv* a Deus-*vv*

Rex læ- tabitur ac-*uu*-d'auxilio-*uu*-tuo*u*-
Iambicum trimetrũ Archilochio dactilico iunctum, quod duobus dactylis & cæsura,& dimetro iambico decurrit.

Paradigma.

Vnius omnis terra plenitudóque,
Ipsius est dñi,proinde quidquid continet
Immensus orbis,uniuersique incolæ
Illius, in dñi sunt & potestate & manu.

Scansio.

Vni-us om*u*-nis ter-ra plen*u*-nitu *u*-dóq;
Ipsius-*uu* est domi- *uu* ni proin-de. quid
u-quid continet *u*-
Heroicum hexametrũ iambico dimetro catalectico præpositum.

Paradigma.

Quid tua flagitia & mores ô impie iactas
Spurcos & impudicos?

Scansio.

Quid tua- *uu*flagiti- *uu*' & mo-res-ô im-
pie-*uu* iactas-
Spurcos-& im *u*-pudi*u*-cos-
Iambicum trimetrum pentametro iunctum.

Paradigma.

Te tollam,& eueham,quia adiutor meus,
Atq; omnis bonitas es mihi, sũme Deus,

Scansio.

Te tol-l'& e *u*-ueham *u*-qui'ad *u*-iutor-
meus *u*-
Atq' o-mnis boni-*uu*tas es-mihi sum*uu*-
me Deus *uu*-
Iambicum dimetrum catalecticum minus

 com-

communi dimetro una syllaba: & sp habens iambũ in tertia sede, additũ Pherecratio heroico trimetro catalectico, qđ spondeo, dactilo & spondeo constat.

Paradigma.

Deus Deus meus tu.
Cum sis, ô Deus & rex, &c.

Scansio.

Deus υ-Deus υ-meus υ-tu-
Cum sis--ô Deus-υυ & rex--

Dactilicũ Alemaniũ trimetrũ hypercatalecticũ iunctũ Pherecratio, de quibus antea. *Paradigma.*

Exaudi Deus alme preces.
Clamorémque meum, dum
Ad te clamo, & vociferor,
Ac te deprecor ipse.

Scansio.

Exau--di Deus-υυ alme pre-υυ ces-
Clamo-rémque me-υυ um dum--

Trochaicum dimetrũ catalecticũ, cõstans tribus trochæis & syllaba, præpositum iambico trimetro catalectico.

Paradigma.

Ecquis ô Deus bone
Habitabit in domo tua, aut sacro illo in
Monte conquiescet? vbi
Olim tua illa dignitas parauit
Regiam suam optimam?
Quicunque degit absque sorde uitam.

Scansio.

Ecquis-υ ô De υ us bo-υ ne υ
Habita υυ-bit in υ domo υ- tu'aut υ-sacr'

il v-l'in-

Iambicum trimetrum iambico dimetro mixtum.

Paradigma.

Audi Deus serui tui iustas preces,
Et innocentiæ meæ
Rationem habens, aures tuas ne denega
Mihi, meámque protinus.
Orationem simplicem audi & candidam,
Facóque prorsus nesciam.

Scansio.

Audi--Deus v serui- tui v-iustas- p̄ces v-
Et in v-nocen v tiæ v-meæ v-

Asclepiadæum Pherecratio præponitur.

Paradigma.

Si quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas.

Scansio.

Si quā-- tas rapidis-vv-flatib⁹ i-vv citus vv
Pontus -verset a-vv renas--

Asclepiadeum iambico dimetro Archilochio: acatalectico mixtum.

Paradigma.

Heu heu quàm miseros tramite deuio
Abducit ignorantia.

Scansio.

Heu heu--quàm miseros-vv-tramite de vv uio-v-
Abdu--cit igv-noran--tia v-,

Sapphicum hendecasyllabum Glyconico præponitur. *Paradigma.*

Cum polo Phœbus roseis quadrigis
Lucem spargere cœperit.

Scansio.

Cum po-vlo Phę--bus rose-υυis qua-υdri
Lucem -spargere-υυcœperit-υυ (gis-υ

Scazō, siue iambicum trimetrum Hiponactium acatalecticum pręponitur iambico dimetro Archilochio acatalectico.

Paradigma.

Verona docti syllabas amat uatis.
Marone fœlix Mantua est.

Scansio. (tis-

Verou-na dou-cti syl--labas υ-amat υ-ua
Maro υ-ne fœυ-lix Man--tu'est υ-.

Anacreontium dimetrum: catalecticum iambicum, constans tribus pedibus & syllaba, quorum primus est spondeus, iābus, anapęstus, dactylus, aut tribrachys: secundus iambus, uel tribrachys: tertius autem vt primus: licet rectius pedes dissyllabos iambum scilicet, uel spondeum admittat: præponitur Phærecratio.

Paradigma.

Quisquis uolet perennem,
Cautus ponere sedem.

Scansio.

Quisquis--volet υ-perenυ-nem-
Cautus -- ponere-υυsedem--

Dicola tetrastropha.

Dicola tetrastropha, sunt ex duobus generibus mixta, vbi post quartū quęq; versum fit ad primum genus regressus, Huius generis sunt Hendecasyllabi Sapphici tres uersus & quartus Adonicus, de quibus inter uulgaria carmina.

Paradigma.

Paradigma.

Gratias ſemper tibi rex habebo,
Te celebrabo Deus alme toto
Corde,nec quidquam niſi te deinceps.
Carmine promam.

Scanſio.

Grati-*uu*s ſem--p tibi-*uu* rex ha-*u*bebo-*u*
Te ce-*u*lebra--bo Deus-*uu*alme-*u*toto-*u*
Corde-*u* nec quid--quã niſi-*uu* te de-*u*in-
Carmine-*uu*promam--. (ceps-*u*

Aſclepiadeum etiam carmen tres uerſus complectens,& quartum Glyconicum, de quibus ante etiam.

Paradigma.

Cœli illa ſpecies undique fulgida.
Diſtinctiſque ſuis ſyderibus decor.
Produnt quanta opifex ſit ſapientia,
Quanta magnificentia.

Scanſio. (*uu*

Cœl'il--la ſpecies-*uu*-vndiq; ful-*uu*-gida
Diſtĩ -ctiſq; ſuis-*uu*-ſyderib⁹-*uu*-decor*uu*
Produ͂t--qua͂t'opifex-*uu*-ſit ſapie͂-*uu*-tia*uu*
Quanta--magnifi-*uu*centia-*uu*-

Glyconici tres uerſus conſtãtes primo loco tam iambo, uel trochæo,q̃ ſpondeo,& duobus dactylis, uel choriambico & pirrhychio, præpoſiti uni Pherecratio, qui primo pede ſpondeo conſtat,iãbo uel trochæo:ſecundo dactylo,& tertio ſpondeo.

Paradigma.

Dianæ ſumus in fide.
Puellæ & pueri integri:
Dianę pueri integri.Puellæque canamus.

Scansio.

Dia u-næ ſumus-uuinfide uu
Puel-ul'& pue-uur'integri-uu
Diau-næ pue-uur'integri-uu
Puel u-læque ca-uunamus--

Anacreontij dimetri catalectici, tres uerſus conſtantes anapęſto, duobus iambis & ſyllaba præponunt̃ vni coriãbico tetrametro Sapphico, cõſtanti tribus choriambis, & bacchio, uel amphibracho.

Paradigma.

Age cuncta nuptiali
Redimita uere tellus
Celebra thoros heriles.
Omne nemus cum fluuijs.
Omne canat profundum.

Scansio.

Age cunuu-cta nuu ptiau-li-
Omne nemus-uu cum fluuijs-uu-
Omne canat-uu profundum u--

Dicola pentaſtropha.

Glyconici quatuor cõſtãtes ĩ prima regione trochęo,& rariſſimè ſpondeo, in ſecunda choriambo, in tertia pyrrichio: uel in ſecũda & tertia regione dactylis duob⁹: ꝑponuntur uni Pherecratio, cuius primus pes eſt trochæus, uel ſpõdęus, aut iambus: ſecũdus dactylus, tertius autem ſpõdæus.

Paradigma.

Collis ô Heliconij.
Cultor Vraniæ genus,
Qui rapis teneram ad uirum
Virginem, ô hymeneæ hymeæ.

O hymen

O hymen hymenæe.

Scansio.

Collis-υô helico-υυ-nij υ-
Cultor-υ Vraniæ-υυ-genus υυ
Qui ra-υpis tener'ad υυ-virumυυ
Virgi-υn'ô hymenæ'υυ-hymen υυ
O hy-υmen hyme-υυnæe--

Tricola tristropha.

Tricola tristropha tres uersus diuersos cõtinent: & post tertiũ ad primum genus reuertimur. Cui⁹ generis est Glyconicũ, cui succedũt Asclepiadæũ carmẽ & Alcaicũ, qđ spondeo constat, tribus choriambis & pirrhychio. *Paradigma.*

Magna est indubie Dei
Nostri gloria, laúsque innumerabilis,
Decantāda sacris carminibus maxime ab omnibus. *Scansio.*

Magn'est--indubi-υυè Dei-υ-
Nostri--gloria laús-υυ-qu'innumera-υυ-bilis υυ
Decan--tāda sacris-υυ-carminibus-υυ-maxim'ab om-υυ-nibus υυ

Tricola tetrastropha.

Tricola tetrastropha carmina sunt ex tribus diuersis generib⁹, ubi post quartũ quẽque uersum ad primũ genus reuertimur. Huius generis sunt primi duo uers⁹ Asclepiadæi, tertius Pherecratius Heroicus trimeter catalecticus, quartus Glyconicus.

Paradigma.

Ne me summe Deus vindice dextera,
Irat⁹ve animo durius, obsecro,

Castiga:quis enim te,aut
Iram ferre tuam queat?

Scansio.

Ne me--summe Deus-vvvindice dex-vv-
tera vv
Ira--tó v'animo-vv-duri⁹ ob-vv-secro vv
Casti--ga:quis e-vvnim t'aut--
Iram--ferre tu-vv am queat-vv

Dactylici versus duo trimetri Alcaici, q constant penthemimeri iambica, id est iambo vel spondeo,deinde iambo & sylla ba,reliqui duo pedes sunt dactyli.Tertius versus est iambicus dimeter hypercatalecticus,abundans syllaba sup dimetrũ com munẽ: Quartus est dactilicus Alemanius, tetrameter constans duobus primis pedibus dactylis,& duobus alijs trochæis.

Paradigma.

Exaudiat te ô rex Deus optimus,
Duro atque atroci tempore protegat,
Téque in loco securo & alto
Collocet illa Dei uerenda.

Scansio.

Exau--diat v-t'ô- rex De⁹-vv optimus-vv
Dur'at-- qu'atro v- ci- tempore-vv protegat-vv
Téqu'in--loco v-secu--r'& al v-to-
Collocet-vv illa De-vv i ve-vrenda v-

De ratione comicorum versuum.

Comici Latini multã libertatẽ sibi vsurparunt in uersibus,ait Erasmus,sed nemo largius Terẽtio: adeò vt apud priscos quoq; fuerint q iudicarẽt ĩ hui⁹ fabulis nullã esse car-

ſe carminum legem. Quod ab ipſo Terentio ſtudio factum vr̃,ut diſſimulato carmine,quàm proxime accederet ad orationẽ ſolutã:ſed profectò manifeſtius eſt Terẽtij Comœdias verſibus conſtare, quàm ut probatione indigeat. Conſtant autem aut iambicis,aut trochaicis verſibus:de quorũ ratione & mẽſura iam ſatis amplè dictum eſt,ſed de eorũ licentia & libertate poſtea fuſius, vbi prius adnotauero iambicos, & trochaicos verſus aut monometros eẽ,aut dimetros, aut trimetros, aut tetrametros. Monometri unam habent menſuram,hoc eſt pedes duos:duas dimetri:tres trimetri, hoc eſt pedes ſex, unde à Latinis Senarij dicti ſunt:Tetrametri quatuor:hoc eſt, pedes octo: qui & Octonarij à Latinis, & quadrati,& longiſſimi dicuntur.

Porrò ex his quidã iuſtę ſunt menſurę, & ij acatalectici vocantur: quidã iniuſtæ. ídque modis duobus accidit: aut enim iuſto ſyllaba minores ſunt,& id bifariã: aut vnius duntaxat ſyllabæ,& catalectici uocãtur:aut duarum,& brachicatalectici nominantur:aut maiores, & hypercatalectici nuncupantur.

Catalectic⁹ igit̃,ẽ cui vna deeſt ſyllaba: Brachicatalecticus,cui duæ aut plen⁹ pes deeſt. Hypcatalectic⁹,cui ſyllaba abũdat. Acatalecticus,cui ſupereſt,aut deeſt nihil.

Trochaici, q̃a trochæus in breuẽ finit̃, frequentiùs ſunt catalectici,quàm acatalectici.Iambici cõtra.Inter quos,dico iãbicos

cos tetrametros acatalecticos, & trochaicos tetrametros catalecticos, tāta est affinitas, vt īterdū nihil referat eūdē versū vtrū ꝑ iābos, an per trochęos metiaris. Illud tñ vbique cauetur, ne uel trochæus ingrediatur iābicum carmē, uel iambus trochęum.

Paradigma.

Vtinam mihi esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem.

Si mihi facias vnicam syllabā, trochaicus est catalecticus: si duas, iambicus est catalecticus.

Scansio trochaici catalectici.

Vtinā *uu*-m' esset- *u* aliquid *uuu* hic quo-- nunc me--præcipi-*uu* tem da-*u* rem-

Scansio iambici acatalectici.

Vtinam *uu*-mih' es*u*-set ali*uuu*quid hic *u*- quo nūc--me præ-. cipitem *uu*darem*u*-

Iambicorū à monometris ad vsq; tetrametra generalis formula ex Glareano, de qua quinque spēs asteriscis notatæ.

Monocola catalectica.

Musæ--deæ *u*-

Monocola hypercatalectica.

Musæ--deæ *u*-sunt-

Dimetra brachicatalectica.

Musæ--deæ *u* bonæ *u*-

Dimetra catalectica.

Musæ--deæ *u*-soro *u*-res.

Dimetra acatalectica.

Musæ--Iouis *u* sunt fi--liæ *u*-

Dimetra hypercatalectica.

Musæ--soro *u*-res sunt--Miner *u*-uæ-

Trimetra brachicatalectica.

Musæ--bonæ v-sunt fi -liæ v-Iouis v-

Trimetra acatalectica.

Musæ--bonæ v-musæ--deæ v-soro v-res-

Trimetra acatalectica.

Musæ--deæ v-sunt fi- liæ v-summi--Iouis v-

Trimetra hypercatalectica.

Musæ--Iouis v- gnatæ--soro v-res &-- Miner v-uæ-

Tetramerra brachycatalectica.

Musæ--bonæ v- deæ v-soro v-res fi.-liç v-Iouis v-

Tetrametra catalectica.

Musæ--bonæ v sunt fi--liæ v-summi--Iouis v-soro v res-

Tetrametra acatalectica.

Musæ--bonæ v-deæ v-sorov-res fi--liæ v-summi -Iouis v-

Trochaicorum eadem ratione formulæ, tribus speciebus asteriscis pernotatis.

Monocola catalectica.

Occi v-di-

Monocola acatalectica.

Musa-v dulcis-v

Monocola hypercatalectica.

Musa- vdulcis-vest-

Dimetra brachycatalectica.

Musa-v dulcis-vesto-v

Dimetra catalectica.

Musa-v dulcis-vest ci vbus.

Dimetra acatalectica.

Musa-v dulcis-v est Ma-v ronis-v

Di-

Dimetra hypercatalectica.

Musa-*v*dulcis-*v* est Ho-*v*rati-*v* s.

Trimetra brachicatalectica.

Musa-*v* dulcis-*v* est Ho-*v* rati-*v* ana-*v*

Trimetra catalectica.

Mūsa-dulcis-*v* est in-*v*omni-*v*b9 lo-*v*cis-

Trimetra acatalectica.

Musa-*v*dulcis-*v* est in-*v*oĩ-*v*b9 po-*v*etis-*v*

Trimetra hypercatalectica.

Musa-*v*dulcis-*v* est in-*v* omni-*v*bus so-*v* dali-*v*bus-

Tetrametra brachycatalectica.

Musa *v*dulcis-*v* est in-*v* hac no--stra so-*v* dali-*v* tate-*v*

Tetrametra catalectica.

Musa-*v* dulcis-*v* est in-*v*omni-*v*bus so-*v* dali-*v* tati-*v* bus-

Trimetra acatalectica.

Facit ut *vv*-iussi--dedu--cantur-*v* isti *v* faciant *vv*-dili-*v* genter-*v*

Triplex carminis iābici trimetri ratio, ex qua deinde aliorū quoq; facilè elicietur: fuit itaq; initio carmen iambicum ex metris iambis, ad hanc formam.

Prima & simplicissima iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iābus.	iābus.	iambus.	iābus.	iambus.	iābus.

Suis

Suis υ-& ipυ-ſa Roυ-ma viυ-rib⁹ υ-ruit υ-

Deinde acceptus eſt tribrachys(excepto vltimo loco) & paulatim locis dũtaxat imparibus ſpõdeus,anapæſtus,& dactylus,& rariùs proceleuſmaticus, ad hãc formam.

Communis iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.
Tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.
Spondeus.		ſpondeus.		ſpondeus.	
Dactylus.		dactylus.		dactylus.	
Anapæſtus.		anapæſtus.		anapæſtus.	
Proceleuſm.		proceleuſm.		ꝓceleuſm.	

Ibis--Liburυ-nę inυ-ter alυ-ta naυ-uiũυ-.

Licentioſiſsima iambici carminis formula.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.	iãbus.
Tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.	tribr.
Spond.	ſpond.	ſpond.	ſpõd.	ſpõd.	pyrrhich.
Anapęſt.	Anapęſt.	anapęſt.	anapęſt.	anapęſ.	
Dactyl.	dactyl.	dactyl.	dactyl.	dactyl.	
Proceleuſ.	ꝓcele⁹.	ꝓcele⁹.	ꝓcele⁹.	ꝓcele⁹.	
Cretic⁹.	cretic⁹.	creticus.	creticus.	cretic⁹.	
Amphib.	amphib.	amphib.	amphib.	amphi.	
Pæan.	pæan.	pæan.	pæan.	pæan.	pæan.
Bacch.	bacch.	bacch.	bacch.	bacch.	

Non

Non inficiabor in uersibus iambicis trimetris dactylum, aut spondeum ultima sede nonnunquã recipi: sed id tantum inter Scazontes, in quorum penultima iambus locum habet necessario. sed eo genere raro utuntur Comici.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Apolv	linav	iē cõ	-ueniv	meũv	Scazõ-

Vides in sexta sede spondeum, & iambum in quinta.

Cautiones quadam in componendis Versibus non iniucunda.

Potissimum censetur Heroicum carmē in quo duo adiectiua duob substãtiuis pręponantur, vbi prius priori respõdet: vt Lurida terribiles miscent aconita nouercę, Heroicũ clauditur pulchrè vel dissyllaba, vel trisyllaba dictione: durius aũt tetrasyllaba, aut pentasyllaba. Durissimè verò monosyllaba, nisi enclitica sit In subitanea re insurgũt canore qnq; dactyli cõtinui: ut, Pandit intereà domus oĩpotẽtis olympi.

Vbi rei grauitas & maiestas significat, aut languor, ẽt spondeus quintum locũ tenet: vti de Sinone maximam tristitiam & languorem simulante, Virgil: Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit.

Nonnũquã pulcherrimũ fuerit egregiã aliquã sñiam unico uersu claudere: ut, Tãtæ molis erat Romanam condere gẽtem.

Venuſtum ẽt fuerit repetere aliquando dictionem,modo odioſa affectatio uitet̃: vt,Sequit̃ pulcherrimus Aſtur.Aſtur equo fidens. Item, Tu mihi quodcunque hoc regni,tu ſceptra Iouémque.

Concilias,tu das epulis accũbere diuũ.

Hexameter verſus pẽtametro appoſitus facit carmen elegiacum:vt,

Fortunã reuerẽter habe, quicũq; repente.

Diues ab exili progrediere loco.

De carminis pentametri decoro nihil habeo,niſi quod tertius per ſpondeus eſſe debet ex fine dictionis vnius & principio alterius conflatus:vt,

Nil mihi reſcribas,attamen ipſe ueni.

bas at--ſpondeus eſt.

Ex dictione unica durè admodum conficitur, Catul. Speraret nec linguam eſſe, nec auriculam.

Definit Pentametrũ venuſtiſſime in dictionẽ diſſyllabã: nec male ĩ tetraſyllabã, pentaſyllabámve:interim ẽt in hexaſyllabam: Duriter aũt in triſyllabam, & duriſſimè in monoſyllabam,niſi enclitica ſit:aut monoſyllaba præcedat monoſyllabam.

Quorum omnium exempla ex Poetarũ lectione facilius colliguntur.

De colliſione in metris.

Colliſio eſt ultimę ſyllabę dictionis pp ſequentem vocalem abſorptio: cuius q̃dẽ duæ sũt ſpecies, Ecchlipſis & Synalępha.

Ecchlipſis eſt m literæ cum ſua uocali detractio:ut,

Quan-

Quātū oīs mūdus gaudet cātantē Sileno,
Quod sic metimur.
Quant'om- nis'mun- dus'gau- &c.

Quæ figura frequēs est apud Terentiū. quoties, M, cū uocali præcedēte excludit.

Sinalœpha fit cum de fine dictionis uocalis abijcitur sequente dictione, quæ incipit à uocali: vt Iuuenalis.

Semper ego auditor tantum? nūnquàm ve repenam? Sic metire,
Semper e-υυg'audi- tor tan- &c.

De qbus ut de Sinæresi, & Dieresi inter figuras poemati frequētes posteà. Fit quoque collisio in fine carminis Hypmetri, qn̄ ipsum in uocalē desinit, & supfluā syllabā, & sequens à uocali incipit: superabūdans enim tum syllaba eliditur: Virgilius,
Aerea, cui gradib. surgebāt lumina nexęq;
Aere trabes.

Interdum autem prior vocalis per aliā sequentem nōn eliditur, sed tātum fit breuis, quæ alioqui longa fuerat. Virgil.
Et longū formose vale, vale inqt, Iola.

Sed tamen uocalis quandoque inuenitur producta. Virgilius.
Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ.

O, & heu ante uocales integrę manent: vt Horat.
O, & præsidiū & dulce decus meū. Virg.
Te Coridon ô Alexi, trahit sua quemque voluptas. Ouidius.
Heu vbi pacta fides? vbi q̄ iurare solebas?

Sinalæpha fit nonnūquam in eadem dictio.

ctione. Propertius.
Eosdē habuit secū, qbus est elata, capillos.
ubi eosdem spondeum conficit.
Apud antiquos S, cōsonans interdum sola subtrahebatur. Lucretius.
Arboribus veteres decidere falcib. ramos.
Quandoque cū sua uocali: Virgilius.
Inter se coisse viros, & decernere ferro.
Vt apud Comicos frequēter apud quos, L, ĩterdū elidit, vt ĩ prima Scæna Andriæ,
Pro vxore hēc hāc peregrinā ego illud sedulo: vt grinam ego il, faciāt dactylum.
Frequenter etiam eliditur, D, in quid, & sed præ vocali, in Eunuch.
Quid interest hoc adeo, &c. Quid inter trochæum facit.
Et V, ēt consonans: ac si uocalis esset: ut,
Sine inuidia laudem inuenias & amicos pares.
Quod & in Enimuero sæpe fieri uidem9.
Synæresis.
Synæresis est syllabarū duarum naturaliter diuisarū in unā cōtractio: Virg. (vbi
Cui pēdēre sua patereris in arbore poma,
Cui pen- spōdeū facit: ut apud Comicos.
Seruibas, pro seruiebas: Scibas, p sciebas,
Apud quos etiam cōtrahuntur vocales: velut in his fuit, Deos, dies, meus, suus, scias, nihil, mihi, ut sint monosyllaba.
Similiter, ei, eius, huius, cuius, monosyllaba ponuntur subinde: eorum, meorū, antehac disyllaba. *Diæresis.*
Diæresis, vni9 ē syllabæ ĩ duas diuisio. Oui.
Nunc

Nunc quoque te dixi persoluēda mihi: pro, persoluenda quadrisyllabo. Qua figura vtuntur Comici identidem, qui, iā dissyllabum faciunt: ut Catullus, soluit: Horatius, syluæ: Statius suasit trasyllaba.

Quos pedes illegitimos recipiat Heroicus uersus.

Præter legitimos pedes dactylum, s. & spōdeū, quos sine discrimine quatuor primis sedibus uersus heroicus hēt, q̄nta spōdeū, & sexta dactylū: nothos ēt & illegitimos nōnūq̄ admittit, idq; p poeticā licētiam, quā puer, ut raram admodum, raro imitari conabitur. itaq; Poetæ in quinta regione sæpe spōdeū locant: vbi id grauitas aut lāguor postulat, ut prædictū est. Q̄nq; sexto loco dactylus admittit̄, sed uix nisi hypermeter locum habeat. Cuius ultima absorbetur initio sequentis uersus: ut cum in m, desinit, aut in uocalem, & sequens à uocali initium habet. Virgilius.

Aut dulcis musti Vulcano decoqt humo- (rē,
(sequitur) Et folijs undam. idem.
Inserit̄ vero ex fœtu nucis arbut⁹ horrida,
(sequitur) Et steriles platani.

Reperiūtur & alij pedes in diuersis locis Hexametri: iambus, Virgil.

Dona dehīc auro grauia, ſectoq; Elephā (to.
Anapæstus, idem.
Fluuiorū rex Eridanus, cāpósque per oēs,
Proceleusmaticus, Virgilius,
Tytire pascētes à flumine, reice capellas.
Nisi Cæsuræ licentia esse uelis.

Ca-

Cæsura & eius species.

Est aũt Cæsura, decora uocũ terīatio in medio uersuũ notata: cui⁹ quatuor sũt species. Pēthemimeris, q̃ fit ubi post duos pedes monet syllaba pte orōnis finiēs. Vir. Oĩa uincit amor, v- & nos cedam⁹ amori.

Vbi mor syllaba ẽt natura breuis, licenter producitur, ne quis dicat iambum esse.

Heptemimeris, cũ post tres pedes inuenitur syllaba, quæ dictionem terminet: vt, Arma, virũmque cano, Troiæ:

Trochaica est, quum post duos pedes Trochæus partem orationis perficit: ut, Nil nostri miserere.

Bucolica, ubi quartus pes dactylus est partem orationis finiens: ut.

Nos patriæ fines, & dulcia linquim⁹ arua.

Vltima carminis indifferens.

Vltima syllaba cuiuscunq; versus est anceps: itaque ultima carminis Heroici, Lyrici, aut etiam Comici longa sit, an breuis, nullum discrimen habetur.

Nũc igit̃ restat, vt speciales quoq; regulas, q̃ breuissimè fieri poterit elucidemus. nihil penitus omittẽtes, q̃tũ fragilitas humana sinit, quod ad carminis utilitatẽ ptinere uideatur. Quãuis nõ dubitẽ adhuc deesse nõnulla mihi, & multò diligẽtioribus incognita: qs. n. uel Momus in tãta re non aliqñ cæcutiat? Verũ qa laudabile ẽt aliquo pdire tenus, si non datur ultrà, qđ bene, & fœliciter cœptũ est, in cõem iuuenum utilitatem prosequi non uerebimur.

PAN-

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI

In Prosodiæ speciales regulas,

EPITOME,

A ante B, in primis.

A ante B in primis breuiatur: ut Faber, Strabo.

Exceptio.

Crabro, insecti genus.
Fabula, id est, fictus sermo.
Fabrateria, oppidum.
Labes, macula.
Nabis, proprium uiri.
Pabulum, sic pabulor, aris.
Sabus, Sancti filius: sic Sabini.
Sabatius.
Scabidus, habens scabiem.
Tabraca, uiri nomen.
Trabigillus, uiri proprium.
Tabeo, id est, sordeo: sic tabes, & tabum.

Variatio.

Variatio.

Abel, uiri proprium.
Fabella, modica fabula.
Flabellum, quo uentum faciunt.
Labo, repente cado.
Labicum, Italiæ oppidum.
Labicus, Labica, propria.
Laban, proprium.

Adnotatio.

1 Labor, oris, nomen, breuiatur.
Labor, eris, verbum longatur.
2 Sabura, uiri nomen producitur.
Saburra, grandior arena, corripitur.

Submonitio.

Fac sedulo ubique geminata notes, ut Sabatum: & crescentia, ut Stabam, Elabam.

A ante C.

A ante c, in primis corripitur: ut Acedia, Acipenser, Macer, Maceries.

Exceptio.

Achar, uiri proprium.
Aculeus, spiculum.
Cacabus, olla.
Cacabo proprium perdicum.
Cacula, pedisequus.
Dacus, populus, sic Dacia.
Facundia eloquentia, sic facundus.
Gracus, & graculus, auis.
Glacila.
Glacito, est anserum.
Glacinia.
Machina, grandis fabrica.

Macezer, proprium uiri.
Maceries, macero, & maceror.
Naca, fluuius.
Raci palis, viri nomen.
Thracia, uel Thrace, regio.
Thracia, uel cis, oppidum.
Vacienus, uiri proprium.
Vacia, quæ crura reflexa habet.
Zacharias, proprium.

Quæ habẽt B. uel P ante A: ut Brachiũ.

Placo, paco.
Exceptis Baculus, uellum, fustis.
Brachys, Latine breuis, unde brachilogia, id est, breuiloquium.
Placeo.
Placentia, oppidum : unde Placentinus.
Pacorus, rex Parthorum.
Pachinus.
Paciscor, pactum facio.
Spacium, distantia, inter capedo.

Variatio.

Acis, idis, fluuij, & uiri nomen.
Academia, uicus & schola.
Cacus, uiri proprium.
Hyacinthus, flos, & gemma.
Macero, id est, affligo.
Pachinus, promontorium.
Vacillo, id est, titubo.

Adnotatio.

Acer, eris, arbor, priorem breuiat.
Acer, cris, id est, uehemẽs, eãdẽ producit.
2 Daca, oriẽtis populus, corripit priorẽ.

Daca,

Daca, ad Daciam pertinens, producit eandem,

A, ante D

A ante D in primis breuiatur: ut Madeo, es: Spado, onis: Hadria, æ.

Exceptio.

Caducum, hinc caducifer & caduceator.
Cadusi populii
Clades, occisio,
Fædus, proprium uiri.
Gades, insulæ.
Gadir, urbs & insula.
Gadilon, mercantia quædam.
Gladis, tellus quædam.
Ladas, æ, nomen equi.
Ladon, uir, canis, & fluuius.
Quadi, populi.
Radix, icis.
Rado, is.
Suadeo, es. id est, hortor.
Suadela, dea eloquentiæ.
Spadix, auulsus à palma termes.
Trado, Traduco, cis.

Variatio.

Adam, proprium uiri.
Adon, onis proprium etiam.
Gradiuus, deus belli.

Adnotatio.

1 Cadus, uas corripitur.
Cadus, populus producitur.
2 Vado, is, id est, eo is, priorem longat.
Vado, as, id est, ad uadum quodpiã duco, eandem corripit: sic & uadum uadi.

A, ante F.

A, ante f, in primis, corripitur: ut, Afranius, Vafer.

Submonitio.

Quæ excipienda uiderentur, per ph scri-

buntur, ut Sapphyrus, Sappho.

A, ante G.

A, ante g, in primis, breuiatur: ut, Ago, agis: Tagus, tagi. *Exceptio.*

Agalma, Latine statua.
Agea duarum urbium nomen.
Agis, idis, nomen regis.
Lagrada, fluuius Germaniæ.
Lagon, pueri nomen. Lagopus, auis.
Lagus, rex Aegypti.
Magalia, domus pastorum.
Mago, onis, frater Hannibalis.
Ragonia, canis pastoris.
Tragula, id est, hasta.
Tragitia, id est, insula.
Tragema, atis, bellaria.
Traguius, id est, piscis.
Vagina, theca, Vagio, sic uagitus.
Itē quæ habent f, aut p, ante a, producuntur: ut Lagus, Flagitium, Pagina, Pagus.
Exceptis tamen, Flagellum, Fragilis, Fragor, Pagasa, oppidum.

Adnotatio.

1 Saga, gæ, uenefica mulier, longatur: hinc Sagio, unde Præsagio.
2 Sagax, acis, id est, subtilis, corripitur.
Sagum, gi, uestimentum, breuiatur etiam.
3 Plaga, rete uel regio, corripitur.
Plaga, vulnus, producitur.
4 Laganum, genus cibi, primum longat.
Lachanum, quodcūque genus oleris, eandem breuiat.

A ante L.

A ante L.

A ante L,in disyllabis longatur:ut Balo, Talis. *Exceptio.*

Tales,Talium;oppidum.

Falæ,arum,turres ligneæ.

Falum,fali:idem.

Halys,fluuius & uir.

Halos,Athamantis domicilium.

Palam,id est,manifeste.

Palin,Latinè contrario: unde palinodia, recantatio.

Pales,dea:hinc Palilia.

Salum,mare.

Nomina tertię in genitiuo crescentia: ut Salix,salus,Phalanx.

Exceptis Ales,auis,aut uelox.

Halec,piscis,aut garum.

Adnotatio.

1 Halo, halas, id est, redoleo: producit priorem,vnde Halitus.

Alo,is,id est,nutrio,priorem corripit.

2 Talus, uel los,propriū uiri,breuiatur.

Talus,appellatiuum longatur.

3 Calix,uas priorem breuiat.

Calyx,pro foliculo,eandem longat.

4 Calo,onis,id est,baiulus,lōgat priorē,

Calo,as,id est,uoco,eandem corripit.

5 Malus,arbor:mala,id est,maxilla.

Malum,fructus, priorem longat.

Malus,a,um,adiectiuū,corripit eandem.

A ante L,in polysyllabis.

Ante l, in polysyllabis breuiatur; ut Phalaris.

Alius,a,ud:Thaleia.

Exceptio.

Alea,genus ludi.
Alecto,tus,una furiarum.
Aliphe,oppidum:sic Aliphanus.
Aledius,proprium. Aloporea,insulæ.
Balæna.i piscis. Caligo,ginis,obscuritas.
Calisto,Lycaonis filia
Calatia,oppidum Campaniæ.
Claustrutiæ,arũ, commixtiones herbarũ.
Dalila,alij Dalida. Haloboca, urbs.
Laletania,prouincia.
Malabatrum,unguentum.
Phalarna,piscis. Qualea,auis.
Salustius,proprium.
Salentium,promontorium: hinc Salentinus lacus,& Salentini,populi.
Scalena,compactio herbarum.
Squaleo,es,obfuscor.
Thalea,putamen lignorum.
Talio,pęna similis. Taleon,proprium.

Variatio.

Palatium,regia. Palatinus,a,um.

Adnotatio.

1 Caligo, as, neutrum, id est, obscuror, producitur.
Caligo, as, actiuum. id est caligas induo, corripitur.
Calleo, es, obduresco & scio, longatur: hinc Callidus,id est astutus.
Caleò,id est,calorem patior,breuiatur:sic Calidus,da,dum.

A ante M, in dissyllabis.

A ante M, in dissyllabis producunt Amē. Fama, unde Infamis, & Diffamo.

Exceptio.

Camers, uir & populus.
Clamys, mantellum uulgò dicunt.
Fames, esuries.
Lamus, proprium.
Samos, insula.
Same, insula & urbs Tamen.
Thamos, nympha.
Tama, oppidi nomen.

Adnotatio.

Amo, pro diligo, corripitur.
Hamo pro capio producitur.

A ante M, in polysyllabis.

A ante m, in polysyllabis breuiatur: ut Caminus, Famulus, Amussis.

Exceptio.

Amentū, lorum, quod iaculo adnectit: sic
Amento, as, id est, circundo, uel iacior.
Amianus, proprium.
Bamura, urbs Africæ. Camonica.
Dametas, proprium. Damipus.
Hamerochita, oppidum, Grçciæ.
Lamentum, sic Lamentor.
Lamina, frustum metalli.
Mamercus, superbia amator.
Mamertini, populi Campaniæ.
Mamurius, proprium uiri.
Mamurianus, proprium etiam.
Mamuria, sic Mamurrus, propria.

Variatio.

Amineum, oppidum & mons.
Samaria, regio.

Submonitio.

Pac composita studiosè, notent: ut Amitto, Amoueo, & è longis deducta: ut, Flameum, Flaminius, & cætera à Flamen.

A ante N, in dissyllabis.

A, ante n, in dissyllabis, longatur: ut, Manes, Sanus, Mano, Phanum.

Exceptio.

Ana Latinè sursum: hinc Analogia, Analectum.
Anachorita. id est, heremita.
Anas, atis, animal amphibion, & fluuius.
Cano, canis, canto & scribo.
Caneus, vxor Pici.
Canon, onis, vnde canonicus.
Clanis, fluuius, qui Clanius dicitur.
Crama, insula.
Danus, viri proprium.
Danis, proprium.
Manus, pars corporis, & exercitus.
Panax, herba. Panos, oppidum.
Phanes: hinc Aristophanes.
Rhanis, nympha.

Adnotatio.

1 Anus, uetula, corripit: unde Anilis, & hoc anile, & Anicula diminutiuum.
Anus, podex, fluuius, & morbus lõgatur.
2 Planus, Græcum, id est, scurra, breuiat
Planus, a, um, id est, amplius, longatur.

A ante M,

A ante N, in polyſyllabis.

A ante n, in polyſyllabis breuiatur: ut Lanio,as,Lanius, Canalis.

Exceptio.

Anippe,mater Pieridum.
Candia,veneſica mulier.
Canius,viri proprium.
Danubius,fluuius Germaniæ.
Ganeo,heluo:ſic,ganeum vel ganea.
Lanuuium,oppidum Italiæ.
Manius,proprium uiri.
Manilius,Manilia,propriæ.
Manetus,viri proprium.
Panaretus,proprium.

Submonitio.

Notentur è longis deducta:vt Ianitor, lanugo,planites,& id genus.

A ante P.

A ante p,in primis corripitur:ut Pape,interiectio. Aplufter,Apine,Napus: Papauer, genus herbæ. Papyrus, iuncus, ſcirpus,Pabula,puſtula tuberculum.

Exceptio.

Apidanus, fluuius. Apeninus, mons.
Aphrica,Apher,Aphricus.
Crapula,ingluuies.
Cape,qui & Capus dicitur.
Papas, æ,id eſt, pater, & cuſtos: hinc Papare, id eſt blandè patrem appellare.
Papius,vir:hinc Papia lex.
Papilus, proprium viri.
Papilla,mãmæ capitulũ, & tribus Romę.

Papinius, poeta.
Papianilla, mulier.
Papilio, alatus vermiculus.
Paphlagones, populi Veneti: Paphlagonia, Venetia.
Rapum, vel pa, pæ, genus radicis.
Sapo, onis, ſubſtantia emaculatoria.
Sapis, huius ſapis, fluuij nomen.
Sapda, piſcis nomẽ, nõ quã moluã vocãt.
Stapes, edis, id qđ equitantis pedes ſuſti-(uet.
Vapulo, vapulas, id eſt, percutior.

Adnotatio.

1 Lapathes, is herba quædã producitur.
Lapathos, vel thum, herba etiã corripit.
2 Apis, is, vel idis, rex, vicus, & bos lõga-(tur.
Apis, vel apes, muſca, breuiatur.

Submonitio.

Geminata diligenter conſiderari debent: vt, Mappa, Sapphyrus, Sappho.

A ante Q.

A ante q, in primis breuiatur: ut Aqua, Laqueus, Aquila, etiam uiri proprium.

Submonitio.

Cõpoſita, hic notãda veniũt: vt, Quaquã, Nequaquã, Quaqua verſus, q̃ producũtur.

A ante R.

A ante R, in primis corripitur: vt Arabia, Pario, Lares. *Exceptio.*
Arete, tes: vel Areta, tæ, puella.
Areo, es, ſic aridus.
Area, locus planus, ab ariditate.
Aruncij, populi: ſic Arũca, Arũcorũ, vrbs,

Aruncus,vir,& villus à mento capræ.
Aruus,uiri proprium.
Arnica,sic Aretæ,populi.
Barcium,oppidum Italiæ.
Baris,idis,nauicula.
Barine,es,mulier.
Carica,ficus species.
Carax,Carabus,Caris, dis:piscium noĩa.
Caria:hinc Cares populi.
Carex:vnde Carectum species cannæ.
Car,aris,populus.
Claris,nomen fluuij.
Glarea,sicca & sterilis terra.
Gnarus,vnde fit ignarus.
Larissa,vel ssæ, sic Larissus fluuij nomen.
Larius,lacus Italiæ.
Larinates,populi.
Larides,proprium,aut patronymicum.
Laronius,Laronia,propria.
Larunda,nympha.
Larina,mulieris proprium.
Maris,uir & fluuius.
Naris,nasi foramen.
Narix,Narica,icium:& Narice, ces,oppidum:vnde Naricij.
Narea,lacus.
Naret,fluuius Vmbriæ.
Parus,auis Pareo,es,hinc appareo.
Pharis,oppidi nomen.
Quare,ex qua & re composita dictio.
Varix,sic Varicus & Varus.
Item adiectiuũ in rus, ra, rum: vt Rarus,

ra,rum. Clarus,ra,rum.

Variatio.

Arã, propriũ viri. Carolus, propriũ ẽt.
Darius, Persarũ rex. Smaragdus, lapis.

Adnotatio.

1 Ara, id est, altare, longum est.
Hara, stabulum, correptum.
2 Charis, itis, id est, gratia, corripitur.
Caris, idis, id est, piscis aut regio, pducit.
3 Arene, es, singulare, p oppido, longat.
Arenæ, arum, plura l. ab arena, breuiatur.
4 Pharus, vel ros, insula, breuiat priorẽ.
Pharus, vel ros, sacerdotalis vestis, eandẽ longat.

A ante S, in dissyllabis.

A, ante S, in dissyllabis, longatur: ut, Nasus, Phasis: vnde Phasianus, Thraso.

Exceptio.

Basis, sustentamentum.
Casa, domuncula rustica.
Casos, insula & vrbs.
Prasum: id est porrum: hinc prasinus, id est, viridis.
Prasius, viridis gemma.
Quasi, similitudinis aduerbium.
Thasos, vna Cycladum.
Thrasus, viri nomen.

A, ante S, in polysyllabis.

A, ante S, in polysyllabis, corripitur: ut Asinus, prasium.
Quasillus, quasillum, id est, calathus.

Exceptio.

Asophus, fluuius & vir.

Basium,

Basium, sic Basio, as.
Caseus, lacteus cibus.
Iasius, viri nomen.
Laserpitium, herbosum virgultum.
Mnasillus, satyri nomen.
Nasica, proprium viri.
Nasidius, proprium etiam.
Nasidiemus, viri nomen, & Nasidianus, proprium etiam.
Pasa, Latinè omnis: hinc Pasiphæ, & Pasiphilus, propria.
Trasymachus, proprium.
Vasidius, proprium.

Adnotatio.

1 Asia, palus, & stagnum, producitur.
Asia, regio, pars orbis tertia, corripitur.
2 Thrasius, viri diuitis ad paupertatē redacti nomen, qui & Tralius, longatur.
Thrasius, qui Busirim in humana hospitū nece posse aquas elici docuit, corripitur.

A, ante T.

A, ante t, in primis, breuiatur: vt, Quater, latro, Statera.

Exceptio.

Ater, sic atramentum.
Atella, oppidum Cāpaniæ: hinc Atellani ludi.
Clathrus, uel thrum.
Claterna, oppidum.
Fatum, hinc fatidicus.
Gnatia, oppidi nomen.
Latona, Phœbi mater.
Laterna, contra primitiui naturam.
Natu-

Natura, ſic natus & natalis.
Natîo, natiuitatis regio.
Nathanael, Iſraelitæ nomen.
Quatinus, ſic quatenus.
Satûrnus, Deus & planeta.
Scatinius, viri proprium.
Scatina, piſcis.
Sâturius, decurio quidam.
Statius, proprium poetæ.
Silata, nauigium latum.
Vates, ſic vaticinior.
Vatineſſa, oppidum Aſſyriæ.
Quæ habent m, ante a, vel r, cum muta: vt, mater, frater, pratum.
Exceptis tñ, Mathon, vel tho, ꝓpriũ viri.
Matella, vas vrinarium.
Mâtinus, mons, hinc Matinus, a, um.
Matheſis, ſic mathematicus.
Matieni, populi.
Cratos, Latinè robur.
Staterus. Crates, tis.
Stratos, id eſt, exercitus: hinc Stratophilus, Stratocles.

Variatio.

Blatero, ſtultè loquor.
Platea, latus locus.

Adnotatio.

1 Atys, Cybelis famulus, & ebrietas longatur.
Athys, pro quocunque alio breuiatur.
2 Atina, Campaniæ oppidum, & vrbs Bœotiæ, longatur.
Atinas, viri proprium, apud Vergilium breuia-

breuiatur.
3 Cratis,fluuius,corripit priorem.
Cratis,pater Scyllæ, producit eandem.
4 Latus,eris, substantiuum, correptũ est.
Latus,a,um productum.
5 Statim,i constanter: priorẽ longã hẽt.
Statim,id est, protinus : eandem breuem.

Submonitio.

Dupla studiosè notentur:ut, Attagẽ,Blatthæus.
Blatta,quod & blapta.

A, ante V,

A,ante v,in primis, breuiat̃:vt, auis,auus.

Exceptio.

Audienus proprium.
Blauia .
Dauid,qui & Dauidus dicitur.
Dauus,viri nomen.
Daualus,proprium etiam.
Gauisus,lætus.
Gnauus, vnde ignauus. Mauors, Mars.
Mauis,sic mauult. Nouerca.
Nauis,sic nauita & nauigo.
Nauo,as,subtiliter ago.
Nauus,etiam adiectiuum.
Pauo,sic paua & pauus.
Prauus,a,um,sic prauo & deprauo.
Rauus,a,aum,id est,subniger.
Rauila,& Rauidus propria.
Suauis,sic suauium,& suauior.
Sauo,onis,fluuius.
Dictiones habentes consonantem ante l,super a:vt,Clauis,flaueo.

Variatio.

Lauinium, oppidum.
Lauinia, Latini filia.

Submonitio.

Nota ex præpositione A, deducta, quæ producuntur: vt Auecto, Auius, a, um.

E, ante consonantes in primis,

E, ante B.

E, ante b, in primis, corripitur: vt, Nebulo, Ebur, Nebula.

Exceptio.

Debe, es, insula.
Debeo, id est, obligor.
Debilis, sic debilito.
Ebosita, mel quoddam.
Ebrius, & quicquid hinc est.
Hebe, id est, pubertas, hinc ephœbus.
Hebesus, viri nomen.
Rhebas, Rhebæ, fluuius.
Rebus, qui nomen.
Sebet9, fons & fluuius: hinc Sebetis, idis.
Sebum, pro seuum.
Sebinus, Italiæ lacus.
Thebæ, arum: sic Thebe, es, & Thebæus, & Thebais.
Zebedæus.
Hñtia duas cõsonãtes ante e: vt, Crebro.
Treber, Trebula.
Exceptis, Trebia, fluuius.
Trebatius, Trebonius, propria.
Trebius, proprium etiã. Phlebotomõ, Gehenna uariatur.

Submonitio.

Diphthōgata caue ꝑtermittas: ut Glæba. Phœbæs: ſic Phæbus, Cœlus: ut quæ cum præ componuntur: vt, præbeo.

E, ante C.

E, ante c, in primis, breuiatur: vt Præcor, Speculum, Specus.

Exceptio.

Cecilia, herba, mulier & ſerpens.
Echo, us, ſoni repercuſſio.
Imbecillus, uel lis, debilis.
Lecania, mulieris proprium.
Lecythus, vaſculum olearium.
Mecynas, doctorum patronus.
Secius, id eſt, minus.
Stechas, adis, inſula.
Theca: hinc bibliotheca.

Adnotatio.

1 Echion, onis, uel ontis, augur ꝓducit. Echion, miles, corripitur.
2 Specula, locus unde ſpeculatur, correptam habet primam.
Specula, à ſpes, diminutiuū, eādē ꝓducit.
3 Cæcus, qui non uidet, longum eſt.
Secus, id eſt aliter, uel iuxta, correptum.

Submonitio.

Non te pęnitebit ét hîc diphtongi meminiſſe, ut in, Græc⁹, Sæculū, Męch⁹, Oechalia: & deriuatiuorū: vt, Regula, Mecū Tecū: Vecor, Securus, Præcox, & id genus.

E, ante D, in diſſyllabis.

E, ante d, in diſſyllabis, producitur: ut, He-

Hedus,pedor.

Exceptio.

Cedrus,arbor.
Medon,ontis,proprium uiri.
Pedum,baculus pastoralis.
Sic deductum à pes pedis.
Scheda,epistola.

Adnotatio.

1 Cedo,id est,dic uel da,corripitur.
Cedo, do locum, percutio & sedo,as,id est,pacifico,longatur.
2 Edo,compono longat eandem.
3 Pedo,uerbum,productum est.
Pedo,onis,nomen,correptum.

E,ante D in polysyllabis.

E,ante d,in polysyllabis breuiatur:ut,Meditor,Medeor.

Exceptio.

Edonus,& Edonis,propria.
Cedipa,uiri proprium.
Hedys,i.dulcis & deductum:ut,Hedymeles.
Heduus,Galliæ populus.
Medea,uenefica. Medraci,populi.
Nedymnus,uiri proprium. Pedema.
Pedasus,oppidum.
Sodentani populi Hispaniæ.
Sedulus,sic Sedulius,proprium.
Seditio,seditiosus. Zedoron.

Variatio.

Gedeon,uiri proprium.

Adnotatio.

Medicus,a,um,à medor,corripitur,

Me-

Medicus.a,um,à Media regione produc.
Media,adiectiuum breue est.
Media substantiuum, id est, regio longũ.

Submonitio

Notentur quæ diphthongo scribũtur: & quæ ex his originem habent:ut,ab Aedes Aeditius, Aedifico, Cædicus,Cæditius,propria à Læda,læsio.

Itẽ fęderis à fędus,& fędare ab adiectiuo fędus:sic Lędoria,Phędorus,Oedipus.

E,ante F.

E, ante f, in primis corripitur: ut, Nefas. sic Nefandus,Nefarius.

Exceptio.

Efula urbis nomen,quidã scribũt Ephula.

E,ante G.

E, ante g,in primis, breuiatur: ut,Regio, (Legio.

Exceptio

Egates,insulæ. Gregorius,proprium,
Hegaleos,mons. Legitimus,a,um.
Megareus.
Phlegeus, proprium uiri.
Rhegium,urbs Brutiorũ:hinc Rhegij, q (incolæ.
Regulus serpentis nomen.
Regaliolus,auicula.
Reginæ,Regilus & regila uestis quędam.
Scelege, oppidum.
Segeria,urbs Thessaliæ.
Tegula lateritius lapis.

Adnotatio.

1 Lego,as,id est,mitto,longum est.
Lego,legis,correptum.

2 Pe-

2 Pegasus, alatus equus, producitur.
Pegasus, viri nomen, breuiatur.
3 Regis, à rego, breue est.
Regis, à rex, longum.

Submonitio.

Accurratè diphthongata signentur: ut Aegyptus: æger: Aegonomus, caprarum rector, Noegæum, & composita: ut Dego, Segrego, Egregius, Vegrandis.

E, ante L, in dissyllabis.

E, ante l, in dissyllabis producitur: ut, Velum, Velo, uelas, unde reuelo.

Exceptio.

Chelis, cythara.
Celer, uelóx.
Celox, ocis, nauicula.
Felo, uel felio, is, pardi proprium.
Gela, vrbs & fluuius.
Gelu, hinc, gelare, regelare: Gelos, otos, id est, risus, hinc Agelastus, q est sine risu.
Helos, otis, proprium oppidi.
Helops, uiri proprium.
Helox, canis. Lelex, viri proprium.
Meli: hinc Melissus & Melæander.
Meles: is, uel & is, fluuius.
Melo, dulcis modulatio.
Pelops, Achaiæ rex.
Scelus, eris: hinc scelestus.
Stelis, idis, auicula & dea.
Scelos, id est, crus, cruris.
Telon, rex quidam.
Velut, Veluti, Velim.

Adnotatio.

1 Melas, vir, & fluuius, corripitur: sic melas, id est niger: unde & melampus.
Mela, uir & fluuius producitur.
2 Helix, icis, substantiuum, hederæ species, correptum est.
Elix, icis, adiectiuum, ab elicio, id est attrahens & fallax, productum.

E, ante L, in polysyllabis.

E, ante l, in polysyllabis breuiatur: vt Elegia, Selibra.

Exceptio.

Celontum, id est, Ciconia.
Delubrum, templum.
Electum, species metalli.
Elysium, hinc Elysius, a, um.
Elæus, populus. Elona, urbs.
Helias, proprium.
Helios, sol: sic Helidiorus.
Melanion.
Melota, uestis ex pellibus ouinis.
Pelion, mons Thessaliæ.
Pelamys, piscis quidam.
Pelusium, vrbs Aegypti Pelinum.
Pelides, Pelei filius, uel nepos.
Pelides, marinus sinus.
Spelæum, cauerna, spelunca, idem.
Telebous, Teleboas, propria.
Telebræ, populi & insulæ.
Teleconon, proprium.
Telemachus, proprium etiam.
Telegonus. Telenus, proprium.

Tele-

Telephus, proprium etiam,
Velicer, fluuij nomen.
Velabrum, lacus Romæ.

Varsatio.

Eelizabeth. Helisos, fluuius.

Adnotatio

1 Melius, neutrûm à melior breuiatur.
Melius, proprium uiri producitur.
2 Pleias, æ, Iasonis patruus, correptũ est.
Pleias, adis, Thessalis, idis, productum.

Submonitio.

Diligẽtiori cura adnotãda sunt diphthõgo scripta: ut, Bælua, Lælius, Cælius, Fœlix. Et è longis deducta: ut, Delius, Belides, delibutus, elegans, delicium.

E, ante M.

E, ante m, in primis: corripitur: ut, Gemo, Gemis: Premo, Tremo, Fremo.

Exceptio.

Crementum, unde incrementum.
Chemites, sepulchri species.
Demo, is, id est, remoueo.
Demum, tandem.
Demos populus, hinc Demosthenes, Democritus, Demetrius, Demenetus, Democles, &c.
Mnemosyne, musarum mater.
Mnemosynon, testimoniũ, monumentũ.
Pheme, id est, fama: hinc Polyphemus.
Phemus, proprium.
Remex, sic Remigium, Remigo.
Remi, Galliæ oppidum Remigius.
Semi, id est, medius: Semihomo, semissis.

ſemita, ſeminodius.
Semen, inde ſemino,ſeminarium,ſemen tis,& Semarthus,Niobes filius.
Themus, uinculum quo naues retinētur.
Quæ ab E litera etiam aſpirata fiunt: ut, Heminus,Hemina.

Præter.

Emo,vñ redimo:& Emio, vnde redimio.
Itē noīa tertiæ in genitiuo creſcentia:ut, Nemo,in is:Themo,onis: Thema,|atis.

Præter.

Femur,tibiæ pars. Chemis,dea.
Chremes,conſultus interpretatur.
Memor,oris,ſic immemor.
Nemus,oris.

Variatio.

Nemea,mons & ſylua.
Crema,Italiæ oppidum.
Penus,occultus ſpiritus.
Temetum, forte uinum: hinc Temulentus,Temulentia.

Adnotatio.

Remus,mi, nauticum inſtrumentum,longum eſt:ſic Rhemus,Turni miles.
Remus,mi,Romuli frater,correptum.

Submonitio.

Plura ad hanc regulam diphthongantur,ut,Clęmens,Dæmon:ſic Cæmeteriū, Fœmina, fœmen,Fœmius.

E,ante.N.

E, ante n,in primis longatur: ut, Denus, Renes,Zeno,Leno,onis.

Exce-

Exceptio.

Enesinus, proprium.

Enim, coniunctio. Enienes.

Enispe, oppidum.

Enipeus, vel Eniphæus fluuius & uir.

Enyo, bellicus furor. Fenestra.

Henetus, proprium. Menestheus.

Menemus, proprium.

Meneses, proprium.

Menander, proprium etiam.

Menapij, populi. Menæceus, propriũ.

Meno, id est, maneo, & deriuata: vt, Menelaus, Menalcas, & plura alia propria.

Menalma, mulieris proprium.

Menœcius, hinc Minœciades.

Phrenesis, insania capitis: Phreneticus tamen longatur.

Penes, præpositio.

Pheneum, lacus & oppidum.

Penu, penum, uel penus.

Penitus, omnino.

Penates, dij familiares. Penetro.

Xenos, id est, hospes: hinc Xenium, Xenodochium, &c.

Et quæ, b, g, s, t, u, inchoantur ante e: ut, Bene, Genus, Senex, Teneo, Venus.

Demptis tamen.

Genesar, sic Genesareth.

Blenæ, populi.

Splenium, emplastrum oblongum.

Steno, Stenus, Medusæ soror.

Strena, munusculum.

Senio,

Senio,& ſenus,a ſenex.
Strenuus,a,um.
Setiæ,arū, oppidum: ſic Sena,næ,flumen.
Senia,mulieris nomen.
Thenos,inſulæ nomen.
Theneſimus.
Threnos,ſic threnodia. Venucula,uua.
Venor,aris. Veneo,id eſt,uendor.
Vena,meatus ſanguinis.

Submonitio.

Notenđ,gñalibus regulis nota:ut Ron,renis:Splē,ſplenis:ſic Aeneas,Aenicina. Fœnum,Scæna,Mœnia,Oenos,id eſt,uinum,& ſexcenta alia.

E, ante P.

E ante p,in primis,breuiatur:ut,Crepida: & compoſita ab epis ut,Epiſcopus.

Exceptio.

Cepio,uiri proprium.
Cephenus.
Cepheus,Andromedę pater: vnde Cepheni,populi.
Cephiſus, unde Cephiſis,idis: & Cepheſius,ſia,ſium.
Cepus,monſtrum quoddam.
Cephas,Latinè petra.
Cepos,urbs. Ephytas,proprium viri.
Epiros,uel rus,regio.
Epytides,proprium.
Epytus,proprium.
Eperiæ,Ephula,Epiolus.
Ephæſtus,Ephæſtion,Ephæſtia.
Epinitus. Epiola.

Gepidæ,populus. Hepar,atis,iecur.
Leponiticus,uiri nomen.
Repo,is,unde Obrepo,Subrepo.
Sepia,piscis & scopulus.
Sepias,adis,promontorium.
Sepum,id est,seuum, pingue in bobus.
Sephora,mulier.
Sepion, sic Cepa & Cepe pro eodem.
Tlepolemus,Herculis filius.

Adnotatio.

Repens,id est,subitus,corripitur.
Repens participium à repo,producitur.

Submonitio.

Diphthongata fac animaduertas, qualia sunt,Sæpe,Sæpes,Sæpio,Cæpa,Cæpi,a capio:& cœpi defectiuū,Vepreus,Vegrādis, Veiouis,& alia q̄dā cōpositione longant.

E,ante Q.

E ante q, in primis corripitur:ut,Equidē, Nequeo,Sequor,Frequens.

Exceptio.

Sequana,fluuius;unde Sequanici & Sequani,populi,fluuij huius accolæ.
Deque,id est,deorsum.

Adnotatio

1 Equus,qui,substantiuum, correptū est. Aequus,a,um,iustus, productum.
2 Equicolus,uiri proprium corripitur. Aequicolus, Thusciæ populus,producit.

Submonitio.

Diphthōgo notata: ut, Aequalis, Aequor: & à Ne prohibitiuo deducta:ut,Neqs, nequam,nequaquā,producta sunt omnia.

E ante R.

E ante R.

E ante r, in primis breuiatur: ut Ferus, Merus, Herus, Eremus.

Exceptio.

Berytus, urbs Phęniciæ.
Ceretum, oppidum: hinc Cerotani & Ceretanum uinum.
Cerusa, pigmentum: hinc Cerusatæ mulieres dicuntur.
Cherachus, Cretæ fluuius.
Cherinthus, uiri proprium.
Cleros, id est, sors: hinc Clericus: & Clereta lena.
Cerix, populus. Eretum, oppidi nomen.
Eridanus, fluuius. Erigone, nympha.
Erij, montes Veneri sacri.
Eruca, uermis & herba.
Aerumna, calamitas.
Erugium, suffrutex. Feriæ, arum.
Eronia, dea & vrbs.
Geriones, e, vel is: & Gerion, onis, & Gerioneus, Gerioni, rex.
Geri, populi alij Gerri.
Herois, oppidum Assyriæ, & domina.
Hero, rus, mulieris proprium.
Hæres, edis.
Herios, loci nomen. Hęreo, es.
Meriones, is, viri proprium.
Merix, piscis.
Nereus, deus: hinc Nereis, Nerinæ.
Neritos, mōs Irachæ: hinc Neritius Vlysses.
Neritæ, rates. Narite, piscis.
Neritum, oppidi nomen.

Neris,is,montis nomen.
Ser,Seris:hinc Sericum.
Seranus,uiri nomen.
Serus,a,um,id est,tardus,a,um.
Seria uas.
Serius,a,um:sic Serio & Seria, orũ,id est, res seria.
Smera,suffrutex. Tereus,sic Terea.
Tertheros,id est,fera, & hinc deducta.
Theron,canis,& uiri nomen.
Thero,us,nympha.
Theridamas,uiri & canis nomen.
Xeros,id est,siccus:hinc Xerolophus,siccus tumulus.
Xerophagium, siccorũ ciborũ comestio.
Xerinthius:hinc Xerinthia littora.
Dissyllaba quæ p, habent apte e: ut pero, peronis,pera.
Per Ve syllabam inchoata: ut,Verona,Veronei.

Demptis.

Pheres,etis,uiri proprium.
Phere,oppidum;unde Pheræus,a,um.
Veredus:hinc Veredarius nuncius,qui equo utitur.
Vereor,Veru,Verutum,uulgo nota.

Variatio.

Nerion,herba quædam. Nero.
Beryllus,preciosus lapis.
Sphæra,circuitus,globus.

Adnotatio.

1 Ceres,eris,dea,breuiatur.
Ceres populus,longatur.

2 Eros,

2 Eros,otis,id eſt,amor,corripitur.
Heros,ois,id eſt,generoſus producitur.
3 Heriphyle,vna Sibyllarum pduci dēt.
Eriphyle, Amphiarai vxor,breuiari ſolet.
4 Ferialis,id eſt,mortalis,longatur.
Feralis,id eſt,brutalis à fera,breuiatur.
5 Ferio, ris, quartæ, id eſt, percutio,primam breuiat.
Ferio,as,id eſt,ceſſo,eandem longat.
6 Hera, materfamiliâs, breuiat priorem.
Hera,luo,eandem longat.
7. Mereo,res,id eſt,ſtipēdio famulor,correptum eſt.
Mœreo,es,id eſt,fleo,productum.
8 Mera, ſubſtantiuum, canis & mulier, longatur.
Mera, adiectiuum,id eſt,pura, breuiatur.
9 Merum,ſubſtantiuū,herbę nomen,producit priorem.
Merum,id eſt,uinum purū,eādē corripit.
10 Quæror,deponēs lamentor, corripit.
Quæror paſſiuum,producitur.
11 Sero,is,planto,vel ſemino,corripitur.
Sero,ras,id eſt, ianuam claudo, breuiatur etiam.
Serò, aduerbium, tardè uel negligenter, producitur.
12 Sera, adiectiuum, id eſt, tarda,producit priorem.
Sera,ſubſtantiuum,id eſt,clauſura oſtij:eā dem corripit.
23 Serum,adiectiuum,id eſt, tardū lōgat.
Serum ſubſtantiuum,aqua lactis, breuiat.

Submonitio.

Innumera diphthongũ habent: vt, Aes, æris: sic Aerarius, Aerugo, Plærique, Plerunque, Cæruleus, Chærea.

Hæresis, Item Chœrilus, Mœris, Mœrichus, & huiusmodi.

E ante S.

E ante S, in primis longatur: ut Chthesiphon Vesanns, Esus.

Exceptio.

Esau, proprium.

Mesēbriaci, populi: à Mesēbria, oppĭdo.

Mesos, id est, medius, & deriuata: ut, Mesochorus, qui in media chorea ludit.

Resina, arboris lachryma.

Sesostris, Aegypti rex.

Thesis: hinc Antithesis, Sinthesis.

Vesagus, proprium uiri.

Vesulus, uiri & montis nomen. Veseris.

Variatio.

Vesenus, mons Companiæ.

Submonitio.

Si qua sũt alia, ad diphthõgorũ rʀam sũt refereda: vt Aest9, & si qd hinc deriuet.

Blæsus, Quæso: sic Cræsus, Mæsia, Cæsar, Cæsaries.

E ante T.

E ante T, in primis ꝑducitur: vt, Metior, Ethon, Meta, Lethe.

Exceptio.

Bethulia, vrbs & regio.

Betulus, fluuius.

Betula, arbor.

Betulum,

Betulum, oppidum Hispaniæ.
Bethleem. Cetra, scutum.
Cethegus, uiri proprium.
Cletabeni, populi.
Etiam, affirmatiuum.
Ethesiæ, arum, uenti Aquilonij.
Eteocles, is, uiri proprium.
Ethemon, uiri nomen.
Ethemus, uiri etiam nomen.
Ethnicus, paganus.
Etelis, piscis.
Etymon, sic etymologia.
Eteson, annuus reditus.
Geta, vel tes, gens.
Heteros, id est, alter uel aliter: hinc Heteroclitus.
Hetruria, Italiæ pars.
Quæ à metros deriuatur, id est mensura,
Metrodorus, Metreta.
Metallum.
Metanœa, pœnitentiæ dea.
Metiscus, uiri proprium.
Metaurus, uel rum, fluuius.
Metyllus, uenefici nomen.
Meterei, populi.
Methone, urbis nomen.
Meton, uiri proprium.
Meto, tis. Metuo, tuis.
Metoxum, rupes aspera.
Metopon.
Metellus, uiri proprium.
Metabus, proprium.
Retro, sic retrorsum.

Tetra, id est, quatuor: unde Tetrasyllabũ. Tetradoron.

Tetricus, mons: sic Tetricus, a, um, id est asper, a, um.

Tetrinno, propriũ anatũ cum vocẽ edũt.

Tetralis, suffrutex.

Tetrix, auis.

Itẽ q̄ p, vel u, habẽt ante e: ut, Peto, Veto.

Præter.

Pentalus, proprium. Vetonica.

Adnotatio.

1 Thetis, Achillis mater, breuiatur.

Thetis, Oceani vxor, variatur.

2 Creta, fluuius, breuiat priorem.

Creta, insula, eandem producit.

3 Ethos, vel thus, thi, mons corripitur.

Ethos, ethus, indolẽs, inde Ethicus, a, um: & Ethologus, producitur.

4 Fretum, substãtiuũ, id est, mare, curtaẽ.

Fretus, a, um, id est, confisus, longatur.

5 Meta, tæ, id est, terminus, producitur.

Meta, Græcum, id est, trans, inde Methodus, & Metaphora, corripitur.

Submonitio.

Complura diphthongo notanẽ: ut, Aetas, hinc æternus: Aether, Cæteri, cæteræ, cætera, Frætus, Lætor.

Rhęte, uel Rhętis, Aether, sic Cratus, Prętus, Lætum. *E ante V.*

E ante V, in primis, lõgaẽ: ut, Leuita, Euũ.

Exceptio.

Breuis, sic breuio.

Leuo, as. Seuerus, id est, grauis.

Ad-

Adnotatio.

1 Leuis,non grauis,breue est.
Leuis,non asper,productum.
2 Leuo,id est,leuigo,priorem longat.
Leuo,subrigo,eandem breuiat.

Submonitio.

Pauca diphthongum recipiunt:ut; Aeuā, Aeuæ,Aeuum.
Læuus,Læua,Læuum,Næuus,Sæuus.

I,ante consonantes in primis,

I ante B.

I,ante b, breuiatur: ut,Libya, Liburnum, Bibo,Cibus.

Exceptio.

Fibula,sic Rebulo,& diffibulo.
Hibernus,a,um,ab hiems.
Hibris,auis ex accipitrum genere.
Ibis,idis,auis Aegypti.
Ibicus,viri proprium.
Libum,genus dulciarij cibi.
Libra:sic Libro,as,& Libella.
Libethrus,uel thra,fons & mōs Canesiæ.
Scribo:sic Scriba,bæ.
Scribonius,& Scribonia,propria.
Scriblita,placentæ species.
Sibilus,vellum:sic Scibilo.
Sibia,vrbs,fluuius,& poculum.
Tibia,sic Tibicen.
Tibur,oppidum:hinc Tibur, Tiburtinus & Tiburtus propria.
Tiburnus,tiburna,sic tiburni.
Tibula.
Viburnum,virgultum.

Vibius,uitæ duplicis,& uiri nomen.
Vibidius,proprium uiri.
Vibex,bicis.
Variatur Hiberniæ,regio.

Adnotatio.

1 Libo,libas,uerbum,productum est.
Libo,uiri proprium,correptum.
2 Tribulus,id est,spina, corripitur.
Tribula,uel tribulum tribuli: pro uehiculo producitur.
3 Liber,libera, liberum, id est,non obligatus producitur.
Liber,eri,id est,Bacchus,longatur etiam.
Liber,bri,uolumen,& cortex,breuiatur.

Submonitio.

Gn̄alibus regulis referenda sunt, Gibbus, Scibilis,Scibum,Ibo,quæ producuntur.

I ante C.

I, ante c ,in primis corripitur : ut, Frico, Mico,Cicuta.

Exceptio.

Bichus,uiri nomen.
Cichus,uiri nomen. Ciclades,propriū.
Cice,ces,mulieris nomen.
Dica,cę,causa,indicatio,crimen uel accusatio.
Ficedula,auis.
Ficeliæ,uel ficedulæ,locus in urbe.
Ficus,sic Ficulnus.
Icarus,Dædali filius.
Icaria,insula:Icarius mons, qui & Icariotus dicitur.
Icon,sic Iconcula, Iconius,Iconismus & Iconium.

Ico,cis,percutio. Liciũ,ſic Liciatoriũ.
Licianus,proprium. Licheus,uir
Lichen,morbus. Mica,fruſtillulum.
Mihilus,proprium.
Nice,id ē,uictoria:hīc Nicolaꝰ,Nicanor,
Nicander, Nicoſtrata, Nicoſtratus, &c.
propria.
Pica,auis. Picus,auis & uir.
Pſyche,anima & mica.
Picenũ,regio:hinc Picentinus,& Picens.
Phycus,ontis,oppidum,& promontoriũ.
Picumnus,herbæ nomen.
Sica,hunc Sicula,& Sicarius.
Siciliquus,menſuræ genus. (phanta.
Sicos,Latinè ficus:hinc Sycomorus,Syco
Sicut,ſic,ſicuti, ſicubi,ſicunde,nota ſunt.
Siche,es.
Spica, uel Spicus, & Spicum, pro eodem:
hinc Spiculum. (des.
Sicilia,vel Sicelia:hinc Sicelis,& Siceli-
Scidum,oppidum. Sicha,uiri propriũ.
Siconius,proprium. Ticinus,fluuius.
Trica,cę,vel Trice,ces,vrbs,vel quod pul
los intricat.
Tricies:ſic Triceni,& Triceſimus.
Vicus,hinc Vicinus,a,um.
Vicinitas,Vicinia.
Vicies,ſic uiceſimus Viceni.

Variatio.

Sichæus,Didus maritus.
Sicania,ſic Sicanus,na,num.

Adnotatio.

1 Lichas,Herculis famulus,breuiatur.

Lichas, viri alterius proprium, uariatur.
2 Dico, dicis, loquor, longatur.
Dico, dicas, consecro, breuiatur.

I, ante D.

I ante d, in primis longatur: ut Idus, Pridem, Midus, Dido.

Exceptio.

Cnidos, uel Gnidus, oppidum Phrygiæ: hinc Gnidius, a, um.
Didius, Cæsar.
Didymaon, proprium.
Didymus: hinc Didymæus montis nomen, & uiri.
Didymi, Didymorum, montes.
Didyme, Didymes, insula.
Fides, constantia, aut etiam cythara.
Fidelia, fideliæ, uasis nomen.
Hydaspes, fluuius.
Idume, es: vrbs Iudæę: vñ Idumęus, a, um.
Ideo, coniunctio.
Idasmenus, viri proprium.
Idiota, rudis, imperitus, & ignarus.
Idioma, sermo. Idoneus, aptus.
Midas, uel Mida, rex.
Rhidium, genus uasis. Quidem, certè.
Sidicini, populi.
Dictio habẽs vi ante d: ut Viduus, uideo.

Variatio.

Gido, Gidonis, proprium.
Hydor, aqua: hinc Hydrops, Hydra, Hydria.
Fidena, Fidenæ, oppidum Italiæ.

Adnotatio.

1 Idem, generis neutri, corripitur.

 Idem,

Idem, masculini generis, longatur.
2 Cydon, urbs, & canis: hinc Cydonius, breuiatur.
Cydon, viri proprium, uariatur.

I, ante F.

I, ante F, ĩ primis, breuiať: vt, Cifus, Rifus.

Submonitio.

Simplicia quæ ad regulam pertinent, me lius per ph, scribuntur.
Composita ferè ex regulis generalibus pa tent: ut Biformis, Triformis.

I, ante G.

I, ante g, in primis, corripitur: ut, Piger, Niger, Migro.

Exceptio.

Bigæ, bigarum, currus.
Digentia, æ, riuus.
Figo, Figis: hinc Infigo, Affigo.
Fliga, Fligis: hinc Affligo: Fligę, Fligarū.
Frigilla, auis, sed rectius Fringilla.
Frigus, sic Frigeo, & inde alia.
Frigo, Frigis, decoquo.
Pyga, Pygæ, rei extremitas: hinc depygis, adiectiuū: Pygargus, capra, aut aquila.
Sigæum, Troiæ promontorium: hinc Sigæus, gæa, gæum.
Sigalium, apud Ausonium.
Sigerius, decurio quidam.
Stigo: hinc instigo, & Vestigo, Castigo.
Strigosus, a, um: quod est exhaustum et ma cilentum.
Trigæ, trigarum, currus.
Triginta, nomē numerale; sic trigesimus,
Tri-

Trigon,piscis. Viginti,& deducta.
Strigilis,uariatur.

Adnotatio.

1 Gyges, lacus Lydiæ, viri proprium, & puer formosus,producitur.
Gyges,immanissimus gigas,corripitur.
2 Phrygiũ,à Phrygius,a,um, id est,Troianus,a,um,breue est.
Phrygium,lignum aridum,& relucẽs,productum est.

I, ante L.

I,ante l,in primis,producitur: ut, Pileus, Miletus,Mile,milia,Filius,filium.

Exceptio.

Cilicia,æ,regio:unde Cilissa,Cilicium.
Cilium:hinc Supercilium.
Cylydros,uel drus,serpens.
Cilix,populus. Cylindrus,lapis.
Cilianus,proprium uiri.
Filimacius,& Filimacia,propria.
Filix,icis,herba.
Gilippus,proprium uiri.
Gilium,loci nomen.
Gilibertus,Gulielmus propria.
Hilaris,res; hic Hilarius,et Hilariũ,ꝓpria
Hilarædus,lasciui carminis cantor.
Hylas,hylæ,Herculis puer.
Hylactor,canis nomen.
Hylax,canis,apud Virgilium.
Ilerda,Ilerdæ,vrbs Hispaniæ.
Ilertes,Ilertæ, dux quidã Cyrenaicorum.
Ilissus,fluminis Atticæ nomen.
Ilaria,mulier. Ilerdes, uiri nomen.

Lilæa,

Lilęa, vrbium quarundam nomen.
Lilæus, proprium uiri.
Lilybæum, promontorium & vrbs.
Milo, uel Milō, ꝓpriū athletæ, & aliorū.
Milium, frumentum quoddam.
Pilatus, cognomen Pontij.
Pylos, vrbs: hinc Pylius.
Pylemon, uiri nomen.
Pylene, nes, vrbs Aetoliæ.
Philite, insula.
Philetus, vel Piletus proprium.
Pilades, proprium.
Philos, id est, amicus: hinc Philosophus,
Philomena.
Philires, populi.
Phyle, aut Pylæ, arum, vrbs.
Philase, Philases, oppidum.
Phylax, custos. Phylas, antis.
Composita ex tri, uel bi: ut Trilix, trilicis.
Bilix, biligis.
Itē habentia s, uel t, ante i: vt Sileo, stilus,

Demptis.

Psilothrum, vnguentum depilatorium.
Syla, sylua, & mons.
Scilicet, tam affirmatiuum, quàm ironicū.
Silo, proprium. Silis, proprium.
Thyle, thyles.

Variatio.

Hyle, hyles, oppidum.
Siloa, Latinè missio.
Silenus, Bacchi nutricius.

Adnotatio.

1 Pila, sphærula, breuiatur.

Pyla,

Pyla,columna & hasta,longatur.
2 Pilus,id est,crinis,breuiat priorem.
Pilus,pro telo & tritorio,eandem longat.
3 Philyra,arbor,breuiatur.
Phylira,nympha,longatur.

I, ante M in dissyllabis.

I ante m,in dissyllabis, lõgatur: ut Limẽ, Limus,& quæ ex his fiunt:ut Elimino, sublimis.

Exceptio.

Dimas,antis,proprium.
Fimus,immundities stabulorum.
Mimas,antis,mons & gigas.
Nimis,aduerbium.
Simon,& Simo,propria.
Simul,id est,pariter.
Thymum,herba apibus gratissima.

Variatio.

Hymen,nuptiarum Deus.

I, ante M, in polysyllabis.

I ante m,in polysyllabis breuiatur:ut,Hymetrus,Chimæra.

Exceptio.

Cymothoe,nympha maris,sic Cymodoce
Cymodoces, aut Cymodocea,nympha ẽt.
Chimerinos,id est,Hyemalis.
Dimidium.
Himera,fluuius,oppidum.
Limonium,herba. Limone,mulier.
Mimalion,proprium.
Mimirum. Simius,sic Simia.
Similus,Agricolæ nomen.
Time,id est,honor:hinc Timotheus,Timoge-

mogenes, Timæus.

Adnotatio.

Simethus, fluuius, variatur.
Simethus, vir, corripitur.

I ante N.

I ante n, in primis producitur: ut, Finis, Vinum.

Exceptio.

Ginus, proprium. Inula, herba.
Inus, Pan. Linus, uiri nomen.
Lino, sic Linio, nis: hīc Illinio, Oblinio.
Ninus, rex Assyriorum.
Ninos, vrbs, quæ Niniue quoque dicitur.
Pinarus, fluuius.
Tinarus, viri proprium.
Tinea, vermis. Tines, tinetis.
Tineas, fluuius. Tinichus, viri nomen.
A tri composita: ut Trinoctius, trinodis.
Quæ habēt purum c, m, uel s, ante i: Cinnamomum, Minus, Sino, finis.

Exceptis tamen.

Chinea, collis Brixiæ.
Minos, rex: sic Minotaurus monstrum.
Mineus, proprium: hinc Mincius, & Mineis, idis.
Sinus, adis, oppidum.
Sina, mons, qui & Sinai dicitur.

Variatio.

Hinnulus, ceruorum pullus.

Adnotatio.

Sinus, vel sinum, poculum, longat priorē.
Sinus, plica, uel portus, eandem breuiat.

Submonitio.

Dixi quę habent purū c, m, vel s, ante i: nā Cri-

Crinis, Scrinium, Clino, Spina &c producuntur.

I, ante P.

I ante p, in primis breuiatur: ut Stipula, Hypocrita, sic ab Hypo deducta.

Exceptio.

Gripus, Grips, nasus aduncus, & ęnigma: sic Chriphon.
Hypates, fluuius: sic Hypate.
Iphys, id est, robur: hinc Iphygenia, Iphylus, Iphine, Iphias, patronymicum.
Niphe, Diana.
Pipinus, Pipina, propria.
Pipilo, pipilas, passerum est.
Pipo, pipas, gallinarum est.
Rhipes, oppidum Achiuorum.
Riphæi, montes & populi.
Ripheus, viri nomen.
Scipio, proprium & appellatiuum.
Scropulũ, ponderis genus, alij Scrupulũ.
Sipho, onis: sic Siphunculus, fistula.
Sipus, ontis, oppidum: sic Sipontinus.
Sypharium, præmium, vel uelamen.
Stipendium, merces.
Stipes, stipitis, baculus & truncus.
Stypa, stupa dicitur.
Stipo, stipas, id est, condenso.
Tiphata, tiphatorum, colles.
Tiphys, nauta Typhon, gigas.
Triphilos, perfectè amatus.
Vipera, serpens.

Adnotatio.

Rhipa, Rhipæ, uel Rhipæ, arum, mons, breuiatur.

Ripa,

Ripa, fluuij riuus, producitur.

I ante Q.

I ante q, in primis corripitur: vt, Siquidē, Liquido. *Exceptio.*

Liquetius, fluuius: hinc Liquetius, liquetia, liquetium.

Variatio.

Liquidus, da, dum, id est, fluidus & purus.
Liquor, liquoris, nomen.

Adnotatio.

1 Liquor, eris, deponens, priorem lōgat. Liquor, liquaris, passiuum, id est, liquefio, eandem breuiat.

2 Liquesco, à liquor, liqueris, longatur. Liquesco, à liqueo, es, breuiatur.

I, ante R, in dissyllabis.

I ante r, in dissyllabis producit: vt, Miror. Ira, Dirus, Spiro, Irus.

Exceptio.

Myron, vel Myro, onis, statuarius.
Myron, ri, vnguentum: hinc Myropola.
Pyr, id est, ignis, composita.
Pyra, carbo accensus.
Pirus, arbor Pirum, fructus.
Quiris, Quiritis.
Stirax, unguentum.
Tyros, uel rus, insula & urbs.
Tyrus, tyri, Latinè caseus.
Tyra, tyræ, loci nōmen.
Tyres, tyræ, uiri nomen.
Tyras, æ, fluuij nomen.

Variatio.

Cyris, scilla. Syrus, populus.
Tyrus,

Tyrus,uiri proprium.

Adnotatio.

1 Lira,sulcus,producitur.
Lyra,cythara,breuiatur.
2 Lyris,fluuius,longatur.
Liris,muliercula,corripitur.

I ante R,in polysyllabis.

I ante r,in polysyllabis breuiatur:ut Mirica,vireo.

Exceptio.

Chir,id est,manus:& composita:vt,
Chironomon,uel mas,Chirurgus: Chirographum.
Cyrios,id est,ppri⁹:hinc Cyriacus, Cyrinus.
Ironia,illusio:sic Ironarcha.
Liriope,nympha. Lirium,herba.
Myriones,viri nomẽ. Miritenes,gẽma.
Pirata,marinus prædo.
Pirithous,proprium.
Piroma,emplastrum.
Pirula,mensuræ genus.
Piramis,idis,eleuatio.
Piræus,portus. Pyralis,bestiola.
Pirea,frutex. Pyrites,lapillus.
Phthiriasis, morbus:hinc Phthirophagi.
Pirasus,vrbs. Pireicus,pictor.
Pyrodile,vna Hyadũ. Stirius,stella.
Syria,insula. Stiria, stiricidium.
Sphyræna,piscis. Tiresias, augur.
Tyridatos,Armeniæ rex.

Adnotatio.

1 Cyrene,Aristei mater,primã producit.
Cirene,es,vel Cirene,arũ,vrbs, uel oppidum,

dum,eandem uariat.
2 Piramus,uir,longatur.
Piramus,fluuius,variatur.
3 Pirenæ,fons musis sacer,longatur.
Pyrenæ, mons Hispaniæ,uariatur.
4 Virosus, a, um, id est, venenosus,à uirus longatur.
Virosus,fortis,à vir,corripitur.
5 Viresco,à uires,ium,id est,vires acquiro longum est.
Viresco, à vireo,es,id est,viridis fio,corripitur. *I ante S.*
I,ante s,in primis lõgatur:ut,Risus,Chrysis:sic Chrysostomus,Chryseus,a,um,id est,aureus. *Exceptio.*
Bison,ontis,animal.
Bisontus,oppidum.
Crisis,id est,iudicum:hinc Hypocrisis,catacrisis.
Cisena,vrbis nomen.
Cision,uehiculum:hinc Cisiarius.
Frisius,populus.
Isara,ræ,fluuius Galliæ.
Isaurus,fluuius.
Isaurum,oppidum:hinc Isaura,Isaurorũ, Isauricus,& Isauri,Isauræ populi.
Isalces,proprium uiri.
Isocrates,philosophus quidam.
Iserus.
Isidius,ad Isin pertinens.
Lysias,uiri nomen.
Miser:sic misereor,miserer,&c.
Nisantes,uiri nomen.
Phthi-

Phthisis:hinc Phthisicus.
Phisis,id est,natura:hinc Physicus.
Ptisana,hinc Ptisanarium.
Pisaurus, fluuius: hinc Pisaurum oppidũ.
Siser,siseris,herba.
Sisymbrium,frutex.
Visellius,proprium uiri.
Visurgis,fluuij nomen.

Variatio.

Pisidæ,populi.
Hysopus,uel Hyssopus.

Adnotatio.

Nisi,genitiuus,à Nisus,producitur.
Nisi,coniunctio,breuiatur.

I ante T.

I,ante t, in primis breuiatur: ut, Scithia, Ita, Citò.

Exceptio.

Bitus,uiri nomen:sic Bitonia.
Bithynis,sic Bithynicus.
Clitella.
Clitiades,uiri proprium.
Clitorius,fons Arcadiæ.
Ciite,mulier. Clitis,fluuius.
Cliton,onis,fluuius.
Citarigi,pisces.
Clitumnus,fluuius Vmbriæ.
Dithyrambus,uiri nomen.
Dis,ditis:Pluto:sic Ditis,proprium.
Dito,ditas:sic ditesco.
Litigo,& Lis, litis, Litigium,litigiosus.
Lithorius,fluuius. Litus,litoris.
Nitella,mica pulueris aurei.
Piteno,uiri proprium.

Pitiſma,aſperſio.
Pitho:ſic Pitolaus,Pithodorus &c.
Python,uel to,id eſt,putredo:hinc.
Pythagoras.
Python,ſerpens,Pythias.
Scython,vir in fœminam verſus.
Sithonia,regio:hinc Sidonius.
Sithon,nunc Thracia dicitur.
Scitor:ſcitaris,interrogo.
Thita,literæ nomen.
Titillo,as,pruritum prouoco.
Titan,ſic Titanis titanidis,& Titanius,titania,titanium.
Titirus,hircus,Latinè.
Tithonus,Auroræ maritus.
Zythus,potio.
Item quæ habent m,r,vel b,ante i:ut,Mitis,ritus,vita.

Exceptis tamen.

Britomartis,nympha.
Critias, proprium.
Criton,Critonis,medicus.
Fritillus,tabula luſoria.
Mitillo,as,cicadarum eſt.
Mira,ſol,vel pileus:hinc mitella,
Mitylene,inſula & vrbs.
Mithridates:hinc Mithridaticus.
Mitio,paſtor. Rhytium.
Vitellus,oui pars. Vitellus,uiri nomen.
Velliani,literæ uirorum ad amica.
Vitulus,ſic Vitula.
Vitrum:ſic Vitreus.
Vitium:hinc Vitioſus.

Va-

Variatio.

Britannia regio, Britanni, Britannicus.
Criticus, id est, iudicans, siue arguens.
Bithinia, regio: sic Bithini.
Bithinus, populus.
Italia, regio. Italus: sic Italicus.
Pituita, phlegma, humor.

Adnotatio.

1 Titanus, id est, Titan, seu sol, longatur.
Titanus, loci nomen breuiatur.
2 Scitus, à scio, id est, doctus, longum est.
Scitum, id est, statutum, producitur etiam.
Citus, diuisus, longatur etiam.
Citus, a, um, à Cieo, id est, uelox, corripit.
Situs, a, um, positiuus, breue est etiam.
Sit⁹, sit⁹, situi ꝓ sorde, priorē itidē curtat.
3 Nitor, verbū, id est, intēdo, ꝓductū est.
Nitor, id est, splendor, nomē correptum.

I, ante V.

I ante u, in primis producitur: ut Priuilegium, Liuor. *Exceptio.*

Triuicus, pagi nomen.

Submonitio.

Triuiū, Biuium, compositione nascuntur: sic Niuis, à nix, cremento: sic Niueus, Niualis, &c.

O, ante consonantes in primis,

O, ante B.

O ante b, in primis, producitur: ut, Gobio, Sobrius, Nabis, Robur.

Exceptio.

Obelus, veru.
Obeliscus.

Obolus,pondus quoddam.
Phobetor,oris, Somni filius.
Soboles,progenies.
Sobarus,a,um,id est,vehemens.
Habentia duas consonantes, ante o, vt, Probus,Probrum,Globus.

Præter.

Chrobialum,strobilus.

Variatio.

Obest,obstaculum.
Robertus,uiri nomen.
Tobias,proprium etiam.

O ante C.

O ante c,in primis corripitur,ut,Voco,cocles,proceres.

Exceptio.

Brocardus,proprium uiri.
Boces,pisces.
Cocalus,hinc Cocalidæ.
Cocytus,infernalis fluuius.
Cocalia,ubi aues nutriuntur.
Cocata,oppidum.
Dochimus,pes metricus.
Iocundus,iucundus,rectius dicitur.
Ocys,id est,uelox,hinc Ocyor,ocyus,ociter.
Ocymon,herba. Ocyrhoe.
Ocium,hinc ociari.
Oceanus,hinc Oceanis,idis.
Ochus,uiri nomen.
Ocheus,viri nomen.
Ochenius,uir. Ocyzon,fluuius.
Oca,insula,sic Ocalea.
Procerus,id est, longus.

Phoca,piscis & vir.
Phocæna.
Phoce,ces,& Phocea,oppidum.
Phocis,regio; & Phoces,populi.
Phoceus,viri nomen.
phocion,proprium.
Poculum,sic Pocillum,& Pocillator.
Procopius,viri nomen.
Ptochodochium.
Socrates,Socration,onis.
Voca,vel boca,piscis.

Variatio.

Procyon,Latinè, antecan is.

Adnotatio.

1 Locusta,mulieris proprium,longatur.
Locusta,bestiolæ nomen variatur.
2 Focale,capitis tegmen,producit. (tur.
Focale,ferrũ ad crispandos crines,corripi-
3 Phocus Aeaci filius longat priorem.
Focus,in quo ignis fouetur, eandẽ breuiat.

Submonitio.

Pro,in cõpositione sæpiùs ad hanc regulã attinet:cuius quãtitas ex regula generali dignoscitur,vt Procerus, ra, rum.

O ante D,in dissyllabis.

O,ante d,in dissyllabis,longatur: vt,Oda, Nodus.

Exceptio.

Modus,modo. Odor,sic odorus.
Rhodus,insula,vrbs & nympha.

O ante D, in polysyllabis.

O ante d,in polysyllabis,breuiatur:vt, Sodalis,Odium.

Exceptio.

Exceptio.

Clodius, viri nomen.
Clodoueus, rex Francorum.
Dodona, ſic Dodonius & Dodoneus.
Zodiacus, circulus.

O ante F.

O ante f, in primis corripitur: vt Ofella, proficiſcor.

Exceptio.

Ofellius, viri proprium.

Submonitio.

Cætera, aut ph, notantur, aut compoſitione dilucida ſunt: ut Tophus, Profugio.

O, ante G.

O ante g, in primis longatur: vt, Cogo, Fōgus, Ōgyges.

Exceptio.

Bogus, augur, & rex. Bogud, proprium.
Logos, hinc Logica & Logicus.
Phlogius, viri nomen.
Rogum, oppidum.
Rogo, vnde interrogo.
Rogus, rogi, ſtrues lignorum.
Toga, vnde Togatus.
Vogeſus, mons.

O ante L.

O ante l, in primis corripitur: vt Stola, Soleo.

Exceptio.

Bola, læ, oppidum: ſic Bolanus.
Boletus, genus fungi.
Colis, colidis, inſula.
Colis, huius colis, pampinus, & montula: Hinc Colei.

Colos,oppidum.
Coliphium,panis luctatorum.
Choriambus,id eſt,ſcazon.
Dolium,uas grande.
Folia,foliæ,venefica:
Moles,hinc Molior.
Moly, yos, herba & flos.
Nolo,nolis.
Nola, oppidum & tintinabulum.
Olim,aliquando.
Olearos,inſula.
Olenus,vel os,vrbs & vir.
Olenius,viri proprium.
Proles,hinc proletarij.
Prolixus,a,um,id eſt,longus,a,um.
Polypus,piſcis & morbus.
Pſole,id eſt,præputium,ſic Pſoleon.
Polydamas Polydamantis.
Pholis,piſcis nomen.
Solus,hinc Solitudo.
Solor,aris,ſic Solatium, & ſolamen.
Solennis & hoc ſolenne,feſtus.
Solers,hinc Solertia.
Scolus,urbs.
Spoletum,hinc Spoletinus.
Spoletinus,oppidum.
Tmolus,mons Ciciliæ,qui & Timolus.

Adnotatio.

1 Colon, id eſt, membrum, hinc dicolon,&c. longatur.
Colon pro inteſtinis,id eſt, colica paſſio, corripitur.
2 Colō,uaſculū quo lac purgat̃, lōgū eſt.
Colus,

Colus,quo mulierculæ nent,corripitur.
3 Colo,as,purgo lac,priorem longat.
Colo,is,id eſt,orno,eandem breuiat.
4 Olea,menſuræ nomen,producitur.
Olea,pro arbore, corripitur.
5 Solum ſubſtantiuum, quod aliquid ſuſtinet,breuiatur.
Solum,adiectiuũ,id eſt vnicũ, producitur.
6 Polus,proprium viri,priorem longat.
Polus,pro cœlo,eandem breuiat.

O ante M.

O ante m, in primis producitur,ut Comeſtor,Promo,Vomer.

Exceptio.

Bromius,Bacchus,ſic Bromia & Bromus, propria.
Coma,ſic Comatus.
Cometa,vel cometes,ſtella crinita.
Cometes,uiri proprium.
Comœdia.
Comes,itis,hinc comitor,aris.
Chromys, Chromus, Chromius, Chromion,propria.
Dominus, ſic dominor,dominiũ, dñicus:
Domus,ſic domuncula.
Domo,as,reprimo.
Domitius,ſic Domitianus,propria.
Dromos,id eſt,curſus;hic Dromo,onis,&
Dromas,dromadis,canis,camel⁹ & piſcis,
Glomus,ſic Glomero,uerbum.
Gomer,menſuræ nomen.
Homios, id eſt, ſimilis, ſic Homilia,Homogloſſus,&c.

Homo.
Homerus poeta Græcus.
Homolaides.
Homole,es,mons,qui & Homolos,lus.
Nomas,adis,Numida & fluuius.
Nomius, in Thebaide.
Omasum,quoduis inteftinum.
Omitto.
Prometheus: inde Promethides.
Promulus,viri proprium.
Stomachus:fic Stomachor, aris.
Tome,id eft,incifio:hinc Tomaculum.
Tomi,orum,& Tomos,vrbs.
Tomus,liber,aut libri pars.
Tomyris,regina quædam.
Tomorus,apud Strabonem.
Vomo,is.

Variatio.

Gemorra,vrbs.
Pomilio,pomilus,li,vel Pomilus huius pomilis,populus,breuis.
Vomica,tumor excrefcens.

Adnotatio.

Como,as,id eft, comas,fiue crines induo, breuiatur.
Como,is,id eft,orno,longatur.

O, ante N.

O ante n, primis breuiatur:vt Bonus, Sono,Tono.

Exceptio.

Gonos,id eft,angulus.
Ionas,proprium.
Monychus, Centauri nomen.

Nonus.

Nonus; sic nonaginta.
Nonæ, arum, dierum nomina.
Nonacria. Nonius proprium.
Thonites, fluuius.
Zona, zonæ, cinctorium.
Et quę habent, c, d, vel p, ante o: vt Conor, Dono, Pono. *Demptis*.
Clonius, proprium.
Chronius, proprium etiam.
Chronus, sic chronographus.
Chronia, sacra quędam.
Cythonius, viri nomen.
Conon, onis, vir etiam.
Dionysa, insula.
Donace, Donaces, mulieris proprium.
Phonos, cædes seu percussio: hinc Nebraphonos, id est, ceruorum necator.
Tysiphone, pœnarum flagellatio.

Adnotatio.

Thonus, vocis moderatio, priorē corripit.
Thonus pondus & mēsura, eandē longat.

O ante P.

O ante p, in primis corripitur; vt Opus, oportet Poples.

Exceptio.

Dropax, vnguentum.
O poclope, mulier.
Psophis, idis, oppidum.
Popea, hinc Popeanum, vnguentum.
Propepides, puellæ.
Sopio, sopis, id est, dormire facio, quamuis semisopitus, sopor, & soporo, breuient.
Stlopus, sonus.

Tophus, lapis, hinc Tophaceus, & Tophinus.

Producta sunt etiam quæ habent c, ante o, vt Copia, Copulo, Scropha.

Præter.

Copus, in compositis, ut Artocopus.
Scopus, sic scopulus, & Episcopus.
Scopas, æ, cælatoris nomen.
Cophinus, id est, corbis.
Copas, Copę, mons.

Adnotatio.

1 Opis, genitiui casus, id est, facultatis, corripitur.
Opis, ios, nympha, producitur.
2 Operior, iris, id est, expecto, longum est.
Operior, iris, passiuum, id est, tegor, correptum.
3 Populus, arbor, producit primam.
Populus, caterua, eandem corripit.
4 Propago, propaginis, pro vinea, primam longat.
Propago, id est progenies, eandem breuiat.

O, ante Q.

O ante q, in primis breuiatur, ut Quoque loquor.

Submonitio.

Memineris ablatiuos semper longari, Quoque à quisq;, etiam si aduerbiascant, ut, Quocunque.

O ante R.

O ante r, in primis corripitur, vt, Soror, Mora, Forem.

Exceptio.

Borus, viri nomen.

Choreus,

Choreus, ſacerdotis proprium.
Coram, præpoſitio.
Corycus, vrbs: hinc Corycus, a, cum:
Coritha, æ, vel Corithe, es, equæ nomen.
Choros, id eſt, locus, in compoſitis; vt,
Chorographus.
Coraſmij, populi.
Dorum, id eſt, donum; ſic Dorus, Dorias,
Dorotheus. (Thraciæ.
Doris, idis, puella, hinc Doriſcus, vrbs
Dorus, Neptuni filius, hinc Dores; Dorius,
a, um, & Doricus, a, um.
Dorous, nympha.
Dorion, Meſſeniæ oppidum.
Doricy, oppidum.
Hora, ſic horarium.
Horoſcop⁹, horologiũ; ſic Horoſcopo, as.
Horops, proprium.
Horos, equus Solis.
Morio, morionis, fatuus.
Morus, arbor, ſic Morum pro fructu.
Noricum, regio, hinc, Noricus, Norica,
Noricum.
Noris, vrbs. Norax, vir.
Oro, as; hinc Orator, oratio.
Oromedum, uiri nomen.
Oricos, vrbs Aetoliæ.
Orata, piſcis & vir.
Orithos, vrbs, hinc Orithius, a, um.
Orithius, id eſt, mons.
Orificium, frenum.
Oritæ, arum, populi.
Oropus, vir & vrbs.

Orithya,nympha.
Oretoni,populi & montes.
Oropus,vir & vrbs. Oreus,vrbs.
Psora,ræ,scabies.
Porus,rex & lapis.
Sora,ræ,vrbs:sic Soræ,populi.
Soracte,mons,qui & Sorates, & Sorax dr.
Sorex,mus.
Soros,id est, cumulus : hinc Soritæ argumentationes connexæ.
Thorax,pectus.
Toranius,viri proprium.
Voraptus,viri etiam nomen.
Habétia ét l,vel r,ante o:vt Gloria,Flos,
Roro,Prora. *Variatio.*
Corallium,gemma.
Origanium,herbæ nomen.
Orion,viri nomen,& stella.

Adnotatio.

1 Corus,ventus,vel mẽsura, priorẽ lõgat.
Chorus,turba,vel loc⁹ sacer eãdẽ breuiat.
2 Moror,moraris,deponẽs, id est,insanio, longatur.
Moror,commune,id est,expecto,vel expector,corripitur.
3 Morosus,a,um,à mos,moris, id est,difficilis,longum est.
Moros⁹,a,um,à mora,id est tardus,breue.
4 Ora,Quirini vxor,breuiari solet.
5 Fora, à forum, loca ubi res tractantur, breuiat priorem.
Phora,phoræ,pagus,& templum,producit eandem.

6 Coritus;

6 Coritus, vrbis nomen, primam corripit.
Corithus, pharetra, eandem producit.
7 Coralus, populi nomen, corripitur.
Corallus pro corallio, variatur.

O, ante S.

O ante s, ĩ primis longat: vt Moſes, Profit.

Exceptio.

Coſa, vel Coſæ, arum, vrbs.
Doſis, id eſt, datio: hinc Antidoſis, id eſt, retributio.
Moſes, Moſæ, vir.
Moſa, Moſæ, fluuius: ſic Moſella.
Noſos, id eſt, morbus.
Oſiris, is, vel idis, Iouis filius.
Oſius, Oſinius, propria.
Poſidium, vrbs, Poſides, ſpado.
Pros, id eſt, ad, in compoſitis: vt, Proſodia.
Proſeucha.
Poſui, præteritum à pono.
Proſymna, vrbs.
Proſopon, hinc proſophœia.
Roſa, roſæ, flos.

Variatio.

Coſira, vrbs & inſula.
Proſerpina, Plutonis vxor.
Moſini, populi.
Proſa, oratio ſoluta.

Adnotatio.

1 Roſeus, à ros, roris, id eſt, rore aſperſus, producitur.
Roſeus, à roſa, id eſt, rubicundus, corripit.
2 Soſius, vel ſoſias, bibliopolæ nomen, corripit primam.

Sosius, vel as, Moschi cognomen, eandem producit.

O ante T.

O ante t, in primis corripitur: vt, Protomus, Quotus, Quottannis.

Exceptio.

Cotilus, apud Horatium.
Cotillus, viri nomen.
Cote, tes, vel Cotes, tis, oppidum.
Dotium, & Doto, nympha.
Iota, literæ nomen.
Lotos, arbor & nympha, q̃ & Lotis, idis.
Loti, fructus: hinc Lotophagi.
Noteo, sic notesco.
Otium, si per t, scribas.
Otides, auiculæ.
Poto, hinc compoto.
Photis, idis.
Soter, eris: hinc Soteria, orum.
Sotes, sic Sotades, propria.
Totus, a, um.
Votienus, viri nomen.
Votum, promissio.
Item cõposita à Protos, id est, primus: vt, Protomartyr, Protogenes, Prototomus:
Et quę habent cõsonantes duas ante o: vt, Cloto, Clotis, Plotæ, Plotius.

Exceptis tamen.

Broteas, proprium.
Crotus, vir quidam.
Croton, onis, vrbs.
Crotalon, crepitaculum.
Crotopus, viri nomen.

Crotiorus,

Crotiorus, viri nomen.
Proteruus, ceruicosus.

Variatio.

Quotidie.
Lotium, vrina.

Adnotatio.

Notus, a, um, à Nosco, longatur.
Notus, ventus, breuiatur.
Nothus, etiam, id est, illegitimus, corripit.

O, ante V.

O ante u, in primis corripitur: vt Ouis, ouile, Ouidius.

Exceptio.

Nouania, dea & oppidum.
Ouum.

Adnotatio.

Oue, datiuus ab ouum longatur.
Ouo, verbum, id est, triumpho, breuiatur.

Submonitio.

Notent, à pro cópoſita: vt quæ producũt: vt Prouincia, prouenio, prouentus, &c.

V, ante conſonantes in primis,

V, ante B.

V ante b, in primis breuiatur: vt Rubeo, iubar, ſubucula, rubus.

Exceptio.

Cubus, genus ludi.
Glubo, is, corticem detraho.
Huber, fertilis, & mamma: ſic Hubero, hubertas.
Hubertus, etiam proprium.
Iubilum: hinc Iubilo, iubilas.
Lubricus: hinc Lubrico, as.

Pubes,

Pubes: sic Pubesco, & Pubertas: vnde impubis.
Rubigo, ferri vitium & segetis.
Suber, interior cortex.
Subula, cerdonum instrumentum.
Subulo, onis, tibicen, & ceruus.
Produc etiam habentia B, vel N, Ante V. vt, Bubo, Nubo.

Præter.

Bubulcus.

Adnotatio.

Tuber, fungus & inflatura, longum est.
Tuber, arbor & fructus, correptum.

V ante C.

V ante c, in primis longatur: ut Lucanus, Mucus.

Exceptio.

Ducarius, proprium.
Dux, ducis.
Ducenti: sic duceni.
Lucrinus, locus.
Lucrum, sic Lucror, & Lucellum.
Lucretius, Lucretia, propria.
Lucerna, contra primitiuum, Luceo.
Lucretilis, mons in Labinis,
Lucerna, oppidum.
Lucumo: sic Lucumedi, & Lucumones.
Sucerda, porcorum stercus.
Corripe etiam quæ habent c, vel n, vel r, ante u: ut,
Cuculus, Nucleus, Trucido.

Demptis.

Cucubo, noctuarum proprium.
Cucurio, proprium gallorum.

Nuceria, oppidum. Brucus, beſtia.

Variatio.

Luceres, Romuli milites.

Adnotatio.

Duco, cis, id eſt, dirigo, longat priorem.
Duco, cas, id eſt, nutrio, breuiat eandem.

V ante D.

V ante d, in primis producitur: ut Cudo, ru dus. Sudo, Trudo.

Exceptio.

Pudet, ſic Pudor, pudicus.
Rudis aſper & virga.
Rudens, funis nauticus.
Rudiæ, arum: ſic, Rudimus, id eſt, Eminus.
Sudes, ſudis, id eſt, baculus.
Studeo, ſic ſtudium.
Trudes, is, pertica ferrata, contra primitiuum Trudo.
Tudor, tuderis, oppidum: ſic Tudertum, & Tuders, Tudertis.

Variatio.

Indomitus, proprium.
Rudo, is, proprium aſinorum.

V ante F.

V ante f, in primis, lõgatur: vt Rufo, rufus.

Exceptio.

Rufæ, arum, pagus.

V ante G.

V ante g, in primis producitur: vt Lugeo bugloſſa. *Exceptio.*
Tugurium.
Et quæ habent ſ, uel p, ante v: ut Iugo, Iugum, Pugil.

Ex-

Exceptis tamen.

Fruges, sic Frugi, & Frugalitas.
Iugerum, pars agri. Iugis, continuus.
Pugio, teli genus.

Variatio.

Pugilaris, are, vel pugilar. Rugio.

V ante L.

V ante l, in primis corripitur: vt Vlulo, vlulas: Vlula, auis.

Exceptio.

Bulimeon, fluuius.
Bule, consilium.
Culus, culeus, vel culeum, testiculorum sacculus.
Dulos, id est, seruus: hinc Dulia.
Dulichium, insula: hinc Dulichius, a, um.
Iulius: sic Iulianus, & Iuliana, hominum propria.
Iulis, idis, piscis.
Pulex, vermiculus.
Pulyphus, sic Pulydamas.
Pulus: sic Pulastra.
Pulegium, herba. Thulæ, Insula.
Vligo, ginis, humor terræ.
Vlius, Apollo.
Item habentia f, vel g, vel m, ante u, ut Puligo, Gulìocæ, Mulus.

Demptis tamen.

Fulix, vel Fulica, auis: Gula & mulier.

V ante M.

V ante m, in primis lōgatur: vt Humanus.

Exceptio.

Humor.

Hu-

Humus,terra.
Humilis,abiectus.
Humerus,corporis pars.
Pumilio, vel lo, & Pumilus, la, vel hic & hæc Pumilis,Pygmeus,& Pygmea.
Rumex,herba & telum.
Rumetum.

Quæ habent c,n,vel t,ante u,ut Cumulus.Numisma,Tumeo.

Demptis.

Cume,es,vel Cumæ,arum,vrbs.
Numen,numinis.
Numatius,proprium.
Numella,vinculi genus.
Struma,tumor & morbus.

V ante N.

V ante n,in primis producitur,ut Cunæ. Funis,Munio.

Exceptio.

Cuneus,hinc Cuneatus,a,um.
Cuniculus,animal & foramen.
Druna,fluuius.
Tunica,vestis.

V ante P.

V ante p,in primis breuiatur, ut Duplex, stuprum. *Exceptio.*

Bupalus,canis nomen.
Cupa,uas magnum.
Cupennius,uir.
Stupa,hinc stupeus.
Vpilio,pastor.
Item habentia n,p,uel r,ante u, vt Nuper, Pupus,Rupes.

Prater.

Rupilius,proprium.

Submonitio.

Iupiter,geminat p,apud poetas:ut,Cuppa-rus.

V ante R.

V ante r,ī primis ,pducit; vt,Curia,Curio.

Exceptio.

Curius viri nomen.
Cures,oppidum.
Curulis,Curules,Curule.
Duraton, Duratonis,mons.
Duranus fluuius.
Durius,fluuius & vir.
Furor,furis,insanio.
Furio,furias,id est,insanire facio.
Muria,quæ & muries dicitur.
Muridus.
Murio.
Nurus,filij mei vxor.
Spurius,incerto patre natus.
Turius,proprium.
Murinus,variatur.

Adnotatio.

1 Curetes,Cretæ populi, & Iouis sacerdotes,producitur.
Curetes,Dalmatiæ populi breuiatur.
2 Thuris,à thus,genitiuus,longum est.
Thuris,is,viri proprium,correptum.
3 Furor,aris, verbum, id est,iniustè aufero,priorem longat.
Furor,oris,id est,insania, eandem breuiat.
4 Furis,à Fur genitiuus,producitur.
Furis,secunda persona,à furo,corripitur.

V,an-

V, ante S.

V ante S, in primis longat: vt Musa, Pusio.

Exceptio.

Frusino, onis, oppidum, & populus.
Pusillus, id est, paruus, parua, paruum.
Susurrus, a, um sic Susurro.
Susanna; variatur.

V ante T, in dissyllabis.

V ante T, in dissyllabis, producitur; vt, Muto, Vtor.

Exceptio.

Frutex, sic frutico.
Muthul, id est, mutilatus.
Puto, sic puta, etiam aduerbium.
Putus, nomen à putando,
Putris; hinc Putreo, Putredo.
Rutrum, sic Rutellum.
Suthul, populus.

Submonitio.

1 Muto, as, verbū, id est, cōmuto, longat.
Muto, onis, nomen, virile membrum,
Inde Mutoniatus, variatur.
2 Lutum, id est, cęnū; hinc Luteus, lutea, luteum, curtum est.
Luthum, flos, & color; vnde Lutheus, luthea, lutheum, productum.
3 Vter, tra, trum, vtrius, breuiat priorem.
Vter, vtris, id est, lagena; longat eandem.
4 Vti, ab vtor, infinitiuus; longatur.
Vti, aduerbium breuiatur.

V ante T, in polysyllabis.

V ante T, in polysyllabis, corripitur; vt Puteus, Rutilo.

Ex-

Exceptio.

Buteo, buteonis, auis.
Futio, hinc futilis, & effutuo.
Glutio, vnde Deglutio.
Glutius, proprium.
Iuturna, næ, Turni soror.
Muto, verbum, & mutuo aduerbium, sic Mutuus & mutuor.
Mutius, proprium.
Puteo, es, id est, fœteo, hinc Putidus.
Puteoli, vrbis nomen.
Plutarchus, proprium.
Struthius, sic Struthio, auis.
Tutia, tutiæ, riuulus.
Tutius, proprium.
Tuticanus, proprium viri.

Variatio.

Rutilius, uiri proprium.
Nutrio, id est, alo.

V ante V.

V ante V in primis longatur, vt, Vua, Vuidus, da, dum.

Exceptio.

Si consonans præcedat V, corripitur, ut Iuno, pluuia.

Præter.

Iuuerna, regio inter Hispaniam & Britanniam.

Syllabarum mediarum quantitas.

A ante B in medijs.

A ante b, in medijs breuiatur, vt Cānabis, Syllaba, Calaber, Calabria, Barnabas.

Exceptio.

Atabulus, ventus.

Polas

Dolabra instrm fabrorum,sic Dolabro, as.
Substantiuum in bulum,ut Venabulum,acetabulum.
Substantiuum in abrum,vt Candelabrum, Volutabrum,Velabrum, Ventilabrum, quia à longis sunt.
Adiectiua in bundus,vt Lætabundus, Orabundus,&c.
Adiectiuū in bilis,ut Amabilis,mirabilis. Instabilis excipitur,& inhabilis, propter simplicia.

Submonitio.

Quædā positione longant,vt Barrabas, id est,filius patris aut magistri.Quędā etiā cremento,ut Amabo,etiam interiectio.

A,ante C.

A ante c,in mediis corripitur, vt Tribrachus,Aeacus,Monachus.

Exceptio.

Anaces,populus.
Benacus,fluuius.
Bonifacius,uiri nomen.
Cloaca,sordium fossa.
Cochlaca ,lapillus.
Eumachus,viri proprium.
Filimachus,sic Filimachia.
Hippaco,as,celeriter ago.
Iracundus,& si quod aliud est in acundus.
Iacis, apud Ouid. Iacob & Iacobus.
Laudace,ces,mulieris proprium.
Limaca,regio.
Meracus,hinc Meracior,meracissimus.
Mustaceus,vel ceum,libi genus.
Numacius.

Opacus,

Opacus: sic Opaco, Opacas.
Otacilius, viri nomen.
Pastinaca, herba.
Petacius.
Pistacium, arbor.
Portulaca, herba.
Pediacia, viri proprium.
Phæciaca, regio: sic Phæaci, & Phæacij.
Phænaces, Dei nomen.
Sarracam, vehiculi genus.
Sarraca, vrbis nomen.
Selachia, dea.
Samsacum, herba.
Valachi, populi.

Producuntur & in aculus, a, um, nomina tam substantiua, quam adiectiua: vt, Vernaculus, a, um.

Nouacula.
Habitaculum, li.
In aceus, vt Herbaceus, a, um, Ordeaceus, a, um.
Vinacea eorum.
In acius: vt Gallinacius, a, um.
In acus, deducta à Barbaris, vt. Garlacus, Camerácum, Dodracum.

Variatio.

Syracusæ, arum, oppidum.
Sic Syracusius, & Syracusanus variantur.

A ante D.

A Ante d, in medijs corripitur: vt, Carneades, pylades, Anchisiades.

Exceptio.

Agelades, Ageladæ, sculptor.

Aba-

Abadir, Lapis positione longatur.
Cicada, bestiola.
Iader, fluuius: sic Iadra.
In adus nomen, ex Barbaris: vt Encleadus, Feradus, producitur etiam.

A, ante F.

A ante f, i medijs breuiat: vt, Theasus, &c.

Exceptio.

Carafa.
Venafrum, sic venafranum.

Submonitio.

Non inficior, quæ ad regulã pertinent per ph, scribi posse: vt Antiphum, Adaphia.

A, ante G.

A ante g, in medijs longatur: vt, Virago, Suffragor, Carthago, Betphage.

Exceptio.

Acragas, antis, mons, & oppidum.
Abdenago, viri proprium.
Apage, interiectio.
Astyages, viri nomen.
Arpiages, viri proprium.
Attagen, sic Attagena, auis.
Cartilago, concauitas circa aures.
Lalage, ges, nympha & mulier.
Massagetæ, populus.
Naufragus: sic naufragium.
Pantagia, fluuius.
Paphlagones: sic Paphlagonia.
Thyrsagetes tæ, populus.
Composita à Græco, ἄγω, id est, duco: vt Pædagogus, Synagoga, &c.
Cõposita ab ἀγορά, id est, forum: vt Pythagoras,

goras, Anaxagoras, sic Mandragora.
Composita à Græco ἀγρὸς, id est, sylua, ut; Onager, vel grus, Melager, vel grus.
Cópofita à Græco ἀλλαγή, id est, mutatio, vt Hypallage, stratalage, &c.
Composita à Græco ἀγρεύω, id est, venor, vt, Chiragra, podagra, &c.
Nomina secundæ, quæ in gus exeũt, vt Lucagus, pamphagus, uertagus.

A ante L.

A ante L, in mediis breuiatur, ut, Italus. Tantalus.
Vcalegon. *Exceptio.*
Deriuata in alis & alo: ut, Animalis, Aqualis, sic Aqualicus, Vitalis,
Thorale, &c.
Absalon, filius Dauid.
Aretalgus, virtutis laudator.
Ascalon, sic Ascalonium.
Canalis, per quam aqua labitur.
Caramalus, proprium viri.
Cephalenia, hinc Cephalenus.
Focale, genus caputii.
Genealogus, naturas definiens.
Ialysti, populi, sic Ialisus.
Megalia, pastorales casulæ.
Mapália, agrestes casæ.
Messala, sic Messalinus, & messalina, propria & possessiua.
Omphale, Herculis amica.
Pharsalos, oppidum.
Sãdaliũ, id est, solea, sic Sãdoleotis, insula.
Sardanapalus, rex.

Soda-

Sodalis,sic sodalitium.
Stymphalus, sic Stymphalius, a, um, & Stymphalum,oppidũ,& Stymphalis,& Stymphalidis.

Variatio.

Pharsalia,regio,à Pharsalo duce.
Atalãta siue Atalãtis Argiuorũ regis filia.

A, ante M.

A ante m,in mediis corripitur,ut.
Salamis,Thalamus,Balsamum.
Pyramis,Adamas.

Exceptio.

Contamino,as,sic intamino.
Dictamus,uel dictamum,herba.
Thymiama,atis,suffitus.

Nomina in amẽ,ut Iuuamẽ,Dictamẽ,&c. In amentũ,ut Firmamentũ, Nugamentũ,

Nomina in amus ex Barbaris, ut Adamus,Roboamus,Abrahamus.

A ante N.

A ante n,in mediis,breuiatur,ut Balan9, Platanus,Galbanum.

Exceptio.

Deriuata in anus,ut,Phasianus,a,um,sic Aonanus,Garganus.

Finita in anius, a,um, ut, Lusitanius, Aquitanius,sic Menania,Lecania,&c.

Terminata ĩ anis,vel ane,ut,Inanis,etc. Inane,&c.

Exeuntia in aneus,a,um,ut,Extraneus, Suffraganeus,&c.

Habẽtia uocalem immediatè antea,ut, Virgilianus,& Ciceronianus.

Produc etiam quarumcunque rerum propria: vt, Balanus, Nicanor, Romanus, Numanum, Lanu tania, Garganus.

Præter.

Aſcanius.
Apidanus. Abana.
Bethania. Capaneus.
Cæranus: ſic Caranus, propria.
Dardanus, Dardania.
Diſſamanus. Eridanus.
Euganeus. Libanus.
Oceanus. Stephanus.
Sequana. Sardanapalus.
Siquania.
Suſanna, oppidi nomen.
Vranius.

Variatio.

Emanuel, nobiſcum Deus.
Sicanus, populus.
Pelicanus, auis.

Submonitio.

Tutius agas, ſi poetis, hac in re, ſexcẽtiſq; alijs obſequare, quàm grammaticorum præceptionibus tam diuerſis.

A ante P.

A ante p, in mediis corripitur: vt Teapaſũ, Cataplaſmus, Colaphus, Alapa.

Exceptio.

Anapus, vel pis, fluuius Siciliæ.
Braphon, famulus Vulcani.
Cynapes, fluuius.
Iapis, idis, medicus.
Iapetides, lyricen.

Iapyx,

Iapyx, filius Dædali.
Iapygia, Calabria.
Iapix, ventus. Iſapis, fluuij nomen.
Meſapus, vir: hinc Meſapia, id eſt, Apulia.
Neapolis, vrbs noua.
Priapus, deus hortorum.
Proſapia, progenies. (gnomen.
Serapis, huius ſerapis, vel idis. Oſiris co-
Serapion.
Sinapi, vel ſinapis.

A ante Q.

A ante q, in medijs breuiatur: vt Tanaquil, mulieris nomen.

Exceptio.

Ablatiui producunt: & hinc aduerbia: vt Vtraque, quantæquaq;, vndiquaq;, &c.
A ante r, in mediis corripitur: vt, Cataracta, barbarus, hilaris.
Tartarus. *Exceptio.*
Finita in aris, & hoc re: ut Molaris, Liminaris, Popularis, & hoc populare: ſic Apollinaris.
Exeuntia in are, etiam ſubſtantiua: vt Cochleare, altare, & pluralia: vt Bellaria, palearia, pugilaria.
Deſinentia in arius, a, um: vt Aquarius, Agrarius.
Panarium, ſtataria.
Amaracus, herba: unde Amaracinus.
Amarus, a, um, ſic Amareo, amarico, amareſco, amaror.
Auarus: ſic Auaritia.
Auaricus, proprium.

Aaron, proprium etiam.
Baleares, insulæ Hispaniæ, sic Balearis, & hoc Baleare.
Balearicus, a, um.
Caphareus, mons altissimus, sic Caphareũ mare.
Caluaria, mons.
Hilarius, quamuis hilaris breuietur, viri nomen.
Longarenus, proprium viri.
Megarus, fluuius.
Pinarius, viri proprium.
Phalarica, belli machina.
Phalara, auis.
Thiara, vel Thiaras, æ, pileus, Phrygius.
Zedoara, herba.

Variatio.

Inarime, vel Inarima, insula.
Angario, id est, adigo, cogo, & compello.
Margarita, preciosa gemma.
Denarius, nummus.

A, ante S.

A ante s, in mediis breuiat, vt, Gymnasiũ, Parasium, Damasus.

Exceptio.

Agaso, curator asinorum.
Amasis, rex Aegyptiorum,
Albumasar, viri nomen.
Amasius sic Amasia.
Colocasia, herba.
Caprasius, viri nomen.
Gymnasiæ, insulæ.
Iason, Aesonis filius.

Naason,

Naaſon, viri nomen. Omaſum.
Oribaſius viri nomen. Occaſio.
Parnaſus: alii Parnaſſus: hinc Parnaſides.
Paſcaſius, viri nomen.
Viridaſius, Sidicinorum dux.

A ante T.

A ante t, ī mediis corripitur, vt Cyathus, Barathrum.

Exceptio.

Aratus, poeta Græcus.
Argathonius.
Bullatius, proprium.
Galatia, oppidum.
Colatia, oppidum Italiæ.
Cerachus, fluuius Cretæ.
Celatia, oppidulum.
Cicatrix: ſic Cicatrico.
Aegates, inſulæ.
Egnatius, viri nomen.
Erymathus, fluuius.
Elegatus, piſcis.
Ephrata, mulieris & vrbis nomen.
Fabrateria, oppidum Italiæ.
Grabbatus, lectica.
Hypates, ſic Hypate, vel Hypata.
Horatius, poeta.
Leucate, tes, mons.
Lupatum, frænum acerrimum.
Luctatius, proprium.
Palus, vel tum.
Pilatus, Pontii cognomen.
Palatium, ſic Palatinus.
Pediatia, viri proprium.

Pirata, prædo marinus.
Phabaton, viri nomen.
Reate, oppidum Vmbriæ
Subatij, populi. Trebatius, proprium.
Tiphata, mons. Teathus, oppidum.
Tegeaticus, Mercurius.
Theatrum: ſic amphitheatrum.
Theate, oppidum, & nympha.
Veratrum. Vaſate, fluuius.
Finita in atius, a, um, ut Farinatius, a, um. ſic Vinatius, a, um.
Deſinentia in aticus, a, um: Phlegmaticus, a, um: ſic Viaticum.
Terminata in ator, quæ ab alijs nominibus fiunt: ut aleator, Senator.
Nomina, vel participia in atus, a, um, vt Tunicatus, a, um, Prætextatus, a, um.
Aduerbia in atim, vt Aſtatim, vicatim, fruſtratim, &c.
Nomina tam ſingularia, quàm pluralia, in ates, vt Achates, Tentates, &c.
Item Primates, penates, &c.

Præter.

Compoſita à ſtrates, id eſt, exercitus: quæ breuiantur, ut Caliſtrates, Cereſtrates.
Deducta à bates, id eſt, ambulator, ut Schænobates, Eurybates.
Conflata ex crates, id eſt, Robur: vt Socrates, Hypocrates.
Sauromatæ, vel Sarmatæ, populus.

A, ante V.

A ante u, in medijs longatur: vt Octauus, Octauius.

Exceptio.

Exceptio.

Patauium:hinc Patauinus,a,um.
Durauus,fluuius.

Variatio.

Batauia, regio.
Vnde Batauus,a,um.
Tetauus,herba.

E in medijs. E ante B.

E ante b,in medijs corripitur: ut Helleborum, Tenebræ,illecebræ,cerebrum.

Exceptio.

Alebes,viri proprium,Alebus, alterius viri proprium.
Hecateobeletes.

Submonitio.

Quæ ad generales regulas pertinent, fac studiosè notes: ut deriuata à longis, Ephebus, delebilis: & diphthongata: ut Perrhœbus,Amœbus,Corrœbus,&c.

E,ante C.

E ante c, in medijs longatur. ut Imbecillus,verecundus:sic Vulpecula.

Exceptio.

Acerse comes,id est,capillatus.
Albunecar,oppidum Hungariæ.
Berecynthos,vel thus, mons:sic Berecynthia.
Cybele.
Ezechias,viri nomen. Entelechia.
Illecebræ,voluptates.
Pherecles:sic Phereclus.
Pherecydes:sic Pherecrates.
Romechium, oppidum. Seneca.
Senecia,herbæ nomen.

Suffecius, proprium.
Telocon, proprium.
Submonitio.
Notentur è breuibus deriuata, ut Quindecim, Altrinsecus.
Hendecasyllabum.
Item diphthongo scripta, ut, Chamęcissos, Diœcesis, Solæcismus, Parœcus.
E, ante D.
E ante d, in mediis producitur, ut, Diomedes, Palamedes, Sarpedon.
Exceptio.
Coledō, uir, alii Celadō legūt, viri nomē.
Democedes, medicus.
Hedra, id est, sedes, in compositis, ut Cathedra, Exhedra, Synhedra.
Empedocles, Philosophi nomen.
Essedon currus.
Heledona, piscis & morbus.
Iphimeda, sic Ipimeda.
Lacedæmō, sic Lacedæmonii, Lacedæmones.
Lebedus, oppidi nomen.
Melchisedech, viri proprium.
Menedemus, uiri etiam nomen.
Peucedanum, herba.
Remedium, quod medetur.
Tenedos, insula.
Meleda, alii uelida legunt.
Vegedrusa, Siciliæ fluuius.
Vnedo, gemma . .
Zebedæus, uiri proprium.
Variatio.
Ficędula, auis nomen.

Macedon, populus & regio.

Adnotatio.

In medon finita ferē omnia longant: vt Alcimedôn, Laomedon, Eurimedon, &c.

In mede, vel medes originis eiusdem terminationis diuersæ, ferè corripiuntur: vt Alcimedes, viri nomen.

Andromeda, æ: Andromede, des.

Alcimede, des, Iasonis mater.

Submonitio.

Cinædium, Cinædus.

Verædus, Comędia, Tragędia, Obædio, & hmōi, diphthōgi regulā sequuntur.

E ante F.

E ante f, in mediis breuiatur: vt Elephas, Telephus, quæ cum Græca sint, per ph, rectius scribuntur.

Variatio.

Quæ cum facio, & fio, componuntur, variantur: vt Tepefacio, tepefio, liquefacio, liquefio, expergefacio, expergefio.

Præter.

Veneficus, quod lōgatur: vt Veneficiū.

E ante G.

E ante g, in mediis corripitur: ut Elegia, tristegia, integer.

Vcalegon.

Exceptio.

Cethegus, proprium.

Cathegoria: sic Cathegoricus.

Exegema, exegeticus.

Periegesis, circuitus.

Naupegus, nauium fabricator.

Coropegus, diuitiarum cumulator.
Strategus, miles cautus.
Stratagema, militaris astutia.
Scenophegia, festum Iudæorum.
Symplegades, insulæ.
Symplega, opus quoddam.

Submonitio.

Notentur è lógis deriuata, ut Collega, collegium, & diphtongo notata, vt Panegyris, id est, laus, hinc Panegyricus, Synegyris, & huiusmodi.

E ante L.

E ante l, in mediis producitur, vt Candela, Camelus, Famelicus, Philomela.

Exceptio.

Composita à telos, id est, finis, vt Aristoteles, Pyrgoteles.
Deducta à scelos, id est, crus, ut Monosceli, homines Indici singulis cruribus.
Periscelis, idis, cruris ornamentum.
Abimelech, proprium.
Achelous, vir & fluuius.
Ageladas, æ, sculptor.
Angelus, nuncius, sic Euangelium, bonum nuncium.
Arelas, oppidum.
Ardelio, gulosus & uanus.
Ameletis.
Ampelus, vir, & uitis.
Asphodelus, vel lum, herba.
Anelis, gentis nomen.
Alleluia.
Cybele, les, vel Cybeles, Cybelis, deorum mater.

Cybele,Cybelea,Cybela,vrbes.
Cybelus,ſacerdotis nomen.
Cypſelus,vnde Cypſelidæ dicti.
Elelus,Bacchus.
Eutrapelus:ſic Eutrapelia.
Enceladus,gigas.
Encheliæ,oppidum.
Etelis,piſcis. Entelechia.
Ficeliæ,locus Romæ.
Hedimeles,cantoris nomen.
Hecatebletes,te,Apollo.
Icelos,Somni filius.
Menelaus,viri nomen.
Menelaus,canis,& vir.
Marcelianum,vnguentum.
Nephele,es:ſic Nepheleias.
Nyctelius,id eſt,Bacchus.
Obelus,ſic Obeliſcus.
Penelope: ſic Penelopà, Penelops, auis.
Pterebas,vir & canis.
Palelothus, Harpago.
Semele,Bacchi mater,quæ & Stimele quoque dicitur.
Sepelio.
Stipelus,vel Stiphelus,centaurus.
Sicelis,fons.Sphacelus,herba.
Thymele,les:hinc Thymelici.
Thargelia,mulier.
Vindelici,populi.
Xerampelinæ, ueſtes.

Adnotatio.

Ampelius,uir,& vitis, corripitur: vt Ampelius,viri etiam nomen.

Ampelius,promontorium, longatur.

Submonitio.

Chamæleon, Mantæle, sic Mantælum, Chamælea,& alia quædam diphthongi regulam tenent,in media.

E ante M.

E,ante m, in medijs producitur, vt Eleemosyna,Racemus,Academia, Eremus.

Exceptio.

Anathema,sic.Anathematizo.
Anchemolus,viri nomen.
Alemania regio,unde Alemanus.
Archemorus,uiri nomen.
Anthemius,siue Anchemius, viri nomen.
Artemis,idis,i.Diana,hinc Artemisia herba.
Artemidorus,id est,peritus medicus.
Antholemus,uiri nomen.
Chrysothemis,aurea forma.
Elemētum rerum,vel literarū principium.
Gethsemani,nomen villæ.
Ptolemæus,i.nouus miles,in compositis,vt Neoptolemus, Barptolomæus, &c.
Ptolemeus,regis Aegypti nomen.
Polemius,uiri nomen.
Ptolemon,uiri nomen.
Ploxemon,capsa.
Telemachus,uiri nomen.
Thelemus,uiri proprium.
Tlepolemus,uiri proprium.
Triptolemus,uiri nomen.
Vehemens,fortis.

Adnotatio.

Anemus,uentus,breuiatur.

Anæmos,exanguis,producitur.
Adnotatio.
Solemus,secunda pluralis persona à soleo mediam producit.
Solemus,uiri nomen eandem corripit.
Submonitio.
Nō desunt q̄ diphtōgo scribunt: ut Palœmon,Parœmia,&.huius generis quædā.
E ante N.
E ante n,in medijs longatur, ut Antenor, Cathena,Terrenus,Egenus,Galenus.
Exceptio.
Composita à genos.i. genus, ut Origenes,Protogenes,Diogenes,&c.
Deducta à σθένος, id est,robur,vt Demosthenes,Borysthenes, Philistenes.
Deriuata à xenos,id est,Hospes,ut Philoxenus,Posyxenus, Polixena.
Item aduena peregrinus.
Achemenes,rex Persarum.
Argetes, Apollo.
Achemenides,comes Vlissis.
Alienigena.
Alcamenes,sculptor.
Ariasmenus,uiri nomen.
Amphigenia,oppidum.
Argena,uel ines,Apollo.
Abdenago,uiri proprium,
Anaximenes,philosophus.
Aristomenes,sic Achessomenus.
Asenech,oppidum. Berenice,regina.
Berenicis,oppidum. Carcenas,piscis.
Carmenon,uiri nomen.

Cele-

Cclemeus,viri nomen.
Clymene,Phaetontis matér.
Clymenus,viri nomen.
Clasomenæ,arum,oppidum.
Cromenum,in Pylade.
Diadumenus,uiri nomen.
Echeneis,piscis minimus naues retinens.
Echymene,nympha.
Eumenis,furia.
Eumenius,proprium viri.
Eurimenæ,arum.
Eugenus,a, um, propria.
Euchimene,nympha.
Eulimene,nympha etiam.
Hebenus, & hebenum,arbor.
Helena,vel e,es,etiam Christianum.
Helenus,uiri nomen.
Helenium,frutex. Herenius.
Hippomenes,uiri nomen.
Hymenæus, nuptiarum Deus.
Idasmenus,viri nomen.
Idomenæus,viri nomen.
Iphigenia:sic Agenia,& eiusdem originis cætera.
Iuuenis,sic Iuuenesco.
Ingenium,Ingenuus,& Ingenitus.
Melpomene,musa.
Misumenos,odiosus.
Muritenes,lapis preciosus.
Nyctimene,es,puella in noctuam versa.
Oecumenicum.
Olenos,Olenus,oppidum.
Orchomenus:sic Orchomenum.

Ormenus, viri nomen.
Ormenis nympha, & Ormeniū, vicus, cuius conditor Ormenius.
Parmeno, sic Parmenio, propria.
Parmenis, canis nomen.
Parthenos, hinc Parthenice.
Parthenius, vir, mons, & fluuius.
Parthenope, vrbs.
Periclymenus, viri nomen.
Philopenis, vir.
Phenolenides, apud Ouidium.
Sthelenus. Telamenus.
Thisamenes, vir.

Variatio.

Armenia, regio hinc Armenius.
Neriene, es, Martis filia, aut Mars ipse, & bellum.
Porsena, Romanorum rex.

Submonitio.

Caue te fallant diphthongata, vt Balæna, Parenæsis, Nazaræus.
Item Amœnus.
Votholœnus, Camœna, Lagœna, & id genus innumera.

E ante P.

E ante p, in mediis corripitur, vt Elephas, Aedepol, Telephus.

Exceptio.

Aesopus, fluuii nomen, hinc Aesopius.
Asclepius, poeta lyricus.
Iosephus, viri nomen.
Lycepes, centauri nomen.

Submonitio.

Diphthongorum regulæ fac memineris, multæ

multa enim ad hanc referuntur: vt Præsepe, hinc Præsepio, is.
Hodœporicos, Synalępha, & huiusmodi.

E ante Q.

E ante q, in mediis breuiatur: vt, Die quarti, die quinti, &c.

E ante R.

E ante r, in mediis corripitur: vt Camera, Cerberus, Proceres, Patera,

Exceptio.

Arteria, æ, vel Arteriæ, arteriarum, meatus sub gutture.
Abdera, oppidum Thraciæ.
Aceris, ærea securis.
Arcera, currus vndique clausus.
Acheros, ri, insula.
Austerus, id est, durus.
Cyperus, id est, arbor & herba.
Cratera, sic Crater, eris.
Canteria, sic Canterius, & Canterium.
Chimera, mons Lyciæ.
Centeria, insula centum vrbium.
Cytheren, mons Bęotiæ.
Cythera, Cyterorum, mons & insula.
Cythere, es, Venus, quæ & Cytherea.
Charisteria.
Homer⁹, poeta, poetarũ Græcorũ prĩceps.
Galerus, capitis tegmen: sic Galericulus, diminutiuum.
Galerita, alauda.
Iberus, fluuius Hispaniæ: sic Ibera, &c.
Machera, bellicum instrumentum.
Megera, id est, furia.

Neera,

Neera,mulier ruſtica.
Onenantheria,hominum generatio.
Poderis,ueſtis ſacerdotalis.
Panthera,maculoſum animal, ſic Páther, pantherus.
Phaleria.
Procerus,a,um,id eſt,longus,a,um.
Pſalterium,organum muſicum.
Pyrterium.
Soteria,ſic Soter,eris,id eſt,ſaluator.
Seuerus,grauis,unde Aſſeuero,& pſeuero.
Statera in qua trutinatur,bilanx.
Syncerus,a,um,id eſt,purus.
Compoſita à remex, vt Tricris, nauis, ſic trietrachus.
Deducta à charis,id eſt,gratia,ut Chariſterium.

Deriuata ab αἱρέσις,ut diçreſis.Deducta ab ἔτος.i.annus,ut dieteris,Trietericum.

Subſtantiua in erium, ut, Baptiſterium, myſterium.

Præter.

Aſterium,id eſt,conſtellatio.
Glycerium,mulieris nomen.
Magiſterium,miniſterium.

Submonitio.

Sanè propriorũ nominũ e ante r,in mediis habentiũ,uix regula certa dari poteſt.

E ante S.

E ante ſ,in mediis corripitur,ut, Epheſus,Geneſis,Nemeſis.

Exceptio.

Numeralia,q̃ habẽt e,ante ſimus,a,um, ut,

vt, Vicesimus, Tricesimus, Centesimus, &c.
Deducta à nesos, id est, insula: vt, Proconesus, Peloponesus, &c.
Græca nomina tertiæ in esis: vt, Diæresis, Poesis, Auchacoresis, Catachresis.
Arcesius, Vlyssis auus.
Carchesion, poculum.
Cynesias, vna Cycladum.
Caresus, vir, vrbs, & fluuius.
Capesus, vrbis nomen.
Ecclesia, congregatio.
Epithesia, Phorbantis mater.
Ethesias, id est, ventus.
Eutresis, vrbs in Homero.
Galesus, fluuius, & vir.
Genesa, oppidum.
Halesus, fluuius & mons.
Herbesos, oppidum. Halesinus, fons.
Herbesus. Ithacesius.
IESVS, Saluator.
Licabesos, mons Atticus.
Larnesius, oppidum.
Lyrnesus, oppidum Phrygiæ.
Marpesus, mons: sic Marpesia.
Magnesia, regio, vrbs, & promontorium: hinc Magnesij, aut Magnetes populi.
Magalesia, ludi & festa magnæ Deæ.
Malesus, mons.
Milesius, Miletus, possessiuum.
Micalesos, promontorium.
Monesus, proprium viri.
Moneses, æ, viri nomen.
Myndesos, vrbs Syriæ: hinc Myndesius.

Opesos,

Opesos, oppidum,
Onesimus, vtilis dicitur, viri nomen.
Prymnesium, fluuius.
Spchesiades, patronymicũ, sic Spchesius.
Themnesus, mons, hinc Themnesius.
Thermesus, fluuius.
Titaresus fluuius, quem Orchon et dicũt.
Vogesus, mons.

Submonitio.

Anæsii, Masæ filii, & quædam alia diphthõgo scribuntur.

E ante T.

E ante t, in mediis, producitur, ut,
Ortygometra, Facetus, Boletus, moneta.

Exceptio.

Denominatiua in etas; vt Varietas, Pietas, &c.
Composita à metrum, id est, mensura, ut, Monometrum, dimetrum, &c.
Deriuata à simplici ἀρετή, id est, virtus, vt Panaretus, &c.
Conflata ex theton, id est, positum, vt Syntheton, Allœotheta, &c.
Deducta ab ἔτος, id est, annus, vt,
Trieteris, Trietericus, &c.
Achetæ, cicadarum species.
Achetius, viri nomen.
Accœnetus, pœdagogi nomen.
Aschetos, equi nomen.
Archetypon, sic Archetypus, a, um.
Amethystus, lapis.
Archetius, viri nomen.
Arthriticus, a, um, artus infestans.

Calpe

Calpetus,viri nomen.
Capetus,viri proprium.
Caletus,viri nomen.
Chryſendeton,id eſt,vas aureum.
Calpetianus,viri nomen.
Crementaon,proprium viri.
Cynetes,muſca. Cercetii,populi.
Dercetis,fęmina in piſcem uerſa.
Erethria.
Epipetrum:ſic Epimetrum.
Eteretes,id eſt,Cretenſes.
Eetion. Erethuſa.
Feretrius,Iupiter. Feretrum,capulus.
Hicetaon,nomen viri.
Herpeta,morbus.
Hecatebeletes,Apollo.
Haliætus,auis.
Hæreticus.
Heretuſa,nympha:ſic Heſperetuſa.
Hipætaon,viri proprium.
Heluetii,populi.
Iapetus:ſic Iapetides.
Lampetie,ties,Solis filia.
Lucetia,oppidum Veneriæ.
Lucetius,Iuppiter.
Macetes,vel ta,id eſt,Macedo.
Magetæ,populi Scythiæ.
Maſſageta,vel tes,populus.
Meretrix,ſic meretricor.
Nemeta,fons. Nepeta,herba.
Obſtetrix. Oretæ,populi.
Phaeton. Pleureticus.
Penetro,as. Paræneticus.

Phaetusa, Phaetontis soror.
Pharetra. Pyrethron.
Palpetas, viri nomen.
Phlegethon, fluuius infernalis.
Panicetium, oppidum.
Pometij, orum, vel Pometia, æ.
Suffetius. Spleneticus.
Taigetus, sic Taigetæ.
Theletusa, mulieris proprium.
Triquetra, Sicilia.
Thyrsagetes, populus.
Vegetus, sic Vegeto, as.
Venetus, sic Venetiæ, Venetia.

Variatio.

Temetum.
Vietus, a, um.

Submonitio.

Quædam diphthongo scribunt: vt Diæthus, Męneclet⁹, Panætius: sic Colętia, Damętas, Menętius, Timętes.

E ante V.

E ante u, in mediis longatur, vt Parasceue, Longæuus.

Exceptio.

Peternoues, populi.

I, ante consonantes in medijs.

I ante B.

I ante b, in mediis breuiatur, ut Delibutus, a, um.
Patibulum, Thuribulum, Feribius.

Exceptio.

Oribasus, canis nomen.
Perhibia, mulier.

In bilis,& būdus,verbalia,à verbis quartæ declinationis: vt lenibilis,& lenibūdus à Lenio,nis:sic Sensibilis,Audibilis.

Submonitio.

Quæ in bilis,& bundus,ab aliis coniugationibus,quàm à quarta fiunt,breuiantur:vt Frangibilis, Terribilis, Moribundus,Furibundus.

I ante C.

I ante c,in mediis corripitur:vt Epicurus. Aedicula,Medicus,Mantica.

Exceptio.

Apricus:sic apricor.
Apicius,viri nomen.
Æquicolus,populus.
Aricia hinc Aricinus,a,um, vrbs Italiæ.
Berenice,lapis.
Bellicanus,a,um,expugnax.
Berenicis,idis;oppidum.
Caicus,fluuius & mons.
Canicula,parua canis.
Caprificus:hinc Caprificor.
Clauicula,parua clauis.
Conuicium,hinc conuicior.
Craticula,parua cratis.
Cuticula,modica cutis.
Cuniculus,animal.
Cuticus.
Corycus.
Embricus.
Erica,herba.
Febricito.
Febriculosus,febricula.

Formica.
Fusciculeus.
Iunices,cæ,adhuc teneræ ætatis.
Labicum,oppidum:sic Labicus & Labica.
Lectica,Lecticula.
Laserpicium,herba.
Lorica,armaturæ genus.
Lumbricus,vermis.
Marica,mater Latini.
Matricida,apud Ausonium.
Mauricius,viri nomen.
Mendicus,sic Mendico,as.
Myrica,virgultum.
Multicium,vestis.
Nasica,viri nomen.
Nausica,Alcinoi filia.
Nessica?.
Nouicius,a, um, id est, nouus. Aliàs noui tius per t.
Nutrico,as,id est,nutrio.
Numicius,viri & fluuij nomen.
Pedico,as,& Pedico,onis.
Palicus,deus Ethnicus.
Phericus. Prodicus.
Phœnicopterus,auis.
Periculum. Peliticius.
Pediculus,sic pediculosus.
Petricosus,id est,molestus.
Plitricius,vir. Posticus,a,um.
Pudicus,a,um. Rubrica.
Saticulus,populus Campaniæ.
Somniculosus.
Siticula,sic siticulosus.

Sophopichium. Tegericula.
Trinicus,pagus Italiæ.
Vaicus,uiri nomen.
Vepicus. Vesica.
Viticula,parua uitis,
Vmbilicus,pars corporis.
Veronica. Vrtica,herba.
Vstica,mons.
Redimiculum,& quidquid in iculũ à uerbis quartæ.

In ic⁹,barbara,ut Henricus,Childeric⁹, Ludouicus,& huiusmodi propria tantùm.

Submonitio.

1 Latina,aut Græca ꝓpria ĩ icus,corripiũ tur,ut Dominicus,Persicus,Rusticus,&c.
2 Ex primitiuis,deriuatiua nascuntur,cuiusmodi,sunt,Ceruical, Extrico, Felicito, Meretricula,quæ producuntur.

Variatio.

Coricus, Numitius, Vaticanus.

Adnotatio.

Amycus,Grçcum nomẽ ꝓpriũ,breuiatur.
Amicus,Latinum,appellatiuum, lõgatur.

I ante D.

I ante d,in mediis breuiat̃, ut Præsidiũ, Recidiuus,Rancidus,Crepida,Lepidus.

Exceptio.

Abydos,uel dus,hinc Abydenus,a,um.
Acidia,id est,ignauia,quod, & Acedia rectius dicitur.
Acidalus,hinc Acidalia Venus,unde.
Acidalus,a,um,id est,Venereus.
Alcides,id est,Hercules,patronymicum.

Achar-

Achamides,Lycorides,& plura.
Aphidas,viri nomen.
Alybides hinc Alybida Priamus.
Aristides.
Belides,rex quidam.
Chelidō,vnde Chelidonia herba,lapillus, & regio.
Dauides,id est,Dauid Iudæorum rex.
Euclides,nomen Geometræ insignis.
Elegidion,diminutiuum ab elegia.
Eneridas,viri nomen.
Fastidio:sic Fastidium.
Formido,as.
Godefridus,aut Godofredus proprium.
Heraclides. Isidius,ab Isis.
Laides, uiri nomen.
Lycurgides,Lycurgi filius regis Thebarū.
Meridies. Nesidæ,populi.
Phasides,uiri nomen.
Pherecydes poeta.
Postridie,vt Pridie. Polyphides.
Vestidius,viri nomen.

Denominatiua Latina in Ido,quorū genitiuus est in inis:vt Cupido, Libido, Formido,formidinis.

Patronymica masculina in ides à nominibus in eus:vt,Thesides, à Theseus: Promethides,à Prometheus, &c.

Submonitio.

Dico in ido, cuius est genitiuus in inis: nam Græca,quæ habent onis, corripiūtur: vt Myrmido,Pelido,onis,&c.

Dico ēt in ides ab eus: quia Patronymica ab

ca ab alijs breuiãtur:ut Simonides,à Simõ, Hirtacide,ab Hirtacus.

Variatio.

Euripides,Pisidiæ populi.
Quotidie,aduerbium.
Thucydides. *Adnotatio.*

1 Calidon,onis,Britanniæ sylua,lõgatur.
Calidon,Aetoliæ vrbs breuiatur.

2 Occido,à cędo,id est,interficio,producit mediá.Sic à Cædo alia composita,si mutant diphthongum in i.

Occido,à Cado,id est, morior, corripit eandem:sic Concido,Incido, Succido.

3 Perfidus,à fidus,compositum, id est, valde fidelis,mediam longat.

Perfidus à Fides,id est multum infidelis, mediam corripit.

I ante F.

I ante f,in medijs breuiatur,sed in compositis tantùm:ut Sceni factor.
Enisus. *Exceptio.*
Alise,alises,vnde Alisanus.

I ante G.

I ante g,in medijs,corripitur:ut,Litigo, Prodigus,Corrigia.

Exceptio.

Excipiũtur nomina in igo,ut Caligo:inis, Origo,inis:Rubigo,inis.
Auriga,æ,sic Aurigor aris.
Castigo,as,corripio.
Diapiganon,medicamentum.
Fastigium, rei summitas : hinc fastigiare , verbum.

Fatigo,

Fatigo,as,id eſt,laſſo,as.
Inſtigo,as,inſtimulo,ſic fuſtigo,fuſteſtimulo,vel ferio.
Leſtrigones,populi;hic Laſtrigoni*,a,um.
Origanum,herba. Quadrigę,curru:
Salpiga,ſerpens.
Vectigal,inde Vectigalis,& Vectigale.
Veſtigo,as,& Veſtigium:ſic Inueſtigo,Peruestigo.
Vropygum.
Compoſita à pyga,id eſt,pars extrema:vt,
Depygis,adiectiuum,& Philopygiſta.
Afligo,vt Affligo,Confligo,Profligo.
Afigo,vt Infigo,Refigo,Configo, Defigo.
Quæ à longis deriuantur,vt Infrigido, Refrigero.

Variatio.

Præſtigiæ,incantationes, deluſiones,ſic Præſtigiatores.

Adnotatio.

1 Caligo,as,à nomine caliga, id eſt, caligas induo,curtat mediam.
Caligo,id eſt,obſcurus ſum, ꝓducit eãdẽ.
2 Porrigo,inis,nomen,id eſt,morbus, ſecundam longat.
Porrigo,is,verbum,id eſt,præbeo,eandem corripit.

I ante L.

I ante L,in mediis breuiatur, vt Peſtilés, Conſilium,Virgilius, Similis, Vmbilicus.

Exceptio.

Achelus,alii Achelus, id eſt,ſine labiis.
Aſylus,viri nomen,& Aſili,populi.

Agileus,Apollo.
Allophylus,id eſt,alienigena.
Allophyli,in ſacris,ſunt Philiſthei.
Acilius,viri nomen.
Aſylum,locus confugii.
Aſilus, volatile à ſono vocis,Gręcè œſtrô.
Atilius,viri nomen.
Auſilenus.ſic Auſilena,propria.
Cobylum,anſula.
Conchilium,vel Conchile,is,genus,piſcis, vnde purpura fit.
Condiloma,morbus quidam.
Creopylus,vrbs & populus.
Crocodylus,bellua.
Duilius,viri nomen.
Fœnilia,æ,oppidum.
Incilo,vitupero:vt Ocilo,increpo.
Lucilius,alii Lucillius.
Manilius,& Manilia.
Oileus,hinc Oilides.
Odilia,mulieris proprium.
Pamphilia,oppidum.
Pantilius,viri nomen.
Potilia:hinc Petilianus,tam propriũ quam appellatiuum.
Phaſilis,oppidum:alii Phaſelis.
Sextilus,viri nomen.
Triphylis.
Trochilos,auis,regulus.
Venilia,Turni mater.
Veſpertilio,Volatile.

Neutrà tantum in ile:vt Sedile,Cubile, Monile,Suile.

Adiectiua

Adiectiua in ilis, ab aliis nominibus, vt Senilis, à senex, Virilis, à vir, sic exilis, Sextilis, Aprilis. *Demptis.*
Dapsilis, id est, liberalis.
Humilis, mansuetus, Parilis, & ile, id est, similis, Aequalis, quæ tria corripiuntur.

Corripiuntur etiam in atilis nomina, vt Volatilis, Fluuiatilis, Aquatilis.

Dixi in ilis, à nominib. nã quæ in silis, tilis, vel xilis, à Participiis, aut à verbis deducuntur, corripiunt mediam, vt Missilis, Solutilis, Flexilis, Nexilis.

Variatio.

Abila, mõs, Galilæa, Rutilius, Seruilius, sic Seruilia.

Adnotatio.

Pilo, as, id est, plano, composita mediam longant, vt, Depilo, Compilo, Expilo. Pilo, as, id est, pilos agito, composita corripiunt eandem, Depilo, Compilo, Expilo.

2 Massilia, Galliæ oppidum corripitur. Massilia, Lybiæ regio, producitur.

3 Heriphile, es, Sibylla, breuiat tertiam. Eriphile, Amphiarai vxor, longat eandem.

I ante M.

I ante m, in mediis corripitur, vt Patrimus, Specimen, Lachryma.

Exceptio.

Adimantus, vir.
Adrimachides, patronymicum.
Alimenus, viri nomen.
Alimon, vir etiam.
Amimone, es, fons & mulier.

Ariminũ, oppidi nomen, hinc Ariminẽsis.
Arimathia pagus Iudææ.
Detrimentum.
Enthymema, argumentationis species.
Ephimeris, vel Ephemeris, id est, diarium.
Opimius, viri nomen.
Opimianum, vinum.
Opimius, a, um.
Penthimimeris, rectiùs Penthemimeris, figura.
Quadrimus, quatuor annorum.
Cópofita à τιμή, id est, honor: vt Theotimus, Polytimus, virorum nomina.

Verbalia in imen, vel imentũ, à verbis quartæ cõiugationis: vt Lenimen, pauimẽtum; rudimentum; & discrimen, licèt à discerno verbo tertiæ deriuetur.

Submonitio.

1 Nam quæ à verbis aliarum coniugationũ deducunt, corripiũt imen, vel imẽtũ, vt Tegimen, alimentum: sic Regimen, Monimentum, alii monumentum.

2 E longis deducta considerato diligenter: vt,

Elimino, as; Discrimino, as: Detrimentũ.
Detritum, supino producto.

Variatio.

Archimedes, philosophus, variatur.

I, ante N.

I ante n, in mediis breuiatur: vt Inquino, Cophinus, Dominus, &c.

Exceptio.

Aginor, sic Aginator.

Acynacis,gladiolus.
Architriclinus: quod eſt à cline, id eſt, lectus:ut Triclinium.
Caminus,fornax. Catinum,uas.
Cyminum,lacus & mons Ethiuriæ.
Cyminium,granum quoddam.
Couinus,currus Britannicus.
Cælinus,aut Cicilinus,viri nomen.
Calinous,Chorineus,Cotinuſa.
Aſinius,proprium.
Amphinoe. Alcmonius.
Arcinoe,mulieris nomen.
Alcinous.
Albinouan⁹,Crines,Aſtynous, Antinous.
Echinus,piſcis,& terreſtre animal.
Excinus,Earinus proprium.
Epinitus,Ephinous.
Barcino.
Feſtinus:ſic Feſtino.
Fucinus,lacus Italiæ.
Fulgina,vrbis nomen.
Fuſcinus,viri nomen.
Fruſino,onis,Italiæ oppidum,& populus.
Gelaſinus,ſic Catagelaſinus.
Gallicinius,viri nomen.
Geſſonius,proprium.
Hebrinus,proprium.
Herminius,viri proprium.
Inquilinus:ſic Exquilinus.
Lycinus,proprium viri.
Morticinium,res mortificatæ.
Matineſſa,loci nomen.
Morinus,vir & gens Gallica.

Mirinus, viri nomen.
Opinor, sic Opinio.
Omnino, id est, prorsus.
Pastinaca, piscis & radix.
Propino, potú fundo; Papino, sic Popina.
Puluinar, sic Puluinus. Pachynus.
Supinus, sic Resupinus.
Salinum, uasculum salis.
Sagino, pingue facio.
Stertineus, uiri nomen.
Statinia. Sardinia, regio.
Tarquinius, uiri nomen.
Telchines, populi.
Titinius, medici nomen.
Taurominum, mons asperrimus.
Tintinabulum, quod campanam pulsat.
Torini populi. Ticinus.
Vtinum, oppidi nomen.
Vatinessa.
2 Producuntur item nomina terminata in inus, a, um: ut Clandestinus, a, um.
Mediastinus, a, um.

Præter.

Ea q̃ tp̃s, aut rei materiã cõnotãt, ut Crastinus, Diutinus, Serotinus, sic Fraxinus, Cedrinus, Adamantinus, & Chrystallinus. Vespertinus tamen, & Matutinus longatur.
3 Producuntur etiam in Ina, uel Ine desinentia, ut Sagina, Rapina.
Nerine, Adrastine.

Demptis tamen.

Apinæ, arum, res uilissimæ.
Apina, æ, oppidum.
Asina,

Asina,æ, vel Asine,es,oppidum.
Buccina,æ. Casina.
Catina,æ,uel Catine,es,oppidum.
Euphrosyne,uel Euphrosyna,una gratiarum.
Eleemosyna,æ.
Fœmina. Felsina,populus.
Fiscina,nassa ex iunco.
Fuscina,tridens.
Gausapina,Machina,Mnemosyne.
Mucina,oppidum. Nundinæ,arum.
Patina,Pagina,Proserpina.
Ruspina,urbs.
Sophrosyna,mulieris proprium.
Sarcina,sic Sarcino,as.
Sarsina,oppidum Vmbriæ.
Statina,æ,uel Statinæ,arum.
Sibina,telum. Squatina,piscis.
Trutina,æ,sic Trutino,as.
Xerampelinæ.
Destinatus,uariatur.

Submonitio.

Ex proprijs,quæ ad hāc regulā, spectāt, quædam producuntur,ut Lupinus,Charinus,Martinus, Augustinus,Volscini.

1 Quædā corripiūtur,ut Torini,Lycinus, Hebrinus,Myrinus, &c. quorum quātitatē plurimorum Poetarum lectio te docebit.

2 Fœminea, masculinorum quantitatem habēt,ut,Asina,ab Asinus,Martina,à Martinus,sic Domina,Fidicina,&c.

I ante P.

I ante p,in mediis corripitur,ut Antipodes,Antipho.

Exceptio.

Aliphe:hinc Aliphanus.
Colyphium,panis quidam.
Enipeus,vel Enipheus.
Euripus, mare & philoſophus.
Maniplus,pro Manipulus.
Obſtipus,a,um: ſic Obſtipo,& Conſtipo.
Racipalis.
Seriphos, vna Cycladum.
Seriphum.

Variatio.

Caiphas,& Euripides,variantur.

I ante Q.

I ante q,in medijs lõgatur.vt Antiquus, Obliquus.

Exceptio.

Siliqua:hinc Siliquare.

Compoſita ab alius,vel quis,quæ,quod: vt,Aliquis,Aliquãdo, Vndique,Reliquię, Reliquus,Vtique.

I ante R.

I ante r,in medijs corripitur:vt Anticyra, Ephyre,Satyra,Zephyrus.

Exceptio.

Abiron. Almyria.
Apirynum,pomum. Agyra,vrbs.
Archimagirus,coquorum princeps.
Bechyres.
Buſiris,Deus quidam.
Camiros,vrbs.
Cercyra,Corinthus.
Collyrium,oculorum medicamentum.
Callianira. Corcyra,inſula.

Cy-

Cypirus. Dianira.
Deliro, sic Delirus, &c.
Empiricus, a, vel potius Empericus.
Enchiridium, manuale.
Epirus: sic Epirota.
Equiria, ludi. Casterochira.
Ianira.
Ilaira, Leucippi filia.
Ithyrei, qui & Ithurei.
Lairus, viri nomen.
Nisyrus.
Osiris, Iouis filius.
Papyrus, hinc Papyrius, & Papirianus.
Petosiris, astrologi nomen.
Podalirius, medici nomen.
Phillirius.
Rabirius, viri nomen. Ramirus.
Semiramis, idis, Nini vxor.
Thelaira, Vechires populi.

Variatio.

Butyrum, bouis caseus.
Empyrus, Latinè ardens.
Sapphyrus, lapillus.
Stentira, orum, vrbis nomen.

Submonitio.

Composita notentur, Suspiro, Nimirũ, &c.

I ante S.

I ante s, in mediis, breuiatur, ut Abisos, Acrisa, Hypocrisis.

Exceptio.

Alisium, oppidum.
Aloisius. Amethistus, lapis.
Amphisa, vrbs. Alisium.

Amphryſos,vel us,fluuii nomen.
Amphiſus Driopes,fluuius.
Anchiſes,Æneæ pater.
Aruiſium,promontorium.
Aphrodiſius. Amiſon,vrbs.
Cambiſes,Nabuchodonoſor.
Cariſianus,ſic Cariſius.
Criniſus,nomen fluuii.
Cephiſus,nomen fluuii.
Cogiſantra,alij Cogeſantra.
Dioniſa,inſula.
Dionyſius,vir,& Bacchus.
Diuiſum,ſic diuiſio.
Eliſa,Dido.
Eliſæus,prophetæ nomen.
Gauiſus,a,um. Helyſos,fluuius.
Jalyſos. Lariſa,urbs.
Laliſio,onager paruus.
Moyſes.
Scriſia,mulieris nomen.
Paradiſus.

Variatio.

Helizabet, mulieris nomen.
Melchiſedech,uiri nomen.

Submonitio.

Notentur è longis deducta, ut, Achryſos,Helichryſos,&c.

I ante T.

I ante t,in mediis corripitur, ut, Conditio,Lechytus,Seruitus,ut ſeruitium.

Exceptio.

Aconitum,herba.
Agapitus,qui & Agapetus.

Alites,æ,populi.
Alithya,nympha: Amithone.
Amphitrite,es,Neptuni uxor,uel mare.
Anitius,ſic Anitia,propria.
Aphrodite,uel ta,Venus.
Architas,philoſophus.
Berytus oppidum.
Cammaritæ,populi.
Cotytaris.
Corytha,æ,vel Corythe,es,equa.
Catamitus.
Cocytus,fluuius inferni
Corbitæ,naues.
Caſtritius,uiri nomen.
Eritus,uiri nomen.
Eboſita,mel ex arundinibus.
Eriſiton.
Gallita,mulieris nomen.
Galerius,uir. Galerita,alauda.
Hermaphroditus.
Hyarbita,uiri nomen.
Hasbite,mulieris nomen.
Hamerochita,oppidum.
Heraclitus,philoſophi nomen.
Ilitya,id eſt,Iuno.
Idolothytus,uel Idolothytum.
Inuito,as,ſic Inuitus,a,um.
Luſitania,regio Hiſpaniæ.
Mauritania,regio.
Mephitis,hinc Mephiticus,a,um.
Miſitius,uiri nomen.
Nouitius.
Niciterium. Nutricius.

Odites, viri nomen.
Ophites. Oritæ, populi.
Orithya, nympha. Onytes.
Paraclitus, alii. Paracletus, & melius.
Pampitius, viri nomen.
Potitius, vir. Polites, viri nomen.
Polygiton, proprium viri.
Parasitus: sic Parasitor, aris.
Scriblita, genus libi.
Thersites.
Valitudo, rectius valetudo.
Veliternus.

Deriuata in itus, ex aliis nominibus, ut Auritus, Maritus, Auitus, Patritus, Mellitus, Recutius.

In Ita, Itis, & Ites, deriuatiuæ formæ, vt, Leuita, es, is.
Samarites, is, idis.
Moabita, es, idis.
Anachorita, Eremita, Margarita, Palestrita.
Memphitis, sic Sybarita, vnde Sybaritic⁹.
Samarita, hinc Samaritanus.
Tomita, Tomitanus.

Nomina lapidum in ites: Pyrites, Thomites, Actites, Selenites.
In itos, vt Coritos, Techitos.
In itim, aduerbia, vt Pueritim, Viritim, etc.

Variatio.

Aquitania, hinc Aquitani populi.
Pituita, Paralaticus.

Adnotatio.

1 Adiectiuum in titius, a, um, à verbo, aut participio deductum, producit mediã : vt,

Ficti-

Fictitius, Scriptitius, &c.

Adiectiuū in titius,a, um,à nomine descendens,corripit eandem:vt Patritius,Lateritius,&c.

2 Conditus,a,um,à verbo Condio,is,mediam longat.

Códitus,a,um,à Condo,is,mediā breuiat.

3 Corytus pharetra,longatur.

Coritus oppidum;breuiatur.

Irrito,as,ab ira,id est,prouoco, pducit.

Irrito,à ratus,a,um.i.euacuo, corripitur.

5 Penitus, a, um, quod ex pene est,id est, cauda,mediam producit.

Penitus aduerbium,locale, vnde Penitus, a,um,quod intra est, eandem corripit.

I ante V.

I ante u,in medijs longatur : vt Saliua, Deriuo,Conniueo.

Exceptio.

Niniuæ,arum.

Rediuiuus.

Symbriuium,fluuius.

O,ante consonantes in mediis,

O ante B.

O ante b,in mediis breuiat: vt Approbo,Taprobane,Niobe,Cœnobium.

Exceptio.

Ambobus,duobus.

Canobus:sic canobita. Iacobus:

Iobus,Longobardi. October,vtrobique.

O ante C.

O ante c,in medijs corripitur,vt Apocope,Parochus.

Exceptio.

1 Excitus, fluuii nomen.
Iannocius, viri nomen.
Triochalla, oppidum.

2 Exeuntia in ocinium, vt Latrocinium, cum deductis, ut Latrocinor, aris, Barbara in ocus, vt Iodoc⁹, Guinocus, &c.

Submonitio.

Nam Græca in ocus breuiantur, vt Laodocus, Demodocus, &c.

Variatio.

Cõposita à quãdo; vt Quãdocunq;, Quãdoquidẽ, sed Quandoq; longatur tãtùm.

O ante D.

O ante d, in mediis breuiatur, vt Exodus, Ephodus, Methodus.

Exceptio.

Botrodon, oppidum.
Custodio, is, vt Custos, odis, & custodia.
Emoda, emodæ, oppidum.
Emodus, montis nomen.
Epodos, carmen Heroicum.
Erodio, uel Erodius, auis.
Herodes, sic Herodium, & Herodianus.
Laodocus.
Nebrodes, monticulus.
Orodes, viri nomen.
Rapsodia, vrbs & fluuius.
Chæmodon, fluuius.

Composita, ab ode, id est, cantus; vt Melodes, Melodia, Permelodia.

Deriuata Græca in ώδης, vt Geodes, Capnodes, Thiodes.

O ante F.

O ante f, in mediis corripitur, ut Astrofus, Emofus, &c.

Submonitio.

Hæc & si qua sunt alia, rectius per ph, notantur.

O ante G.

O ante g, in mediis breuiatur, ut Syllogismus, Aretologus, Ecloga.

Exceptio.

Agoge, cum deductis, ut Isagoge, Synagoga, Pædagogus, Bagogus.
Octoginta. Telestobogi, populi.

O, ante L.

O ante l, in mediis breuiatur, ut Neapolis, & quidquid est à polis, id est, urbs, ut Metropolis, Pentapolis.

Exceptio.

Excipiuntur ducta à poleo. i. uendo.
Bibliopola, Pharmacopola, &c.
Deriuata à colon, id est, mébrum, ut Monocolon, dicolon, &c.
Composita à solor, ut Consolor,
Ætolia, sic Ætolus.
Acolytus, alii Acoluthus.
Capitolium, hinc Capitolinus.
Cemolos.
Cymolus, unde Cymolius, a, um.
Geolophus, terræ tumulus.
Idolum, sic Idololatra.
Mausolus, hinc Mausoleum.
Mediolanum, oppidum.
Nebole, mulieris nomen.

Phonolenides, populus.
Pactolus, fluuius.
Phicolus, viri nomen.
Parenolus, uermis.
Præstolor, expecto.
Subsolanus, ventus.
Symolus, oppidum.
Tymolus, mons.

O, ante M.

O ante m, in mediis breuiatur: ut, Ptolemeus, Hebdomas.

Exceptio.

Anomalus, a, um, id est, irregularis.
Cinamomus, auis.
Ithome, turris. Ithomus, mons.

Neutra quæ habent o, ante m: vt Amomum, Cinnamomum.

Præter.

Composita, à tome, inc[illegible]: vt Epitome, Idiotome, &c.
Sic Hippomanes, Sidonium, vrbs.
Cenomani, Geometer, variantur.

O ante N.

O ante n, in medijs longatur: vt Hieronymus, Antiphona, Caupona.

Exceptio.

Apomus, vicus. Antononæ, es.
Abrotonum. Argonauta.
Arsione, mulieris nomen.
Atronius, uiri nomen.
Aconitum, herba. Axona, regio.
Alcyone, mulier, & auis.
Ballonoti, vel Bellonoti, populi.

Caran-

Carantonus.
Carantonius. Celonium.
Cælonia,filiquæ fpecies.
Cectona,orum,fici quidam.
Chironæ,meretrix.
Diuiona,oppidum.
Eurymone,mulieris nomen.
Epimone,figura.
Erichthonius,gigas.
Eionides,populus.
Hefione,mulieris nomen.
Heledona. Hiconus.
Hylonome,es,proprium mulieris.
Harmonia, dulcis fonus.
Harmonicus,commune & proprium.
Ilineus,Ilione,propria.
Ionium,mare. Leuconia.
Mandonius,viri nomen.
Merones, gigas.
Mycone,vel Myconos.
Mammona, æ.
Manonyx,populi.
Mazonomon,oppidum.
Panon,onis,populus.
Pleione, Atlantis vxor.
Paretonium,hinc Paretonius,a,um,id eft, Ægyptius.
Peletroniũ,oppidum, vnde Peletronicus, commune & proprium.
Pannonia:hinc Pannon,onis: Pannonius, Pannonicus,Pannonis,idis.
Phœmonoe. Santonus.
Typhona. Xantonus,populus.

Com-

Cōpoſita à phone,id eſt,vox:vt Euphonia:& phonos,id eſt, cædes : vt Tiphone, Metrophonos,&c.

Compoſita ex gonia.i.angulus: vt Trigonus,Polygonus,&c.

Variatio.

Apollonius:ſic Apollonia.
Dionyſius. Geryones.
Ionia,pars Bœotiæ.
Proconeſus,vel Proconneſos.

Adnotatio.

1 Hermione,mulieris nomen,corripit mediã.
Hermiona,vrbs producit eandem.

2 Matrona coniugata mulier , mediã habet productam.
Matrona,Galliæ fluuius,eandem breuiat.

Submonitio.

Diligenter,quę de crementis dicta ſunt,notare debes:quædam enim producuntur: vt Leonis,Sermonis,&c.
Quædam breuiant:vt Dæmonis, anonis.

Breuiantur etiam complura,quæ ad regulã generalé de o,in fine partis prioris cõpoſitionis referenda ſunt,vt Aphgomonitum,Pædonum,Chironomus,&c.

O ante P.

O ante p,in mediis breuiatur: vt Atropos,Syropos,Rhodope.

Exceptio.

Anthropos,& compoſita,vt,Miſantropos, Apanthrapos,&c.
Alopecea,inſula.
Æſopus,vel Æſopiũ,ſic Aeſop⁹ viri nomẽ.

Aulo-

Aulopus, Aenopus.
Cleophas, viri Apostoli nomen.
Canopus: hinc Canopita.
Citropa, scutum gestans.
Conopæum.
Crotopus, rex: hinc Crotopi,
Creopylus, & Cedropa.
Enopus, promontorium.
Europa, pars terræ.
Epopœus, nauta Glaucopis: sic Leucoris:
Hydropisis, sic Hydropicus.
Hysopus, vel pum, herba.
Inopus, fluuii nomen.
Iopas, cytharędi nomen.
Leucopis, Leucopetra, pars Thessalię.
Lycopeus, rex.
Metepon, rupis nomen.
Oropus, vir & vrbs.
Oropion.
Prosopos, id est, psona: hinc Prosopopęia, personæ fictio.
Pyropus, lapis.
Rhodopis, meretrix.
Sinope, sinopes: sic Sinopis, idis.
Sinopeus, viri nomen.
Siope, os: sic Aposiopesis, Siopesus, &c.

Composita a creas, id est, caro, vt Creophagus, Creopola, &c.

Composita à theos. i. Deus: vt Theophilus, la: Theophorus, Teodorus.

O ante Q.

O ante q, in mediis breuiatur: ut, Alloquor, Præcoquus.

Ex-

Exceptio.

Alioqui, Vtroque, nomen & aduerbium.

O ante R.

O ante r, in medijs corripitur, vt Corroboro, Helleborus, Amphora.

Exceptio.

Achoreus, viri nomen.
Adoria.
Anemoria, vrbs. Alora, piſcis.
Alorus, vrbs.
Anthores, viri nomen.
Aurora. Auzorus.
Cyborium, diſcus.
Chryſolorus. Crepacoras.
Cytorus, ſic Cytorum, oppidum.
Cueorus.
Cronorus, viri nomen.
Diores viri nomen.
Diorix. Dioriche.
Dioria.
Helorus, fluuius, vel vrbs.
Lycoreus: hinc Lycorides.
Lycoris, Lycoridis, mulier.
Lycorias, Lycoriadis, nympha.
Lycoria, vrbs. Leonora, Linoria.
Meteorus, a, um: hinc Meteorologus.
Manticheras.
Oporinos, autumnalis.
Pelorus, mons: & Peloris, idis, piſcis.
Riſumori, populi.
Sertorius, nomen viri.
Sycomorus, ficus fatua.
Tricora, orum, ædificia.

Dedu-

Deducta à lógis: vt Maioran⁹, Adore⁹, &c.
Deriuata in orus,a,um,ut Sonorus, a, um.
Deducta in orius,a,um,ut Prætorius, lictorius, &c.
Facta ex Græco theò.i.considero: vt Theorema, Theoresis, &c.

O, ante S.

O ante s, in medijs longatur: vt Ioseph, Metamorphosis, &c.

Exceptio.

Ambrosius, immortalis, etiam proprium.
Ambrosia, deorum cibus.
Cynosura, ursa minor.
Ebosita. Eleemosyna.
Ennosigæus, Neptunus.
Genosus, fluuius.
Leucosia, Insula. Melobosis.
Mnemosyne, sic Mnemosynon.
Pandrosos, puella.
Pandosia, vrbs.
Petosiris, Astrologus.
Syracusius,a,um, id est, Siculus,a,um.
Theodosius: sic Theodosia.

Deriuata à phroneo, id est, prudens sum vt Euphrosyne, Sophrosynæ, &c.

Deriuata à pino, id est, poto: ut Symposium, Symposiarcha, &c.

O ante T.

O ante t, in medijs producitur: ut Lithostrotos, Deltotum, Ægrotus, Viota.

Exceptio.

Composita à dotos.i.datus: vt Andotus, Antidoton, &c.

Deri-

Deriuata à pino.i. poto : vt, Sympotes, Oenopotes,&c.

Composita à notus,id est, ventus:vt Bellonotus:Euronotus,&c.

Abrotonum,herba.
Acrota, viri nomen.
Coprotinus,id est,stercorarius.
Deiotarus,princeps.
Golgotha,Hippodotes.
Mesopotamia.
Onocrotalus.
Odotheus.
Sibotes,viri nomen.

Submonitio.

Complura ad hanc regulã pertinẽt: quę o,in fine prioris partis cõpositionis habẽt: & ex generali facile innotescũt:vt,Zelotypus,& Timotheus,&c.

O ante V.

O ante u,in medijs breuiãt:vt, Genouesa. Ludouicus.

Variatio.

Controuersia.

V ante consonantes in medijs.

V ante B.

V ante b,in medijs breuiatur:vt,Lucubris, Cornubus,Titubo.

Exceptio.

Ambubage, tibicina.
Anubis,is,vel idis.
Corruba,herba.Saluber.
Insuber,id est,fluuius.
Solubilis,& hoc solubile.
Volubilis,& hoc volubile.

Sub.

Submonitio.

Memineris dictionum, quarum prius te commonefecimus: vt, Connubium, quod variatur: & Pronobus, Innubus, quæ corripiuntur.

V ante C.

V ante c, in mediis longatur: vt, Sambucus, Manduco, Fiducia, Festuca.

Exceptio.

Bardocuculus.

Volucer, cris, tam fixum, quàm mobile.

Adnotatio.

Educo, as, primæ coniugationis, mediam corripit.

Educo, is, tertiæ, eandem producit.

Submonitio.

Pecucius, Enucleo corripiuntur, vt à breuibus deducta.

V ante D.

V ante D, in medijs, producitur: vt, Testudo, Palludo, Consuetudo.

Exceptio.

Druyde, aut: Druidæ.

Submonitio.

Notentur è breuibus deducta, vt, Dispudet, Repudium, Erudo, Erudio, Contudi, & id genus.

V ante F.

V ante f, in mediis corripitur, vt Carnufex, Lanuficium.

Submonitio.

Hæc per i, nunc proferuntur olim per u: Carnifex, Lanificium.

V ante G.

V ante g, in medijs longatur, vt, Lanugo, Sallugó, Aerugo.

Submonitio.

E Breuibus deducta, simplicis quantitatem habent: vt Coniugium.

Coniugo, as.

V ante L.

V ante l, in mediis breuiatur: vt, Figulus, Singulus, a, um: Oculus, Calculus.

Exceptio.

Excipiuntur deriuata in vlis, vt, Triaulis, Edulis, &c.

Deriuata in vlium: vt, Furfulium, Parotulium, &c.

Composita à dulos, id est, seruus: vt, Philodulus, Hierodulia, &c.

Aculeolus. Apulia, regio.

Amulius, viri nomen.

Adulor, olim Adulo, as.

Adulescens, olim Adolescens.

Betulia, regio. Epulis, tumor.

Getulia: sic Getulus.

Iulius, qui & Ascanius.

Peculium: hinc Peculiaris.

Portulaca. Parulis tumor.

Tramulus, viri nomen.

Variantur, Cuculus, Torcular, Zabulones.

V, ante M.

V ante m, in medijs producitur, vt, Argumentum, Legumen, Acumen, Volumen.

Exceptio.

Nomina in mentum, à verbis secundæ, vt,

Documentum, Monumentum.
Autumo, existimo.
Columella, tam proprium, q̃ appellatiuum.
Columen, hinc Incolumis.
Cucuma, vas. Cucumis, vel mer.
Crustumium: hinc Crustumia, Crustumerū, & Crustumeri.
Emolumentum, vtilitas.
Irrumo, as.
Lucumo: sic Lucumeni, & Lucumones.
Partumeus, puer.
Posthumus, sic Posthumianus, Posthumius.

Submonitio.

Memineris antiquorum, quæ u, pro i, habebant: vt, Decumus, pro decimus: & à breuibus deductorum, vt à Tumeo, Contumax, & Contumelia.

V ante N.

V ante n, in medijs longatur, vt Lacuna, Lacunar, Tribunus, Ieiuno, Fortuna.

Exceptio.

Albunea, mons, & fons.
Albunecar, rex Hyberniæ.

V ante P.

V ante p, in medijs corripit, vt, Decuplum, Nuncupo, Quadruplus.

Exceptio.

Auripinus populi nomen.
Erigdupus, nomen viri.
Marsupium.

V ante R.

V ante r, in medijs corripitur, vt, Iturei, Heturia, Penuria.

Exceptio.

Anxurus, Iuppiter.
Aniuratus, populus. Arcurius.
Bituriges, vel Biturigi, populi.
Canmurus, id est, currus.
Centurippe oppidum.
Centuria: sic Centurio, onis.
Decurio, Princeps,
Lemures, visiones quædam.
Liguria: sic Ligurinus.
Mercurius, deus.
Salubra, viri nomen.
Palphurius, viri nomen.
Purpura, piscis.
Satura, oppidum. Satureia, herba.
Saturo, as, sic Satur saturi.
Saturius, nomen viri.
Saturio. Tugurium.
Vulturius, sic vulturis.
Verba in rio, & quicquid inde est: ut,
Esurio, Luxurio: sic Luxuria.
Præter, Scaturio, is.
Cucurio, is, Ligurio. Variantur.
Manurius, proprium viri.
Masurius, Iurisconsultus.

V ante S.

V ante s, in medijs longatur: vt, Medula, Creusa, Arethusa.

Exceptio.

Blandusia, regiuncula.
Brundusium, oppidum Italiæ.
Canusium, oppidum.
Cadusi. Perusinus, a, um.

Volusius. Volusus, viri nomen.
Variantur Hierusalem, Venusinus.

Adnotatio.

Ebusus, viri nomen corripitur.
Ebusus, insula, variatur.

V ante T.

V ante t, in mediis producitur, ut, Præputium, Argutus: & composita à Futo: ut Cófuto, Refuto.

Exceptio.

Arbutus, vnde & Arbuteus, a, um.
Calistrutia, herba.
Defrutum, Diuturnus.
Minutius, viri nomen.

V ante V.

V, ante u, in mediis corripitur, ut Vesuuius, Lanuuius, Exuuiæ, Ingluuies, Diluuiũ.

FINALIVM

SYLLABARVM

QVANTITAS.

A finale.

A In fine dictionis casualis, corripitur: vt, dogma, Arma, Musa: sic, Planeta, Medea.

Exceptio.

1 Producunt ablatiui vndequaq; veniant,

vt,ab hoc Andrea, Anchisa, ab hac Musa, Cythara.

2 Vocatiui nominum, quæ in as exeunt, vt ô Athla, ô Thoma, Aenea.

3 Mna monosyllabum cuiuscunque casus etiam producitur.

A in fine dictionis nõ casualis, producit, ut Aedifica, Frustra, Præterea, Citra, Haba.

Exceptio.

Excipiuntur, Ita, Quia, Eia, quæ breuiãtur.

Variatio.

Cõtrà, Posteà, Vltrà, & numerabilia in ginta, variantur.

Adnotatio.

Puta verbum, id est, cogita, vltimam longat. Puta aduerbium, id est, certè, eandẽ corripit.

E finale in nominibus.

E finale in nominibus, breuiatur, vt Christe, Hercule, Vlysse, sic in pronominibus, vt, Ille, Iste, Ipse.

Et participiis, vt vocatiuus, ô Lectore, ô Legende.

Exceptio.

1 Quæ sunt primæ declinationis, in quocũque casu, e pducunt, vt, Noĩatiuus Grãmaticè, Genitiu⁹ & datiu⁹, virgę, Vocatiuus & Ablatiu⁹, ô Manasse. Pluralr noĩatiuus & vocatiuus, Puella, Bestia, Situlæ.

2 Item quę sunt inflectionis quintæ, e ablatiui producunt, cum compositis eorũ aduerbiis, vt, Specie, Die, Re, sic Quare, hodie, pridie, postridie.

3 Et quæ pluralia tantum sunt in e, vt, Tempe, Cete.

Variatio.

Fames quia, olim quintæ inflexionis fuit, nunc tertiæ, e commune tenet.

E finale in verbis.

E, in fine cuiuslibet verbi, corripitur ; vt, Amate, Docere, Lege, Auditote.

Exceptio.

E finale in secunda persona imperatiui modi temporis præsentis, numeri singularis, coniugationis secundæ producitur, vt, Vide, Stude, Tace, doce.

Submonitio.

Non desunt q̃dã verba nunc secundæ, quæ olim tertiæ fuerunt, vnde e finale hmõdi cõe apud Poetas inuenire est, quos imitari poteris, modò in opere non absimili.

E finale in aduerbijs.

E finale in aduerbijs ab adiectiuis declinationis secundæ cuiuscunq; gradus cõparationis sunt, aut ẽt nullius producitur vt Recte, Rectissime. Itẽ Pie, Egregie, Eximie.

Submonitio.

Quæ à nominibus declinationis alterius descendunt, e breuiant, ut Dulce, id est, dulciter, Leue, Molle, sic, Rite, Sæpe, Nempe, Quippe, &c.

Superlatiua tandem semper produces, vt, Fortissime, Minime, Maxime.

Exceptio.

1 Excipiuntur, Bene, Male, & Mage, quæ in positiuo e corripitur.

2 Ferme, & Fere producunt e.

E finale in interiectionibus.

Interiectio quæ in e desinit, e corripit, vt Euge.

Exceptio.

Iacche, Ohe Pape, producuntur.

E finale in monosyllabis.

Dictiones monosyllabæ, e productum habent, vt, Me, Te, Se, Præ, De, E, He.

Exceptio.

Syllabicę dictiones in e dictionibus adiũctæ, corripiunrur, vt, Huiusce, Tute, Suapte.

Adnotatio.

1 Quæ pronomen producitur.
Quæ coniunctio corripitur, sic, quisque.
2 Ne cũ interrogat, correptũ est, sic, Nóne.
Næ cùm affirmat aut prohibet, productum.
3 Ve coniunctio enclitica, breuiatur.
Væ interiectio execrantis, producitur.

I, in vltimis.

I, in fine dictionis longatur, vt, Domini, Sui, Audi, Vesperi. *Exceptio.*

Corripitur, Moly herba: Sicuti, similitudinis aduerbium.

Vocatiuus tertiæ declinationis in i, ut Alexi, Amarylli, Phylli, corripitur etiam, nam qui sunt secundæ, longantur, vt ô Antoni, Vincenti. *Variatio.*

1 Variantur Cui, Ibi, Mihi, nisi, Quasi, Sibi, Tibi, Vbi.
2 Datiuus Græcus in i, vt Pelidi, Thetidi.
3 Indeclinabile nomen in i, vt, Gummi, Sinapi.

O finale.

O in fine partium orationis variatur, vt, Leo, Ego, Scribo, Amando.

Modo tamen aduerbium pro solum, tantum corripitur.

Exceptio.

1 Excipiuntur datiui & ablatiui nominum secundi declinatus, vt, Domino, Meo, Glycerio, qui longantur tantùm.

2 Genitiuus singularis à nominatiuo in os, vt, huius Apollo, ab Apollos, Androgeo, ab Androgeos, qui etiam producitur.

3 Græcum nomen in o, cuius genitiuus fit in us, ut, Sappho, Sapphus, Clio, Clius, sic Clotho, Dido, quod similiter longatur.

4 Vox monosyllaba, ut, Sto, Flo, Pro, quæ itidem longantur.

5 Aduerbium ablatiui declinationis secundæ formam gerens, ut, Tanto, Quanto, Certo, Recto, Falso, quod etiam producitur.

Variatio.

Citò, velocirer. Crebrò, frequenter.
Iuno, Iouis vxor. Mutuò, vicissim.
Primo, primitus. Profectò, certè.
Sedulo, diligenter. Sero, tardè.
Vero, sed, vel certè.

Adnotatio.

1 O, aduerbium, seu interiectio, alteri vocali præpositum, variatur, ut Te Coridon, ô Alexi, trahit, &c. O & præsidium, &c.

Præpositum autem consonanti, semper longatur, vt, O mihi tam longe &c.

2 Ergo indeclinabile nomen pro causa, o sem-

o ſemper corripit.
Ergo coniunctio, o commune habet.

V in vltimis.

V, in fine dictionis longatur, vt, Ieſu, Gelu, Quercu, &c.

B.

B, in fine dictionis Latinæ breuiaẗ, ut Ob, (ab.
B, in fine dictionis peregrinæ, producitur, ut, Iob, Aminadab, Iacob.

C.

C, finale longatur, vt, Sic, Lac.

Exceptio.

Donec, Hormidac, Nec, breuiantur.

Variatio.

Fac, à Facio, variatur.

Adnotatio.

Hic aduerbium, ſemper longatur, ſic, Illic, Iſtic, & huiuſmodi.
Hic pronomen variatur. Eius tñ obliqui, ſolum producuntur, vt, Hoc, Hæc, Hac.

D.

D, in fine dictionis breuiatur, vt, apud, Bogud, Dauid.

F, G, H.

F, G, H, regulas vocalium, quibus proximè adhærent, ſequuntur, vt, Vah, Ah, Voſperug.

L.

L, in fine dictionis, corripitur, vt Hannibal, Mel, Fel, Nihil.

Exceptio.

Producuntur tria tantum.
Sal, condimentum eduliorum.

Nil,

Nil syncopa à Nihil.
Sol vnus planetarum.
Hebræa exeuntia in l, vt, Michael, Nicol, Vriel, producuntur etiam.

N.

N, in fine dictionis producitur, vt, Non, Dæmon, Simon. *Exceptio.*
Corripiuntur, An, interrogatiuum.
In: sic Exin, Proin, Dein, Subin.
Forsan, Forsitan.
Tamen, sic Attamen.
Corripiuntur item quæcunque per Apocopen, n, habent, vt, Men', Ten', Viden', Egon', Satin', id est, Mene? Tene? Videsne? Egone? Satisne?

Submonitio.

1 Nomen in n, inflexionis tertiæ, cuius genitiuus exit in inis, vltimam corripit, ut, Numen, Flumen, Crimen.
Quod aliter genitiuum format, vltimã producit, ut, Titan, Delphin, Dæmon, &c.
2 Nomen in on desinens, declinatus tertii, vltimam productam habet, vt Helicon, Agamenon.
Sic omnis genitiuus pluralis Græcus in on, vltimam etiam producit, ut Epigrammaton, Poematon, &c.
At in on, declinationis secundæ, vltimam habet correptam, vt, Ilion, Glycerion, quod Latini in vm vertere solent.
3 Accusatiuus ĩ n, à noĩatiuo breui, vltimã breuiat, ut Menelaon, Ibin, Medeam, quia Menelaus, Ibis, Medea corripiũt vltimã.

Qui si à Nominatiuo producto veniat, producit vltimam, vt, Anchisen, Æneam, quia Anchises & Aeneas eandē producunt.

P.

P, finale longatur, vt Volup, Ioseph.

R.

R, in fine corripitur, vt Calcar, Pater, Hector, Murmur, &c.

Exceptio.

Longatur, Lar, laris, Deus familiaris.
Far, faris. Fur, furis.
Nar, nâris, fluuius Italiæ.
Par, paris, siue substantiuum siue adiectiuū,
Cur, interrogatiuum aduerbium.

In er, etiā nomina quæ genitiuum in eris lōga penultima formant: vt Crater, crateris Character, characteris.
Producuntur etiam, Ver, veris.
Iber, iberis, populus.
Ether, etheris, splendor.
Aer, aeris, elementum.

Variatio.

Cor, cordis, Celtiber, populus.
Et composita à par, vt Impar, Dispâr, variantur.

AS.

As, in fine producitur, vt Regnas, Musas, Aequitas, Foras,

Exceptio.

Corripitur noīatiuus in as, cuius est genitiuus, adis, vel ados, vt Pallas, Archas.

Item accusatiuus pluralis, declinatus tertii, vt Dæmonas, Canonas, Rethoras.

Variatio.

Helias, prophetæ nomen, uariatur.

ES.

Es, producitur, vt Species, Parêtes, Ames, Toties. *Exceptio.*

Corripitur es generis tantùm neutri; ut Cacoethes, Hippomanes.

Penes, præpositio. Inquies, inquietis.

Submonitio.

1 Accusatiuus pluralis tertiæ declinationis, cuiuscũque terminationis sit nominatiuus, modo genitiuus crescat, correptum habet es, vt, Dæmones, Delphines, Pixides, Titanes, Lichenes, Gigantes.

At vbi genitiuus non crescit, es in plurali producitur, ut Alpes, Charybdes, &c.

2 Nominatiuus in es, declinationis tertiæ, cuius genitiuus singularis corripit penultimam, breuiatur; ut Miles, Teres, Interpres, Deses. *Præter,*

Ceres, Cereris.

Aries, Arietis. Paries, Parietis.

Abies, Abietis, quæ producuntur.

Verùm si genitiui penultima producat, ut, Tapes, Tapetis, Chremes, Chremetis, rectus etiam longatur.

Adnotatio.

Es, à sum breuiatur, & in compositis etiam, ut, Ades, Potes.

Es, ab edo, longatur, sic in compositis, ut, Obes, Ambes.

IS.

Is, in fine corripit, ut, Matris, Legis, Bis.

Exce-

Exceptio.

1 Producuntur quæ genitiuum fiũt in itis, inis, vel entis, vt, Dis, ditis, Delphis, delphinis, Pyrois, Pyroentis.

2 Quicunq. casus plurales in is, vt, Sardis, Pueris, Omneis.

3 Secunda persona numeri singularis, cuius secunda pluralis desinit in itis, longa penultima, vt, Adis, Velis, Sis. Nam Aditis, Velitis, Scitis, dicimus.

4 Glis, Vis, tam verbum, quàm nomẽ, cum compositis, ut, Quamuis, Quiuis, vteruis, etiam longantur.

Adnotatio.

1 Quis, in nominatiuo singulari corripitur. Queis, in datiuo vel ablatiuo plurali, producitur.

2 Tethys, Tethyos, Oceani vxor variant. Thetis, Thetidis, Achillis mater corripitur tantum.

OS.

Os productum est, vt, Dominos, Nepos, Sacerdos.

Exceptio.

Corripitur genitiuus in os, quotæcunq; declinationis: vt Tydeos, Orpheos, Lampados. Item, Compos, & Impos.

Adnotatio.

1 Os oris longum est.
Os ossis, breue.

2. Rectus Græcus in os, declinationis secundæ, cuius genitiuus est in i, breuiatur, vt, Samos, Logos, Delos.

Sed

Sed Græcus rectus in os, cuius genitiuus exit in o, producitur, vt Apollos, Androgeos.

VS.

Vs, finale corripitur, vt Deus, Meus, Tẽpus, Manus, Lectus, Legendus.

Exceptio.

1 Vs, in omni casu, quartæ inflexionis (exceptis nominatiuo & vocatiuo singularibus qui breuiantur) longatur, vt huius Manus, has manus, ô manus.
2 Genitiuus Græcus, tertii declinatus, ut Sapphus, &c. à Sappho, Dido.
3 Dictio monosyllaba, in vs, ut Rus, Ius, Grus, & huiusmodi.
4 Nomẽ in us, cuius vocatiuus definit ĩ u, vt hic Iesus, ô Iesu, hinc Panthus & Pãthu.
5 In us nomen, cuius genitiuus definit in odis, vt Oedipus, Oedipodis.
In uris, vt tellus, telluris.
In udis, vt incus incudis.
In utis, vt Salus, salutis.
In ontis, vt Opus, opontis.

T.

T, in fine dictionis breuiatur, vt Caput, Certat, Currit.

Variatio.

Syncopa verba, t finale habent commune; vt Interijt, pro interiuit.
Audijt, pro audiuit.

DE ACCENTIBVS SEV TONIS.

Accentus definitio.

ACcentus, lex est, qua syllaba eleuatur, aut deprimitur.

Accentus triplex.

Acutus, quo syllaba acuitur, & insignit hac nota, vt, núx.

Grauis, qui syllaba deprimitur, & tali signo noscitur, ut, Certè, aduerbium.

Circumflexus, quo eleuata deprimitur, & notatur hoc insigni, vt, Stô.

REGVLAE.

Monosyllaba dictio, breuis natura, etsi positione longatur acuit, vt In, pér, núx, níx.

Monosyllaba dictio naturalr producta, circũflecti debet, vt, Mê, Tê, Dôs, Stô, Strâs.

Disyllaba dictio, quãtaquãta sit, accentum habet in priori, vt, Máter, méa, Déus.

Polysyllaba dictio, cuius penultima longatur in ea accentũ hẽt, quantæcunq;, sint syllabæ cæteræ, ut, Románus, Sacérdos.

Polysyllaba dictio, cuius penultima correpta ẽ, in antepenultima accẽtũ hẽt, etsi eãdẽ syllaba ẽt breuietur, vt Dóminus, Mulíeris.

Exceptio.

1 Vltima interrogationis, semper acuitur, vt, Quis me vocat?

2 Distinctionis gratia mutaĩ accentus, sic vná, aduerbiũ, ad differentiã noĩs, acuitur.

Ergo aduerbiũ, circũflectitur, cõiunctio grauaĩ, sic Eó, Aliquó, Falsó, Repenté, &c. acuun-

acuuntur, ne putentur esse nõia, vel ꝓnomina: in cõtextu tamen orationis grauantur.
3 Syncope accẽtũ mutat, sic Aquinâs Cuiâs, vltimam circũflectunt, ut olim penultimam Aquinâtis, cuiâtis: sic Donêc, Adhûc, Fumât, pro fumauit.

Et p Apocopen, vt ô Mercuri. Trãsumptione mutať accentus: vt, Qua de re, &c.
4 Cum præpositio. Item Que, Ne, Ve, encliticæ-coniunctiones, accentum ꝓprium in præcedentem reijciunt, & acuunt: ut, Quícum, Mécum, Hominésve, Ferène.
5 Idiomate accẽtus immutať, sic εἴδωλον antepenultimã Græcis acuit: Latinis, penultimã, φιλοσοφία Græcis, Philosophia Latinis. Qua in re Quintiliani ꝑceptũ obséruãdũ: Mihi aũt placet (inquit) Latinã rationẽ sequi; qui Græcã figurã sequi mallet, nõ Latinè quidẽ, sed citra reprehensionẽ loqueť.

Qđ ad Hebræas dictiones attinet, vbi earũ rõ nõ cõstiterit, Latinè proferre poteris.

Lõgus accẽtus, supra uocalẽ positus, ipsã productã ostendit, ut régula, vel sic rẽgula.

Breuis breuem supra quam locatur, indicat, ut Dĕus.

Ὑφὲν, Latinè, subunio, uirgula est incurua dictionibus subscripta, qua dictiones cõiungendas indicamus, ita figuratur ‿ vel ita-vt, Quicun ‿ que, uel Quicun que.

Ὑποδιαστολή, subdiuisio Latinè, semicirculus est, quo dictiones inter se diuidimus, hoc modo, cor, vinũm lætificat.

Ἀπόστροφος, Auersio, semicirculus est supra

pra vocalem positus vocalem elisam significans, hoc modo, Tanton' me crimine dignum duxistis? pro tantóne?

Δασεῖα, Aspiratus spiritus Græcorum, nostrorum est h: vt ὕμνος, hymnus.

Ψιλὴ, tenuis spiritus, vocalem sine aspiratione proferẽdam significat, vt, ἐγὼ, ego, Latini hunc characterem ignorant.

De periodis, seu clausularum Punctis.

PEriodos, Latinè circuitus, circumductus conclusio: vocum est circuitio & comprehensio, qua impletur & absoluitur sententia. puncto notatur, hoc modo.

Huius partes sunt, colon, & comma.

Κῶλον, est orationis pars, quæ et si verbo finito constat, legentis tamen animum adhuc suspensum tenet: geminato puncto notatur.

Κόμμα: Cicero incisũ vocat: notula est ad faciliorem lectionem orationis partes distinguens: sic notatur.

Sunt & aliæ notulæ, quæ lectionẽ adiuuant, cuiusmodi sunt virgula,

Punctum admiratiuũ, seu exclamatiuũ !

Punctum interrogatiuum?

Parenthesis. ( )

Periodus est eiusmodi apud Ciceronem, 1. epistolarũ, Ego oĩ offĩ, ac potius pietate erga te cæteris satisfacio oĩbus, mihi ipse nunquam satisfacio, tanta est enim magnitudo tuorũ erga me meritorum, vt quoniã tu nisi perfecta re, de me non cõquiesti, ego

quia

quia nō idē in tua causa efficio, vitā mihi acerbam putem. Quinq; hæc periodus colis constat, commatis quatuor, quæ ex suis notulis quiuis facilè intellexerit.

PANTALEONTIS BARTELONAEI RAVERINI

De figuris Poemati frequentibus.

EPITOME.

QVAM tibi subijcio, iuuenis studiose, figura,
In tres præcipuè species, & membra secatur,
Schema, Tropū, Metaplasmū etiam, quas tum referabo.
De vitiis is oppositis vbi pauco notare.

Tria Orationis vitia.

Barbarus, Obscurus, sermo male textus habentur.
Tres tm̄ spēs vitiorum, est Tullius author.
Vitium orationis generale est triplex.
Obscurum barbarum, & inordinatum.
Obscuri species tātum numerabimus octo.
Obscurum octo tantū species habet, quæ ordine disponentur.
Dicis Acyrologum cum verba impropria sumis.

Acyro-

Acyrologia, est improprius sermo, vt Requiem timeo: vel Spero laborem.
Nam speramus bona, Timemus mala.

Tunc Pleonasmus erit, cum dictio forte vacabit.

Pleonasmos, id est, abundans supra necessitatem oratio: vt,

Sic ore loquuta est. Audiui his meis auribus, his meis oculis vidi.

Sermo Perissologus qcũq; supfluus esto.
Perissologia. i. superflua locutio, vt, Viuat Henricus, & non moriatur, cum idem sit viuere, & non mori. (vocatur.

Amphibolon dubius merito tibi sermo
Amphibologia, id est, ambigua oratio.
Hæc sæpe fit per accusatiuum: ut,

Certum est Antonium præcedere Crassũ eloquentia.

Nonnunquam per verbum: vt, Cato criminatur, nescitur enim an ipse ab alio, an alium ipse criminetur.

Verbis Tautalogus variis rē dicit eādē.
Tautologia, id est, eiusdem verbi, aut sermonis reiteratio, vt, Ipse ego met dicam.

Clausula voce carēs Eclipsis rite vocat.
Eclipsis. i. defectus quidā necessariæ dictionis, quam desiderat præcisa sentētia, vt, Italiam fato profugus. i. ad Italiam, uel, Terris iactatus & alto, id est, in terris.

Explicitu haud facilis tibi sermo Aenigma, feretur. Aenigma. i. sermo obscurus, oratio quæstiunculáve, vt, Mater me genuit, eadē quoq; gignitur ex me. Vbi ex aqua gla-

ciem

ciē fieri ſignāmus, rurſuſq; in aquā reſolui.

Inordinatum.

TRES tantum ſpecies male textus ſermo parabit. Inordinatum vitium tres tantum ſpecies habet, Tapinoſin, Cacophatō, & Cacoſyntheton. (cludit.

Voce Tapinoſis modica tibi magna re-
Tapinoſis, id eſt, humiliatio, ſeu magnæ rei humilis deſcriptio: vt,

Multa malus ſimulans, id eſt, ſceleſtus.

Eſt Caco iure phaton ſermo tibi durior æquo:

Cacophaton. i. mala dictionū cōſonātia. vt Sola mihi tales caſus Caſſandra canebat.

Quod male compoſitū eſt, dicas Cacoſyntheton eſſe. Cacoſyntheton. i. mala compoſitio: vt, verſaq; iuuencum terga fatigabimus haſta.

Barbarum.

Barbarus & ſpēs binas tibi ſermo reqrit. Barbarum duas tantū ſpecies habet: Barbariſmum. ſ. & Solœciſmum. (cis.

Barbara lexis erit pegrinæ acceptio vo-
Barbariſmus in ſola dictione locum habet. Fit aūt ſcripto vel pnunciatione: Scripto: vt, ſi quis Solempnis p p, ſcriberet, vel omo abſq; aſpiratione. Pronūtiatiōe, vt ſi dicas, De quātitate ſyllabarū, penultima breui: vel, dominus, domîna, penultima pducta.

Eſto Solęciſmus cōnexio nō bona vocū. Solœciſmus, eſt inconueniēs dictionū iūctura, cōtra artē Grammaticorū poſita, vt, Albus mulier, vel iſte fęmina: Intus eo, pro In tro eo; Autem fieri dēt, pro fieri autem dēt.

FIGVRA QVID, ET quibus Poeta vtantur.

Figura, ait Quintilianus, est confirmatio quædam orationis, remota à communi, & primum se offerente ratione: vel,

Figura, est arte aliqua nouata dicendi forma.

Generaliter aũt Poetæ tribus maximè vtuntur, Metaplasmo, Schemate, & Tropo.

De Metaplasmo, Figuræ specie prima.

Sermonis metaplasmus erit mutatio quęuis. Metapsalmus, dicitur trãsformatio apud Poetas, idem quod in soluta oratione Barbarismus dicitur.

Prothesis initio adiungit, sed Aphęresis aufert.

Prothesis, appositio dicitur, vt Gnate, pro Nate, Astat, pro Stat.

Aphæresis, ablatio est opposita Prothesi, & Appositio dicitur: vt Temnitis, pro contemnitis. Rides, pro irrides.

Syncopa de medio tollit, quod Epenthesis addit.

Syncopa, id est, concisio: vt, Glutisse, pro, glutuisse: Amarant, pro amauerant. Epéthesis, id est, interpositio: vt Induperatorẽ pro Imperatorem. Opponitur autem Syncopæ.

Quod de Apo fine cope demit, iungit Paragoge.

Apocope, id est abscisio, amputatio: vt Peculi, pro peculij, & Tuguri, pro Tugurii.

Paragoge, id est, deductio, q̃ addit aliq̃d fini: vt Dicier, pro dici: & Tegier, pro tegi.

Sy-

Syſtola duc curtam,curtato Diaſtola ductam.

Syſtole,id eſt,correptio,dum longa ſyllaba corripitur,vt,

Obſtupui,ſteteruntq; comæ.

Diaſtele,breuis ſyllabæ productio,vt,

Exercet Diana choros, quæ duæ figuræ vitio non carent.

Sciſſa diçreſis eſt,cōtracta Synęreſis eſto.

Diæreſis,id eſt,diuiſio:vt,

Aulai in medio libabant pocula Bacchi.

Triſyllabum,pro diſyllabo.

Eclipſis necat M,vocalē, ſed Synalępha.

Eclipſis,id eſt,eliſio,non ſolum vocalis,ſed & M,cum vocali:vt nō equidem inuideo.

Synalœpha autem, vocalem prioris dictionis elidit,ſequente altera vocali, ut,

Sēper ego auditor tm̄?He duæ figurę ꝑ ſcanſionē verſuū diligenter notandæ ſunt.

Literulā Anthitheſis mutat theſis,aſt Meta trāsfert. Anthitheſis,id eſt,litteræ,pro litera poſitio:vt Olli,pro Illi.

Metatheſis,id eſt,tranſpoſitio:vt, Thymbre,pro Thymber:Euandre,pro Euander.

Præpoſitā mutat pſæpe Parallaga vocē. Parallage protheſcon,id eſt,ꝑpoſitionū mutatio,fitq̄ñ præpoſitio pro præpoſitione ponitur:vt,Si bene quid de te merui:pro in te.

De Schemate.

Schema dabit ſpecies Diancæas, Lexeos (atq;

At ſenſum gr̄a inuerſum,Dianęa tenebit.

Vt tibi pro verbis Lexis verba altera ponet.Schema à Quintiliano dr̄,qđ à ſimplici atque

atque in prōptu posito dicēdi mō poeticè, vel Rhetoricè mutatū est. Cuius duas esse species idem ait: διανοίας, i. sententiarum, & λέξεος, id est, verborum, vel dictionis.

Prior species, authore Donato, ad Oratorem pertinet, altera ad Grammaticos.

Porrò à Diomede Schematis decem & octo species numerantur, quæ hic ordine disponuntur.

Res & dicta refert quam fiant ante Prolepsis.

Prolepsis.i.præsumptio, vt uertit Quintilianus: fit quando quod posterius uenit, anteà describitur. Virgilius,

—— Portusque require velinos.

Velia enim nondum dicebatur, quando Aeneas ad Italiam venit.

Zeugma vel initio, medióve, aut fine locatur,

Qđ verbo sensus diuersis claudet eodē.

Zeugma.i.coniūctio: fit cū plures snīæ uno verbo claudūtur. Aut quoties diuersi nominatiui ad vnū verbū, vel adiectiuū referuntur. Fit aūt tripliciter: quia verbum vel adiectiuū aliqñ præponitur, ad quod reliqua referuntur, vt Vicit pudorem libido: timorē, audacia: rōnem, amentia: nominaturque tum Protozeugma: vel, Zeugma à priore.

Aliquando postponitur verbum.

Terentius, Id viso, tu an illi insaniant, hæc hysterozeugma dicitur, & à Latinis Zeugma à posteriore.

Aliquando verbum in medio ponitur. Virgilius, Hunc ades ô Melibœe, caper tibi saluus & hœdi.

Hæc

Hæc uocat Mesozeugma, siue Zeugma à medio. (que
Reddit hypozeusis suæ reb⁹ uerba qbus
Hypozeusis, i. subiunctio, fit cum diuersis rebus singula uerba attribuũtur, Virgilius,
Regem adit, & regi memorat noménq;, decúsque,
Quidve petat, quidve iste ferat Mezentius arma. (Turni.
Quæ sibi conciliet, uiolentaq; pectora.
Edocet, humanis quæ sit fiducia rebus.
Admonet, immiscetque preces.
Pro numero, numerũ ponas, Syllepsis hr̃.
Syllepsis, i. conceptio: fit autem, ait Diomedes, cũ singularis dictio plurali uerbo redditur: uel pluralis dictio singulari uerbo adiungitur, Vergilius,
Hic illius arma, hic currus fuit.
Fit quoq; Syllepsis, dũ pro multis unus ponitur. Virg. Hostis habet muros. (fert.
Vincla qbus uoces nectunt Asyndetõ au-
Asyndeton, quod & Dialyton, i. dissolutum dicitur: fit quando sine coniunctione plures dictiones connectuntur. Virgilius,
Alij naualibus ite,
Ferre citi ferrũ date tela ĩpellite remos
Sępi⁹ at repeti uĩcla hęc Polysyndetõ optat
Polysyndeton, i. uarie coniunctum, oratio multis connexa coniunctionibus. Virgil.
-Athamásque, Thoásque,
Pelidésq; Neoptolem⁹, prim⁹q; Machaõ.
Carminis initiũ, finẽq; Anadiplosis ęquat.
Anadiplosis, id est, reduplicatio: fit autem

quando eadem dictio, præcedentem uersũ claudit, & sequentẽ incipit. Virg.
Certent & cygnis ululæ: sic Titurus Orpheus
Orpheus ĩ syluis, inter delphinas Ariõ.
Carmen & initio, & fini reperitur eodẽ.
Epanalepsis, i. repetitio qñ eadẽ dictio, & principiũ uersus, & finẽ tenet. Iuuenalis.
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.
Format Epizeuxis repetitã ex pectore uocẽ Epizeuxis, i. coniunctio, fit qñ dictio eadem sine aliqua dilatione geminatur cum impetu pronunciationis. Virgilius.
Meme adsũ q feci, in me cõuertite ferrũ.
Tum Periphrasis erit, circum si quando loquamur.
Periphrasis, i. loquendi circuitus, fit cũ qđ paucis dici põt, pluribus explicat̃: ut, Teneros ouium depellere fœtus: i. agnos. Hęc figura latè patet. Nã Chronographiã, Macrologiã, & Topographiã proximè attingit, ac Hyrmon etiam, & Topothesin.
Tum Chrono fingo graphum, rerum cum tempora scribo.
Chronographia, i. tpis descriptio. Virg.
Vertitur interea cœlũ, & ruit oceano nox.
Tum Topo condographum, sedes cum pingo locorum
Topographia, i. loci descriptio. Virgil.
Luc⁹ in urbe fuit, media gratissim⁹ umbra.
Totũ Cosmagraph⁹ scriptis definiet orbẽ.
Geographia, siue Cosmographia terræ, siue mundi descriptio interpretatur.
Tum

Tum Topo condo thesim fictam cum scri
psero sedem.

Topothesis, id est, loci positio, est ficti loci descriptio Virgilius.

Est in secessu longo locus, insula portũ
Efficit obiectu laterum, &c. Nã portus ille qui describitur, nusquam est in Lybia.

Hyrmos perpetui series sermonis hr̃.

Hyrmos, id est, oratio continue tenorẽ suum in multos uersus protendens. Virg.

Prĩcipio cęlũ ac terras cãposq; liquẽtes
Lucentemq; globum, Lunæ, Titaniaq; (astra
Spiritus intus alit.

Plusquam adhibenda fides, sit rebus, Hy
perbola dicit.

Hyperbola, i. superlatio, fit cũ dictio fidẽ excedẽs ponitᷣ augẽdi, minuẽdive gratia: Augendi: ut, Fulminis ocyor alis: Minuẽdi, ut Volãtis folij sonitꝰ te deterreret

Confusam seriẽ sermonis Hyperbaton
a dfert.

Hyperbaton, i. uerbi transgressio aspera, dura, ac dissoluta oratio.

Hysteron est proteron post ponẽs ante se (rendum.

Hysterologia, i. præposterus sermo figura, quæ & Hysterõ proteron uocatᷣ, fit cum quod prius dicitur, fit posterius. Virgilius.

Moriamur, & in media arma ruamur.
Prius. n. in media arma ruẽdũ, q̃ moriẽdũ.

Transtra per, & remos permittit Ana-
stropha dicas.

Anastrophe, i. inuersio, ordo duarum dictionũ præposterus: quoties uidelicet prę

positio postponitur suo casui: ut, Littora circum, id est, Circum littora.

Quidquam interijcias, Tmesis tibi uerba secabit. Tmesis, id est, dictionis alijs interpositis sectio. Virgilius,

Septem subiecta trioni: i. Septētrioni

Sēsū interijcias p sępe Parēthesis optat.

Parenthesis, interclusio, seu interpositio, fit cum sermonis cōtinuationi medius quidam sermo interuenit. Virgilius.

O socij (neq; .n. ignari sum⁹ antè malorū
O passi grauiora, dabit De⁹ his quoq; finē,

Synthesis & sēs⁹ uoces cōfundit & ipsas

Synthesis, i. oblōga cōfusio, aut (ut Donatus ait) Hyperbaton undique cōfusum, fit in turbata constructione. Virg.

Vina bon⁹ q̄ deīde cadis onerarat Acestes
Littore Trinacrio, dederatq; abeūtibus heros,
Diuidit.

Est Allegoria, pro sensu acceptio sēsus.

Allegoria, inuersio est, quæ aliud uerbis, aliud sensu ostendit. Virg.

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt: i. Canere desinite, satis audiuimus.

Aduersum vobis sēsum ironia reponit.

Ironia. i. dissimulatio, illusio hęc diuersum ei qđ dicit intellectum petit, Terent.

Id populus curat scilicet.

Hanc nisi grauitas pronūciationis adiuuerit, cōfiteri uidebitur, qđ negare cōtendit.

Feceris Antiphrasin si p cōtraria dicas,

Antiphrasis, i. uerbi unius ironia est dictio, contrariū significans: ut, Bellum qđ minime

minimè bellum:qua nanos Athlantos uocamus:uel Homuncionem Gigantem: aut Aethiopem argenteum.

Eſt Charientiſmos uerba aſpirātia paci.

Charietiſmos, qua durè dicta gratius ꝓferuntur:ut, Si rogarē,quis me uult, aut q̄ſiuit?& reſpondeatur, bona ſalus,uel fortuna: ita me neminem quæſiuiſſe intelligo.

Vulgaris dici tibi ſermo Parœmia dēt.

Parœmia,i.prouerbium, uel adagiū : ut Lupus eſt in fabula , i. ſermo nobis eripiē per præſentiam eius de quo loquebamur.

Sarcaſmos inimica ſolet deriſio dici.

Sarcaſmos, i. plena atque hoſtilis deriſio,ſeu iocus cum amaritudine. Virg.

-Referes ergo hæc,& nuntius ibis
Pelidæ genitori, illi mea triſtitia facta,
Degnēq; Neoptolemū narrare memēto.

Ruſtica ſimplicitas ſi deeſt , Aſteiſmos hr̄. Aſteiſmos,id eſt,urbanitas, oratio ruſticitate carens. Virg. - (Meui,
Qui Bauiū non odit,amet tua carmina,
Atq; idē iūgat uulpes,& mulgeat hircos.

.i.pro pęna habeat, ut diligat Meuiū peiorē Bauio , & faciat quæ contra naturā sūt.

Per ſimile initium modulis Anaphora ſæpe.

Anaphora, i.repetitio,ſiue relatio eiuſdē dictionis ī prīcipio duorū uerſuū. Vir.

Nate meę uires,mea magna potētia ſolus
Nate patris sūmi,q tela Typhoia tēnis.

Voci addit ſimili Paronomaſiā uocem.

Paronomaſia,i.denominatio, fit cum di-

ctio reiteratur mutata tamen litera, aut syl laba in diuersam significationem. Terent. Nam inceptio est amentiũ, haud amantiũ.

Fixa adiectiuis Schesis Onomaton bene confert.

Schesis onomaton, id est, nominum habitudo, fit dum singulis nominibus epitheta coniuncta sunt: ut,

Marsa manus, Peligna cohors, festina virũm uis.

Littora principijs uarijs eadẽ est Paromœon.

Paromœõ, i. simile, quoties in oratione dictionis ab eisdẽ literis incipiũt: ut, Machina multa minax, minatur maxima muris.

O fortunatam natã dat Homœoteleutõ.

Homœoteleuton, i. similiter desinẽs est oratio similibus terminata uocibus, Ennius,

Eos deduci quàm relinqui, euehi, quàm deseri malui.

Reddit Homœoptotõ similes uocũ tibi fines.

Homœoptoton, id est, casuum similis terminatio Ennius.

Mœrẽtes, flẽtes, lachrymãtes, ac miserãtes.

Esto Polyptotõ uarij tibi clausula casus.

Polyptoton; i. multiplicẽ habens casum, uel oratio casuum uariè distincta. Persius,

Ex nihilo nihil, in nihilũ nil posse reuerti.

Per voces Climax graditur per pulchra resumptas.

Climax. i. gradatio: fit cum de uerbo media quadã repetitione in verbũ fit progressio: ut, Industria parit uirtutẽ, uirtus gloriã,

gloria inimicitias, inimicitiæ pericula.

Tropus quid, eiusque species.

Pro proprio improprij Tropus est acceptio sensus.

Tropus, est verbi, uel sermonis a ꝓpria significatione in aliam cum uirtute mutatio, authore Quintiliano.

Tūc Meta pono phorā, cū fit trāslatio (rebus.

Metaphora, Tropi maxima species: id est, translatio, quæ mutuari permittit, quæ lingua Latina non habet, ne alicui rei nomen deesse uideatur: Hæc figura aliquando necessaria est, dum caremus nomine: ut, Gemmam in uite nominamus.

Hęc fit quoties mitem hoīem, uocamus agnum: hominem ferum, ursum libidinosum, suem: Iudæos, canes: CHRISTVM resurgentem, Leonem.

Porrò Tropi species infinitæ putantur: quæ uerò memorantur hæ sunt.

Verborū licit⁹ fuerit Catachresis abus⁹.

Catachresis, id est, abusio: ut Parricida pro interfectore, cum propriè patris interfectus dicatur.

Hęc figura, ut Quintilianus ait, non habentibus nomen suum accommoda, & necessaria est. Multa enim sunt Græcè, & Latinè non denominata. Nam qui iaculum emittit iaculari dicitur.

Dic pestē ꝓ pestifero, Metalepsin habe (bis.

Metalepsis, id est, trāslatio, vel transsumptio, fit cū aliqua dictio aliud à sua ꝓpria significatione ex his q̄ ꝓcesserūt denotat,

ut dum per Ariſtas,ſpicas:per ſpicas, ſege tes:per ſegetes,ęſtates:per has denique an nos accipimus:Virgilius,

Poſt aliquot mea regna uidens mirabor ariſtas. (nes.

Redde Metonimiā,nomē pro noīe po-

Metonomya,i.nominum tranſmutatio: fit cum continens pro cōtento: & cōtra cū contentū pro continente: Idem inuentor pro re inuēta uſurpanť.Virg. Et uina coronant,i.crateras,in quibus erat uinum. Idē, Cœlo gratiſſimus annus, i. dijs q̃ in cœlo continentur. Terentius, Sine Cerere & Baccho,friget Venus:ubi per Cererem,panem:per Bacchum,uinum: per Venerem, concubitum ſignificat.

Fit autem Metonymia cum materia pro re materiata ponitur, Virgilius, Et pleno ſe proluit auro:i.aurata patera. (nit.

Pro proprio cōe tibi Antonomaſia po-

Antonomaſia,eſt noīs pro noīe poſitio, generalis pro ſpeciali, ut p Poetam, Virg. per Philoſophū Ariſtotelē intelligimus.

Tunc Epi fungo theton bene quadrans mobile fixo.

Epithetō,i.appoſitum uel adiectiuum: ut, Dulce muſtū, Dentes, albi, Vina humida. Hoc poetæ liberius q̃ Oratoris utunť, niſi pōdus ſecum ferat Epitheton:ut,O defor mē libidinē?O ſcelus abominandū? (nit.

Pro toto partē, cōtrâve Synecdocha po

Synecdoche,intellectio uel cōprehēſio fit qñ a parte totū,uel à toto pars intelligi tur:

tur: ut, Puppis, pro naui: Tectum, p domo: vel Frigidus annus, pro frigida hyems.

Ira dolorve aī facit, ut Reticentia fiat.

Aposiopesis, est quā Cicero Reticentiā, Celsus obticentiā, nōnulli interruptionē appellāt, q̄ fit prę ira, aut dolore animi: ut, Quos ego, sed motos p̄stat componere fluct⁹: ubi subintelligit, puniā, aut qd simile.

Verba sono conficta parit tibi Onomatopœon.

Onomatopœia, id est, nominis fictio, fit cum uocis confusæ nomē ad imitandū sonū effingimus: ut Leo fremit, Elephas garrit, Equus hinnit, Vrsus sæuit, Bos mugit, Lupus ululat, Asinus rudit, Sus grunit, Ouis balat, Vulpes gannit.

Reddis homœosin claris si nubila pandas.

Homœosis, id est similitudo, quando ex similitudine cogniti in similitudinem incogniti deuenimus.

Formā si cōfers formę, uocitabit Icon.

Icon, id est, forma, formæ ad formam cum similitudine comparatio, aut laudis, aut uituperationis gratia. Virg.

Oīa Mercurio similis, uocēq; colorēq;

Rem cōferto rei, para tunc bola dr̄ esse.

Parabola, id est comparatio, vel exemplum aut similitudo, Virgilius.

Qualis mugitus, fugit cū saucius aram. Taur⁹, & īcertā excussit ceruice securim.

Dicti uel facti exēplū Paradeigma ministrat. Paradeigma, id est, exemplum facti uel dicti alicuius, aut hortantis dehor-

tantisve narratio. Hortantis, Virgilius.
Antenor potuit medijs elaps⁹ Achiuis.
Illyricos penetrare sinus.
Dehortantis,
At non sic Phrygius penetrat Lacedæmona pastor.
Ledeamq; Helenam Troianas uexit ad urbes.
Tunc Epi facta mone est uersus cũ sæpe iteratur. Epimone, id est, perseuerãtia, quæ fit in versibus intercalaribus: id est, qui sæpius in libris repetuntur. Virgilius,
Incipe Menalios mecũ mea tibia uers⁹.
Verba per aduersum si sumis, Hypallaga fertur.
Hypallage, id est, Submutatio, fit dũ uerba per aduersum intelliguntur. Virgilius,
Et dare classibus austros.
Pro casu casum pone, Antitopsin hẽbis.
Antiptosis.i.casus ꝓ casu positio: Virg. Vrbem quã statuo uestra est, pro urbs, quãquam hoc Græca imitatione excusatur.
Hẽdiadis fixũ pbelle in mobile soluit.
Hendiadis figura est, cum substantiuum in adiectiuum resoluitur. Virgilius,
Pateris libamus & auro: i. pateris aureis.
Cũ plus significas q̃ dicis, Liptote hr̃.
Liptote, id est, defectiua oratio: fit dum minus dr̃, & plus intelligitur: Virgilius,
Munera nec sperno: id est, libẽter accipio.
Anti facis pophorã rñdens objiciẽdis.
Anti pophora, id est, tacitæ obiectionis responsio: ut,

Sũ pius, heu doleo: nã mihi sæpe nocet.
Ideo enim dolet, quoniam sæpe nocuit.
Inter se cupit Antithetõ cõtraria necti.
Antitheton, id est, contrapositum, siue contrarium. Ouidius.
Frigida pugnabãt calidis humentia sic- (cis,
Mollia cũ duris sine põdere hñtia põd.
Plurima Brachylogus paucis perstringere nouit.
Brachylogia: id est, breuiloquiũ, fit cum plura paucis complectimur, Virgilius,
Ferre citi ferrũ, date tela, ĩpellite remos
Quiuis Macrologus sermo ꝓlixus hr̃.
Macrologia, id est, longus sermo: ut Legati non impetrata pace, retro domum unde uenerant: abierunt.
Dicis Erotema, ut si quãdo quæstio fiet.
Erotema, id est, interrogatio: Virgilius.
Et q̃ tanta fuit Romã tibi causa uidẽdi?
Pandit Epexegesis q̃ iã tibi dicta fuere.
Epexegesis, i. prioris dicti expositio, fit cum sequentia priora exponũt. Virgilius,
Tolle fuga Turnum, atq; instãtibus eripe fatis.
Absentẽ bellis cõpellat Apostropha di- (ctis.
Apostrophe, i. auersus à iudice sermo, ait Quintilianus, fit quoties sermo ab instituta narratione ad scđam uertit̃ ꝑsonã. Virg.
Polydorum obtruncat, & auro
Vi potit̃: q̃d nõ mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames?
Non est obuersum, ut Personæ fictio fiat.
Prosopopœia. i. personæ fictio: fit aũt cum

rebus inaĩatis uerba attribuimus, aut quoties inaĩatum cũ aĩato loq facimus. Virg.

Dulces exuuiæ dũ fata, deusq; sinebãt,
Accipite hanc animam, meq; his absol
uite curis, ubi Dido ad uestes loquitur,

Ob sonitũ dulcẽ uoces Euphõia mutat.

Euphonia transfertur à Prisciano bona sonoritas, à Quintiliano, uocalitas: ut Aufero, pro Abfero: & Prosum prodes prodest, pro Proes proest.

Pars ĩ frustra secãt dixerũt Synthesin eẽ.

Synthesis, id est, cõpositio, fit, ut quibusdã placet, cum singulare collectiuum uerbo plurali præponitur. Virgilius,

Pars in frusta secant. Pars abiere.

Vult, Allœotheta, ut quidquam mutetur in arte.

Allœotheta, siue Allęosis, figura est per mutans partiũ orationis accidentia: q̃ sub se Antithesin continet: ut Virg. Hæret pede pes, densusq; uiro uir, Pede, pro Pedi.

Emphasis esto tibi pronomen plurima monstrans.

Emphasis, id est, amplior uirtus altiorẽ præbens intellectum, quàm quę uerba per se ipsa declarant: figura frequẽs in pnominibus, ille, ipse, & similibus. Terẽtius, Hic ille est, sic dicimus, Aristoteles ille Philosophorum præclarissimus.

Pulchra figura mihi est, qñ repetiuero (uocẽ.

Epanodos, i. regressio: ut Adolescentiã iuuenis laudo, nõ aũt q lasciuiã sequitur.

Quę magis excellũt, sũt pponẽda Poetis

Cate-

Catex oche,excellētia,uel eminētia. Virg.
-Quę cura boum,quis cultus habēdo
Sit pecori,per excellentiā dixit boues,
& postea intulit cætera pecora,ut maius animal separet à minoribus. (fert.
Opposito exaugens Para facta diastola
Paradiastole.i.distinctio, fit cum ꝓ astuto sapientē appellamus:ut quoties nostra dilatamus interpretamēto : ut cū Prodigum Liberalem dicimus , Temerarium, Fortē.
Tum Meta fingo bolen , uarias cum res simul edo.
Metabole, id est,mutatio,est rerū diuersarum coniuncta uarietas. Virgilius,
Hic segetes, illic ueniunt fęlicius uuæ,
Arborei fętus alibi,atq; iniussa uirescūt
Gramina.
Principium,medium finis quoq; mixta Ploce fit.
Ploce.i.implicatio,fit ex permixtis figuris, cum.s.media primis, & ultima medijs congruunt:vt, Hic tamen uiuit:uiuit?imo etiam in Senatum uenit.
Aetio pono logū rerū tribuens rōnes.
Aetiologia,est eorum quæ dicuntur causæ redditio:Virgilius,
Ad cęlū tēdens ardētia lumina frustra,
Lumina:nam teneras arcebant uincula palmas. (tis fit.
Tūc Apo cōdo phasin ꝓbris cū forte fa
Apophasis.i. negatio & depulsio , est obiectæ uituperationi responsio. Virgilius,
Nō ego te uidi Damonis pessime caprū
Excipe-

Excipere insidijs, multum latrante lycisca? cui respondetur.

An mihi cãtãdo uict⁹ nõ redderet ille,
Quem mea carminibus meruisset fistula caprum?

Et numerum, seriémque docet Catalogus omnem.

Catalogus. i. sermo numerũ designãs, est rerum certa quadã serie enumeratio. Ouid.

Tres sumus imbelles numero, sine viribus uxor.
Laertésque senex, Telemachúsq; puer.

Esto tibi Genesis, gñis cũ scribit̃ ordo.

Genesis, seu Genealogia, i. de origine generis sermo, est generis certa descriptio: ut,

Hunc Fauno, & Nympha genitum Laurente Marica,
Accipimus, Fauno Picus p̃r, isq; parẽtẽ.
Te Saturne refert.

Est Pali rite loga, uerbi repetitio pulchra.

Palilogia. i. reduplicatio, est rei uel dictionis eiusdem uenusta repetitio: ut,

Arma uiri ferte arma, uocat lux ultima uictos.

Excellẽs Epiphonema, exclamatio uerbi est.

Epiphonema, id est, rei enarratæ summa exclamatio: Virgilius,

Tãtę molis erat Romanã cõdere gentẽ.

Vita defunctos laudãs Epicedion esto.

Epicedion. i. carmẽ quod in laudem defuncti ante cadauer sepulti cani solet: ut,

Extinctum nymphæ crudeli funere Daphnin
Flebant.

Alio

Alio modo dicitur Nœnia, uel Monodia.

Syllaba nil sensum adiutans fit ubique Parelcon.

Parelcon, est supra integrum sensum syllabæ adiunctio. Terent.

Adesdum, paucis te uolo.

Aeschrologus fuerit, referas si turpia dictu.

Aeschrologia, est uerbi obscœna significatio, & pronunciatio, ut Teren. Arrige aures Pamphile. Virg.

At ramum hunc aperit, ramum qui fortè latebat.

Quos duos locos obscœni interpretes exponunt de uirili uirga.

Non repetenda puto Syntaxis quæ antè parauit.

Adijciunt nonnulli Euocationem, Appositionem, & alias id genus constructionis potius quàm locutionis figuras: quas prudenter in præsentia omittimus breuitati consulentes: si quis autem illas uolet, requirat ex Syntaxi nostra, aut aliorum.

R. VVIDII TORNODOREI

De Dialectis Græcis Libellus.

R. Vuidius Tornodoreus Lectori, S.

CVM huic adiectum libello, quid Græci Poetæ à Latinis haberēt alienam, uideremus: non ab re quoq; sum arbitratus etiā quid in ipsis Græcis difficultatis censeatur esse. & quid sit illud, quamobrē peregrina quodammodo lingua uideantur usi, breui cō plecti. Sed id ipsum aggressus sum, non q̄ eam à Grammaticis partem intactam, nec attētatam viderem esse, sed vt quæ longius illi, prolixiusq; tractarunt, εἰς ἀνάλογον, vel ad pauca redigerem. Hinc, mihi quidem, vt videtur, eorum explanatio futura est, & enodatio, quæ poetis Græcis lucem orationi debitā auferunt, & quasi noctem quandam eorum offundunt lectioni. Vt.n. illi ferocioribus, grauioribusq; tāquàm a numine diuum inflāmati sententijs exultant, quàm qui sese ad nutum & intellectum popularium hominum componunt: sic item grandioribus obscurioribus, à cōmuniq; remotioribus sensu uer-

bis

bis utitur. Verborum autem obscuritati succurritur à nobis, & rerum grauitas arte nulla comprehendi potest. Sed hæc ipsa difficultas è characterum uarietate quam διάλεκτον *vocant cuius apud alias atque alias diuersus est vsus nationes, existit: quæ quidem si sic tandem explicetur, ut apparere diligenter animaduertenti possit mirum est, quanto id emolumento studiosis hominibus sit futurum. In poetarum enim lectione quid fructus insit, quid adiumenti* πρὸς τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν, *veteribus iudicium relinquo, qui uersus aliquot orationi suæ venustatis, fideiq; gratia immiscere non dubitarunt. Quod ipsum fecissent nunquam, si quorum in lectionem incidissent, eos intelligere non potuissent. Quapropter hanc in grammatices partem tibi, qui* τᾶν ἑλληνικάν τυγχάνεις ἐφιέμενος, *opera danda est, nihil vt conniueai in percipiendis, cognoscẽdisq; dialectis: quas ut apud alios copiosius, perfectiusq; discere possis, his tamen in legendis quantum laboris insumpseris fortasse non pænitebit. Omissis enim multis, quæ sunt aut peruulgata, aut cognitu non difficilia, modestia statui esse nostra, cum libellus hic de prosodia breuiter sit absolutus. in hac etiam nostra accessione breuitati consulere. Hæc igitur habeto, quæ non solum ad intelligendum Græcũ poema, sed etiã ad Græcè versificandum, quod Latinè nos fœliciter, mihi quondam non pœnitendus præceptor P. Bartelonæus docuit, faciliorem suppeditabunt viam. Vale. Tornodori.*

DE QVINQVE DIALECTIS;

Et vnde unaquaque nomen, & originem habeat.

Vinq; aũt idiomata, siue διαλέκτους tractare sum⁹ ĩgressi; Atticũ uidelicet, Ionicũ, Aeolicũ, Doricum, & Poeticum. Cõe reliquimus, ꝙ, ut quidam censent, ex alijs constat oĩbus, aut quia pedestri conuenit magis orationi, q̃ poemati: aut qm̃ qui vulgò uoluerunt intelligi, in eo frequentes fuerunt, ideò discenti cognitu facilius est, & promptius. Poeticũ uerò prȩter alios addidimus, non quin cæterarum, quoq; dialectorum vsus Poetis cõcedatur, sed ꝙ extra nationes oẽs aliqd ipsi sibi Poetæ de suo peperũt. Quamobrem qđ proprium uẽdicarunt, nec ab alijs mutuati sunt, id Poeticum appellauimus, idioma uidelicet à cæteris distinctũ & diuisum. Nõ igitur dubium est quin Poeticum idioma sui Poetas authores habeat.

At Ionicũ ab Ione Xythi filio nomẽ inuenit, Xythus autem filius fuit Hellenos, qui idem Deucalion dictus est. Nam is primus post diluuionem, ut est in fabulis, hominum sator fuit, ut Prometheus fictor ac plasmator fuisse dr̃: vñ ab Ouid. in Metã. Promethides appellatur.

Atticum aũt dicendi genus, nõ id quidẽ quod

qđ in oratione perpetua intelligitur, ſed quod formam quondam uerborum hẽt ab alijs Dialectis diſcretam, cum ſua ſimul regione nomine ab Atthi de Granai regis filia natum eſt, cuius rei teſtis eſt, ut cæteros omittam, Iuſtinus hiſtoricus.

Aeolico nomen dedit Aeolus, Deucalionis filius & Pyrrhæ. Hic.n.decem cum extruxiſſet urbes, & regionem illam Aeoliam, & linguam, qua tum utebantur, Aeolida uocitatur.

Quintum deniq; & ultimum Doricum eſt, quod itidem à Doro Deucalionis & Pyrrhæ filio nũcupatur. Nam omnes Deucalionis filij, cum diuerſas in terras ſeceſſiſſent, quos ad habitandum ſibi ſelegerũt locos, eos iuſſerunt à nominibus ſuis & linguam, cuius uſum haberent in perpetuam memoriam nominari.

Quid ſit Dialectus, & quotuplex, & quem quaque loquendi modum habeat.

Sed qđ Dialect⁹ ſit, & quot modis intelligatur, oſtẽdere, noſtri ſanè fuerit inſtituti, qm̃ de Dialectis nobis eſt ſuſcepta diſputatio. Finit autem Ioannes Grãmaticus τὸ γλώτ7ης ἰδίωμα; Budę⁹ proprietatẽ linguę; Hac nos diffinitione contenti, triplicẽ ei⁹ us⁹ expediemus. Aut.n.totius nominis cõmutatione fit, aut parte tantum inuerſa aut fortuita quadam ratione, qđ accidens Dialectici uocant. Primo mõ ἀλευρότησιν Attici, quam τηλίαν communiter dicunt, qđ idem noſtro Celtiſmo, *Vn creble*, dicimus.

Vi-

Viden' tria hęc idiomata ĩ hoc toto nomine nihli hr̃e inter se simile? Prior huius nominis pars nobis cum Latinis cõmunis est cribrum enim illi, nos crible, ut ultima tantum syllaba differamus ab illis.

Casu & fortuito fit Dialectus, uel aliq̃d addẽdo ĩ principio, ut ῥόδον βρόδον Aeolij dicũt: uel detrahẽdo, ἔτυπ1ον τύπ1ον poeticè, ἐκεῖνος κεῖνος. uel plenã, iustãq; dictionem in medio, syllaba uel litera priuãdo, ἐξαιρετος ἔζαιτος, ἀμύξαι ἀμίξαι ionicè: vel syllabarũ uicẽ præuertendo, ut δίφρον δρίφον, qđ Ionũ est: uel cęteris alijs tropis, de quibus latius Ioannes Grãmaticus: nec institutũ est oĩa grammaticorum pręcepta regerere, sed quæ plurimi ad cognitionẽ Dialectorum interesse uidebuntur.

Qm̃ autem orationis moderatrix semper auditorum fuit prudentia, qui dicere uoluerũt apud Atheniẽses, ijs accurata politèq; limata, quasiq; ad iudiciũ auriũ Atticarũ, quibus nihil teretius, nihil acrius, elaborata eligenda fuit oratio.

Molliter & delicatè dixerunt Iones, apud quos si quicquã asperũ, & ad laborẽ excitans dictum esset, talem illi magno conatu explodebant orationem.

Dorienses nil nisi suauiter, benignè, uenustè prolatum auribus accipiebant.

Huic nõ longè dissimilis est Aeolica uox, quam Melici suis in cantibus imitati.

Quod uerò poetis adscriptũ est, id ꝑ materia, quã tractãt, uel uehemẽtiæ, uel mansuetu-

ſuetudinis eſt plenũ.Sed qa plus expolitionis,& ornamenti Attica præ ſe fert oratio, prior illa nobis occurrat,q̃ potior eſt apud oẽs habita:faciamusq; palã,quid ſit id, in quo ipſa ſe ſolet potiſſimum oſtentare. Huius lepores conſectati ſunt Demoſthenes, Iſocrates, Aeſchines,multiq; alij,quorum oratio,uel etiam ipſis Athenis ἀττικωτέρα fuit. Quid habeant igitur ab alijs diſſimile,ſeparatum dicendum eſt.

De Attica Dialecto.

A vertũt in H,in quatuor uerbis, Doricẽ ſiũ morem imitati ζῶ,ζᾶς,ζῆς,πεινᾶς πεινῆς,διψᾶς διψῆς,χρᾶται χρῆται, χρᾶσθαι χρῆσθαι.nec ſubſcribunt ι, Characterũ igitur immutatio diuerſas facit Dialectos, in qua qm̃ magna ex parte ſibi Poetæ placere uidentur,placet quoq; nobis,vt de ea ſolũ diſſeramus, relicta, ꝙ eſt in toto nomine, linguæ proprietate,quam legendo uir ingenio vel mediocri paſſim annotabit.

A, in capite quorundã noĩum apud eos abundat:vt ϛαφὶς ἀϛαφὶς,vua paſſa: uel auget ſignationẽ, vt ἀαγὺς. i.πολυθραυϛὸς.

B, in γ, ut βλήχων γλήχων, βλέφαρος γλέφαρος hoc,credo,fit ꝑpter τοῦ β πρὸς τὸγ proximitatem.

A, in ο, qđ faciunt & Aeolij, πάρδαλις πόρδαλις ſunt qui πάρδαλιν fęminã,πόρδαλιν marem eſſe dñt.πάρδαλις,Homero pellis eſt,πόρδαλις animal,Latini pardum uocant.ἀϛακὸς ὀϛακὸς,cancri ſpecies.

In noĩbus terminatis in αος, α mutant

ε, o in ω. Μενέλαος Μενέλεως, Πρωτεσίλαος, Προτεσίλεως, retēto ꝑ paroxytono, ε cuiuſmodi nominibus quarta pariſyllaborum nominum exiſtit.

Eorum præterea moris eſt, ε in α mutare, βδέλλω βδάλλω.

I, quibuſdam in nominibus addūt, præſertim in articulis & pronominibus τῆσι, pro ταῖς, οὑτοσὶ pro οὗτος, & pro τοῦτοι τουτὶ, & pro τοῦτον τουτονί.

Ex αι, ει, οι tollunt ι, ἑταίρων, ἑτάρων, λέγειν λέγεν, quod & Dorienſium eſt, ποιῆται ποηταὶ, poeta.

N, vertūt in λ, vt νίτρον λίτρον, πνεύμων πλεύμων.

Σ, in ξ, in ijs nimirum dictionibus, quæ cū σὺν ꝓpoſitione cōponūtur, ξυμπράττω, ξύμμαχος, pro συμπράττω, σύμμαχος.

Σσ in ττ, πράσσω, πράττω.

Pars cōpoſitionis prior ſi deſinit in ο, ſequēs pars aūt in ε ο, & ε cōtrahūt in ου, κακοέργος κακοῦργος. Quç tñ ab ὁμοῦ cōponūt, ab ijs oīs abeſt cōtractio, vt ὁμοεθνὴς, nō ὁμουθνὴς, ὁμοειδὴς non ὁμουδὴς. Αὐτὸς quoq; cōtractionem non admittit, ſed αὐτουργὸς tñ dicitur. Nunquam aūt, ſi ſequatur diphthongus, ἑμοειδής, ἑτεροειδής.

Numeralia quæ in α exeunt cum ἔτος compoſita, contrahuntur, τεσσαρακοντούτης τριακοντούτης, οὐδὲ εἷς, pro οὐδεὶς, οὐδὲ ἓν pro οὐδὲν, & οὐθὲν pro οὐδὲν, quo quo ſæpius vtitur Ariſtoteles.

O in qbuſdā eliditur, ut οἴομαι οἶμαι,

ὤ ὀμέω

ὠόμlω, ὤμlω, λούομαι λοῦμαι.

Λ, in ρ uertunt, κλίβανος κρίβανος, κεφαλαλγία κεφαλαργία.

Σ post ρ in alterum ρ, ἄρσlω ἄῤῥlω, θαρσαλέος θαῤῥαλέος.

T, veteres Attici interijcere solēt nominibus & verbis, πόλις πτόλις, πόλεμος πτόλεμος, πόρθος πτόρθος, τύπτω τύπτω, ἀνύω ἀνύτω.

Ω interponunt, ἀφεῖκα ἀφέωκα, extrito ι, εἶθα εἴωθα, & ἔωθα.

Οι in ει uertūt, δυοῖν δυεῖν, ποῖος πεῖος.

Εο in ει, πλέον πλεῖν, δέον δεῖν.

Ει in η, βασιλεῖς βασιλῆς.

Αι in η in aduerbijs, Ἀθήνησιν, Θήβησιν, pro ἐν Ἀθlώαις, ἐν θήβαις, vt τῆς pro ταῖς.

Ex ω & οι ω faciunt, ut ἐγὼ οἶμαι ἐγῷμαι, ἐγῷδα ἐγὼ οἶδα. Item ex οις κλοιὸς κλωός.

Repetitio duarum priorum literarum præsentis in præterito Atticorum est, ἐρίζω ἤρικα ἐρήρικα, ὄλλω ὦλα ὄλωλα, de quibus Grammaticos leges.

De Ionica Dialecto.

Ad Ionū characteres nūc ueniamus, ut quod Ionicè dictū sit, & quonam pacto Ioni co poteris idiomate loqui, quo ut plurimū vsus est Homerus, ĩtellectu proclive tibi sit.

A, in η, mutant, ut ἤη pro ὄια, Hesiod. in aspid. H, in α, ἥλιος ἄλιος.

A in ε, ὁράω ὁρέω, λαωλέω, λάων: λέον, vnde πανταλέων.

E, in α, μέγεθος μέγαθος.

E, in

B, in η, κλειϑέντες, diuisa diphthongo κληϊϑέντες.

H, in αι, cum paragoge τοῦ α, vel τοῦ η, νίκη νικαία νικαίη, ἀρχὴ ἀρχαία ἀρχαίη.

In η fœminina quędã per εια designant, πηνελόπη πηνελόπεια ἐρήμη ἐρήμεια.

Quorũ genitiuus singularis in εος, desinit, à terminatione tertiæ declinationis circũflexorũ ευς, per ηος efferũt, βασιλεύς βασιλέος βασιλῆος. Et noĩatiuũ pluralẽ p ηες βασιλέες βασιλῆες. Sed quorũ noĩatiuꝰ in ις vel υς p εος efferũt ut, ὄφις ὄφεος, nõ ὄφηος: ὀξὺς ὀξέος, nõ ὀξῆος, q̃a penultima genitiui imparisyllabi tpe lõgior nõ dẽt eẽ, q̃ vltima noĩatiui.i.terminatio, sed aut breuior, aut par, vt αἴας αἴαντος. vltima τοῦ αἴας lõga natura ẽ, penultima τοῦ αἴαντος positu. Sed si ὄφις ὀφῆος diceret, penultima genitiui lõgior esset, q̃ ultima noĩatiui, q̃ breuis est, poeticę tñ πόλις πόληος dicitur.

H contrahunt ex εα ἔαρ, ἦρ, κέαρ κῆρ.

I tollũt è medio dictionis p ἔλλειψιν ἀπόδειξις ἀπόδεξις, αἰμύξαι ἀμύξαι, quod idẽ faciũt Attici. Fit idẽ in noĩbus possessiuis ἀργύρειος ἀργυρέος, χρύσειος, χρύσεος.

I per prosthesin subiungunt τῷ ε, sequẽte alia uocali, uel liquida, ἕως εἵως, ἐκ τοῦ ὥς. præpositio ε, ξένος ξεῖνος, κενὸς κεινὸς.

Epẽthesis Ionica est, μόνος μοῦνος. ὅλος οὖλος, & ei contraria Ellipsis.

Huic nõ aliena est syncopa, ὥρμησεν, ὦρσεν, ὡρμητο ὦρτο. Hesio. ὦρτο δ᾽ ἀπὸ οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων.

I sub-

I subscriptum resoluūt ᾧον ὠίον, χήζειν χηΐζειν, ῥᾷδιον ῥηΐδιον α in η mutato. E τοῖς ω & ιο præponunt, ut, ὤν ἐών, ὄντος ἐόντος, quo fit, ut in ιος genitiui à nominibus in ις per εος desinant: quamquam Homerus, qui bona ex parte Ionicus est, communi huius declinationis genitiuo utit, ὄφις ὄφιος, πόλις πόλιος.

Genitiuum primæ declinationis simplicium per εω efferunt, αἰνείου, αἰνείεω. poetæ ε demunt αἰνείω.

E, interponunt sæpissimè διὰ τὴν παρέκτασιν (qua gaudēt maxime) vt in genitiuo plurali primæ & secūdę parisyllaborū, ποιητῶν ποιητέων, μουσῶν μουσέων. aliquando in quinta, χειρῶν χειρέον, εἰδῶν εἰδέων.

Ω vertunt in ου, ut pro ὦν οὖν: & in ᾳ, ἐκπλώσας ἐκπλεύσας, θεῶμαι θηεῦμαι.

Ex ο & η faciunt ω, βοήσω βώσω, νοήσω νώσω: & ex ο α βόαξ βῶξ.

A in ω vertunt, ut ἄνθρωπος ὤνθρωπος, id tñ fieri uerisimile est per synalœphā τοῦ ο καὶ τοῦ α in nominatiuo, uel τοῦ ω καὶ α in uocatiuo, ut pro ὁ ἄνθρωπος ὤνθρωπος, pro ὦ ἄνθρωπε ὤνθρωπε, spiritu articuli reserua- to, similiter pro οἱ ἄνθρωποι ὤνθρωποι. Itē αυ in diphthongū ωυ mutant, αὐτὸς ὠυτὸς.

Genitiuum tertiæ declinationis parisyll. per οιο designant, ἀνθρώπου ἀνθρώποιο.

Secundæ & tertiæ declinationis datiuo plurali solent ι addere, ut τοῖς τοῖσι, ταῖς mutata αι diphthongo in η, τῇσι.

Ionum & Doriensium more ο, è quibusdā

dictionibus eximitur, Ἀκουσίλαος Ἀκουσίλας, Ἀναξίλαος Ἀναξίλας.

Prono minū genitiuos in εο definiunt, cū accedit paragoge poetica in θεν, ἐμοῦ ἐμέο, ἐμέοθεν, & ἐμέθεν, σοῦ σέο σέοθεν & σέθεν.

Οι diphtōgum in ες mutāt, ἐρίηρες ἑταῖροι, pro ἐρίηροι, ἐρυσάρματες ἵπποι pro ἐρυσάρματοι. Hesiod. contra, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν pro ἐπιμάρτυρες, nam Musæus, εἰπὲ θεὰ κρυφὶ ὤν ἐπιμάρτυρα λύχνον ἐρώτων.

Οα accusatiuū quartæ declinationis contractorum, in ουν cōtrahunt, λητόα λητοῦν.

Ων syllabā in cōpositis verbis interijciūt, ut ἀπῶ ἂν ἔδοντο, ἀντὶ τοῦ ἀπέδοντο, non autē ἀφ' ὧν, quia tenuibus pro aspiratis gaudent, ut ἀπί κοντο, οὐκ οἷός τε.

Alia itē nomina sæpiusculè interponūt, ut λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδώς, κατεδηδώς· καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν, ἀποδύσειν. item δὶ, κατὰ δ' ἔκτανεν, κατέκτανεν.

Ordinem constructionis prӕuertūt, ὧ ἔπι πολλ' ἐμόγησα, ubi ἔπι mutat tonum propter conuersionem.

Sed & hyperbata, nimisq; confusæ orationes, Ionum sunt, Hesiod. in aspid. καὶ ἐκ φρένας εἵλετο φωτῶν.

Τῷ κ ἀντὶ τοῦ π in interrogatiuis & relatiuis uti solēt, ἀντὶ τοῦ πόσα, κόσα, ἀντὶ τοῦ ὅπως, ὅκως, ὁπόσα ὁκόσα.

Ἐς pro εις, vt Attici dicunt.

Πολλὸς non πολὺς est eis in usu.

M addunt quibusdā in dictionibus uenu-

statis

ſtatis gratia, λύψομαι, ἐλήφθην ἐλάμφθην.

Vniuerſim autem hoc tenendum eſt, caſus omnes tam nominum q̃ uerborũ Ionas ſolere diuidere, hyatúmque è cõcurſu vocaliũ libenter captare. Δημοσθένης, Δημοσθένεος, Δημοσθένει, Δημοσθένεϊ, & ſic de cæteris caſibus huius declinationis, reliquarumque, ποιεῖσθαι ποιέεσθαι, τυπεῖν τυπέειν. quod item in aduerbijs ſeruant, ſed ita tamen ſi genitiuis pluralis, unde exiſtit aduerbium in ων, deſinat à nominibus circumflexis in ης, quorum genitiuus ſingularis eſt ους, ut εὐσεβὴς εὐσεβοῦς εὐσεβῶν εὐσεβῶς εὐσεβέως. In alijs nihil diſſoluunt, ut δικαίος, ὁσίως.

Τύπτεαι ſecundam perſonam uerbi paſſiui formant à tertia perſona τύπτεται, dempto τ, uel η in εαι reſoluũt, ut τύπτῃ τύπτεαι.

Compoſita pręterea uocabula ſecare ac diuidere Ionum eſt, ut πελοπόννησος, πέλοπος νῆσος, & αἴγαγρον αἶγα ἄγριον.

Modum infinitiuũ ꝓ impetratiuo nõnũquam uſurpant, ut ἀγορευέμεν pro ἀγόρευε. Maſculinum genus pro fœminino ἕσπερος ἦλθεν, pro ἡ ἑσπέρα, quod & Atticorum eſt.

Quin & elementa traſponũt, ut κραδίην ἀντὶ τοῦ καρδίαν. & duplex σσ in ξ uertunt, ut διοσὰ διξὰ τριοσὰ τριξὰ Sed in trãſponendis elementis duplex figura eſt, una quæ metatheſis nominatur, cùm in una eadémque ſyllaba literarum ordo mutatur, ut καρτερὸς κρατερὸς, τέταρτος τέτρατος. Altera quæ hypertheſis, cum & in ſequenti ſyllaba

laba fit trāſpoſitio,ut νοθεῖος, ὀθνεῖος, γόνυος γουνὸς, δόρυος δουρός.

Iones & Poetę è uerbis crementa demūt, ut ἔτυπλον τύπλον. In aoriſto tamē ſecundo ἀναδιπλοῦσιν, ut τέτυπον. i. reduplicant.

Articulis poſtpoſitiuis, à uocali īcipiētib. τ ꝑponere ſolēt, ut τοῦ ἀντὶ τοῦ οὗ, τάων ꝓ ὧν. uel ꝑpoſitiuis pro poſtpoſitiuis utuntur. cōſonantium & uocaliū ſublationes è principio dictionum, Ionicæ ſunt, ut λείβειν εἴβειν, γαῖα αἶα, δεινὸς εἰνὸς, ἐκεῖνος κεῖνος, ἑορτὴ ὀρτή. tollunt & σ è principio, quod εὐφωνίας χάριν appoſitū erat σμικρὸς μικρὸς, σφάζω φάζω.

Hoc habēt cum Doricis commune, ut ου diphtongon ex ο & ε contractam, in ευ conuertant, ποιούμενος ποιεύμενος.

Σφὶν pro σφίσι dicunt μὴ pro μὴν, ἐς οὗ pro εος οὗ, ἱρεὺς ἴραξ per ι longū, pro ἱερεὺς ἱέραξ per craſin τοῦ ι καὶ ε.

Ἐνέγκω ἐνείκω dempto γ, & interpoſito ι.

Participio εἰπών non utuntur, ſed εἴπας.

Sunt & ijs quædā aliæ figuræ peculiares. Paremptoſis, quæ contraria eſt Ecthlipſi, ut λεγόμεθα λεγόμεσθα, Ecthlipſis Dorienſium eſt, ut σκῆπτρον σκῆπτον.

Diaplaſiaſmus, parellipſi cōtraria, cū duæ eædē conſonātes alioqui non neceſſariæ in dictionē cadunt, ut ὄν ἔτη. Heſiod. ἐπείγετο δ' ἴ τη τάχιςα ἐκτελέσαι, μέλα, ἔργον. Parellipſis Dorienſiū eſt, cū è duab. neceſſarijs cōſonātib. eximit altera, ut καλλιον κάλιον.

Tertiam pſonā pluralis numeri, præteriti tem-

ti temporis, indicatiui modi primę & secundæ cõiugationis formãt à tertia pſona singularis numeri, cõuersa muta tenui ĩ aspiratã, & interiecto α, ut τέτυπται τετύφαται, λέλεκται λελέχαται. In tertia ãt pſona pluralis numeri quartæ coniugationis mutãt characteristicam tertiæ pſonæ singularis numeri in characteristicam præteriti temporis medij uerbi, & interposito α, ut πέφρασται πέφρασα πεφράδαται. Quod si tertia persona singularis numeri uocalem longam ante τ habeat quod accidit in uerbis circumflexis, uocalem illam per sistolam corripiunt, πεποίηται πεποιέαται. Infinitiuum per έμεν formant, τύπτειν τυπτέμεν.

Patronymica una tm̃ syllaba genitiuũ primitiui superare debent, ut λαέρτου λαερτίδης, πριάμου πριαμίδης, πηλέως πηλείδης; sed Ionicè immixto α duæ syllabę genitiuo primitiui supersunt; ut λαερτιάδης, πηλεϊάδης, & per crasin πηλείδης, & πηληϊάδης κατ᾽ ἐπέκτασιν τῶν ἀπλῶν, ἀμφιτρυωνίδης ἀμφιτρυονιάδης. Plura doctiores tradiderunt.

De Aeolica Dialecto.

Aeolicum sequitur idioma, in quo plurimam fuisse Sappho tradũt, cuius admiratione stupefacta dr̃, eius audita uoce, Mnemosyne mater. Alcæus hãc linguã suis scriptis adũbrauit. Sed quĩ cognosci possit hæc Dialectus, erunt, quæ sequuntur, indicio.

Quæ in θεν finiunt aduerbia, ĩ ijs demũt ν, & ε in α mutant, ὄπισθεν ὄπισθα. At contrá

in primis pſonis pluralibus paſſiuorũ α in ε uertũt, adiuncto ν, τυπτόμεθα τυπτόμεθεν.

A in ο mutant ϛράτος ϛρότος, θρασέως θροσέος.

H in α longum, quod & Dorienſium eſt. quædam tamen oxytona nomina non patiũtur in α mutari, ut ποιμὴν non ποιμὰν dicitur, λιμὴν non λιμάν.

Abundant τῷ α genitiui plurales primæ & ſecũdæ pariſyllabicę. ποιητὴς ποιτῶν. Heſiodus, Ἦρα γυναικῶν φῦλον, ἐκαίνυτο θηλυτεράων μουσῶν μουσάων, quod uſurpant ſæpe Poetæ metri cauſa.

Δ in β mutant, δελφῖνες βελφῖνες poſtponitur τῷ β uenuſtatis gratia, βδέλυγμα βδέλλα βδελυρὸς, βδελύττομαι.

H in ε, ſed ita, ut quę natura ſyllaba longa erat, eandem poſitione producant, ut ποιῆσαι ποιέσαι.

O in ε, ὀδύνη ἐδύνα, βροντὴ βρέντα.

O in υ, ὄνομα ὄνυμα, ἀστέτερον ἀστήτερον.

Ex ει, ι detrahũt, & liquidã ſequentem geminant, neq; aſpirationẽ dictionis cõuerſę retinent, ut φθείρω φθέῤῥω, εἵματα ἕμματα.

Z in δσ reſoluũt, μελίζειν μελίδσεν. Dorienſes in σδ μελίζειν μελίσδεν.

Eυ in η ὀρφεὺς ὄρφης. Ἀχιλλεὺς Ἀχίλλης.

E in η in prima uerborum contractorum, ἀδικέω ἀδικήω. Infinitiuis ποιεῖν ποιῆν, dicitur & poeticè ποιήμεναι.

I ĩ η, ψιμμύθιον ψημμύθιον, κικίω κηκίω.

Υ in ι, ὑψόθεν ἰψόθεν, ὑπὲρ ἴπερ.

Ex αι expũgunt ι, παλαιὸς παλαὸς, ἑταῖρος

ρος ἕταρος, ἀχαῖος ἄχαος. Et in pronominibus, ἡμεῖς ὕμμες, ὑμεῖς ὕμμες. gaudent etiã diuisione, παῖς πάϊς.

A geminant, qđ & poetis ob metrum concedit, ut ἔλαβεν ἔλλαβεν, ἔλαχον ἔλλαχον.

Π in μ uertunt, παθῶ μαθῶ, παθοῦσα μαθοῦσα.

M in π, ὄμματα ὄππατα, μετ' ἐμοῦ πετ' ἐμοῦ In compositione τὸ πεδὰ pro μετὰ vsurpant, πεδέρχομαι pro μετέρχομαι.

In participio præteriti perfecti temporis σ in ν mutato accentu commutant, εἰρηκὼς εἰρήκων, τετυφὼς τετύφον.

Ξ Aeolicè resoluitur in σκ, ξένος σκένος, ξίφος σκίφος.

Ω in ο, eóque pacto ex imparisyll parisyllabum faciunt, ἔρως ἔρωτος, ἔρος ἔρου.

Φ in π, ἀμφὶ ἀμπὶ.

Π geminatur Aeolicè & poeticè.

Σ in ρ, ἵππος ἵππορ, οὗτος οὗτορ.

Traspõnũt ρ, & geminãt Πρίαμος πέρραμος, κόπρια κόπερρα, ἀλλότριος ἀλλότερρος.

N in σ in infinitiuis ĩnflexorũ, νοεῖν νόεις, ποιεῖν ποίεις, γελᾶν γέλας, ὑψοῦν ὕψους.

Πτ in duplex σσ præeunte uocali breui, ἐμπίπτω ἐμπίσσω, ἔπτω ὄσσω.

Σ positũ propter Euphoniã tollũt è principio, σμίλαξ μίλαξ, σμικρὸς μικρὸς, quod Poeta in σφὶν φὶν ob metrum faciunt.

E noĩb. primę parisyllaborũ tollũt σ, ὁ Πυθαγόρας Πυθαγόρα, ὁ Ἀρχύτας Ἀρχύτα Et ĩ cõtractis primę declinatiõis è geni. & uocatiuo, τοῦ σωκράτους σωκράτου, ὦ σώκρατε.

Θ in φ uertūt, βλίβω φλίβω, θῆρος φῆρος.
Χ in φ, αὐχένα αὐφένα.
Ψ in πσ soluūt, uel in σπ per metathesin, ut πέλοψ ϖέλοπς, ψέλλιο πσέλλιο, ψάλις πσάλις.
Η in αι quibusdam in dictionibus, ut μιμνήσκω μιμναίσκω, ἡμίσυνος αἰμίονος, ignorant autem spiritum densum.
Η in ει, πηλεὺς πείλεὺς, νηλεὺς νείλεὺς, πένης πένεις.
Ου in ευ, ἀδικούμενος ἀδικεύμενος, qđ & Dores factitant.
Ει in οι, ὄνειρος ὄνοιρος. In Infinit. tertiæ contract. ουν in οις, χρυσοῦν χρυσοις, ὑψοῦν ὕψοις.
Datiuis tertiæ parisyll. auferunt ι subscriptū τῷ σοφῷ, τῶ σοφῶ. dnt, absq; ι subscript.
Θα in secundis personis uerborum apud eos paragogicè redundat, ut χρῆσθα, οἶσθα.

De Dorica Dialecto.

Ad Dorienses nūc progrediamur, quorū loquendi consuetudo, Pindaro, Sophroni, Epicharmo, omnibus deniq; Pythagoricis, mirificè placuit.
Α in η mutant, ut Iones, & α è crasi factū, ut κἀγὼ κἠλῶ, κᾆκ κῆκ, τἀμὰ τήμά.
Ε in α breue τρέχω τράχω.
Ο in α, εἴκοσι εἴκατι, σ in τ mutato quod in tertijs personis plural. uerborum actiuæ uocis facere solent, τύπτουσι τύπτουντι, quę eadem sunt cum datiuo singulari participij, βοῶσι βοῶντι.
Ω in α longum πρώτιστος πράτιστος: vnde in ge-

in genitiuo plurali primæ & secundæ imparisyll. ποιη τῶν ποιητᾶν, ἀγορῶν ἀγορᾶν. In secunda persona Aoristi primi medij uerbi, ἐτύψω ἔτυψα.

T in δ, γῆ δᾶ, φεῦ γῆ φεῦ δᾶ, οὐ δᾶ iuramētũ per negationē, hoc est οὐ μᾶτὴν γῆν. Hinc haud scio, an id quod Celticè negando, *non da*, dicimus.

Z in δ, quod & Atticum est, κνίζα κνίδα, & in σδ, ut ante dictum est in Aeolibus.

Σ in δ, quo factũ est, ut characteristicon σ futuri cõiugationis quartæ mutetur in δ, in Aoristo secundo, φράζω φράσω ἔφραδον.

T & θ in δ; τῆτες τῆδες, γήθομαι γάδομαι, unde gaudeo.

Ει in η, μείων μήων, πλείων πλήων, φέρειν φέρην, quod Aeliorum esse magis uidetur.

Quædam Dorica uocabula τῶ η abundāt in fine, ἐγώνη, ἐμίνη, τίνη, pro ἐγὼν, ἐμὶν, τὶν, ἐγώ, ἐμοὶ, σοὶ. τῶ γᾶ, τυτύγα, τύνη.

Δ in θ, ψεῦδος ψῦθος soluta diphthõgo, qđ Arist. in οὐθεὶς οὐθένα more Attico facit.

Θ post χ interdum abundat, διχῆ διχθᾶ, τριχῆ τριχθᾶ, τετραχῆ τετραχθᾶ, mutato tono.

Πρὸς, Doricè dicitur προτὶ, nam σ in τ mutant, tum ι addunt. sed & dempto ρ ποτὶ, quæ uox apud Dorienses est usitatissima, Hesiod. ὅτ᾽ ἐπὶ στέφανον ποτὶ Θήβην ἦλθε.

T in κ qbusdã in aduerbijs, πότε πόκα, (nam ε α, ut superius dictum est, mutant) ὅτε ὄκα, τοτε τόκα, ἄλλοτε ἄλλοκα.

K in τ, κεῖνος τῆνος, ει in η uerso, ut supe

rius ostensum est.

A in ν sequente θ, vel τ, ἦλθον ἦνθον, βέλτισον βένησον, φίλτατος φίντατος.

N verbis in ιω uel υω desinentib. adiungitur, ut τίω τίνω, πίω πίνω, φθίω φθίνω, θύω θύνω, χύω χύνω.

N in fine πλεονάζει, ἐγὼ, ἐγὼν, ἐμοὶ ἐμὶν, τοὶ τὶν, expuncto ο.

N in σ in primis pluralibus verborum actiuæ uocis λέγομεν λέγομες, τύπτομεν τύπτομες.

Σ in ξ in futuris, uel aoristis priorib. grauitonorũ καθίζω καθίσω καθιζῶ circũflectendo, ἐκάθιξα, αρπάζω, σωξῶ, ἥρπαξα.

Σ in τ, σὺ τὺ, σὸς τὸς, & epenthesi τεὸς, tuus εἰσὶν ἐντὶ sunt, τύπτουσι τύπτοντι, quod & Aeolijs commune est.

O in ε in compositis noĩbus, ἀνδροφόνος ἀνδρεφόνος, ἀργοφόντης ἀργεφόντης, poeticè addito ι ἀργειφόντης.

Verbis in εω & αω Dorienses ueteres addunt τ, βυσσοδομέω βυσσοδομεύω, ἀμφιπολέω ἀμφιπολεύω, ζητέω ζητεύω, ψάω ψαύω, χάω χαύω.

O in ω, ὅρος, ὧρος, κορὸς κῶρος, δόμα δῶμα: ου in ω, οὖν ὦν, γοῦν γῶν.

E ι in αι in penultimis verborum, φθείρω φθαίρω, κτείνω, κταίνω.

ω ex οι & αἱ contrahunt, οἱ αἰπόλοι. ὧ πέλοι, ην ex αι & ευ, και ευ, κῆυ. Satis de hac Dialecto pro instituto nostro.

De Poetica Dialecto.

Denique quoniã Poetæ, ut diximus, cum in cæ-

in cæteris peruagantur linguis, tum in eo se se oblectant, quod tanquam ab ipsis partum & enatum suum agnoscunt: id quale sit, paucis explicandum. Illud aũt esse seiunctum à cęteris idiomatibus quibusdã minimè uidetur, in quibus quid iudicij sit, quid eruditionis Græcanicæ, nescio. Sed tñ non à gentibus, apud quas vt cuique loqui placuit, ita loquendi fieret vsus, inuentum est, verũ ab omnium gentium eruditissimis, aut ut parẽ rei quam describerent, redderent orationẽ, aut quòd necessitas, quam adferunt leges uersus, cogeret eos ita loqui.

A in medio apud eos abundat metri causa πυλαωρὸς pro πυλωρὸς, ναιετάωσης ἀντὶ τοῦ ναιετώσης Hom.

Hiatum uocalium in compositione non effugiunt, ἀποειπεῖν, ἐπιελθεῖν. Hom. Il. α. ὤμοι ἀναιδίλω ἐπιειμένε.

A in ω vertũt in sc̃da cõiug. uerborũ circumfl. ἡβάω ἥβωω, βοάω βοώω, δράω δρώω.

H in εα resoluũt, ἦγλυ ἔαγλυ, ἦφθλυ ἔαφθλυ, ἦχθλυ ἔαθλυ.

Δ in media dictionis sępe geminãt metri causa, ἄδλυ, ἄδδλυ, ἀδηφάγος ἀδδηφάγος.

H per ε corripiunt, si usus uenerit, ut id faciendum sit in metro, νοσηρὸς νοσερὸς, θελημὸς θελέμὸς.

Latinè per e longum efferre debemus, ut ἐλέησον ἐλέεσον, παντελεήμων, uel παντελεήμων panteleemon.

Ει in εε resoluũt εἴσατο ἐέσατο, εἶρτο ἐέρτο, ῥεῖθρον, ῥέεθρον, ποιεῖσθαι ποιέεσθαι.

E nonnunquàm in principio πλεονάζει, ἔλδωρ ἐέλδωρ. Hom εἴκοσι ἐείκοσι, ἔλπον ἐέλπων, ὡς ἕως, & εἵως Fit idē & in medio, γενέσθαι, ἐξερέηται, quod etiam Ionum est, abundat, & in fine, ut ἦε pro ἦ Hesio.

Aoristum futuri circumflexum, addito ε, grauitonum faciunt, τυπῶ τυπέω.

E nonnunquam ob metrum συγκόπτουσι, ut κεκέραμαι κέκραμαι.

Preteritū impfectū verbi à uerbis in σκω deducūt, ἔτυπτον τύπτεσκον, τίεσκον, Hesio.

E in η uertūt in infinitiuo primæ cōtract. ποιεῖν ποιήμεναι, quod & alias metri necessitate faciūt sæpe, ut τιθέμενος τηθήμενος, αὐτὸς ἀυτός. Abundant τῷ η nonnunquā χρῆνον χρήηνον, Hom. τὲ δέ μοι κρήηνεν ἐέλδωρ

E in ω in grauitonis, & fiunt circumflexa secunda, τρέπω τρωπάω τρωπῶ, στρέφω στρωφάω στρωφῶ

Dualis tertiæ parisyllaborum τῷ ι abundat. ἵπποιν ἵπποιιν, ὤμοιν ὤμοιιν, & quinte, ποδοῖν ποδοῖιν. Abundāt & præpositiones, nec solum simplices, sed etiam in compositione, ἐν ἐνί, ἐνάλιος εἰνάλιος.

M geminatur in uersu, ἄμορος ἄμμορος, ἔμαθεν ἔμμαθεν.

Poeta interiecto ν è grauitonis faciunt inflexa, ut ἵκω ἱκνῶ οἴχω οἰχνῶ, ἄγω ἀγνῶ.

N geminat ob metrū, ἐνέπω ἐννέπω, ἐνὴ ἐννὴ, ἤνεται ἤννεται. addūt quibusdā in uerbis soni clarioris gratia πλάζομαι πλάγζομαι, ἐπλάγχθω πλαγχθείς. Elidunt nonnunquām eandem ob causam, καγχάζω καχάζω,

χάζω, φάρυξ φάρυγγος, φάρυξ φάρυγος.
Aduerbijs ī θεν, ν ď fine đtrahũt, πρόσθεν πρόσθε, ὄπισθεν, ὄπισθε, ἑκατέρωθεν ἑκατέρωθε.

In compositis nominibus multis concurrentibus breuibus ο in η uertũt θεοτόκος θεητόκος, θανατοφόρος, θανατηφόρος, ταχυλόγος ταχυηλογος, & huiusmodi multa, uel additur σ, θεοδοτος θεόσδοτος, θεοσεχθρία, μογόσοκος, δικασπολος.

Cadit etiam ο θεοσπέσιος θεσπέσιος, θεόσκελος θέσκελος, θεόσφατον, θέσφατον.

Ευ ob metrum diuidunt, εὔξοος ἐΰξοος, εὔζωνος ἐΰζωνος, εὔσφυρος ἐΰσφυρος. Hesio. πρὶν λαχέων ὑποβλῆναι ἐϋσφύρου ἠλεκτρυώνης. geminant sequentem consonantem, ut syllaba longa fiat, ut ἐϋμελίης ἐϋμμελίης, ἐϋραφὴς ἐϋρραφὴς, ἐΰροος ἐΰρροος. In ἠϋγένειος, ἠΰκομος ε in η uertitur.

Ω in ο, ἀργύχωρος ἀργύχορος, φυσίζωος φυσίζοος

O in ω in uerbis tertiæ circumflexorum, δέω δώω, ὑψόω ὑψώω.

O in secunda contractorum additur ante ω, βοῶ βόω, ὁρῶ ὁρόω, ὁρῶν ὁρόων. abundant in quibusdam in fine, Ἀνδρογεῶο.

Π geminant ὅππως, ὅππῃ, ὁππότερος.

Ν in σ in nominibus quintę, δελφὶν δελφὶς, ῥὶν ῥὶς: μὴν μείς, Aeolicum est.

Σ elidunt in fine propter metrum, πολλάκι, δηθάκι, τοσαυτάκι, quod in nominibus primæ decl. parisyllaborũ faciunt, tum η uertunt in α, adeo ut pro nominatiuo uocatiuũ usurpare uideantur, ut μητίετης μητίετα, μητίε.

μητίετα ζεύς.

Ephethesi τοῦ υ utuntur, ἀχέων ἀχεύων, ἀτὰρ αὐτάρ, ἐδέησεν ἐδεύησεν.

Et in quibusdam abundat ἑξῆς ἑξείης,

Δε accusatiuo additum poeticè aduerbiũ facit, οἴκόνδε, οὐρανόνδε, ὀλυμπόνδε, ἀλο-ρλώδε.

Hoc Poetarum idioma proprium est: tu si quid offenderis, quod à nobis omissum sit, quoniam unà nõ poteram omnia, inquit Terentianus Parmeno, tuum est adiungere, & ex æquo & bono iudicare.

FINIS.

ARS VERSIFICATORIA, EX LIB. X. EPITOME DESPAVT. AVTH. PELISS.

Carminis, & metri, versus definitio.

QVID est carmen? Oratio strictiori pedum lege coercita, et ornatissimum dicẽdi genus. Vnde dicitur carmẽ? A canendo, quòd sit aptum cantibus: non quod lenocinio uocis cãtanda sint carmina, sed cum quadam grauitate pronunciãda. Nam authore Cæsare, qui bene legit carmina, bene cantat: qui uerò bene cantat, malè legit. Quomodo aliter dicitur carmen?

Metrum,

Metrum, ex eò quòd certa pedum mensura carmen metiri soleamus. Quomodo aliter? Versus, quod iamdiu verti debeat, quod rectè constituatur, uel quia uno uersu finito ad principium alterius uertamur.

De pede.

Quid est pes? Metrica syllabarum constitutio. Dicti autem sunt pedes: quia quèmadmodū pedibus ambulamus, sic carmina quibusdam quasi pedibus incedere uidētur: uel quia per eos, ueluti scalarum gradus, carmina scandimus. Quid est scansio? Legitima metri in singulos pedes distinctio. Dic aliquot ex vulgatoribus carmina Hexametrū, Pentametrum, Sapphicum, Asclepiadeum, Phaleucium. Habès ne super his regulas? Habeo. Ostende.

Hexametrum carmen, eiusq́ compositio.

Hexametrum senis carmen pedibus sit: & vsque Dactylus est quintus: sextam sibi vult regionem Spondeus: reliquisque locis sit vter libet horum.

Dic sensum. Carmen hexametrum sex pedibus constat: quorū quatuor primi sunt dactili uel spondei: quintus tantum dactylus; sextus verò spondeus. Quid est dactylus? Est pes constans tribus syllabis, quarū prima est longa, & duæ ultimæ breues: vt, Scrībĭtĕ, cārmĭnă. Quid est spōdeus? est pes constās duabus syllabis longis: vt, Dō ēs, scrībūt. Affer exemplū carminis hexametri, Arma, uirúmque cano, Troiæ qui primus ab oris. Scande, Arma vi, dactyl. rūmque că, dactyl. nō T.ō, spond.

ſpond.iæ quī, ſpond.prīmūs ăb, dactyl.ōrīs. ſpon. Scande, id eſt, diſtingue pedes metire carmen &c. Cur dicitur hexametrum? Quia ſex pedum ictibus ipſum metimur, ab ἕξ, id eſt, ſex, & μέτρον, id eſt menſura. Quia in id annotari præcipit Deſpauterius? Hæc ſequenti litera contenta.

Pedes nothi ſiue illegitimi in hexametro.

Hæc te legitimè docui: nam ſæpe poetæ
Ipſa minus ſeruant: tu quanta licētia cautus
Eſt permiſſa, vide, ne quando turpiter erres:
Nāq; rei grauitas, quinta in regione locauit
Spōdæū: veluti, Magnū Iouis incremētum.
Dárq; pedes alios Maro, tu puer elige legē.

Explica Heroici uerſus pedes legitimi, id eſt, ex carminis lege debiti, ſunt dactylus & ſpondeus. Admittuntur tamen nothi, id eſt, illegitimi per poeticam licētiam, quam cauebis, q̄a rarò occurrit: nec niſi in magnis operibus eorum poetarum, qui extra omnē inuidiæ aleam poſiti ſunt. Poetæ itaque in quinta regione ſæpe ſpondeum locant, ubi rei grauitas & maieſtas ſignificatur, aut mærori & languor, tamen id rarò eſt faciendum. Virgil. Chara deūm ſoboles, magnum Iouis incrementum. Idem: Tū ne ille Aeneas, quē Dardanio Anchiſæ? Et iterū de Sinone maximam triſtitiam, languorémque ſimulante: Conſtitit, atq; oculis Phrygia agmina circūſpexit Hi verſus ſpondaici dicuntur. Quandoq; ſexto loco eſt dactylus, ſed uix niſi hypermeter locum habeat. Virgilius: At tuba terribilem ſonatum procul excitat horrida.

Ob eam rem tales versus dactylici appellantur. Reperiuntur & alij pedes in diuersis locis hexametri, qui sunt Iambus, Anapæstus, Proceleusmaticus, nisi cæsuræ licentiā esse velis. Tu licentiam cauebis, nisi tantus fueris, quāti hi, apud quos ea licētia reperitur: & tū ita cautè & ita parcè vtēris, ut ueteres.

Qui sunt hi pedes, quorum modò memini sti? Iambus, est pes constans ex duabus syllabis, priore breui, altera longa, vt dōcēs Anapæst⁹, pes cōstās trib⁹ syllabis, quarū duę primæ sunt breues & ultima longa: ut ăuĭmās. Proceleusmaticus, pes q̄ cōstat quatuor syllabis breuibus: vt ăĭĕĕ. & vertitur in dactylū per synęresin, quasi i, vocalis fiat consonans. Est autem synęresis duarum syllabarum in unam propter uersum contractio.

Subijce reliqua.

Vltima versus anceps.

Vltima cuiusq; est cōmunis syllaba versus.
Ne credas esse in sexta regione trochæum.

Vltima syllaba cuiuscūq; versus, est anceps, id est, communis, siue ad placitum, quod dixit Alexander.

Pentemimeris cum alijs cæsuris.

Per pētemimerim breuis est ꝑducta licēter.

Pētemimeris est, vbi post duos pedes manet syllaba partem orationis finiens: ueluti, Qīa vīcit amor: hic post duos pedes ŏmnĭă vīncĭt ă, manet syllaba mor, finiens hāc orationis partē, amor: cuiusmodi syllaba inuenitur licēter ꝑduci, si naturaliter sit breuis, ne dicatur tertio loco esse iambus, quē nō re

cipit heroicum, teste Quintiliano. Alibi,
At tibi Tymbre caput Euādri⁹ abstulit ensis,

Pentametrum carmen.

Pentametrum, vult quinque pedes, pes tertius esto.
Semper spondeus, quartus, quintúsque anapæstus.
In reliqs spōdeus erit, uel dactyl⁹, ut uis.

Pētameter versus cōstat quinq; pedibus, quorum tertius, semper spōdeus est: quartus & quintus anapæsti: reliqui spondei, aut dactyli: vel his misti, ut uis. Semp. aūt adsit penteminieris, siue cæsura. Exemplū, Omnibus, īuideas liuide, nemo tibi. Metire, ōmnibūs, dactyl. īnuĭdē, dactyl āslī, spond. vĭdē, nē, anapęst mō tĭbĭ, anapæst. Alij scandendo post duos primos pedes faciunt cęsuram, deinde duos dactylos sumunt cum altera cæsura: sic Arte leuis currus, arte regendus amor, ārtĕ lĕ, dactyl ŭis cūr, spond. rus, cæsura ārtĕ rĕ, dactyl. gēn dŭs ă, dactyl. mōr, cęsura. Vnde dī pentameter? A πέντε, i. quinq;, & μέτρον, mēsura: quia quinq; habet mensuras, seu pedes. Pentameter uersus cum hexametro iunctus facit carmen elegiacum miserijs, & alijs ēt rebus scribēdis aptū quale est, Fortunam reuerenter habē, quicunque repentè Diues ab exili progrediere loco. Et debet cum eo sensum concludere, aut suspendere, ita ut in sequentibus duobus penitus absoluatur.

Asclepiadeum carmen.

Vult Asclepiadis versus spondeon habere
Principio: binos hinc ritè capit choriābos:

Pyrri-

Pyrrichius sequitur, quo nō uelocior alter,
Asclepiadeus versus cōstat spōdeo, duob. choriābis, & pyrrhichio: vt, Sanctorū meritis inclyta gaudia. Distingue pedes, Sāncto, spond. rūm mĕ rĭ ĭs. choriam. īnclytă gău, choriamb. dĭă, pyrrhic. Quis pes choriābus? Qui cōstat quatuor syllabis, quarū prima est longa, secūda breuis, tertia breuis, quarta lōgă, ut nōbĭlĭtās. Quis pyrrhichius? Qui ex duabus breuibus conficitur. Vnde dr̄ versus Asclepiadeus? ab Asclepiade inuentore.

Sapphicum carmen.

Quinque pedes Sapphus carmen capit: esse trochæus.
Vult primus, quartúsque, & quintus: tertius autem.
Dactylus: ipse locum sumes, spondee, secundum.
Hoc carmen, post treis uersus sibi iungit Adonis.
Metrum: quod sic fit: spondeum dactylus anteit.

Carmen Sapphicum constat trochæo, spōdeo, dactylo, duob. trochęis: veluti, Vt queāt laxis resonare fibris Metire, ūt quĕ, trochę⁹, ānt lā, spōdeus, xīs rĕ sō, dactylus, nārē, trochę⁹, fībris, trochæ⁹. Huic carmini, post tres versus, subdit Adoniū, siue Adonicum sic dictum ab Adone puero, uel ab Adone inuētore, dactylo & spondeo constāns: ut Nūbĭbŭs ātrīs, Cōndĭtă nūllūm, &c. nomen habet ā Sappho puella, primùm hoc genere apud Græcos usa. Quid est trochæus? pes qui ex

longa & breui constituitur: vt soluĕ.

Phaleucium carmen.

Quum facies carmen, quod composuisse Phaleucus.
Dicitur, in prima spondeus erit regione:
Dactylus inde datur, triplicem cui iunge trochæum.

Phaleucium constat spondeo, dactylo, & tribus trochæis, ut passer deliciæ meæ puellæ. Sande, Pāsser, spond. dēlĭci, dactylæ mĕ, trochæ æ pū, troch, ēllæ, troch. Nomen accepit à Phaleuco inuentore, & dicitur aliàs hẽdecasyllabum, quòd sine synalœpha, & ecthlipsi undecim est syllabarum.

Quæ sunt scansioni figuræ potissimum deseruiẽtes? Synalępha, Ecthlipsis, Synæresis, Diæresis. Profer de his regulas.

M, necat ecthlipsis, ceu vocalẽ synalœpha,
Dictio dum sequitur, quæ à uocali incipiať.

Ecthlipsis, est m, literæ cum sua uocali, detractio, absumptio, uel interemptio, quoties dictio aliqua in m, literam desinit, & dictio sequens à vocali inchoatur: ut in hoc uersu:
Virtutem primã esse puta, cõpescere linguã.
Scãde, Vīrtū, spond. tēm prī, spõdeus, mēssĕ pŭ. dactyl. & a, absumpta, tā cōm, spond. pē, scĕ. ē, dactyl. līnguām, spond. Item, Multum ille, & terris &c. Scanditur sic, Mūlt īl, lēt tēr, &c. Aliquando tamen m non interimiť.
Enni⁹: Insignita ferè tũ millia militũ octo.
Priscianus: Et formam contra positarũ imagine coni: S, quoque sola aliquãdo interimitur.

tur. Lucretius, Arboribus ueteres decidere falcibus ramos. Aliquando cum uocali præcedenti. Virgilius: Aut ouium fętus, aut urētes culta capellæ: Sic ſcanditur, Aūt ŏuĭ, dactyl ūm fœ ſpōd. iāutū, ſpond. rĕntēs, ſpōd. cūltă că, dactyl. pēlla, ſpond. Synalœpha, eſt vocalis detractio, quoties in eam dictio deſinit, & ſequens à uocali exordium ſumit: ut Sera nimis uita eſt craſtina, uiue hodie Scā de, Sērā, nĭmīs uī, tēſt, crā, ſtīnă uī, uō dĭe. Quod ſi uerſus finiatur in m, uel in uocalē, & ſequens à uocali incipiatur, nulla erit eclipſis, aut ſynalœpha, præterquā in paucis uerſibus, qui dicūtur hypermetri, ubi in uerſu finito manet ſyllaba in m, uel in uocalem deſinens, quę à principio alterius uerſus abſumitur. Virg. Sternitur infelix alieno uulnere, cœlúmque Aſpicit, & terras. &c.

Vocalis non abſumpta, ſed correpta tantum.

Non perimens longam raro breuiare poeta
Cōſueuit, ueluti, Sunt inſulæ ore canendæ.

Vocalis ante uocalem nō ſemper abſumitur, ſed aliquando longa ſolum corripitur: quod notandum magis quàm imitandū cenſeo. Virgil. Et lōgum formoſe uale, uale, inquit Iola. Idem: Credimus? an qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt; Priſc.
Nūc magno nobis ſunt inſulæ ore canēdæ.

Vocalis ante uocalem immutata.

Id mirare magis: uocalem nil uariatam
Interdum cernes: uelut, Ionio immenſo.

Aliquādo uocalis manet inuariata, ſed id quoque magis notandum, quàm imitādum.

Ouidius: Iactari quos cernis in Ionio immē so.uersus est spondaicus. Virg. Et succus pecori,& lac sub,&c.

O ET HEV.

Heu,ô non perimes: at ô, intérdū breuiabis. O,& heu, ante uocales, integræ manent. Ouid. O vtinam tūc cum Lacedæmona classe petebat. Virg. Te Corydon ô Alexi, trahit sua quemq; uoluptas. Ouid. Heu ubi pacta fides? vbi quæ iurare solebas? &c.

Vocalis ante vocalem in eadem dictione absumpta.

Vocalē perimūt plerumq; in noīe eodē: Sic Maro docte refers, aluearia uimine texta.

Synalœpha fit nonnunquam in eadem dictione. Virg. Seu lento fuerint aluearia vimine texta. Scande, āl, uăˌiă. Propertius: Eosdem habuit secum, qbus est elata, capillos. Scande, ōs d'hăbu,it sē,&c.

Synaresis nulli uitanda.

Omnibus ista licent, huic, cui, dij, dijs, quoque dehinc, dein,
Proin, deest, semianimis, prout, deorsum, præhendere, seorsum.
Sic ij, sic ijsdem Quædam diuisa leguntur.

Synæresis, est duarū uocalium naturaliter diuisarum, in unam contractio, ut Thesi, pro Thesei: Pheton, pro Phaeton: auris, pro aureis, ut A tria dependent lychni laquearibus auris. In sequentibus solent esse licita in carmine, huic, cui, dij, dijs, dehinc, dein, proin, deest, semianimis, semiust⁹, semihomo, ꝑut, deorsum, seorsum, præbendo, ij ijsdem: ut,

Huic

Huic coniux Sichæus erat. Cui pendere sua patereris,&c *Quadã dimisa &c.* Nam Huic, interdum dissyllabum est Sidonius: Assurrexit huic, coxit quod torridus Auster. Albinus: Ille cui ternis Capitolia celsa triũphis.

Diæresis.

Scandere si bene uis, tu nosce diæresin aptè,
Ex una per quam duplex fit syllaba semper.
Sic syluæ, uates Lyricus trissyllabon effert.

Diæresis, est unius syllabæ in duas diuisio ut syluæ dissyllabum est: sed uates lyricus Horatius per tres syllabas, syluæ, dixit: ideo notitia huius figuræ ad scansionem necessaria est Diæresis, id est, diuisio. *Διαιρέω.*

I vocalis ubi malè putatur esse consonans.

Nominibus Græcis non consonat I, uel Hebræis:
Quapropter dices Iacobus, Iambus, Iaspis:
Profer, Iulus, Iapis, Ioannes, & Iesse:
Suaueque ab indoctis laniatum nomen IESVS.

I, litera neque in Grçcis, neq; in Hebræis vnquam est consonans: unde Iacobus, quatuor syllabarum est, non trium: Iambus, Iaspis, Iulus, Iesse, Iason, Ioseph, Iacob, Iōnas, &c. trium: Iob, duarum: IESVS autem semper trisyllabum est, in quo bis peccauit Alexander ibi, *Dat IESVS um, quarto &c.* quòd IESVS dissyllabum protulerit, ut i, fit consonans, & e, ante s, producendum breuiauerit.

QVOT

QVOT SVNT REGVLAE GENErales quantitatis syllabariæ? *Duodecim.*
Planum fac. Prima, de Positione.

Dum postponuntur uocali consona bina
Aut duplex, lōga est positu. Quod si duo sub-
sint, Finali, raro positu producitur illa.

Vocalis naturaliter breuis, quā duæ cōsonantes cōtinuò sequūtur, ita ut una cōsonātium in eadē dictione cum uocali ponatur: aut quam in eadē dictione sequitur duplex, id est, x, & z, uel i, consonans in medio dictionis nō cōpositæ, inter duas uocales posita, ut Maia, producit ea uocalis positione, siue positu cōsonantiū, uel duplicis. Cur dixisti uocalis? Quia oīs syllaba, gratia uocalis, quanta dicitur. Cur dixisti, ita ut una consonantium, & cætera? Quia nō oportet utramque in eadē syllaba locari: sed una potest esse in fine unius dictionis, & altera statim in prīcipio alteri⁹ dictiōis sequētis: verbi gratia, a, in at, corripit: eadē si cōsonans in principio sequētis dictionis ponatur, producet. Virg. At regina graui, &c. Exempla regulæ sunt tempus, annus, lustrum, dixerunt, azimus, aio, &c. Cōsonās bis posita, pro duabus habet: ut prima in annus, &c. Declara illud: *Quod si duo subsint. &c.* hoc est, oportet ex illis consonātibus alteram semper esse iūctā cum uocali. Nā si qua dictio terminatur in vocalē breuem, & huic subijcio in versu dictionem, in cuius initio sint duę cōsonātes,

fallor,

fallor, si puto illam uocalem finalem breuẽ posse produci positione: quanquam hoc factũ aliqñ reperiatur: vt apud Iuuenalem, Occulta spolia, & plures de pace triũphos. Occul, spõd. ta spŏlĭ, dactyl. hîc ta, lõga positione cõsonantium sp. sed quod tam rarum est non trahendum in exemplum.

Regula secunda, de liquescentia.

Cum muta liquidã scribens in syllaba eadẽ,
Ancipitẽ ponas vocalem, quæ breuis esset:
Hanc tñ in prosa semper breuiare iubemus.
Sũt l, & r, liquidę: queis rarò iungimus n, m.

Quãdo uocalem natura breuem sequunt muta & liquida, eandẽ cum sequente uocali constituentes syllabam, ita tñ ut præcedens vocalis in eadẽ dictione ponatur, ipsa est anceps in uersu: in prosa verò semp correpta. Muta sunt b, c, d, f, g, k, p, q, t: Liquidę l, & r, & aliquando m, n, Ouidius, Et primo uolucri similis, mox uera volucris. Virgilius, Albaniq; patres, &c. Ouidius, Tempus Atla veniet. Sic ibidem, Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas, &c. De n, & m, rariora sunt exempla, ut arithmos, id est, numerus, & cygnus, quæ corripiũtur. Cur dixisti in regula, Vocalem natura breuem? Quia quæ sine positione producitur, nulla liquescentia potest corripi, ut prima in matrimoniũ &c. Cur dixisti eandem cum sequente &c. Quia alioqui liquescentia locum non haberet: ut abnuo, abruo, &c.

Regula tertia, de diphthongis.

Diphthõgũ produc in Gręcis, atq; Latinis:

In Græcis ſemper; uerum ſubeunte Latina.
Vocali breuio: ueluti præit, atque prꝰuſtus.

Oīs diphthōgus naturaliter producitur, tam in Græcis, q̃ in Latinis: ut muſæ, cæna, audio, euge. In Græcis quidem etiam ſubeunte uocali, ut Aeacus, Aeagrus, &c. In Latinis uerò tũ corripit̃ ſæpius, ut præeſſe, prębendo: tum oĩa à præ, compoſita ſequẽte uocali. Virg. Stipitibus duris agitur, ſudit úsue puſtis. Ouid. Raptaturq; comis puim noua nupta phenſis. Quid eſt diphthōgũ? Duarũ uocalium uim ſuã retinẽtiũ in eadẽ ſyllaba complexio. Vnde dicitur? à δὶς, id eſt, bis & φθόγγος. ſonus, quaſi duarũ uocaliũ ſonus. Quot ſunt diphthōgi? Sex, æ, œ, au, eu, ei, ui: ut ſæpe, fœnũ, aula, Euterpe, tiers Harpyia.

Regula quarta, de uocali ante uocalem.

Vocalis breuis ante aliã manet uſq; Latinis
Vocalis, ante uocalẽ ĩ Latinis dictionibus. corripitur: ut Marĭus, Marĭa, Lucĭus, Lucĭa.

Quinque exceptiones.

Ni capit r, fio, produc: & nomina quintæ.
E, ſeruant longum, ſi præſit i, ceu ſpeciei.
Anceps ius erit patrio: dic ſemper alius:
Alterius, breuio tantum, commune ſit ohe.
Caius, & Cai, produc: conformia iunge.

Exceptiones ſunt Quinque: Prima Fio, producitur, ubi adeſt r, ut Fĩebam, fĩam: ubi uerò adeſt r, corripitur, ut Fĭeri, fĭerẽ. Secunda, Nomina quintę declinationis producũt e, ante i, in genitiuis datiuiſq;, ſi pręcedat i, ſicut ſpeciẽi: ſecus corripitur, ut fidĕi rĕi. Tertia, Pronomina ſecundæ declinationis, & no-

& nomina habentia secundam declinationem pronominũ, uariãt i,ante us,ut unius, illius,quæ in prosa tantum producuntur. Alius in genitiuo tantũ,producitur. Alterius solum corripitur. Quarta, Ohe, interictio exclamantis, & satiati,uariatur: Quinta, Põpei, Cai, Vultei, similesq; uocatiui producuntur,& ubicunque. i consonans in uocalem uertitur,ut fit in Caius trisyllabo. Producuntur etiam ueteres genitiui, & datiui in ai,ut aulai,terrai,&c.

De Vocali ante Vocalem in Græcis.

Hic Græci variant, nec certa lege tenētur.

Græcorum quædam producunt uocalē ante uocalem,ut āer,latria. Quædam corripiunt,ut Sophia: de quibus non potest dari certa regula.

Regula quinta,de deriuatis.

Deriuata patris seruabit dictio normam,
Cõsona si patris maneat docet istud aratrũ.
Multa tamē tolles post declarata, uel ante.

Syllabæ tã ta est in deriuatiuo,quãta fuit in ea primitiui parte, vñ immediatè deriuabatur,si cõsonans primitiui maneat in deriuatiuo: vt legi, prçteritũ, priorē producit: ergo etiã legeram,legerim,legissē, legero, legisse,quia à legi formãtur. Lego autē priorem corripit,ergo etiam legebã, legã, legerem,&c. Item supinum arãtum producitur, ideò ēt quod ab illo fit arãtrum. non positu tantùm,sed natura ipsa,&c. Cæterum multa contra primitiuorum regulas,aut producuntur, aut corripiuntur, quorum non nulla iã

dicta sunt, plura declarabuntur.

Regula sexta, de compositione.

Simplicis obseruat mensurā compositiuū,
Quamuis diphthongus, uel uocalis, uariet.
Hāc legē spernūt dicus a dico, innub⁹, atq;
Pronubus, ambitus, nihilū, cū semisopitus.
Peierat à iuro, cum deierat agnitus, & cog.
Connubium uaries: ab itum, comitia, dicas.

Compositū sequitur simplicis regulā, & cōtra, ēt diphthōgo, aut uocali mutata: ubique tamen sunt regulæ obseruandæ positionum, & uocaliū ante uocales: ut ludo, colludo, lædo, illīdo: amicus inimic⁹: tābeo, intābeo: taceo, reticeo: facio, reficio, &c. Per hāc regulā, ꝓpositiones in cōpositione quātitatē priorē seruant, ut ábeo, ádamo, subeó, auóco, dedúco, amóueo, &c *Hanc legem, &c.* Ab hac regula demuntur A dico, nomina in dīcus, ut causīdic⁹, maledīcus, &c. A nūbo, ꝓnūba, innūba. Cōnubiū, uariatur. Ambītus, ta, tum, participium ab ambio, ambis, producitur. Ambĭtus nomē semper corripitur. Nihilum, a ni, idest, non, & hilum, res nullius pretij, utpote fabæ nigrū, quod producitur: nihilum autem corripitur. Lucret. De nihilo nihil, in nihilū nil posse reuerti. Sopio, primam producit: at semisopitus eandē corripit. Cætera satis patēt, præter comitium, quod a simul itando dictum uolunt, & producit primam etiam, &c.

SE, & DI.

Se, ꝓduc, & di, præter dirimo, atq; disertus.
Se, & Di, præpositiones Latinæ inseparabiles

biles producuntur:ut Sēgrego,dēduco, &c.
Corripiuntur tamen Dĭrimo, Dĭsertus.

RE.

Est re, breue: at refert a res, producere debes Reijcit,& reijcit. Nam quę iacio tibi format, I, prius interdum tollunt, ut corripiantur. Addit uel demit metri grauitate poeta.

Re, præpositio inseparabilis corripitur, ut rĕdeo, rĕditus, pro annuo prouentu, rĕnuo,&c. *At refert*,&c. Rēfert, a res, compositum producitur, alioqui corripitur: Reijcio a re, & iacio, producitur positu. quia in eo uerbo i, duplex efficitur: ubi autem corripitur, i, consonans abijcitur: quod etiam contigit in alijs compositis a iacio, ut adijcio, uel adicio, abijcio, uel abicio, subijcio, uel subicio, &c. Ea abiectio, in prosa barbarismum facit: in carmine in his compositis a iacio omnibus licet. Poetæ profecto plerumque metri gratia aliquid addunt, aut demunt. id in prosa esset barbarismus, præterquam fortè in paucis iam olim in prosa admissis.

PRO.

Est pro, breue in Græcis, pro longum ritè Latinis.

Pro, Græca præpositio, pro ante, semper corripitur, ut prolepsis, prologus, Propheta,&c. Pro, Latina præpositio producitur, ut Prodo, proficio,&c.

Pro, correptum.

Corripias pronepos, profugat, profugit, proficiscor.
Et procio, peto significans: cui iunge procello,
Atque profana, professa, profunda, profesta, profari,

Propino, uario, procuro, iungo, profundo.
Sic bñ doctè locas ꝓpello, ꝓpago, Lucreti.

Dictiones literę insertę corripiũt ꝓ: ĩter quas ꝓpino, procuro, ꝓfundo, ꝓpello, propago, propagas verbũ, variant. Propello quidẽ & propago, apud Lucretium potissimũ.

I, & O, in compositis.

Pars si componens, fini prior i, uel o, donat,
Sit breue: cũctipotẽs, & Timotheus manifestãt.
Quòd si non sp manet i, producito sp.

Habet hæc regula partes duas, quarum prior est, Dictiones compositæ, siue Latinę, siue Græcæ, terminantes in i, primam partẽ compositionis, breuiant i, Bĭfidus, trĭfidus, sesquĭpes, semĭuir, uitĭsator, &c. Posterior, Dictiones Græcæ terminãtes in o, primam partem compositionis, breuiant illud o, ut Dorŏthea, Samŏthracia, Timŏtheus, &c. *Quòd si non &c* Hoc si ex declinatione tantũ proueniret, produceretur: ut Tantīdem, tantīcunque, quantīcunque.

Exceptio.

A quotus, atq; dies rectè uariato: at ibīdem
Et tibīcen erit longum, cui iungis vbīque.
Protrahit Ausonius matricīdam grauitate.
Lagōpus, geolophus, atq; Theophila ꝓduc
Cum Leucopetra; Geometra iungitur aptè.
Quod medius facit, atq; dies producito sp.

A quotus, & dies fit quotidie, & hinc quotidianus, & uariari potest utrumque. At ibīdem, tibīcen, vbīque producunt i, scilicet secũdo loco positũ. Ausoni[9] metri grauitate, producit matricīda in Monostichis Cęsarũ.

 Matri-

Matricida Nero proprij aim pertulit ensis. Lagōpus, auis leporino uillo pedes habens. Geōlopus, i. terrę tumul⁹. Theōphil⁹, Theōphila propria Leucōpetra, loci nomē, & interpretatur alba petra Geometra, notæ significationis, producunt ō, Meridies, quasi medius, dies, producitur semper.

Regula septima, de præteritis dissyllabis.

Præteritiua tenent primā dissyllaba longā,
Tolle, bibit, scidit, & fidit, ac tulit, ortaque
do, sto.

Præterita dissyllaba producunt priorem, ut ueni, feci, uidi, &c. Tollūtur, seu, bĭbi, scĭdi, fĭdi, tŭli, dĕdi, stĕti, quæ breuiant.

Regula octaua, de geminatis præteritis.

Corripiūt binas Geminātia, seu ceciderūt,
Tolle cæciderunt, á cœdo, a pedo, pepedi.

Pręterita geminantia principium, primā & secūdam syllabas corripiunt, nisi positio impediat, ut tĕtigi, peperi, pepuli, tutudi. In cĕcidi uerò a cædo, & pĕpedi, prima tantū corripitur, ideo excipiuntur.

Regula nona, de supino dissyllabo.

Cuncta supina tenēt primā dissyllaba lōgā:
Præter nata sero, cieo, lino, sto, sino, sisto.
Do, ruo, cum queo, eo, reor. At staturus,
atum dat.

Supina dissyllaba producunt priorem syllabam: ut uīsum, lūsum, &c. *Præter nata, &c.* Eximūtur, Sătum, a sero: cĭtum, a cieo, litū, a lĭno: stătum a sto, & sisto: sĭtum, a sino: dătum, a do: rŭtum, á ruo: quĭtum, a queo: itū,

 ab eo,

ab eo:ratum, a reor. Staturus, contra primitiui naturam, primam producit.

Regula decima.

Præ tum, uocalem de ui, reliquis dabo longam.

Omne supinum non dictum, mutans ui syllabam in tum, producit uocalem ante tū: ut expeditum, petītum, &c.

Regula Vndecima, de uerborum crementis.

A, in crementis uerborum.

A crescēs produc, nisi cremēto dare primo.

Crementum uerbi est, ubi exceditur secūda persona, singularis numeri, præsentis tēporis, indicatiui modi, actiuæ uocis: quæ si defuerit, qualis foret ostēditur, ut amamus; crescit, quia excedit hanc personam amas. Osculāris, crescit, quia si secunda persona actiuæ uocis foret, ipsa esset osculas. Vocalis in primo cremento est, quæ erat secundæ personæ ultima: reliquę in secundo cremento esse dicuntur. A, igitur in omni cremēto producitur: ut, Amāmus, legebāmus. Excipitur in primo cremento, do, das, dare, cū primæ coniugationis compositis: ut uenundăbam, pessundăbam, &c.

E, in crementis.

Ni subit r, produc e, semper: quum subit r, do
Cū socio ternæ breue præsēs: protrahe reris
Semper e, corripitur, præ ram, rim, ro: beris, adde.
In reliquis produc, quamuis steterunt Maro dicat.

E, in utroq; cremēto producitur: ut Amēmus,

mus,amarémus,decémus,légebam,nisi post ponatur:nā tunc corripit omne præsens ter tiç cōiugationis,ut Légor,légeris,légere,le gerémus,legerē.Cum socio in p̄terito imp̄fecto subiūctiui modi.Re,ante re,uel ris,p̄ducitur:vt legeréris.E,ante ram rim,ro,sem per corripit,vt Légerā,légerim,légero: Sic Amaueram,&c.beris,uel bere corripitur:ut, Amáberis,amábere.Cætera producuntur,ut steterunt,legerūt,qualia Virgilius,& plures licenter corripuere:nos non imitabimur.

I,O,& V,in crementis verborum.

I produc primo cremēto, dūmmodo quartę
Est uerbum,debet semper,producier iui.
Corripe p̄teritis ĭmus vndiq; uenimus edit.
In subiunctiuo rimus,ritísque licenter.
Inuenies,nolīto,uelīto,uelîmus, & itis.
Et simus,sitis,produc.Erit u breue,non o.

I,in primo cremento uerbi quartæ coniugationis, semper producitur, ut Audîmus, audîtis,audîre, audîrem, &c. Ibam,ibo,&c. Item præteritum,in,iui, producit ubique i, ante ui,ut Petīui, petīueram. Imus in omni præterito, corripitur, ut, Venĭmus audĭuimus:nisi in subiūctiui p̄terito,in quo rīmus &.ritis,licenter producuntur &c. O, in cremento producitur;ut Amatōte. V,vero corripitur:vt uolŭmus,posſŭmus,quæsŭmus.Cætera nota sunt.

Regula duodecima,de nominum crementis.

Crementū nominis,pronominis,& partī cipij,est excess⁹ obliq̄i syllaba uel syllabis,

Producitur etiam David Davidis, Bogud Bugudis corripitur.

Masculeũ dat alis, neutrũ formatur ab alis: Elis, cum Solis, produc: reliquis breuiatis.

Al, alis masculini gener. corripit penult. ut Sal, sălis: Hannibal, Hannibălis, &c. Neutra producuntur ut capital capitālis, &c. Sic Michaēlis, Danielis, &c. Sol solis. Reliqua corripiuntur.

On, nimis incertum est. En ĭnis, dat: cætera produc.

En, ĭnis, corripitur, ut Nomĭnis. Cętera ꝓducunt, vt Pęānis, Damônis, &c. Delphinis. De on, nõ potest tradi certa regula: nã multa producuntur, ut Babylon Babylōnis: mul ta corripiuntur, ut Canon canŏnis, &c.

R.

Aris, produco Neutris. Nectar, iubar, aufer. Protrahe Nar: Naris, furis, veris, Ricimeris, Byzer, Ser, & Iber: in ter, Græcum, æthere dempro.

Oris, ab or, ꝓduc: cũ neutris corripe Græca Arboris, & memoris, breuies, indictáque cuncta.

Aris ab ar, neutri generis ꝓducitur, ut laqueāris, &c. Tolluntur nectăris, iubăris, & q̃dam propria, ut Hamilcar Hamilcăris, &c. *Protrahe Nar, &c.* Producũtur, quæ sequunt ĩ litera, Nar nāris, fluuij nomẽ. Fur fūris, ver uēris: Ricimer Ricimēris, uiri proprium: Byzer Byzeris, populus: Ser Seris, populus a Sera urbe, apud quã sunt lanigerę arbores, vnde serica uestimenta conficiuntur. Iber Ibē-

 ris,

ris, Hispanus. *Inter, Græcum, &c.* Græca inter, producunt penultimam genitiui, ut erater cratêris: character charactêris. Excipiuntur Aether, ætheris: *Oris ab or, produc. &c.* Produc oris, ab or, ut amôris, &c. Sed corripe neutra, ut marmŏris, &c. Et Græca, ut Castoris, Hectoris, cum memoris, arboris, & cum omnibus non dictis, ut muliĕris, guttŭris, martyris, &c.

AS.

Atis, ab as, produc. Ab anas, ănatis, breuiato.
Cætera corripies, nisi uasis: dico uadis, uas.

As, ātis porrigit, ut pietas pietātis, &c. Demuntur anas anătis, auis, &c. vt mas, măris, vas vădis, & Græca mittentia genitiuum in ădis, vt Pallas Pallădis, &c.

ES.

Es, breuiat: nisi cum locuples, mercésque, quiésque:
Sic hæres: Grecum iligo, quod prebuit etis.

Es, breuiat penultimā genitiui, ut miles milĭtis, ĭterpres interprĕtis, Ceres Cerĕris, &c. Producuntur, vero, locuples locuplētis, merces mercēdis, quies, quiētis, hæres hærēdis, & Græca q̃ habēt in genitiuo ētis, ut magnes magnētis, tapes tapētis lebes lebētis, &c.

IS.

Is, breuiat, Tollo glis, gliris, quótq; dat itis
Et Psophis, Crenis, Nesis: Græcum, quod in
n, fit.

In is, corripiunt penultimā genitiui, vt lapĭdis, Isĭdis, cinĕris, &c. Sed porrigunt Glis glīris: & quæ habēt itis ut, Dis dītis: sic Sam-

nis,

nis, Quiris, Lis,& Psophis,ĩdis,vrbs: Crenis,idis,nymphæ nomen: Nesis,ĩdis,insula adiacens Campaniæ.

Adde Græca in is,quę per n,etiam finiuntur,ut Salamis, Salamĩnis, Tracis, Thracĩnis,&c.

OS.

Protrahit os : tria corripiunt bos, compos & impos.

Os,in obliquis penultimã ꝓducit,vt Rhinoceros,Rhinocerôtis:custos,custôdis:flos flôris : Tros Trôis : Minos Minôis : Heros Herôis. Tria,bos bŏuis,compos compŏtis, impos impŏtis,corripiunt.

VS.

Vs,breuiat,tollas prę,dis,ris,tis,qđ habebit V,pręter pecudis, Ligurisq;,ĩtercutis addo. At meliùs, meliôris habet,conformia iũge.

Vs,penultimã genitiui corripit,ut corpŏris,uelle ris,tripŏdis,œdipŏdis,&c.Producũt q̃ hñt utis,udis,aut uris:vt, Virtũtis,subscũdis,iũris,sic incũdis.Corripiuntur pecŭdis,Ligŭris, à Ligus: & intercus,intercŭtis. Comparatiua producuntur,ut melioris,&c.

BS, MS, PS.

Consona cũ pit s,patrij penultima curta est: Hinc Cyclops, seps, gryps, conops, cercops,remoueto,

Atque Europs,hydrops.Fuge Cyclopis,atq; Dolôpis.

Nomẽ in s,p̃cedẽte cõsonãte,ut BS, MS, P S,penult.genitiui corripit:ut Lelaps,Lelăpis,nomen canis,&c.producuntur Cyclops cyclôpis,gigas unoculus:Seps sêpis,serpẽs:

gryps

gryps gryphis, animal: conops conôpis. i. culex: Cercops Cercôpis, populus: Europs Euiôpis, proprium regis: Hydrops hydrôpis, aqua intercus. *Fuge Cyclops, &c.* Cyclôpis ꝓducitur tantum, contra Sulpitium: Dolopis verò corripitur.

X.

Præ gis, uocalem breuio, Producito lex, rex.
Ex, icis, abbreuiat, vibex, nisi. Cætera produc,
Præter abax, similax, atrax, cum dropace candax,
Fax, & athax, pharnáxque, panáxque, storáxque, coláxque,
Pix, & onyx, ilix, histrix, cum mastiche, uarix,
Coxendix, & eryx, fornixque, calixque, filixque.
Dic silicem, salicem, laticem, natricémque, niuémq;,
Cappadocem, celocem cum præcoce. Iungitur istis.
Dux, trux, nux, crux, atque uolux. uariabo Syphacem,
Et Bebricem, rarò nomē ꝓducimus istud.

Vocalis ante g, corripitur, vt remex remīgis, grex gregis, Phryx phrygis, &c sed ꝓducunt lex lēgis, rex rēgis. Corripe itē icis ab ex, ut uertex uerticis, &c Vnū ꝓducit uibîcis. Cętera producunt in obliqs, vt Myrmex myrmēcis, halex halēcis, pax pācis, &c. Quę sequuntur in textu, breuiantur: abax abăcis, mensula numeratorum: similax similăcis,

species

ſpecies hæderæ: Atrax atrăcis, fluuius: Dropax dropĭcis, unguẽti genus: Cādax, inſula, uulgò Candia. Fax facis: Athax, athăcis, fluuius: Pharnax pharnăcis, uiri proprium: Panax panăcis, herba: ſtorax ſtorăcis, gen⁹ aromatis: Colax colăcis, paraſiti nomen: pix pĭcis: onyx onycis, unguis, & lapill⁹ ꝑtioſus: illix illicis. i. fraudulentus: hiſtrix hiſtrĭcis. herinaceus: maſtix maſtĭchis, reſina lentiſci arboris Maſtix maſtigĭs, vel maſtigios, flagellum: hinc maſtigia. i. uerbero uerberonis: varix uarĭcis, plus æquo intumeſcens uena: coxendix coxendĭcis, coxa: Eryx erĭcis, urbis, montisq; nomẽ: Fornix fornĭcis, arcus lapideus: Calix, notũ: Cilix, ĭcis, populus. Filix, herba: ſalix, larix, icis, arbor: natrix, ĭcis, ſerpens: nix, nĭuis: Cappadox Cappadŏcis, quiſpiam in Cappadocia natus: Præcox præcŏcis præmaturus: dux, trux, cis, crudelis: nux, crux, uolax Syphax, proprium uiri, uariatur: & Bebryx, populus, raro producitur.

De primis Syllabis regula generales.

A, ſolum trahit l, quodque: & diſſyllaba mamnas,

E, diſſyllaba d, ſimul l, tardant: ſed & n, s, T, que uel u, conſo. Cætera corripiunt.

I, tardant d, uel l, n, & s, ceu conſonitans u, M, uel r, in diſſyl. Cætera corripiunt.

O, bogomoſo, diſſyllaba d, modo, tardant.

V, rapiũt, b, l, p, polyſyllaba t, neq; ſolum u.

A, in primis, corripitur ante oẽs conſonãtes ſimplices: præterquã ante l, & diſſyllaba mamnas, id eſt, ante m, n, s. E, corripit ante

omnes

omnes consonātes simplices in primis, p̄ter dissyllaba d, & l, & prǣterquam ante n, s, t, & u, consonantem. I, quoq; corripitur, præterquam ante d, l, n, s, & u, consonantem, & præter dissyllaba in m, & r. O, corripitur, nisi ante b, g, m, s, & dissyllaba ante d. V, vero producitur, nisi ante b, l, p, & polysyllaba in t, & & ante u, cum alia litera, ut pluuia, nam si sola sit, producitur: ut, vua.

De medijs.

A, tardant g, uel u, medijs: sed cętera cuatāt.
E, c, d, tardant, l, m, n, t, uel u, mihi, sclā.
I, nisi sit super u, uel q, poscit breuiari.
O, medio tardant s, t, sed cætera curtant.
V, curtant b, uel f, l, p, ceu consonitans u,
Dum subsunt medijs: cætera lōga dabis.
Excipienda suæ ponūtur in ordine normæ.
Nunc satis est primam significasse uiam.

A, in medijs producit̄ ante g, & u, consonantem: ante cæteras corripitur. E, producitur in medijs ante c, d, l, m, n, t, & u, consonātem: ante cæteras corripitur. I, corripitur in medijs ante omnes, prǣterquam ante q, & u. O, producitur in medijs ante s, & t: ante cæteras corripitur. V, corripitur ante b, f, l, p, & u, consonantem: ante cæteras producitur. Exceptiones quærendæ sunt in codice Despauteriano maiore: vbi omnia fusissimè explicātur. Hîc enim satis est, uelut quoquo modo viam studiosis indicasse.

De ultimis. A terminale.

A, declinatum breuia: sed protrahe sextum.
Et quintum, cuius rectus p̄ducitur & mna.

Produ-

Producunt nostri quædam muliebria Græca
In recto, ut Tegea: sine teste nihil uolo tale.
Nō declinatū producita, cum qa, demptis
Et putà nō uerbo. Ginta melius loco longū.
Postea, & ultra, leges cū cōtra, curta licēter:
Eia, breue est Flacco.

Vltima syllaba noscitur positu, ut post, at, est, amāt: Diphthongo, ut heu, musæ: Regula, ut A declinatum corripitur, ut musa, Anna, nominatiui & uocati ui casus. Loquimur de declinatis per casus, non per tempora. *Protrahe, &c.* Ab hac regula tolluntur a tiui, quia pducūtur, vt musā, meā, lectā, & uocati ui à nominatiuis pductis, ueluti Aeneā, Anchisā, Atlā. Mna monosyllabum cuiuscunq; casus sit, producitur. *Producunt, &c.* A in nominatiuo Græco fœminini generis, à nostris corripitur, licet illi pducant: ueluti Scyll, Medeă, Lernă, &c. Quosdam tñ nominatiuos nostri pduxerunt ad imitationem Græcorum, sit tñ, ut aliqua cæsurarum locum habeat: ideo nihil tale producemus sine autoritate, idq; faciemus rarissimè, qa poterūt in e terminari: ut Tegea, vel Tegee, &c. *Non declinatum, &c.* A, in oībus per casum non declinatis producitur, ut clamā, frustrā, prætereā, suprā, &c. Corripiuntur autem ită, quiă, & pută, aduerbium. Numeralia in ginta, rectius producuntur: ut trigintā, quadragintā, &c. produc quoque prætereā, intereā, anteā, posteā, contrā, ultrā, quæ interim corripiuntur. Eiă, Valerius Flaccus corripit, & Alleluiă, Sidonius.

E, in ultimis.

E, breuia, primæ produc, & nomina quintæ.
Cum natis: addes pluralia cuncta: secundæ
Iūge doce, & socias Monosyllaba lōga repono,
Inclinatiuas p̄ter. Male, cū bn̄, dēpto, (no,
Omnia produces aduerbia, siqua secunda
Præterit, summiq; grad⁹ aduerbia quęuis,
Sunt ferme, atque fere, producta, quibus dabis ohe.

E corripit, ut docerĕ, Ganimedĕ Herculĕ, Achillĕ, & sides uocatiui, & ablatiui tertiæ. *Primæ, &c.* E, in prima, & quinta declinatione, in quocunq; casu reperitur, producitur: ut parasceuē, Anchisē, &c uocatiui & ablatiui, speciē, diē, rē: & hinc hodiē, pridiē, postridiē, quotidiē, quare. Produc quoq; pluralia in e, ut cetē, tempē. *Secunda, &c.* Producitur omnis secunda persona uocis actiuæ singularis numeri, præsentis temporis, secundæ coiugationis, imperatiui modi: ut docē, monē. Monosyllaba producuntur: ut, mē, tē, sē, dē. Hinc demuntur coniunctiones enclíticæ, quĕ, uĕ, nĕ, & in compositis. Quisquĕ, nonnĕ, & cætera. Producuntur aduerbia in e, ab adiectiuis secundæ declinationis, siue comparentur, siue non: ut piē, egregiē, ęquē, doctē, &c. Corripiuntur tamen benĕ & malĕ, atque magĕ pro magis. Aduerbia superlatiui undecunque fiant, producuntur: ut Maximē, minimē, &c. Produc etiam Ferē, fermē, & ohē.

I, finale.

I, longum pono: uocitātem cōtraho ternæ:

 Sæpeq;

Sæpeq; Græcorum ternum, Minoidi testis.
Sed nisi, siue quasi, mihi, ibi, sibi, uariabis,
Et tibi, iunge cui tantum breue moly, locat.

I, producitur. Corripitur uerò cũctus tertiæ declinationis uocatiuus: ut Alexĭ, Amaryllĭ, Phyllĭ, &c. Datiuus quoq; tertiæ Grecus corripi iuenit: vt Palladĭ, Minoidĭ, &c. *Sed nisi, &c.* Variabis in litera posita, inter quæ nisi, & quasi rectius corripiuntur: Cui sæpius est monosyllabum: Moly, tantum breue, herbæ nomen.

O, in fine.

O, commune datur, produc monosyllaba, iungens.
Cum terno sextum: atque aduerbia nomine nata,
At uariabo cito cum sedulo, mutuo, crebro,
Seroq;. fit curtum modo solum, sed breuiari
Ergo pro causa nõ uult produco quaterno,
In casu nomen, fit cuius in us genitiuus.
O, patrij produc, variaq; gerundia uerba.

O, variatur, ut Cato, Leo, Apollo, &c. Producuntur tantum monosyllaba, ut dō, stō, prō, &c. Producuntur tantum datiui & ablatiui, ut dominō, meō, amatō, &c. Producũtur tantum & aduerbia ex nominibus ducta: ut tantō, quantō, falsō, primō, &c. Variantur autem citò, sedulo, mutuo, crebro, sero. Modo aduerbium pro solum corripit. Ergo pro causa producitur. Produco Græcũ in o, faciens genitiuũ in us, in nominatiuo, datiuo, accusatiuo, & ablatiuo, ut Didō, Clothō, Argō, Cliō, Sapphō, &c. Genitiuus in o, producit tãtum,

tum, ut Apollos Apollō, Androgeōs Androgeō, &c. *Varia gerundia verba.* vt, Pluribus hic æger moritur uigilando, sed illum.
V, semper produc B, cōtrahe Barbara deme.
V, produc, vt I E S V. B, corripitur, ut ab, ob. Demuntur barbara in b, quia producuntur, vt Iōb, Aminadāb, Iacōb, &c.

C, in vltimis.

C, produc. Præter nec, donec. Sed uariabis.
Hic bene pronomen: fac uerbū iungimus isti.
C, producitur, ut sīc. Corripiūtur, nĕc, donĕc. Hîc, aduerbium producitur: pronomen variatur, & fac, verbum.

D & T.

D, breue ponatur, ceu t, nisi syncopa fiat.
D, corripitur, vt apŭd, Bogŭd. Sic finita in t: vt, Capŭt, amăt, docĕt: nisi aliquando per syncopen producantur, ut fumāt, pro fumauit, obīt pro obiuit.

L.

L, breue fit Cum sol, sal, nil, tollunt Hebrea.
L, corripit: vt Annibăl, Hiēpsăl, mĕl, fĕl. Producuntur sōl, nīl, & sāl. Hebræa quoque producuntur: ut Michaēl, Raphaēl, &c.

N.

N, produc Demas an, in, & prolem, tamen atque
Forsitan, & forsan, vidĕ: n huic conformia iunges.
Quod dat inis, curtum est, uelut en quod tertia nescit.
Corripitur quartus, quando breuis vltima recti est.

N, pro-

N, producit, ut Hymēn, Titān, Delphin, & oīa nomina tertię in on, ut Agamēmnon. Tolluntur à regula ān, īn, cum prole deīn, exīn, subīn, proīn, tamēn, attamēn, forsān, forsitān, vidē n', pro & quęcunq; per apoco pen n, habent, ut mē n', pro mē ne?ten', téne: egon' egóne, &c.

Quod dat, &c. Corripe en, hn̄s inis in genitiuo, ut pectĕn, crimĕn, &c. Corripit quoque in on, nomen secūdæ declinationis, qđ Latini in um, uertere solent, ut Iliŏn, Peliŏn, &c. Corripitūr similiter accusatiuus, cuius noīatiui ultima corripitur: ut Medeăn, Maiăn, &c. Accusatiui à lōgis nominatiuis producuntur tantum, vt Aeneān, Anchisēn.

R.

R, breuies. Produc cuius dat patrius eris:
Addito Iber, aer, æther. Sit Celtiber anceps,
Vt cor, non longum melius. Producito tantum:
Cur, far, lar, fur, nar, par: uir prolē breuiabo,

R, corripitur, ut Muliĕr, patĕr, matĕr, &c. Producunt nomina in er, habentia ēris pen. lōga in geni. vt Cratēr, charactēr, clystēr, &c. Vēr, Ibēr, aēr, æthēr, adduntur. Celtiber uariatur, & cor: quod tamē melius corripitur. Producūtur tantum cūr, fār, &c. & pār, cum compositis impār, &c. quæ non omnino rectè breuiantur quandoque.

AS.

As produc. Sed adis, quæ dant patrio, breuiantur,
Et ternę quarto: uates bonus, Helias, inquit.

As producitur, ut forăs, &c. Corripiūtur tamen oĩa nomina tertiæ, quorū genitiuus in adis, uel ados, desinit, ut arcăs, &c. Corripe quoq; accusatiuū pluralem tertię in as, ut Rhetorăs, &c. Baptista Mantuanus corripuit Heliăs.

E S.

Ponitur es lōgum. Pluralia corripe Gręca,
Quæ crescunt, uelut es, de sum: penes, inquies, adde.
Cū neutris: & si patrio est penultima curta
Ternæ. Tolle ceres, aries paries, abies, pes.

Es producit, ut Anchises, Dares, &c. Corripiūtur aūt oĩa Græca pluralis numeri, tertiæ declinationis crescētia ĩ singulari, uelu ti Dæmonĕs, Vasconĕs, Britonĕs, Peanĕs, Craterĕs, Castorĕs, gigātĕs, pyridĕs, & q̃ plurima alia. Es à sum corripitur: ab edo, producitur. Penĕs præpositio, & inquiĕs nomen, corripiuntur: & noĩa neutri generis, ut Hippomanĕs, cacoethĕs, &c. Corripiuntur & nomina tertię in es, penult. genitiui breuiātia utpote quæ ĩtis ĕtis, aut ĭdis, penul. breui obtinent, ut Milĕs, terĕs, desĕs. Producuntur solum Cerēs, ariēs, &c.

I S.

Is, breuio: uerum plurales protraho casus:
Isq; quod in patrio mutatur in itis, & inis.
Aut entis. Tethys, uario. Glis, uis quoq; no
Cū uerbo lōgū est ueluti persona scđa (mē
Protrahit is, quotidie xitis, plurale reponit.

Is, corripitur: ut inquĭs, quis, uĭs, bĭs, &c.
Pro ducito oēm casū pluralē in is, ut queis

plurale,

plurale,dominis, &c.itē treis, omneis, &c. Produc etiam nomina in is,quæ pen.longa faciūt genit crescētē in itis,uel inis,ut Līs, Dīs,Samuīs,Salamīs. Aut ī entis, ut Simoīs, Pyroīs,&c.Thetys uariatur, Produc ad hæc glīs,uīs,siue nomen,siue uerbum,cum suis, ut sīs,pro si uīs:quamuīs,uteruīs,&c.Pro du cuntur etiam secundæ personæ singulares, quando plurales habent ītis penultima lon ga,ut Vel s,necīs ,&c.

O S.

Os,produc:patrius breuis est & compos, & impos.
Osq; ossis,præbens: rectos breuiato secūdę.
Os recti produc, quoties tibi patrius o,dat.

Os,producitur,ut flōs,nepōs,&c.Corripi tur quicunq; genitiu[9] in os,ut Pallados,Ty deŏs,&c.Et cōpŏs,& impŏs,& ŏs, ossis bre uiantur.Os,oris,producitur. Oē nomen in os,secundæ declinationis:ut Samŏs, syno dŏs,&c.corripitur. Producūtur & nomina, quæ per tertiam declinationem Atticam faciunt genitiuum in o, ut Athōs, Andro-gēos,&c.

V S.

Vs, correpta dat Monosyllaba cū genitiuis
Ternæ, uel quartæ produc numeriq; secūdi
In quarta primum,quartūm,quintūmque,& in uris.
Dúmue utis patrius, uel in udis, & untis, odisue,
Aut quintus fit in u,longus tū rectus habet.
Ergo produces uenerabile nomē IESVS.

Vs, corripit, vt Tēpus, pecus, &c. pducuntur vero monosyllaba, ut rūs, thūs, iūs, &c. & genitiui tertiæ ut Clius, Didūs, &c & genitiui quartæ, & ī plurali eiusdē declinationis noīat. accus. & uoca. ut uisūs, manūs, &c. *Et in uris, &c.* Producit us, in nomin. singul. vbi genit. terminat in uris, in utis, uel in udis, ut tellūs, uirtūs, palūs. Sic est ubi genitiuꝰ definit in untis, ut Cerasūs Cerasuntis, opus, &c. Græca quoq; à ποῦς, producūtur; vt Sciopūs, Melāpūs, &c. Produc quoq; ubi uocat in u, desinit, ut Panthūs, qa uocatiuus est Panthu. Sic quia per ου, diphthōgon scribitur, doctissimi produci testantur dulcissimum Domini, & Dei nostri IESVS.

DE DECEM VITIIS in carmine uitandis.

Barbara nulla inerit uox, aut incongrua metro,
Nulla redundabit, nulla integritate carebit.
Nil transponetur, nil confundet malè sensum.
Nec rapies longam nec produces breuiandam.
Nec post uocalem nec post m uersu in eodem.
Partibus à uarijs uocalis ritè sequetur.
Syllaba ni pereat præcedens, ut modo dixi.
Nec succussantes, nec pones mollè crepantes.
Nec paucis numeris tibi multa licere putabis.
Nec tibi propones nisi summos quosque imitandos.

Monemus uulgata decē uitia in carminibus cōtexēdis uitare. Primò, ne barbarū aut incongruū quicquā admisceamus. Secūdò, ne qd redundans, aut deficiens sit, ut quiq;

quoq; aut alias particulas.pp metrum dũtaxat ingeramus.Qui pedũ nimis,aut non ſatis ponunt,qui ſenſum nõ explẽt,aut fruſtra repetũt. Tertio,ne quid male tranſponatur. Quarto,ne ſenſus confundatur. Quinto,ſyllabarum quãtitas non uiolabitur. Sexto,nec poſt uocalẽ,nec poſt m,ponet̃ in eodẽ verſu dictio incæpta à uocali, niſi fiat ecthlipſis, aut ſynalœpha.Septimo nõ ponemus ſuccuſſantes literas,ſyllabas,aut pedes: ut,O tite tu te Tati tibi tanta tyranne tuliſti. Octauo,ne quid ſit affectati nimis turgidè,aut molliter ſonans. Nonò,uitabitur in paruo poemate magna licentia.Decimò,cauebimus ne non probati authoris carmina imitemur.

IOAN. PELLISSONIS CONDRIENSIS

Appendix ad quantitates ſyllabarum, de accentibus.

ACcentus eſt certa & legitima pronunciandi ratio.Et eſt triplex, Acutus, Circumflexus, Grauis. Acutus eſt,quo ſyllaba attollitur,ut prima à genitiuo carminis,& inſignitur hac notá.

Circumflexus,quo ſyllaba & attollitur,pariter,& dimittitur, ut prior à 1ôre,& notatur hoc inſignî

Grauis,quo ſyllaba deprimitur,ut duę po

ſtremæ à dominus,& figuratur hoc ſigno, vt falsò, hic Sororem falsò creditam,&c Nam propter conſequẽtiam partium orationis, id eſt, quòd in contextu orationis partes aliæ alias conſequãtur acutus tranſit in grauem.

Notarum accentuum uſus.

Huiuſmodi notulis Grçci paſſim utunt, rarò Latini niſi ſicubi hçreri poſſit, utri accẽtuũ principalis ſit locus, uel quia anceps ſit, dictio, ut una, nomen, vnà aduerbium: plane nomẽ, plane aduerbiũ: a e, uocales literç, à, è, prepoſitiones ꝙ extra notam accẽtus, nomen: cum accentus nota, cõiunctio, &c. uel quia ſit ita, ut tametſi in promptu ſit uidere germanum accentum, tamẽ eum plerumque nõ niſi exercitatus ſtatim uideat: ut Scripsêrunt, non ſcripsêrunt. Rurſum ſcripsêre, nõ ſcripsére, cũ prolatione nihil hçc intereſſe uideantur, ut certè hodie, proferimus.

Quomodo fiant accentus.

Accẽtus ita fiunt. Nam proferenda dictione qualibet, in ea attollimus certam quandã ſyllabã, atque ita fit accentus aut acutus, aut circũflexus: & reliquas deprimimus, i æquabili ſono ac velut vno uocis tenore ꝓferimꝰ Atq; hoc ipſum eſt grauis accẽtus. Differũt quidẽ ipſa re acutus, & circũflexus, ac diuerſç sũt natura, ſed hoc nos q̃dẽ ſono & uoce nõ internoſcimus: utrobiq; enim ſyllabã ꝓnũciando attollimus. Porro acutus & circũflexus ſunt principes accẽtus: ut de illis tm̃ laborandũ ſit: nam grauis uel nõ quærẽtibus obuius eſt. Quod nũc ita interpretari libet.

Quotquot

Quotquot syllabæ sunt in dictione, una tm̃ attollitur.i.(vt nũc accepimus)acuto aut circũflexu accẽtu effert̃:reliqua omnes syllabæ grauantur seu dimittuntur,etiam si mille essent, ut grauis accẽtus iure dicat̃ syllabic⁹, ꝙ fit in omni syllaba dictionis, præter quã in illa una quæ attollit̃:ut Gratianopolitanôrum.Itaque cũ de accẽtu cuiuspiã dictionis loquimur, tm̃ de horum altero qui sunt eximij,hoc est de acuto,an circũflexo,intelligimus. Vnde de his tantum præcipi solet. Nã grauis nihil habet quod regulis, egeat.

Accentum sedes.

Ante tres syllabas nulla ĩ dictione syllaba põt attolli:ergo acutũs accentus, in ante penultima tantũm.i.tertia à fine,aut in penultima,aut in ultima ponẽndus est.Nam circũflexus apud Latinos in penultimam tãtum cadit.Neque enim si qua monosyllaba circũflexum habẽt,ideo in ultima habere censeri possunt. Exempla de acuto: ut,ômnia,fácit, récte. De circumflexo,ut mâter spês.

Accentuum regulæ.

Accentuũ aũt huiusmodi ut tibi ratio cõstet,prius noscẽda penitus,ac memoriter cõplectenda est syllabaria quãtitas, quia apud Latinos pendet accẽtus maximè ex penultimæ syllabæ seu tpe, seu quantitate,id quod è sequẽtibus regulis colligas,facile licebit.

Omnis dictio monosyllaba, naturæ breuis, licet positione producatur, acuitur: ut Súm,és,ést,níx,núx,fáx.

Monosyllaba dictio natura ꝓducta,circũ

flectitur: ut Dôs, nôs, spês, rês, Vbi eã natura produci non constiterit ad acutum confugito: nunquam enim circumflexus ponitur super syllabam natura breuem, aut tantum positione productam, id est, quæ nisi obstaret positio breuis esset.

Dissyllaba dictio priorẽ natura ꝑducẽs, & posteriorẽ corripiens, illã circũflectit, ut Mâter, Rêma: alias acuit: ut Páter, népos Polysyllaba dictio penu ꝑducẽs, & vltimã corripiẽs, circũflectit penultimã, ut Românus, equitâre: vltimã uerò producẽs, acuit penultimã, ut poténtes, amauérunt nũquam enim lõga ante longã circũflectit. Dictio polysyllaba penult. corripiẽs acuit antepenultimã: vt Dóminus áffatim, mulíeris, scátebra, vólucres, sóphia, philosóphia: quãq̃ in his duab. postremis seruari poterit, authore Quĩtiliano, Græcanic⁹ accẽtus, philosophía, sophía: nõ Latinè id qdẽ, sed tñ citra reprehẽsionẽ.

Exceptiones.

Ab his canonib. exceptiões sũt numero sex. Prima, interrogatio accentũ mutat, qa ultima interrogationis sẽper acuitur, vt Egoné. Quis furor, ô ciues? Secũda, distinctionis, & differẽtiæ gratia mutàtur accẽtus: ut una ad uerbiũ ultimã acuit, ne uideatur esse nomẽ. Sic poné, præpositio, vel aduerbiũ: sic eó, aliquó, illó, falsó, sedulò, repenté, palám, forté, eá, aliquá, &c. ultimã acuunt, dum aduerbia sũt, ne putent esse nomina, uel uerba, uel ꝓnomina, uel participia. Tertia: Cõcisio accẽtũ mutat; ideo nomina tertiæ in as, q̃ in atis olim

olim definebãt,ultimã circũflectũt,ut olim penultimã:ut, Aquinâs, Arpinâs, nostrâs, cuiâs. Olim dicebãt cuiâtis, ꝑ cuiâs &c. Cõcisa sunt quoq; donêc, pro donêcũ: qđ in Plauto legitur: adhũc, illũc, istũc, hîc, &c. dic, duc, fac, &c. ꝑ adhucce, illucce, &c. dice, duce, face, &c. Itẽ perît pro periuit, fumât pro fumâuit Quarta, Accentũ trãspositio mutat, uelut omnes pręposition ũ, cõiunctionũq; syllabæ, dum præponũtur, grauãtur, ut de qua re: postpositę aũt acuuntur, ut qua dé re, &c. Cũ ꝓpositio que, ne, ue, encliticę cõiunctiones ꝓcedentẽ syllabã acuũt: ut quícũ, mécũ, &c. Cęsar, Papáq; hominés ne: ferę́ne, &c. Quinta, compositio quandoq; accẽtũ uariat, vt cõpositió esse noscatur, nõ oratio. Itaq; hęc exceptio particula est secũdæ exceptionis: vnde tertia à fine acuit̃ in sequẽtibus, súbinde, éxinde, déinde, próinde, périnde, alíquãdo, néquando, húcusque, á longe, délonge, déinceps, dúntaxat, sinístrorsũ, déorsum, quápropter, enímuero, quinimo, nimirũ, nihilóminus ꝑ tñ, paulóminus pro fere, quómodo ꝑ qualiter, insuper, désuper, intérea, póstea, uerũntñ, hactenus, quátenus. Vbi autem diuisę essent dictiones diuersos haberẽt accentus. Sexta, Idioma, id est, linguę proprietas, accẽtũ mutat, cum unaquæque lingua habeat accentum sibi peculiarem ac proprium. Nã secundũ Latinorũ regulas Anthropos, & Epiros, penultimam acuerent, quia producitur: hanc tamen apud Græcos grauẽ habẽt. E diuerso, Simois, quia penultimã corripit, ante-
 penulti-

penultimā secūdū Latinorum regulas acuo ret, quam apud Græcos grauem habet, acutā ante penultimam. Item & parácletus cōtra usum linguæ nostræ in antepenultima habet accentum, cùm penultima eius sit lōga, ut sit in agápetus, & eléeson, quæ Græce per η scribuntur. Ex his patet in Græcis accentum quantitati plerumque esse contrarium. Sed hactenus.

DE FIGVRIS LIBER XI.

FIGVRÆ DEFINITIO.

ARTE nouata aliqua dicendi forma, Figura est.
Sunt eius species: Metaplasmus, Schema, Tropúsque.
Quas manifestatis uitijs, referabimus amplè.

Figura est arte aliqua nouata forma dicendi.

Figurarū notitia est Poetis, Oratoribusq; necessaria. Figurę species sūt tres: Metaplasmus, Schema, & Tropus. Cęterū fuerit operæpretium uitiorum naturam ante manifestare, ut ea a figuris separare sciamus.

Vitia orationis generalia, sunt tria: obscurum, inordinatum, barbarum. Obscuritatis species, sunt octo: Acyrologia, Pleonasmos, Peris-

Perissologia, Amphibologia, Tautologia, Eclipsis cũ Aposiopesi, Aenigma, Macrologia. Inordinatæ orationis species sunt quinque: Tapinosis, Cacophatõ, Cacosyntheton, Aeschrologia, Cacozelia. Barbarę orationis species sunt duę: Barbarismus, & Solęcism⁹. Eiusmodi uitia ut pote in primis uitanda declarabuntur.

Barbarus est quisquis scribendo, siue loquendo.

Verbum corrumpit: peregrinum est barbara lexis.

Barbarismus, est vnius dictionis corruptio, scribẽdo, aut loquẽdo cõmissa: ut tollero, cũ duobus ll. Busiris, pen. corr. Barbara lexis. est dictio peregrina, ut guerra, bladum, stuffa, fardellus, charreria, &c. Barbarismus, dicitur, à barbarus, id est dissonans: quia à vera latinitate dissonat, & dissidet. Barbarismus in prosa nomen suum retinet: apud Poetas Metaplasmus, & Pathos nuncupatur. Ideo licet ex Poetis depromãtur Barbarismi exẽpla, ne credas ipsos loquutos eẽ barbarè, siue (vt veteres sępius dicebãt) rusticè: sed intelligas Barbarismũ fore, si qs ita loqueretur in prosa. Idẽ cẽsendũ est de Solęcismo, cui Schemati apud Poetas nomẽ est.

Esto Solœcismus uitiosa oratio quæuis.

Solœcismus, est impar, & incõueniens cõpositura partiũ orationis: vt, Acuta gladius: Saluete reuerendę magister. Veteres solęcũ dixerunt, potius à quo solęcisso, solœcissas, id est, incongruè loquor.

Obscura ignobilisq; orationis species.

Impropriè sumptum uerbum dicatur Acyron.

Acyrologia est impropria dictionis usurpatio: ut spero, pro timeo: Accede ad hunc ignē, id est, ad hāc meretricem. Acyrologia interpretat̃ impropria loquutio, ab ἄκυρος, id est, improprius, & λογία, id est, loquutio.

Omne superuacuum Pleonasmos ritè uocatur.

X Pleonasmos, est adiectio superuacua ad plenam significationem: ut sic ore loquuta est. Vidi his oculis. Et interpretatur superabundantia, à πλεονάζω, id est, plusquā oportet facio, aut dico.

Esto Perissologus tibi sermo superfluus omnis.

X Perissologia, est adiectio verborum superflua, sine ulla ui rerum: ut ibant, quà poterāt, quà non poterant, non ibant. Viuat rex, & non moriatur. Transfertur autem perissologia, superflua loquutio, à περισσος, i. superfluus: & est penè eadem quæ pleonasmos.

Amphibolon, dubius Romanis sermo feretur.

Amphibolia, est vitio compositionis ambiguè posita sentētia: Aio te Aeacida Romanos uincere posse: & fit ab ἀμφίβολος, id est, dubius.

Tautologos verbis uarijs rem signat eandem.

X Tautologia, est diuersorum uerborū, aut orationum eandem rem significatiuū inculcatio;

catio: vt Ipse egomet venio, exultās, ridens, gaudēsq; reuertor. Tautologia dicit à ταυτότης, id est, identitas, & λογία, loquutio. Est enim eadem loquutio.

Macrologos, sermo nimium prolixus habetur.

Macrologia, est longa sententia, res non necessarias cōprehendens. Virg. Postera lux sūmo spargebat lumine terras, Orta dies cū primum alto se gurgite tollūt Solis equi, lucémq; elatis naribus efflant. Satis fuerat dixisse, orta dies. Macrologia traducit longus sermo siue necessitate, à μακρὸς, id est lōg⁹.

Eclipsis uerbū: Reticētia, uerba subaudit.

Eclipsis, vnicum verbum, id est, dictionē subaudit: Reticētia uerò, id est, aposiopesis, plures dictiones supprimit, Eclipsis, id est, defectus seu defectio. Aposiopesis, Latinè dicitur reticentia.

Est ænigma grauis nimium tibi sermo solutus.

Aenigma, est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum: ut, Mater me genuit, eadem mox gignitur ex me, significat enim aquam in niuem cōuerti, & ex eadem rursus effluere. Aenigma, dicitur ab αἰνίττομαι, i. obscurè loquor.

Inordinatæ orationis species.

Inordinatæ orationis species sūt quinq; Tapinosis, Aeschrologia, Cacophaton, Cacozelia, Cacosyntheton.

Magna Tapinosis tenui sermone recludit.

Tapinosis, est humilitas magnę rei nō id

 agente

agente sententia quod demonstrat, ut apud Virgilium: Dulichias uexasse rates, pro atrocissimè raptasse ac laniasse. Tapinosis, à ταπεινὸς, id est, humilis.

Aeschrologos, nobis obscœna oratio fert

Aeschrologia, est vitio cōpositionis inuerecunda oratio, ut compositio uerborum obscœnę significationis, aut unius uerbi obscœna significatio & pronunciatio: ab αἰσχρος, id est, turpis, & λόγος, id est sermo.

Est cacoritè phaton quicquid sonat haud bene nobis.

Cacophaton, aut Cacephatum, est obscœna pronūciatio, uel in compositione, uel in uno uerbo: ut: Arrige aures Pāphile, κακὸν, id est, malum, φατὸν, dictnm, hoc est malè sonans dictum.

Esto Cacozelon praua affectatio nobis.

Cacozelia, est ꝑ affectationē decoris corrupta sententia, cum eo ipso, dedecoret oratio, quò illā uoluit autor ornare, ut Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curuatūrā rotæ, radiorum, argenteus ordo, &c. Cacozelon, id est, mala affectatio.

Haud bene compositum Cacosyntheton, est o Latinis.

Cacosyntheton, est uitiosa dictionū compositio, uel indecens scriptura: vt, Terga fatigamus hasta Cacosyntheton transfertur malè compositum.

DE METAPLASMO.

Dictio transformata poetæ fit Metaplasmus.

Metaplasmus est transformatio quædam recti, solitique sermonis, in alteram speciē, metri, ornatus, necessitatisve causa: ut Cœlicolūm, induperator, dicier, à $\mu\varepsilon\tau\grave{\alpha}$, id est, trans, & $\pi\lambda\acute{\alpha}\sigma\mu\alpha$, id est, figmentum. Metaplasmi species sunt quatuordecim, Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Ectasis, Systole, Apocope, Diæresis, Sinæresis, Synalœphe, Ellipsis, Antithesis, Metathesis.

Adijce principio quicquam, sic prosthesin edes.

Prosthesis, est appositio quædam ad principium dictionis, literæ uel syllabæ: ut Gnate, pro nate: retulit, pro tulit: astat, pro stat. Dicitur à $\pi\rho\grave{o}\varsigma$, id est ad, & $\theta\acute{\varepsilon}\sigma\iota\varsigma$, positio, hoc est, appositio.

Adijce qd medio, sic fiet Epēthesis aptè.

Epenthesis, est appositio q̄dam ad mediā dictionē literæ uel syllabæ, ut relliquias gemino ll, pro reliquias: alituum pro alitum. Epenthesis dicitur ab $\grave{\varepsilon}\pi\grave{\iota}$ & $\grave{\varepsilon}\nu$, quæ iuncta significāt inter, & $\vartheta\acute{\varepsilon}\sigma\iota\varsigma$ positio, ut sit interpositio. Eandē significationē hēt parenthesis.

Adijce qd fini, pulchrā facies paragogē.

Paragoge, est appositio q̄dam ad finem dictionis, vt potestur, ꝑ potest, à $\pi\alpha\rho\grave{\alpha}$, id est, ad, & $\grave{\alpha}\gamma\omega\gamma\grave{\eta}$, id ē ductio, hoc est adductio.

Aufert qd capiti vates, vt Apheresin edat.

Aphęresis, est ablatio de principio dictionis, literæ uel syllabæ, contraria Prosthesi: vt, Pone metū, pro depone: ab $\grave{\alpha}\varphi\alpha\iota\rho\acute{\varepsilon}o\mu\alpha\iota$, id est, aufero.

E medio, quicquã tollas, ita Syncopa fiet.

Syncopa est ablatio de media dictione literæ, uel syllabæ, contraria Epenthesi: ut audacter pro audaciter, à σὺν, i cõ, & κόπτω, incido. Est enim concisio: ut dixti pro dixisti, & commôrat pro commouerat, &c.

Est Apo nempe cope, quicquàm de fine recidens.

Apocope, est oblatio de fine dictionis literæ, uel syllabæ, contraria Paragogæ: ut Achilli, pro Achillis, ex ἀπό, i. ab, & κόπτω, scindo.

Ectasis extẽdit tibi iure puer breuiandã.

Ectasis, est extensio syllabæ contra naturã uerbi, ut naufragia media longa, quę breuis est, & Italia prima producta, quę natura alioqui corripitur. Dicitur ab ἐκτείνω, id est produco. Eadem Diastole, uocatur.

Producẽda foret quã Systola corripit ipsa.

Systole, est correptio syllabæ contra naturam uerbi facta contraria Ectasi, ut aquosus Orion, pro Orion producta: à συστέλλω, id est, corripio.

Syllaba per binas diuisa Diæresis esto.

Diæresis, est diuisio unius syllabę in duas ut aulai, pro aulæ a διαιρέω, i. diuido.

Syllaba de binis est facta Synęresis Luna.

Synerésis, est cõglutinatio duarũ syllabarum in unam, contraria Diæresi: vt, Phæton disyllabum, ꝑ trisyllabo: à συν, id est, cum, & αἵρεσις, diuisio, quasi diuisorũ coniũctio.

M necat Ellipsis, ceu, uocalẽ Synalępha.

Ellipsis, uel Ecthlipsis, m literę cum sua uocali

cali ante uocalem elisio. Synalœpha est uocalis ante uocalem interemptio in diuersis dictionibus: vt, O curuæ in terras animę, & cęlestium inanes Ellipsis ab ἐκ, & λείπω, i. deficio: & interpretatur elisio. Synalœpha. i. collisio: à συναγείφω, id est, coniungo.

Antithesis fiet tibi, litera si uarietur.

Antithesis est literæ pro litera positio, ut olli, pro illi: ab ἀντὶ, id est, pro, & θέσις, positio, quasi alius pro alia positio.

Est Metathesis, si transponas elementum.

Metathesis, est literarũ in aliũ locũ trãslatio, nulla litera è dictiõe sublata: ut, Euãdre, Tymbre, pro Euãder, Tymber: à μετὰ, id est trans, & θέσις, positio, quasi transpositio.

Præpositura qdem mutata, Parallaga fiet.

Protheseων parallaga, aut parallage, est præpositionum mutatio, cum altera pro altera ponitur: vt, Cui de re tãtum licuit, pro in te. protheseon parallage, transfertur præpositionum mutatio: à πρὸ, id est, præ & ante: & θέσις, positio.

DE SCHEMATE.

Schemata, dant species tibi Lexeos, & Dianœas.

Schema, est quicquid à simplici atque in promptu posito dicendi modo uel poeticè, vel oratoriè mutat̃. Schematis spẽs sũt duæ, Dianœas. i. mentis uel sensus, uel sẽtẽtiarum: & Lexeos, id est dictionis, verborum sermo-

nis orationũ. Schematis aũt Lexeos ſpecies multæ ſunt, ſed neceſſariæ tradunt per quas ſimiles colligentur: Prolepſis, Zeugma, Hypozeuſis, Syllepſis, Aſynthetõ, ſeu Dialiton, Polyſyntheton, Anadiploſis, Anaphora, Epanalepſis, Epizeuſis, Paronomaſia, Scheſis onomaton, Paromœon, Homœoteleuton, Homœoptoton, Polyptoton, Hyrmos, Climax, Schema transfertur cultus, figura, habitus. Dianœa, dianœas. i. ſententia: Lexis, dictio.

Per partes totum, aut referat póſtfacta Prolepſis.

Prolepſis, eſt pręſumptio rerum ordine ſecutarũ, uel cum numerus antè uerbo redditur, q̃ perſonæ definiantur: ut, Interea reges (ingẽti mole Latinus Quadriiugo vehitur curru, bigis it Turnus in albis. Tũ pater Aeneas Romanæ ſtirpis origo, Et iuxtà Aſcanius magnæ ſpes altera Romæ,) Procedunt caſtris, &c. Et dicitur Prolepſis à πρὸ, id eſt ante, & λῆψις ſumptio:

Verbo vno plureis sẽs⁹ p zeugma recludo.

Zeugma, eſt unius uerbi cõcluſio, diuerſis clauſulis aptè cõiuncta: vt aduerſat libidini caſtitas, auaritiæ liberalitas, mediocritati luxuria, modeſtiæ ſuperbia, ſtrenuitati acedia. Zeugma, interpretatur adiũctio, à ζευγνύω.

Iungit Hypozeuxis ſua rebus uerba quibuſque.

Hypozeuxis, eſt figura zeugmati contraria: ubi ſuũ cuiq; clauſulę redditur verbum. Virg. Regẽ adit, & regi memorat noménq; genúsq;, Quídve petat, quídve ipſe ferat, &c.

ab

ab ὑπὸ, id est sub, & ζεῦξις, coniunctio.

Veiba uno uaria ē Syllepsis clausula nexa.

Syllepsis, est diuersarum clausularum per vnum verbū conglutinata cōceptio: ueluti, Hîc illius arma: Hic currus fuit, à σὺν, id est, con, & λῆψις, captio, ut sit conceptio.

Copula supprimitur quò fiat Asyntheton aptè.

Asyntheton, est oratio sine coniunctionibus necessariò subauditis: ut, Dum ætas, metus, magister, prohibebāt, ab ἀ priuatiua particula, & σὺν, id est con, & θετόν, id est, positum, quasi incompositum.

Copula multiplicata facit Polysyntheton usque.

Polysyntheton, est oratio multis nexa cōiunctionibus. Virg. Athamásque, Thoásque, Pelidésq; Neoptolem⁹, primúsq; Machaō: à πολὺ, id est multum, & σύνθετον, id est cōpositum, quasi multipliciter compositum.

Finē principio repetēs Anadiplosin edēs.

Anadiplosis, est uersus finis in principio alterius repetitio: vt, Sequit' pulcherrimus Astur, Astur equo fidens, &c. ab ἀνὰ, id est re, & διάπλωσις, duplicatio.

Principium fit idem nonnunquam uersibus aptè.

Anaphora, est relatio uerbi eiusdē, aut similis, per principia compluriū uersuum: ut, Nate meæ uires mea magna potentia solus, Nate patris summi, &c. ab ἀνὰ, id est re, & φορὰ, latio.

Principio & fini reperitur uersus eodem.

Epa-

Epanalepsis, est cū eadem dictio & principium uersus & clausulam tenet: ut multa super Priamo rogitans, super Hectore multa. Et interpretatur reacceptio, siue replicatio ab ἐπὶ, & ἀνὰ, quæ coniuncta significant re, & λῆψις, acceptio.

Dictio format Epizeuxin, cum ui geminata.

Epizeuxis, ē eiusdē dictionis sine medio geminatio cū impetu pnūciationis: ut, Me me adsum qui feci: in me cōuertite ferrum. O Rutuli, &c. Interpretatur coniunctio, aut combinatio.

In simili uerbo ludit quandoque poeta.

Paronomasia, est ueluti quædam denominatio, uel quoties aliud nomen efficitur de alio: vt, Nam isthæc inceptio est amentium, haud amātium: á παρὰ, id est iuxta, & ὀνομασία, nominatio.

Mobile cuiq; suum fixo cōnectitur aptè.

Schesis onomaton, est cum singulis nominibus epitheta connectuntur: ut Marsa manus, Peligna cohors, festina uirūm uis; componitur ex nominatiuo σχέσις, i. habitus & genitiuo ὀνομάτων. i. nominum quasi habitus, uel habitudo nominum.

Principijs eadē est Paromœō litera multis.

Paromœon, est qñ ab eisdem literis diuersæ dictiones sumunt initium: ut, Machina multa minax minatur maxima muris. Paromœon, id est simile, à παρὰ, id est iuxta, & ὁμοῖο, id est similis.

Verborū similis sit finis Homœoteleutō.

Ho-

Homœoteleuton est, quum simili modo plurimæ dictiones finiuntur: ut, Bella horrida, bella: ab ὅμοιος, i. similis, & τελευτὸν, id est finitum.

Casus Homœoptotō erit siñis tibi multus.

Homœoptoton, est oratio unō, similique casu compacta, & excurrens in eosdem, & similes casus. Ennius: Mœrentes, flentes, lachrymantes, ac miserentes: ab ὅμοιος, id est similis, & πτῶσις casus.

Bella Polyptoton uarij fit clausula casus.

Polyptotō, ē oratio casuū uarietate distincta, aut clausula uarios casus retinēs: ut, Littora littoribus cōtraria, fluctib⁹ undas, & dicitur à πολὺς, id est, multus, & πτῶσις casus.

Sermonis series plōga vocabit Hyrmos.

Hyrmos, est series aut contractio orationis continuæ, tenorem suum in multos uersus protendens. Virg. Principio cœlū ác terras, campósq; liquentes, Lucentémq; globū Lunæ, Titaniáque astra, &c. Et dicitur Hyrmos, quasi syrmos, id est, tractus, à σύρω, id est, traho.

E verbo in verbū Climax it pulchra figura.

Climax, est de uerbo in uerbū gradatio, quæ dicta repetit: & prius q̃ ad aliud descendat, in prioribus resistit: ut Aphricano uirtutem industria, uirtus gloriam, gloria æmulos comparauit. Interpretatur scala uel gradatio.

DE TROPIS.

Vertit ad improprium Tropus omnia significatum.

Tropus,

Tropus, est uerbi uel sermonis à ꝓpria si gnificatione in aliam cum uirtute mutatio, vt vulpes pro astuto, Bacchus ꝓ uino. Dicitur à τροπὴ, i. uersio uel mutatio. Tropi species sunt tredecim: Metaphora, Catachresis, Metalepsis, Metonymia, Antonomasia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia, Periphrasis, Hyperbalon, Hyperbole, Allegoria, Homœosis. Horum oīum genus est Metaphora: cæteri omnes huius species uidētur.

Propter rē similē ꝓ verbis uerba repones.

Metaphora, est rerum, uerborumq; per similitudinem translatio: ut rident prata: à μεταφέρειν, id est transferre.

Esto Catachresis, bona uocis abusio nobis.

Catachresis est usurpatio nominis alieni: ut parricidam matris quoq; aut fratris interfectorem dicimus, à κατὰ, id est contra, & χρῆσις, id est vsus, quasi contra usum.

At Metalepsis erit transumptio facta gradatim.

Melalepsis, est transumptio gradatim facta, cum dictio aliud à sua propria significatione ex his quæ ꝑcesserūt denotatur, Post aliquot, mea regna uidens, mirabor aristas. Post aliquot aristas, ergo post segetes: & sic post æstates, & proinde post aliquot annos, à μετὰ, id est, trans, & λῆψις, id est, sumptio uel acceptio.

Dico Metonymiam, Bacchum bibo, uina coronant.

Metonymia, est noīs transmutatio, quoties pro inuentore inuentum, pro cōtinente

contentum, pro efficiēte effectū, pro possesso possessorem, aut contra, capimus. Metonymia transfertur nominis transmutatio: à μετὰ, id est, trans, & ὄνομα, id est nomen.

Appellatiuum proprij uice sæpe locatur.

Antonomasia, est uocabulū, qd̄ sine noīe positū ꝓprio eius loco fungit̄: ut magnanimus Anchisiades, pro Aenea: Saturnia ꝓ Iunone. Trāsfertur: ꝓnominatio, aut ꝓnomē: ab ἀντὶ, id est, pro, & ὄνομα, id est nomen.

Exornant carmen fixo bene mobile quadrans.

Epitheton est appositū nomini adiectiuū perpetuam fermè naturam rei indicans: ut, Alma Ceres, pulchra Venus, tristia bella: ab ἐπὶ, id est ad, & θετὸν, positum, quasi appositum.

Pro naui pupis, contráve, Synecdoche habetur.

Synecdoche, est figura, cum à parte totum intelligitur, aut contrà, numerusve pro numero sumitur: ut, Da requiem puppi, veniet cum frigidus annus: pro naui, & hyeme. Interpretatur comprehensio.

Sæpe sonus causam fingēdi noīa præstat.

Onomatopœia, est dictionis ex sono cōfictio: ut mugio, hinnio, pipio: ab ὄνομα, ατος id est nomen, & ποῖια, fictio, unde est nominis fictio.

Rem circumloquimur, fit quando Periphrasis apta.

Periphrasis, est circumloquutio quædam, quum id qd̄ uno aut paucioribus uerbis dici potest,

poteſt, pluribus explicatur. Virg. Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras, Tithonis croceũ linquens Aurora cubile, i. dies oriebat: dicitur à περὶ, id eſt, circum, & φράσις, locutio, ut ſit circumlocutio.

Valde turbatus uocũ ſit Hypbaton, ordo.

Hyperbaton, eſt tranſcenſio quædam uerborum ordinem perturbans. Virgilius,

Intereà reges (ingenti mole Latinus
Quadriiugo vehitur curru, cui tpa circũ
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt,
Solis eq ſpecimẽ: bigis it Turnus ĩ albis,
Bina manu lato criſpans haſtilia ferro.
Hinc pr̃ Aeneas, Romanæ ſtirpis origo,
Sydereo flagrãs clypeo, & cęleſtib. armis:
Et iuxtà Aſcanius magnæ ſpes altera
Romæ)
Procedunt caſtris.

Hyperbaton, uerbi tranſgreſſio interpretatur, ab ὑπερβαίνω, id eſt tranſcendo. Cuius ſpecies ſunt quinque: hyſterologia, ſiue hyſteron proteron, anaſtrophe, parentheſis, ſinchẽſis, tmeſis.

Hyſteron eſt proteron, poſtponas ſi antè locanda.

Hyſteron proteron, eſt ſñiæ cum uerbis ordo mutatus. Virg. Et torrere parãt flãmis, & frangere ſaxo. Prius enim frangunt ſaxo, quàm torrent ὕστερον, id eſt ultimum uel poſtremum: πρότερον, id eſt prius. inde Hyſterologia, præpoſtera locutio.

Ordo inuerſus erit tibi anaſtropha pręponituræ.

Anastrophe, est uerborũ tantum ordo præposterus: ut Italiam cõtra, Maria omnia circum. Anastrophe, est reuersio, uel inuersio, ab ἀναςρέφω.

Interiecta, Parenthesis est, sñia quæuis.

Parẽthesis, est interposita formatio diuersæ sententiæ, ut Aeneas (neq; enim patrius consistere mentem Passus amor) rapidum ad naues præmittit Achatem. Interpretatur interpositio.

Synchesis est prorsum uocum, aut confusio sensus.

Synchesis, est hyberbaton obscurũ, & omni parte cõfusum: vt, Creis Not⁹ abreptas in saxa latẽtia torquet: Saxa uocãt Itali medijs quæ in fluctibus aras, &c. Synchesis, i. confusio, à σὺν, id est con, & χέσις, fusio.

Quoquam interposito per Tmesin uerbula scindo.

Tmesis, est unius cõpositi uel simplicis sectio, vna dictione, vel plurib⁹ interiectis, veluti, est Boreæ regio septem subiecta trioni. Tmesis dissyllabæ dictio est, idem significãs quod sectio, à τέμνω, id est, scindo: eadem uocatur Diacope, id est, intercisio.

Excessus fidei manifestus Hypbola fert.

Hypbole, est oratio excedẽs fidẽ, augẽdi vel minuẽdi cã: augendi, ut, niue cãdidior: minuendi, ut, uix ossibus hærent. ab ὑπὲρ, id est, super, & βολὴ, uel βέλος, id est iactus.

Dic Allegoriam, sẽsu si uerba repugnẽt.

Allegoria, est tropus quo aliud significatur, aliud dr̃, & ita uerba sẽsu, id est, sensui repu-

repugnant. Virg. Sed nos immensum spatio cõfecimus, æquor: Et iam tps equûm spumãtia soluere colla. i. quæ tractanda fuerant, affatim explicuimus: Iam congruum est carmen finire. Dicitur ab ἄλλω, & ἀγορέυειν, id est ab aliud dicendo.

Illudens rectè sermo Ironia feretur.

Ironia, est dissimulatio aut illusio, qua cõtraria ostenduntur sensui, q̃ uerba præ se ferũt: ut, Egregiam uerò laudem, & spolia ampla refertis, Túque puérque tuus, &c. Et dicitur ab εἰρονεύομαι, quod est dissimulo, & cauillatoriè decipio.

Antiphrasis uerbum fit per contraria dictum.

Antiphrasis, est unius uerbi ironia: ut bellum, quod minimè bellum sit: & lucus, qđ minimè luceat. Antiphrasis est per contrarium locutio, ab ἀντὶ, id est cõtra, & φράσις, locutio.

At Charientismos tibi molliet aspera dictu.

Charientismos, est tropus quo dura dictu gratius proferuntur: ut si interroganti, Num me quęsiuit quispiam? responderis, bona fortuna, id est, nemo Charientismos, id est gratificatio, & urbanitas.

Sermo ꝓcul natus festiua Parœmia fert.

Parœmia, est accõmodatum rebus & temporibus prouerbiũ: ut Lupus est in fabula, i. adest is, in cuius præsentia loqui uetamur: à παρα, id est iuxta, & οἴμη, id est, cãtus uel cãtilena, quasi iuxta omnium cantilenam.

Hosticus irrisus nobis Sarcasmas habet.

Sar-

Sarcasmos est plena odio, atq; hostilis derisio: ut Pyrrhus ad Priamum, Referes ergo hæc, & nūtius ibis Pelidæ genitori: illi mea tristia facta, Degeneremq; Neoptolemum narrare memento.

Simplicitas, Asteismos erit, si rustica desit.

Asteismos, est trop⁹ multiplex, numerosæq; uirtutis. Nam est quicquid rustica simplicitate caret, & faceta satis vrbanitate exprimitur: ut apud Virgil. in Bucolicis, Qui Bauiū nō odit, amet tua carmina Meui Atq; idem iungat vulpes, & mulgeat hircos. Dicitur ab ἀστεῖος, id est urbanus.

Nota parum demonstrat Homœosis magis notis.

Homœosis, est minus notæ rei per similitudinē eius, q̄ magis nota est demonstratio ab ὅμοιος, id est, similis, quod sit similitudo.

Est Icon, quoties formę bñ cōfero formā.

Icon est p̄sonarum inter se, uel eorū quæ p̄sonis accidūt, cōparatio: vt, Os humerosq; Deo similis Icō, onis, imago uel similitudo.

Iure disertus erit quisquis rem comparat aptè.

Parabola est rerum genere dissimiliū cōparatio: ut, Quales mugitus, fugit cum saucius aram Taurus, & incertam excussit ceruice securim. Parabola dr̄ adiectio: à παρά, id est iuxta, & βολή, iactus: βάλλω, iacio: ut sit adiecta cuique rei comparatio.

Exemplum facti uel dicti sit Paradigma.

Paradigma ē exēpli hortātis uel dehortātis enarratio. Hortantis, Antenor potuit me-

dijs

dijs elapsus Achiuis, Illyricos penetrare sinus,&c. Dehortãtis, At nõ sic Phrygi⁹ penetrat Lacedęmona pastor, Lędeamq; Helenã Troianas uexit ad urbes,&c. Paradigma est exẽplum: παραδειχνύω, id est exemplifico, à παρὰ, id est iuxta, & δεῖγμα, id est signũ.

Miscellanea reliquarum figurarum declaratio.

Multa figurarũ descriptio nomina sumit.

Figurarũ descriptiones uarijs è rebus uaria sortiũtur nomina, ut descriptio tẽporis, Chronographia: Loci, Topographia: Natalis, Genethliacon: Pugnæ, ut Monomachia, duorum singulare certamen. Naumachia, pugna naualis.

Inuenies versum repetitũ sæpe decenter.

Epimone, est eiusdẽ versus frequens repetitio: ut in ludicro. Virg. Incipe Menalios mecum mea tibia uersus, &c. Interpretatur, perseuerantia & insistentia, ab ἐπὶ, id est in, & μονὴ, mansio, mora.

Respondere solẽt scriptores obijciendis.

Antypophora, est ad obijciẽda respõsio: vt, Sũ pius, heu doleo, nã mihi sæpe nocet. Posset quæri, cur doles te piũ esse? huic tacitæ q̃stioni sic occurrit: nã mihi sæpe nocet. Antypophora est solutio (Hypophora namque, obiectio dicitur) ab ἀντὶ, id est contra, & ὑποφορὰ, ᾶς.

Quas tibi declarat Syntaxis, nõ repetem⁹,

De appositione, euocatione, cõceptione, prolepsi, zeugmate, antiptosi, synthesi, & synecdoche, &c. q̃ in Syntaxi dicta sunt, haud operæ-

operæ pretium fuerit hîc repetere: itaque il lis supersedendum censeo.

Rem nimis ut notam ferimus nos sæpe tacere.

Parasiopesis, est quū aliquid nos reticere dicimus, ut pote omnibus notum: aut cum suspicionē excitare maiorem reticēdo possumus: quale est illud, in præsentia, iudices, iniussu populi, quæ improbissimè gesserit, reticebo. Dicitur à παρὰ, id est, apud, ab, præter: & σιωπὴ, id est silentium.

Fingere personā, res est percrebra poetę.

Prosopopœia, est personæ fictio, quoties inanimatum ad animatum loquitur, aut cōtra, animatum ad inanimatum, ut Ouid. Parue, nec inuideo, sine me liber ibis in urbē: Et apud eundem in Metamor. ubi terra loquitur. Dicitur à πρόσωπον, id est persona, & ποιέω, id est facio, uel fingo.

Laudatur uerbi repetitio facta decenter.

Epanodos, est cum decore dictionis repetitio, siue regressio, plerumque cum negatione, & interdū sine ea: ut, Principatus bonus est, &c. non bonus autem qui in tyrānidem conuertitur. Fit ex ἐπὶ & ἀνὰ, quæ cōiūcta, iterum, uel retrò iudicant, & ὁδὸς, uia; quasi in priorem uiam regressio.

Virtutum uitijs interdum nomina dātur.

Paradiastole, est cum rem nostrā dilatamus per interpretationes; ut cum astutū sapiētem uocamus, prodigum, liberalē: temerarium, fortem. Cōponitur ex παρὰ, id est, iuxta, & διαστολὴ, id est dilatatio.

Hendiadyn facies solues in mobile fixū.

Hendiadys figura est, quum resoluit substantiuum in adiectiuum: ut, Chalyben, frænosq; momordit: p chalybeos frenos: ab ἕν, id est unum, & διὰ, id est per: & δύω, idest duo, quando unum per duo dicitur.

Quando pati quod agit fero, cōtráue, Hypallage habetur.

Hypallage, est figura quū uerba p diuersum intelliguntur: quum quod patimur, agere dicimur, aut contrà: ut trade rati uentos, pro trade ratem uentis, ex ὑπό, idest sub, & ἀλλαγή, id est mutatio.

Liptote erit, quoties plus significans minus aio.

Liptote, figura est qua minus dicimus, q̄ significamus: ut, haud parum doctus, id est, multum: à λείπομαι, id est deficio.

Antithetō fiet, quoties contraria nectes,

Antitheton, est figura qua cōtraria cōtrariis opponunt: ut, Frigida pugnabāt calidis humētia siccis, Mollia cum duris, &c. Antitheton, id est contrapositum, ab ἀντὶ, id est, contra, & θετὸν, positum.

Quæstio Erotema, est inter numerata figuras.

Erotema est interrogatio: ut, Quis furor, ô ciues? quę tanta licentia ferri? ab ἐρωτάω, id est interrogo.

Dicta prius declarat Epexegesis apertè.

Epexegesis, est ante dictorum expositio, uel declaratio; ut, Tolle, fuga Turnum atq; instātibus eripe fatis: Dicitur ab ἐπὶ, supra, &

& ἐξήγησις, id est expositio.

Emphasis, est sensus maior, quam uerba recludant.

Emphasis, est figura altiorem præbens intellectum, quàm quem uerba per se ipsa declarant: ut, Semper ego auditor tantum? in, ego, est emphasis apud Iuuenalem, Emphasis interpretatur significatio, demonstratio, ab ἐμφαίνω, id est demonstro.

Quod nihil ad sensum facit, esto Parelcon ubique.

Parelcon, est dictionis aut syllabæ, nihil ad sensum facientis adiectio, ut Adesdum, paucis te uolo dum, parelcon est, syllabica adiectio. Dicitur à παρέλκω, id est produco

Ob pulchrā uocē q̄d factū, Euphonia fert

Euphonia, est mutatio quædam uenustioris gratia soni, ut redeo, pro reeo, ab εὖ, i. bene, & φωνή uox, quasi bona uox.

Versus ad absentem dicetur Apostropha sermo.

Apostrophe, est ad absentem sermonis cō uersio: ut, Te nunc appello Aphricane, &c. ab ἀποστρέφω, id est auerto.

Dic Alloeothetan, contra artem quid uariatum.

Alloeotheta, est accidentium cōtra artem mutatio: ut, Pars in frusta secant, &c. continet enī sub se Antiptosin, Synthesim, & plures alias figuras. Et interpretatur aliter posita, ab ἀλλοῖος, id est alius & uarius, & θετὸν, est positum: θέσις, positio.

FINIS.

DE CARMINIBVS AD VETERVM IMITATIONEM ARTIFICIOSE COMPONENDIS

praecepta bona & utilia,

Collecta à Georgio Fedro.

De versibus non fundendis ex tempore.

VERSVS ipso quasi orationis cātu ad omnem & aurium uoluptatem & animorum motum componi debēt. Est enim Poetica quædam Musicę species, & sicut Musicis in cātu, ita Poetis in carmine elaborandum atque enitēdum est, ut omni sono permulceant. Componere autem uersus ad hunc modum summi est artificij, quo Poeta a uersificatore internoscitur. Nihil est enim neque fastidiosius aurium sensu, ut pote qui in iucundo uel uerbo uel sono facilè offenditur: neq; difficilius, quàm ad motum animorum accommodare orationis armoniam. Non sunt igitur uersus subito ingenij impetu fundendi, ut nonnulli putant: sed arte formandi, & acri iudicio elaborandi sunt, stylus sæpe uertendus est; ut inde etiā, nominatos esse uersus, per

hiberi

hiberi posse videatur, quòd dum fiunt, variè huc atque illuc vertantur. Ac quamquam ingenij impetus non est nimium retardandus anxia elocutionis & compositionis cura: tamen cohibenda est præcipitantia: ad hanc enim assuefacti, plerumque effutiunt versus neruis & spiritu carentes: nec tam assequuntur facilitatem, quæ in uersu commēdatur, quàm futilitatem, qua nihil est in omni oratione odiosius. Hac de causa Horatius.

Omne (inquit) carmē reprehēdite, quod nō
Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non castigauit ad vnguē.

Sic Virgiliū Maronem elaborasse versus accepim⁹: q̃ propterea dicere solitus est, se vrsino more carmē gignere, lābendoq; effingere. Huius exemplum imitari debēt, qui in hoc gñe studij uersātur, totisque ingenij uiribus eniti, ut quos ipsi gignunt uersus, etiā arte forment atq; perficiant quantū possint.

DE VERBORVM DELECTV.

AVres in primis delectatur & elegantia sermonis & suauitate compositionis. Elegantia sermonis sita est in uerbis, ac formulis loquendi ab optimis authoribus usurpatis: in quibus tñ delectus ēt habēdus est. Neque. n. oīa uerba quæ usu recepta sunt, eādem habent gratiam & uenustatem. Ac Poetæ utuntur peculiari quadam phrasi, habent enim suas quasdam formulas ab Oratoribus diuersas: quippe ubi Orator dicit, afferre

calamitatem, accipere beneficium, dissipare opes, tradere filio uxorem: Poetę dicunt, ducere fata, obsequiũ ferre, dilaniare opes, sumere nurum. Deligẽda sunt igitur uerba illustria, & Poetarũ propria, in quibus uerbis inest plenũ quiddam ac sonans, ut Marcus Crassus apud Ciceronẽ docet. Nã in uersu, quantũ fieri põt, singula debent esse ad sonũ exquisita. Nec rectè iudicat Viues de rõne dicendi, ubi scribit, carmen non modo recipere oẽ et uerborũ & locutiõnis genus, uerum etiã tegere, adeo ut uerba antiquata & nouata, ac phrasis dura atque horrida, minus notabilia sunt in oratione numeris adstricta, quàm soluta.

Ac contra omnino fugienda sunt Poetis uerba sordida, nisi ad argumentũ necessario requirantur. Sordida sunt, non tm̃, quæ a sordidis & inquinatis rebus sumuntur: sed et quę humiliora sunt, q̃ ut exprimant dignitatem rei significatæ. Eiusmodi.n. uerba deformant uersum, non aliter ac maculæ preciosam uestem. Nec temere hæc admoneo, q̃a apud authores et probatos reperiũtur interdũ uersus inquinari uerborũ sordibus. Martialis libro decimo in Epigrãmate non inelegãti, utitur uerbo satis humili ac sordido, ubi lucem serenam uocat sine face diẽ. Itẽ Baptista Mantuanus in Parthenicis, ubi inquit, Meus pertæsa cloacam corporis.

Vitanda sunt item Gręca uocabula, quamuis Latinitate donata: nisi sint usurpata a Poetis maximè probatis, ac in primis a Virgilio

gilio & Ouidio. Nec imitādi sūt authores, apud quos extant carmina Græcorum Latina, qualia sunt hæc. Qui ioca παντοδαπῆ nouit tractare παλαίςη καί minus in sumptum δαπάνας leuis arca ministrat.

Nam eiusmodi carmina uidentur nō minus ridicula, quā hæc, quæ apud Italos uulgò Macaronea dicuntur:

Si tibi dens caderet quoties fers ore basiā,
Iam tua non posset pane ganassa frui.

Extant tamen eruditorum etiam in hoc genere lusus, Ausonij & quorundam etiam recentiorum.

Abstinendum est itidem spurcis & obscœnis uocabulis, nullā.n.re honestorum hominúm aures atq; animi tam offendūtur, q̃ ob scœnitate uerborum. Nec parum refert, admoneri hāc de re adolescentes, cū multi ex uersificatoribus adeo insaniāt nostro tpe, ut turpissima quęq; uocabula ex Satyricis Poetis excerpāt, quæ suis intexant carminibus, tanquam insignia ornamenta. Horum uersibus, nihil est, ne lutum quidem lutelētius.

Quæ uero sine turpitudine nominari nequeunt, periphrasi efferenda sunt queādmodū & ea quæ uidētur sordidiora. Sic Petrus Bembus in carmine iocoso, ubi facit loquētem obscœnum custodem hortorum, uocat mentam pusillā, membrum illud quod natura corpori affixit ꝓcreationis caussā. Sic Iacobus Sanazarius, partem posteriorem uerēdam non minus uenustè, q̃ uerecūdè circūlocutus est his uerbis. Vnde prodeunt au-

 ræ,

ex,quæ de Sabæis messibus nihil spirant. Et Virgilius,ubi de conceptione equarum loquitur,ut rem parum speciosam dicto, honestius exprimat, aruum genitale uocat, naturam equinam.

Cæterũ,uerba maximè illustria sunt, quę uocãtur translata: hęc teste Cicerone tãquã stellæ lucẽt,atque illustrant orationem nec tantum aures oblectant, sed etiam animum mouent ac ducũt. His igitur potissimum illuminãdi sunt uersus, nec immodicè tamẽ: sed ita quemadmodũ fieri in pictura solet. ut umbris etiam relinquatur locus, quo magis id quod est illuminatum, extare atque eminere uideatur. Nam multa etiam in uersu efferenda sunt propriè, ac quemadmodum illa Nais Virgiliana:

Pallentes uiolas, & sũma papauera carpẽs
Narcissum, & florem iungit bene olentis ante hi.
Tũ casia, atq; alijs intexẽs suauibus herbis,
Mollia luteola pingit uacinia caltha.

Sic immiscere translatis propria debemus, nec semper uti eodem flore eloquentiæ.

DE STRVCTVRA VERBORVM.

Compositionis suauitas cõsistit partim ĩ structura,qua dictiones ĩter se coagmẽtãtur,partim ĩ collocatione epithetorũ,partim ẽt in concinnitate pedũ, numerorum, membrorũ & figurarum de quibus,singulis ordine dicemus. In structura seu coagmẽtatione, uitãda sunt quæ sonũ efficiũt hiantẽ & confragosum:ut concursus uocaliũ, aspe

ritas consonantium, ac similitudo literarũ, vel syllabarum. Iungenda sunt igitur verba molliter, & apte, ut sine hiatu & asperitate copulentur: sicut hæc inter se iuncta sunt. Impiger Aenea uolitantis frater amoris.

Hic enim nihil est durũ aut confragosũ. Concursus tamen earũdem uocaliũ minùs insuauis est: ac præsefert quãdã grauitatem coniũctam cum lenitate, ut apud Virgiliũ: Ille ego qui quondam.

Item.

Ipsi intus dextra, ac laua ꝓ turribus adstãt.

Sæpe etiam diuersæ uocales habẽt, suaue quiddã, cũ nõ copulandi necessitate, sed implẽdi sono gratia cõcurrũt, ut in his uersib. Primus init bellum Tyrrhenis asper ab oris Cõtẽptor diuũm Mezeti⁹, agminaq; armat.

Poterat enim Virgilius hic dicere agmẽ & armat, nisi iudicasset numerum hiatu fieri hoc loco pleniorem.

Nec asperiores consonantes semper uitãdæ, sed interdum arte conquirendæ sunt ad res exasperandas, & simili sono exprimendas, sicut à Virgilio factũ est in hoc uersu: Nunc rapidus retro atque æstu resoluta rescribet Saxa.

Hic singulæ dictiones constant literis asperioribus: quibus exprimitur fluctus & fremitus æstuantis maris tam artificiosè, ut quasi auribus percipiatur.

Similitudo quoq; literarũ, uel syllabarũ non semper uitanda est nam interdũ apta literarum, uel syllabarum allusio aures afficit

uoluptate, ut in hoc uersu Virgiliano:
Auia tunc resonant auibus.

Neque est adeò ridiculus ut, Grammaticis quidem uidetur ille uersus Ciceronis:
O fortunatam natam me consule Romam.

Hēt.n.allusionē iucundā aurib. nō ineruditis: qua uir quidā eruditus delectatus cōposuit Dialogū, q̄ inscribet Echo, ad cuius imitationem olim lusi carmen quod exēpli caussa, qualecūq; est: hoc adscribēdū duxi.

Dic mihi, Nympha cauis habitas quæ uallibus Echo,
Semicaper Faunus cur ita clamat? *Echo*, amat.
Quæ tñ illa furit cuius male sanus amorē?
Diuitis an Codri filia, Nais? *Echo*, ais.
Est opulenta qdē, sed turpibus obsita rugis?
Debuit hanc bifrons ducere Ianus. *Echo*, anus.
Candida me vero Thaumantias vrit amātē,
Cui⁹ forma decēs, & generosa: *Echo*, rosa,
Huius amore flagro: sed dic resonabilis Echo,
Quæ res ergo graueis, sunt in amore? *Echo*, more.
Ver est conueniēs, blādis & amoribus aptū,
Vere nouo spōsū me fore teris? *Echo*, etis.
Interea gelidis in uallibus ipsa ualeto:
Vox tua sępe mea voce sonabit. *Echo*, abit.

Est aūt hæc resonantia nō modo elegās, sed Latinæ etiam linguæ propriæ, id quod frequens vsurpatio iudicat, ubique enim sunt obuia exempla.

DE EPITHETIS.

VErsus absque epitheto nud⁹ est,& velut incomptus:Crebra igit' epitheta intexi debent,nō tamen otiosa, sed ex intima ratione ac natura rei deprompta. Quæ duriora aut prolixiora sunt, compositionē reddunt, insuauem: vt hæc, tonantisonus, stellimicans,& similia.

Venuste autem collocātur epitheta, ante ipsa(vt vocant) subiecta:pſertim ita, vt quadā uicissitudine cūillis iūgant' hoc modo:
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.

Nec minus habent gratiæ, cū per interiectas orationis partes à subiectis separantur, permanente tamen eadem vicissitudine, ut in his uersiculis Ouidianis:
Clauda q̄d alterno subsidūt carmina uersu.

Illud quoq; nō caret uenustate, cum epithetō collocatur in principio carminis, & nomē, cui epitheton attribuitur, in fine, ut:
Puluerulenta coquit maturis solibus æstas:
Præcipitē Oceani rubro lauit æquore currū.

Quæ collocationis forma & in binis uersibus est longè uenustissima,ut apud.Virg.
Nigra uelut magnas dñi cum diuitis ædes
Peruolat, & pennis alta atria lustrat hirūdo.
Item apud Ouidium.
Fertilis assiduo si non renouetur aratro,
Nil nisi cum spinis grauamen hēbit ager.

DE CONCINNITATE PEDVM, membrorum,& numerorum.

IN cōpositione metri, nihil est elegātius nihil concinnius,quàm si pedes interse,

quasi catena quadam colligentur, ut in his pentametris.

Plena uerecundi culpa pudoris erat.
Alta puellares tardat arena pedes.
Longa laboranti furca tulisset opem.
Ista Clytemnestra digna querela fuit.
Sæpe simultates ira morata facit.
Aegra superposita membra fouere manu.
Nostra uerecundo uota pudore carent.

Item in Hexametris.

Troia iacet certè Danais inuisa puellis.
Arte citæ, veloq; rates, remoq; reguntur.

Sed nō oportet uersus omnes esse unifor mes, ne similitudo, quę(ut inqt Cicero)est mater satietatis, afferat fastidium. Quapp non semper retinenda, sed sæpe immutanda est hæc forma: tametsi sit elegantissima. Interdum ergo laxanda sunt uincula, quibus pedes constringuntur.

Laxari autem commodissimè possunt, an te secundum & sextum pedem, ut:

Mintius, & tenera prætexit arundine ripas.

Nam solutio his duobus locis uix animaduertitur.

Laxātur item uincula non rarò ante quin tum pedem, ut:

Fingit iter Lēnon, uenit̄t ad fędus amātes

Nimia tamē solutio uitiosa est, qualis hęc

Romę męnia terruit īpiger Hānibal armis.

Nam hic uersus, & si constat uerbis sonan tibus, tamen nimia solutione tanquam defi ciente alitĕ amittit quidquid habet sonorū: ac maximè in priore parte: nā in posteriore

minus

minus id sentitur, ubi cõtinua solutio inter dum accidit ipsis auribus non ingrata, propter uarietatem, ut:
Horrescit strictis seges ensib⁹, æraq; fulgẽt.
Ipse aũt uoces, siue multarum, siue paucarum syllabarum fuerint, quo maiore cũ gratia continuentur, accommodari rebus, & satisfacere affectibus debẽt. Idcirco natura pedum & uocum consideranda est diligenter. Spõdei sunt natura graues ac tardi. Horum continuatio apta est querelis & lamentionibus: nimia.n. grauitate reddunt numeri sub tristes maximè uerò gaudent spondei, uocibus monosyllabis aut binis aut ternis. Nã & harum continuatio tarditatem auget, & in lamentatione singultus quasi quosdam refert, ut apud Virgilium:
Tũ demũ admissi stagna exoptata reuisunt,
Me me, assum, q feci, in me cõuertite ferrũ.
Non hæc ô Palla, &c.
Spondei itidem rebus arduis & grauibus exprimendis idonei sunt, pręsertim si foueantur unius syllabæ uocibus, aut continuis, aut permistis, ut apud eundem Virgilium.
Illi inter sese multa ui brachia tollunt.
Vix illud lecti bis sex ceruice subirent.
Hic.n. continui spõdei mira tarditate, & grauitate exprimunt, in altero uersu magnitudinẽ saxi à Turno sublati: in altero magnitudinẽ laboris, quo Cyclopes, ĩ fabrica Vulcani exercentur ad incudẽ: eamq; tarditatẽ augent monosyllabę uoces, quarum compositio per se tarda est: eo ꝙ transitus à dictione ad

ne ad dictionem affert moram.

Contra dactyli, properationem atque hilaritatem quasi quandam præ se ferunt, plurimque syllabarum dictionibus fiunt volubiliores. Hi continuandi sunt, cum aliquid explicandum est, aut iucundè, ut apud Virgilium:

Pone metũ Cytherea, manẽt immota tuorũ
Fata tibi.

Aut festinanter; vt,

Turbati fugiunt Rutuli, fugit acer Atinas.
Quadrupedante putrem sonitu quatit vngula campum. *Item.*

-Conuellimus altis
Sedibus, impulimusq; ea lapsa repẽtẽ ruina
Cũ sonitu trahit, & Danaũm sup agmina lãtã
Incidit.

Hic oẽs ferè pedes cõstant uocibus polẽ syllabis, sunt q; Dactylici: quorũ tãta est uoȳ lubilitas, ut ipsam & fugæ celeritatẽ & ruinam impulsæ turris, ante euertere videantur. Ergo utrumq; præstandũ est, ut mutetur forma uersuum, & rebus accommodetur. Ea uerò mutari potest, non tm̃ uarietate pedum ac dictionum: sed etiam orationis periodo, eiusq; partibus, quę incisa & membra nominantur. Nam interdum integer versus periodo inclusus, perfectam & absolutam sententiam uno membro comprehendit, ut:

Sicelides Musæ paulo maiora canamus.

Aut sesquialiter; vt,

Inde lupæ fuluo genitricis tegmine lætus
Romulus excipiet gentem.

Item:

Nec circumfuſo pendebat in aere tellus
Ponderibus librata, ſuis.

Aut bini uerſus integri, vt:

Tityre tu patulæ recubās ſub tegmine fagi.
Syluestrem tenui muſam, meditaris auena.

Item: (Phyllis

Hoſpita Demophoon tua te Rhodopeiā
Vltra promiſſum tempus abeſſe queror.

Aut bini cum dimidio, ut apud Catull.

Scilicet in uario ne ſolum limite cœli,
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret.

Apud Virgiliū & Ouidiū, cū periodus vnius mēbri ultra binos verſus excurrit, ne lōgior continuatio obrundat aures. pleruṁq; dialyſis ſeu parenthesis intexitur, ut:

Nō iaculū (neq; n. iaculo vitā ille dediſſet)
Sed magnū ſtridēs cōtorta phalarica uenit
Fulminis acta modo.

Item:

Pace tua (ſi pax ulla eſt tua Pontica tellus
Finitimus rapido quā terit hoſtis equo)
Pace tua dixiſſe uelim.

Aut terni uerſus, ut apud eundem Ouid.

Lāguor & immodici nullo ſub iudice ſōni,
Aleáque & multo tempora quaſſa mero,
Eripiunt omnes animo ſine uulnere uires.

Item:

Pone metū: ualeo corpusq; q̄d ante laborū
Impatiens nobis, inualidúmq; fuit,
Sufficit atque ipſo uexatum induruit uſu.

Qui q̄dē terni uerſus, etſi periodo inclu-
duntur,

dantur,tamē non planè unius mēbri continuatione constant.neq; enim unicum membrum tam lōgè produci potest sine offensione aurium, nisi aptè interponātur circuitionum particulæ, quibus interpositis longissimè extendi periodus potest, ut apud Virgilium in Georg.

Quid faciat lętas segetes:quo sidere terram
Vertere Mecœnas,vlmisq; adiungere uites
Cōueniat:quæ cura boum,qs cultus habēdo
Sit pęcori, atq; apib. q̃ta experiētia parcis,
Hinc canere incipiam.

Item:

Vos ô clarissima mundi
Lumina labentem cęlo quę ducitis annum,
Liber & alma Ceres, vestro si munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutauit arista,
Poculaq; inuentis Acheloia miscuit vuis:
Et vos agrestum præsentia numina Fauni:
Ferte simul,Fauniq; pedē, Dryadesq; puel-
Munera vestra cano. (læ,

Interdum etiam nulla periodo circūscribuntur versus,sed carpuntur membris minutioribus,ut apud Ouidium:

Poma dat autūn?, formosa ē messibus æstas,
Ver præbet flores,igne leuatur hyems.

Apud Ioannem Campanum:

Pauper erat fieri vult diues cogitat unde,
Vendidit uxorem Mentius,emit agrum;

Apud Virgilium:

Marsa manus, Peligna cohors, festina uirûm vis.

At verò periodica verborū cōtinuatio ma-

xime

ximè probatur in versibus, pſertim tūc, ubi aures aliquid fusius desiderant quo expleantur, ut in exordijs, in amplificationibus, & in conclusionibus. In hac continuatione in primis concludendi sunt uersus sedati, molles & blandi: qui.n. placidè ac leniter quasi fluunt, longiore orationis ductu sustinendi sunt. Acres verò & ardētes uersus, magna ex parte debent esse concisi, & in mēbra distracti, quales sunt in contentione inter Turnum & Drancem, apud Virgilium:

Pone animos, & pulsus abi, sat funera fusi
Vidimus, ingentes & desolauimus agros.

Item:

-Possit quid uiuida uirtus
Experiare licet, non longè scilicet hostes
Quærēdi nobis, circumstant vndiq; muros.
Imus in aduersos, q̄d cessas? an tibi Mauors
Ventosa in lingua?

His itaq; & similibus, vocum, pedum, circuitionum, membrorumq́; commutationibus, facilè effici potest, ne uersus sint uniformes: sed ut induant diuersum quasi habitū, rebus accommodatum, utque affectibus exprimendis satisfaciant.

DE FIGVRIS QVIBVSDAM.

ADhibendæ sunt etiam figuræ, nā & hæ faciunt uarietatē, & sine his uersus caret gestu. Nulla autem figura plus uarietatis affert, q̄ iteratio: eaq; habet locum, ubi feruet oratio, uel asseueratione, uel obtestatione, uel

ne, uel dolore, uel simili affectu. Ac in primis iucunda est iteratio initij, qualis hæc apud Angelum Politianum.

Sp erit magni decus immortale Maronis:
Semp in exhaustis ibũt hæc flumina uenis:
Sp ab his docti ducentur fontibus haustus.
Sp odoratos fundent hæc gramina flores,

Et apud Ouidium:

Hoc tenuat dentem terram findẽtis aratri:
Hoc rigidos silices, hoc adamanta terit.
Hoc etiam sæuas paulatim mitigat iras:
Hoc minuit luctus, mœstaq; corda leuat.

Et apud Tibullum:

Quã citò purpureos amittit terra colores:
Quã citò formosas populus alta comas.

Sed hæc iteratio initij apud Elegiographos etiam pulchrè uariatur alternis uersibus. Vt apud Ouidium:

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt,
Parsq; suum mundi nulla tenebit iter.
Omnia iam fient, fieri quæ posse negabam:
Et nihil est de quo nõ sit habenda fides.

Item:

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,
Præbet & inuito colla premenda iugo.
Tpe paret equus lentis animosus habenis.
Et placido duros accipit ore lupos.
Tempore Pœnorũ compescitur ira leonũ,
Nec feritas animo quæ fuit ante, manet.

Item:

Ecce superfessas uolitat uictoria naues,
Tãdem ad Troianos diua superba redit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris,

Iam

Iam tibi prædico barbare Turne necem.
Item:
Ah quoties illo uitulum gestãte per agros,
Dicitur occurrens erubuisse soror.
Ah quoties ausæ, caneret dũ ualle sub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus,
Venit & è templis irrita turba domum,
Sępe horrere sacros doluit Latona capillos
Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Est & alia iteratio seu repetitio initij, cũ pentameter uersus desinit in easdem uoces, uel duas uel plures, à qbus hexameter incipit, ut apud Ouidium:
Phęb⁹ adest, sonuere lyrę sonuere pharetrę,
Signa Deũ nosco per sua, Phœbus adest.
Item:
Militat oĩs amans, & hẽt sua castra Cupido,
Attice crede mihi, militat omnis amãs.
Item:
Ilia pone metus, tibi; regia nostra patebit,
Teq; colent oẽs. Ilia pone metus: *Item:*
Graia iuuẽca uenit, q̃ té patriãq; domumq;
Perdat, Io prohibe, Graia iuuenca uenit.
Item.
Nullus erat, referoq; man⁹, iterũq; retẽdo,
Perq; totum moueo brachia, nullus erat.
Et apud Ianum Pannonium.
Frig⁹ & humor agũt, uel uexẽt corpora mor (bi,
Vt nata intereant frigus & humor agũt.
Item:
Culpa tua est, q̃equid fecit Tithonia cõiũx.
Quicquid & Acetæ filia, culpa tua est.

In hoc genere uersificatores sæpe ineptiūt. Nam id bellum quidem esse uident, sed scitè vsurpare nequeunt.

Huic iterationi cognata est, quam epanalepsin vocāt, nempè cùm eiusdem carminis, vel heroici vel pentametri initium ac finis, idem est, vt:

Multa super Priamo regitans, super Hectore multa.
Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo.
Ante etiam sceptrum Dictæi regis & ante.
Victus amore tui, cognato sanguine uictus.

Hunc κύκλον vocant Grammatici.

Culpa tua ē, quāuis hæc quoq; culpa tua est.

Baptista Mantuanus epanalepsin non inuenustè locupletauit, iterato quoque initio sequentis uersus heroici, vt:

Arma sacerdotes animus flagrantibus arma,
Arma fremunt.

Præterea est q̄dā initij & finis iteratio acrimoniæ & venustatis plena, quam Rhetores complexionem uocāt: ea fit in hunc modum, vt apud Ianum Pannonium in querela Italiæ ad Fridericum III. Imperatorem.

Quòd cessat Phœbæa chelys, ꝙ carmine rupto
Aoniæ siluere deæ, Mars impius egit,
Quòd spretis audax musis petit arma iuuēt⁹,
Et uolucres premere audet equos: Mars impius egit.
Quòd cernis nullū deserta per oppida ciuē,
Nec cāpis errare greges: Mars impius egit,
Quòd ligo, quòd vomer, quòd sarcula, rastra, deibntes,

In gladios abiere truces: Mars impius egit,
Venusta est quoq; iteratio, ubi posterior pars pentametri est initium sequentis hexametri, ut apud Ouidium:
Vt mihi sunt toties maxima uota mori,
Voti mori mea sunt.
Aut ubi dictio, quæ claudit præcedentē uersum hexametrum, inchoat sequētem, ut:
-Atque omnibus uni,
Vni odijsq; uiro, telisq; frequētibus instāt,
Iuuenum pulcherrimus Astur,
Astur equo fidens
Pierides uos hæc facietis maxima Gallo,
Gallo cuius amor.
Simplex iteratio est, sed plena uenustatis cum idem uerbū sæpius repetitur, uno atq; altero uerbo interiecto, ut apud Virgiliū:
Restant bella aspera restant,
Quibus ille uiros, quibus excitat urbes,
Et apud Ouidium:
Fuit ah fuit utile tecum
Ire mihi.
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Ipse tuus custos, ipse uir, ipse comes,
Vna fides, unus lectus, & unus amor.
Conuenit illa mihi, conuenit illa tibi.
Altera tela arcus, altera tela faces.
Ad iterationē pertinet & epanodos, seu regressio, quæ fit hoc modo: (unū:
Cōpulerātq; greges Corydon & Thyrsis in
Thyrsis oues, Corydō distētas lacte capellas
Iphytus & Pelias mecū, quorū Iphytus æuo
Iā grauior, Pelias & uulnere tardus Vlyssi.
Est

Eſt & traductio iterationi affinis, q̄ repetit idē uel nomē mutato caſu, ut apud Virg.

Littora littoribus contraria, fluctibus undas
Imprecor, arma armis.

Et apud Lucanum.

Pila minantia pilis. *Et apud Ouid.*

Aemonis Aemonio Laodamia uiro.

Vel uerbum mutatis modis ac perſonis, ut apud Virgilium.

Eſt bene non potuit dicere: dixit, erit.

Et apud Ouidium.

Et tibi ſi non uis parcere, parce mihi.
Qui poterit ſanum fingere, ſanus erit.
Certa fui, certi ſiquid habet et amor.
Cauſa fuit multis noſter amoris amor.
Quam ſine te cogis uiuere, coge mori.

Elegantiſſima eſt in hoc genere quaſi πλοκὴ. nam & artificioſa hæc forma eſt, & ſententioſa, ut:

Si, niſi quæ facie poterit te digna uideri,
Nulla futura mea eſt, nulla futura tua eſt.

Scribūt Sappho poetriā, hac figura traductionis fuiſſe conſecutā, quidquid laudis in carmine habuit. Porro inter inſignia ſchemata, quibus carminis forma exornatur, ac ueluti coloribus diſtinguitur, articulus quoque & polyſyndetō numerātur. Articulum uocāt, cum ſingulæ uoces interuallis diſtinguuntur, cæſa oratione hoc modo.

Paſtor, arator, eques, paui, colui, ſuperaui,
Capras, rus, hoſtes, fronde, ligone, manu.

Polyſyndetō, figura eſt articulo contraria, cū in uerſu multæ cōiunctiones ponunt: ut

Ter

Terrasq; tractusq; maris, cęlumq; pfundū.

Vitanda sunt tamen in articulo similiter desinentia, ut:

Paui, colui, superaui.

Aut similiter cadentia, ut apud Ennium:
Mœrētes, flētes, lachrymantes, & miserātes.

Quę n similibus aut uerbis aut casib⁹ effe runtur, minus habēt uenustatis in carmine.

Sed hæc de figuris hactenus: neq; enim uisum est persequi exornationes omnes sed iudicare tantum illustriores.

DE QVIBVSDAM *Vitijs Pentametri.*

IN Pentametro uersu tempestiuæ cęsurę esse debent uitāda est igitur in medio cō sinuatio carminis dura & hiulca, qualis hęc apud Catullum.

Munera quæ & Musarum hinc petis & Veneris.

Item:

Troia uirū & uirtutū oīum acerba cinis.

Nec imitāda sunt oīa quæ à Catullo usur pātur. Nam ut apud Ennium, ita & apud Ca tullum multa sunt horrida, & imitatione in digna: Extat apud Martialem elegās epigra ma, quo irridētur hi, quibus uersus istorum similes probantur. Est autem epigrāma scri ptum in quendam Chrestilum.

Carmina nulla probas, molli quę limite cur runt,
Sed quæ per salebras, altaq; saxa cadunt
Et tibi Mæonio qđ carmine maius habetur
Lucilij, Columella, hic sit⁹ Metrophanes

Atto-

Attonitúsq; legis terrai frugiferai,

Actius, & quicquid Pacuuiúsq; uomunt.

Ridiculi igit' iudicādi sūt q̄ tales uersus admirātur, cumq; pp ingenij imbecillitatē nequeūt assequi cōcinnitatem Ouidianā, sese conferunt ad imitationem Catulli.

In finē pētametri uitāda sunt participia, ut:

Ore nitens, corde tremens.

Eodem in loco rarissimè usurpandę sunt uoces, duabus syllabis lōgiores. Nam dissyllabæ semper uenustius claudunt pentametrum, q̄ uel trium uel plurium syllabarū uoces. Ouidius in oībus suis scriptis uix decies (ut puto) utitur tetrasyllabis & trisyllabis, nec nisi in rebus tristibus: quibus numeros etiam tristiores & languidiores conuenire duxit, ut libro primo Trist.

Iā ꝓpe lux aderat, quā me discedere Cęsar

Finibus extremæ iusserat Ausoniæ.

Item lib. 3. de Ponto ad coniugem.

Sint utinam mites solito tibi more, tuásque

Non duris lachrymas uultibus aspiciant.

Item:

Interdicta mihi cernitur Italia.

Vnda simul miserum, uitaq; deseruit.

Vt caream culpa, mors quoque non faciet.

Transeat instabiles strenua Cyaneas,

In quibus ipse suum fassus adulterium est

Qui fuit, & dubitas cætera perlegere.

Spectarem qualis purpura te tegeret.

Hæc igitur apud hunc rariora.

Monosyllabæ quoq; uoces eodē in loco uitiosæ sunt, nisi aut duæ simul ponātur, ut

apud

apud Ouidium.

Præmia si studio consequor ista, sat est.

Aut elisio, seu hiatus præcedat, ut apud eundem;

Heu quanto melior sors tua sorte mea est.

Nam aliâs horridè & duriter sonant, ut apud Catullum:

Hæc à te dictáque, factáque sunt.

Ouidianum hoc melius est:

Oĩs an in magnos culpa Deos scelus est?

Cętera quæ ad artificium Poetę requiruntur, lectione, usu & exercitatione discenda sunt nõ posſũt enim omnia pręceptis tradi: requirũtur autem, præter hæc multa, nempe exquisitę & illustre sentẽtiæ, quibus carmina tanquam floribus aspergantur: item commorationes & expolitiones: earundẽ sententiarum. Decet enim Poetam vbi opus est, in eadem & vna re commorari, tá nq; multis modis versare. Ac in primis requiruntur hypotyposes, digressiones, descriptiones, pathopœiæ, & sermocinationes ad res præsertim animi exptes: cuiusmodi sunt apud Virgilium, quibus Mezentius suos equos, & Turnus suam hastam alloquitur. Similitudines item elegãtes, quales sunt, cum Heroes assimilantur uel proceris arboribus, uel Orioni, ut apud Virg

At verò ingentem quatiens Mezentius hastam

Turbibus ingreditur campo, quàm magnus Orion

Cum pedes incedit medij per cærula Nerei

Stagna, uiam ſcindens, humero ſupereminet undas:
Aut ſummis referens annoſam montibus ornum.
Ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.

Sed hæc quæ reliqua ſunt, obſeruatio & vſus docebit. Reſtat igitur ſtudium & diligentia & cura, ſine qua nihil unquam bene & laudabiliter factum eſt, neque fieri poſſe ſperandum.

FINIS.

SYNTAXIS LATINA, FACILE CARMINE CONSCRIPTA.

Pantaleonte Bartelonæo Rauerino Authore.

ANTONIO GEBENNENSI A BLEGNEIO, V. C.

ROB. VVIDIVS S.

FORSAN non mirum modo, uerumetiam indignum uideri posſit, quòd tibi pueriles artes iamdudum egreſſo, iurisprudentia, grauioribusq; literis adprimè erudito, paruula hac lingua Latinæ rudimenta nūcupari voluerim. Cauſam, qua me ad id mouerit, poſteaquàm cognoueris, mirari deſines, clariſſimè Antoni. Cum opuſculum hoc Pantaleontis Bartelonæi præceptoris quondam mei, nondum editum reperiſſem, officij mei eſſe duxi id agere cum condiſcipulis quibuſdam, ut quaſi poſthumus quidam, poſt obitum authoris ſub nomine tuo naſceretur in uulgus Hoc pacto duobus me ſimul officijs ſatisfacere uidebam, vt & meum qui alias fuerit in uiuum, & nunc ſit in mortuum,

animum declararē: & hoc munusculo, quamuis leuidensi, amorem erga te meum profiterer Præceptorem illum meum in me miro animo fuisse sensi: ego, quo tu institutore vsus es aliquando (utinam satis digno) quàm te amem, quàm obseruem, quantifaciam, cum noueris ipse per te, tum omnibus huius libelli frons indicabit. Erit igitur puerorum, qui fructu huius opusculi fruentur, Pantaleonti gratiam habere: in nobis mutui cuiusdam incredibilis inter magistros & discipulos amoris imaginem, & exemplum ad æternam memoriam intueri. Ego hoc idem posthac, si potero, grauioribus indicijs, certioribusq; notis declarabo. Interim ualebis Lutetiæ, ex collegio Rhemen.

ROB. VVIDIVS TORNODORENSIS

Rauerinæ Iuuentuti S.

SOLEBAT præceptor ille noster *Adolescentes, hoc identidem dicere, animisq́ nostris inculcare.* NIHIL *charius sibi esse posse discipulo studioso, & grato. Quod & ita esse, postea in me sensi, qui huiusmodi discipulos meos quantopere amem, dicere profecto nõ possim: & ita meritò probabiliterq́ accidere ex his, quæ dicam intelligere potestis. Primum gratum est beneficium omne & iucundum accipienti: deinde gratissimum illud demum est, cum quem æquum est benefacere, is facit, inquit Terentius. Quid vero est æquius quam à discipulo præceptorem beneficio adiuuari, & ornari? An est obsecro, paucis exceptis, quod cuiquam tantum debeamus, quantum præceptori? Quòd si ea de re præceptum aliquod à magnis authoribus requiritis, en vobis Aristoteles communis disciplinarũ Magister, qui decimo de moribus cum ij, à quibus philosophiam didiceris, id est, eum præceptoribus & ludi magistris, negat de præmio esse paciscendũ, quamobrem? quia, inquit, ut neque dijs, neque parentibus, ita nec præceptoribus.* τιμὴ ἰσόρροπος ἂν γένοιτο, ἀλλ᾽ ἴσως ἱκανὸν πρὸς ἐκείνους τὸ ἐνδεχόμενον. *Sin exẽplũ vos mouet in promptu est Alexander Magnus, qui Aristotelem, authore Plutarcho,* ἐθαύμαζε τὸ καὶ ἠγάπα οὐχ ἧττ-

τον ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρὸς ὡς δὶ ἐκεῖνον μὲν ζῶν, δι᾽ ὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν. proinde carmine maiorum umbris bene precabatur Achilles, qui

Praeceptorum sancti uoluere parentis
Esse loco.

Hac adeò causa, me, meosq; condiscipulos Ioã. Iunottum, Cl. Lamberotum, Ioan. Nicoleũ claros viros impulit, ut data hac occasione, manes pceptoris nostri grata recordatione prosequeremur. Nacti enim nos, quam nobis cõparauerat & dictare solebat Syntaxim, ut ea non solum exiret in uulgus, sed etiam quàm emendatißima exiret, id egimus: hoc, credo, pacto duplex commodũ consecuti, & ut grati animi fidelem memoriã erga praeceptorem testaremur, & ut quod nobis tãtum prodesse poterat, publicè prodesset. Nã ut uerè quod sentio, dicam, in omnibus Grammaticis, qui de Latina Syntaxi scripsere, quamuis multi sint, non arbitror quenquam cõmodius faciliusq; hoc nostro Pantaleonte scripsisse. Putet quispiam hoc me commendandi praeceptoris gratia dicere. Verùm rem ipsam uideat, mecum cõsentiet. Primum quis non concedat uerum esse, quod tradit Horatius,

Quicquid praecipies, esto breuis, ut citò dicta
Percipiant animi faciles, teneantq; fideles?

Atqui miro compẽdio tota illa res hic est comprehensa. Porro docẽdarum artium propriam esse uiam & rationẽ quae διαιρετικὴ appellatur certũ est, qua summa initio rerum capita deinde partes & mẽbra sigillatim destribuũtur definiuntur, exemplis declarãtur, neq; plus minus

ve dicitur, quam quod ad rem sit necessarium. PANTALEON hæc præstat, & quidem commodissimè: postquam primo generale statuit præceptum diuidit et partitur: partes eo quo proposuit, ordine prosequitur, tum definitionibus, tum exēplis, & quod separatim annotandum est, post submonet, & quo commodius omnia faciat, iam nūc debentia dici pleraque differt, & in tempus præsens omittit, aliaq́ꝫ reijcit, ad ea quæ Supplementa uocat: figuras grammaticas non prætermittit, seorsum tamen suo loco tractatas: tū quasi per indicem breui tabula capita omnia complectitur, ut memoriæ pueri rem omnem quasi vno aspectu intuentis facilius inhæreant. Postremò viderat, q̄d ait Arist in Rhetoricis, τὸ ἔμμετρον εὐμαθὲς, ὅτι εὐμνημόνευτον. διὸ καὶ τῶν μέτρων πάντες μνημονεύουσι μᾶλλον, ἢ τῶν χύδην quæ ei causa fuit, ut metro regulas vinciret, & colligaret ad memoriam prorsus videtur totum se retulisse ad facillimum, expeditissimumq́ꝫ docēdi modum. Quare nolite inuidere, Adolescētes, hoc quod priuatum vobis, propriumq́ꝫ destinarat nostrorum ingeniorum ille parens, nunc commune omnibus publicumq́ꝫ fieri. Id enim est benignitatis humanæ, velle aut per se, aut propter se quam plurimis benefieri, aut omnibus si fieri possit. Sed vestrum erit & omnium, qui eadem ætate sunt, hunc assiduè libellum manibus terere, & versare: cui si adiungatur illa quam idem author contexuit, de arte versificatoria Epitome, profectò nihil deesse ad optima Grammaticæ, & poeseos fundamenta arbitrabor. Valete.

AD ERVDITISSIMVM VIRVM, D Robertum Vuidium,

DE HAC PANTALEONTIS Syntaxi Bernardi discipuli, carmen

Aeterna est uirtus clari post funera Achillis,
Troica quod fortis gesserit arma manu:
Ast ubi Mæonio celebrata in carmine mansit,
Cum celebri maior nomine uenit honos.
Sit licet æterno Musa, studijq; labore
Conscriptum nostri Pantaleontis opus:
Clarius est nobis, tanta quod dona Thaliæ
A docto remanent nunc renouata uiro.
Sic magna authori debetur fama, minoris
Nec tamen Vuidius præmia laudis habet:
Non minor est horũ si quidẽ qui scripta reseruãt
Laus hominum, quàm qui composuere prius.

IN RECORDATIONEM OBITVS Magistri Pantaleontis Bartelonæi, *Io. Iunotti eius discipuli, Epigramma.*

Hactenus inumeri scripsere Palæmonis arte,
Quos sua cõmẽdãt dogmata Grãmatici;
Pantaleon fuerat partem sortitus in illis,
Cuncta breui illorum dans documenta libro.
Ast fera Terrigenum uelut est inimica diebus
Atropos, authorem sustulit è medio.
Sustulit authorem: nomen, famamq; reliquit:
Funera post, cuius nobile uiuit opus.
Hunc ego tam uarijs ausim præferre laborem,
Versibus, exemplis ordine, iudicio.
Illum igitur cupidis manibus cõplectere Lector,
Scribere quem cedro dignã videre potes.

Viuit post funera uirtus.

SYN-

SYNTAXIS LATINA FACILI CARMINE CONSCRIPTA,

Pantaleonte Bartelonæo Rauerino Authore.

SINTAXIS, quæ Latinè constructio uertitur, est partiũ orationis structura quędã, & cõgrua dispositio. Quę trib⁹ potissimũ cõstat, Congruentia scilicet, Exigentia & delectu.

Congruentia quadruplex.

Adiectiui cum substantiuo,
Relatiui cum antecedente.
Interrogatiui cum redditiuo, &
Nominatiui cum uerbo.

Adiectiui cum substantiuo conuenientia.
In casu, genere, & numero: da mobile fixo.

Sensus est: Adiectiuũ cũ substãtiuo genere, numero, & casu cõueniat necesse est: ut,

Acutus gladius,
Solea ferrea.
Scholare murmur.

Pinguis venter non gignit sensum tenuem:

Sic in Pronominibus.

Noster es, & nostro de grege semper eris.
Istam fortunam tui mores promeruerunt,

Et participijs.

Neglectis urenda filix innascitur agris.
Ouidius, Forma uiros neglecta decet.

Submonitio

Substantiuum, est quod per se substat uerba: ut

Hic pater,
Hæc mater,
Hoc mancipium,
Hic, & hæc parens.

Adiectiuum, est quod substātiuo necessario adijcitur, ut cum uerbo sensum perfectum reddat: ut, hic, & hæc, & hoc fœlix, hic, & hæc fortis, & hoc forte, hic Acer, hæc acris, & hoc acre:

Studiosus, studiosa, studiosum.

Relatiui cum antecedente conuenientia.

Stat genere, & numero præcedens cum referēte.
Diuersos diuersa parit constructio casus.

Sensus est: Relatiuū cum antecedēte substantiuo genere, & numero cohæret: ut, Fœlix homo, qui nihil debet. Horatius.
Grata superueniet, quæ nō sperabitur hora.
Neque necesse est ea in casu consentire, qđ a diuersis uerbis sæpius regantur: ut,

Video pauperem, cuius misereor.
Testa tenex odoris, quo primum imbuitur.

Submonitio.

Relatiuū de quo intelligitur regula, est qđ refert, & repetit antecedens substantiuum, Qui quæ, quod: ille, is, idem & ipse. Antecedens est, sine cuius intellectu, nō cōsistit relatiuum:

latiuum: Omne scilicet nomen substantiu cuiuscunque generis, ac numeri.

De alijs relatiuis, quæ dicuntur relatiua substantiæ diuersitatis, & de relatiui accidẽtis, quæ referunt antecedens adiectiuum, inter supplementa disputabitur.

Interrogatiui & redditiui conuenientia.

Respondere pari debes & quærere casu,
Ni uocum absimilis constructio forte pugnet.

Sensus est: Interrogatiuum, & Redditiuum, in casu conuenire sufficit: ut, Quis tibi uideor? Aeque miser, atque ego. Quarum rerum non est unquam satietas? diuitiarum.

Submonitio.

Inter Quæsitiuum, & Redditiuum nõ cõuenit, cum eadẽ dictio reddi non potest: ut, Si quæratur, Quotennis est pater tuus?
Non respondebis,
Centennis, cum sit uox inusitata: sed,
Centum annorum.

Et cum multiplex est uerbi constructio: ut si quæras: Quanti emitur uoluptas? Respondebis, Nimio. Cuius interest? nõ mea, aut tua, sed illius cuius interest.

Nominatiui & Verbi conuenientia.

Persona & numero uerbo sic rectus adhæret.

Sẽsus est Verbo personali finito noĩatiuus præfigitur, eiusdem numeri & personæ: ut,
Fœlicitas multos habet amicos.
Otia, dant uitia.

Submonitio.

Hic nominatiuus quẽ suppositũ uocant: est

Mali principij, malus finis:
Omnium rerum uicissitudo.

Neutrum adiectiui, quod adiectiuū substantiuarum uocant, hac ratione genitiuo iungitur: ut, Quantum quisque sua nummorum seruat in arca, Tantum habet & fidei.

Submonitio.

Quę regula locum nō habet, ubi duo substātiua ad idē pertinere conspiciuntur: ut, urbs Roma, Tyberis fluuius.

Effodiuntur opes irritamenta malorum.

Qđ fit per appositionē, de qua īter figuras: Aut cum intercedit coniunctio, quæ similes casus connectere solet: ut,

Vir, & uxor.
Præceptor, & discipuli.

Nox, & amor, uinūq; nihil moderabile suadent. Vel si propriū nomē præcedit alterū, non enim genitiuum regit, nisi per subaudi tionem appellatiui: ut, Maria Iacobi: scilicet uxor, Aeneas Anchisæ, filius scilicet: quod ad imitationem Græcorum dicitur.

Adiectiua partitiua in Genitiuum.

Pluralem patrium, quæ partitiua requirunt:
Sic ut in his generis concordia reperiatur.

Sensus est: Adiectiua Partitiua genitiuū pluralem postulant, uel collectiui nominis singularem: at hac lege, ut accedat generis consensus.

Non enim rectè dicas: una fratrum, aut
Vnus sororum. Sed unus fratrum: &
Vna sororum, id est, una ex sororibus: uel una inter sorores.

Decla-

Declaratur enim genitiuus per accusatiuū, cum inter:uel, per ablatiuū cum de, uel ex. Partitiua autem sunt uniuersalia & affirmatiua & negatiua: ut,

Cunĉti hominum:

Nullus mortalium oībus horis sapit.

Indefinita: ut, Quicūque meorum porta excesserit. &

Distributa: ut, Singula horum per se sunt consideranda.

Particularia: ut, An quisquam mortalium est æquè miser, ac ego?

Interrogatiua: ut, Ecquis hominū hodie uiuit me fortunatior?

Numeralia Cardinalia: ut, Vnus uestrū me traditurus est.

Ordinalia: Primus, secundus, tertius Regum Gallorum.

Partitiuè etiam usurpantur gradus comparationis, de quibus suo loco: ut de Pronominibus, & aduerbijs.

Submonitio.

In collectiuis genitiu⁹ nō cōuenit cū adiectiuo: ut, Danaū fortissime gentis, Tydide.

Et in heteroclitis: ut, Infimum cœlorum Lunam continet.

Item ubi Adiectiuum respicit præcedens substantiuum: ut, Villosissimus animalium est Lepus.

Adiectiua verbalia.

Quod notat actiuè uerbale petit genitiuum.
Quem quoq; participans nomen si fiat, habebit.

Sēsus est: Genitiuos adsciscūt uerbalia q- dam

dam adiectiua significationis actiuæ,& participia etiam cum in nomina degenerãt: ut quæ. Ax finiunt,ans,ens,tus,sus,& ius.
Ax,Ouidius: Tempus edax rerum, Bonarũ literarum ferax seculum nostrum.

Ans,ens,fugitans Litium.

Auri,uel pecuniæ sitiens.

Salustius,Catilina patiens inædiæ,algoris, vigiliæ.

Tus vel Sus.

Victus,uel lapsus animi.
Ius Deuius æqui.
Fama est tam ficti,prauiq; tenax,quam nuntia ueri.

Submonitio.

Actiuè hic significare dicimus uerbalia, nõ quod à verbis actiuis originẽ habeant, sed quia actiuè declarãtur,ut, Cõsultus, qui alijs rectè consulit:&,Scitus,qui scit. Nã si passiuè significarent,nunquam haberẽt genitiuum huius regulæ: Quem nec etiã uerbalia omnia, quæ actiuè significant habere possunt, sed ea tantum quæ apud authores probatos cum genitiuo reperiũtur. Nemo enim uel bibens uini: uel percussus patris vnquam legit.

Scientiæ,& inscitiæ Adiectiua.

Doctus & indoctus patrio,similesq; praibunt:
Incertus uitæ, voti reus, immemor aui.

Sensus est: Feruntur in genitiuum Scientiæ,& Inscitiæ adiectiua:ut Rerum prudẽs: Doctus pilæ.
Agricolam laudat iuris,legumq; peritus

Sic

Sic inſcius æui Græcarum literarum rudis
Securus animi: ignarus rerum, ignatúſque ſalutis.
Certus, & incertus: Memor uel immemor beneficij accepti.
Reus uoti.

Deſiderium, curam, & metum ſignificantia.
Quod Deſiderium, Curam notat, atque Timorē:
Et quod contra etiam genitiuis addere debes,

Senſus eſt: Adiectiua, quæ deſiderium, curam, metum & contra, ſignificant, genitiuis apponi gaudent: ut, Studioſus uirtutis.

Ouidius: Cupidus ſtudiorum quiſque ſuorum.
Plinius: Natura hominum nouitatis auida.
Sic, Anxius glorię, Curioſus medicinę
Timidus procellæ, apud Horatium.
Trepidi rerū ſuarū, Impauidus ſomni.
Securus annorum gnatæ.

Adiectiuum in genitiuum uel datiuum.
Propinquitatis, & Similitudinis adiectiua.
Proprius & ſimilis uel quæ contraria ſignant.
Aut patrium, aut ternum, citra diſcrimen habebunt.

Senſus eſt: Quæ propinquitatem, Similitudinem, aut contra ſignificant genitiuum, uel datiuum indifferenter exigunt: ut,

Affinis ſenecturis, uel, ſenectuti.
Propria Romani populi, uel, Romano populo fuit libertas.
Finitimus fluuij, uel, fluuio.
Conterminus fontis, uel fonti.

Sic,

Sic, Similis tui, uel, tibi ætate.
Conformis imaginis, vel, imagini.
Contrarietatis nomina sunt.
Alienus locus consilij, uel, consilio.
Aduersus gratiæ homo.
Eorum quatuor dissimile.
Non absimilis Tyberio.

Submonitio.

Dicimus & Commune mihi est tecum, & Commune inter nos. Alienus est à nostra familia. Alienus dignitate, & ingenio. Itē dissimiles sunt inter se, & pares sunt in amore.

Adiectiuum in genitiuum & ablatiuum.

Copiæ, & egestatis.

Copia ut in patrium, aut sextū: sic transit egesta?
Multa magis patrio gaudent, vt multa Latino.

Sensus est: Copiam, aut egestatem connotantia, genitiuo, uel ablatiuo sine discrimine connectuntur: ut,

Plenus rimarum: vel, plenus rimis.
Abundans uerborum: uel, abundans verbis.
Diues opum, Ver Diues agris, Ouid.
Sic pauper prædiorum: uel, prædijs,
Indignus opis: uel, ope
Immunis scelerum: uel, sceleribus.
Inops uerborum. Ouidius.
Sanguinis, atque aĩ corpus inane fuit.

Submonitio.

Obseruandum est diligenter, quæ, cum quibus casibus frequentius construantur: Nam alijs alius casus familiarior accedit: vt,

Prodigus æris: &, Largus opum.

Contra:

Contra: Præditus animo, ingenio, opibus.

Attributa.

Per patrium aut sextū laudē, uitiumq; notabis.
Sæpe aliter Naso, vatum de more loquetur.

Sensus est: Quod laudi aut uituperio datur alicui, modo per genitiuum, modo per ablatiuum efferimus: ut, Mulier perfrictæ frontis: uel, perfricta fronte.
Vir insignis nasi: & uir insigni naso.

Submonitio.

Dicimus & uir insignis naso: & uir insignis nasum: idque per Synecdochen: de qua suo loco: Quæ figura Poetis familiaris, Oratoribus est odiosa.

Nomen in datiuum.

Datiuum regunt substantiua, & adiectiua.

Substantiuum nomen in datiuum.

Substantiua regunt, Sū, verbo adiuncta datiuū.

Sensus est: Substātiuo nomini subiungitur datiuus intercedente verbo Sum, es, est: ut, Sit erranti medicina confessio.
Nulli bona hora est, quin alicui sit mala.
Ludite securi, quibus est æs semper in arca.

Submonitio

In quibus exemplis uerbum Sum, es, est, exponitur per habeo, mutando datiuum in nominatiuum, & nominatiuum uerbi substātiui in accusatiuum: ut est mihi namque domi pater, id est habeo patrem domi: &, An nescis longas Regibus esse manus? id est, quod Reges longas manus habeant?

Adiectiuum in datiuum.

Gratus, & insensus, damnosus, & vtilis, atque

Commodus, atque habilis ternum ut memorandus habebunt.

Sensus est: Quæ gratitudinē, odiū, utilitatem damnum, aut aptitudinem significant. Itém in bilis, & in dus passiuæ affectionis uerbalia datiuum similiter adsciscunt: ut, Cicada cicadæ chara: Formica formicæ. Sic dices, Est mihi amicus: Est mihi intimus, Charus, iucundus, necessarius, gratus & familiaris.

Est mihi infestus, īfensus, odiosus, aduersus, Inuisus, contrarius, inimicus.

Vtilis, salubris, salutaris, & salutifera concordia ciuitati. Cicero.

Hominum generi uniuerso cultura agrorū est salutaris.

Verecundia inutilis uiro egenti.

Aptus, idoneus, cōueniens, accōmodus, cōgruēs, appositus, & rei alicui accōmodatus.

Item in Bilis: Ouidius,

Sisq; miser sēper, nec sis miserabilis ulli,

Id est, Nemo tui misericordia moueatur.

Et in dus passiuè affectionis: Idem,

O mihi post nullos unquam memorande sodales: Id est, Dignus memoria.

Submonitio.

Quædam genitiuum habent, ut quæ substātiuè magis usui pentūr. Amicus uirtutis: & Socius fortunarum,

Quędā accusatiuū cum præpositione: ut, Inutilis ad rem tuendam:

Idoneus ei rei, & ad eam, dicimus.

Item: Aptus armis, & ad arma, dicimus.

Opus.

Opus.

Ternum optat, cum substat opus quartum atque latinum.
Mobile si fuerit fixis iungetur ut usus.

Sensus est: Opus indeclinabile nomen, substātiuè nonnunquam ponitur: adiectiuè etiam aliquando

Quando est substātiuum, datiuum personæ ferè semper habet: sed cum datiuo accusatiuum rarissimè, ablatiuum autem usitatè magis. Cicero: Anthoritate tua nobis opus est, & consilio. Plaut.

Puero opus est cibum.

Inuentum est tantum ablatiuo additum. Terent. Quid uerbis opus est? Sic,

Opus est facto, Opus est exquisito.

Datiui loco accusatiuū recipit affixa præpositione ad cū ablatiuo: Terentius, Nihil istac opus est arte ad honorem quam paro.

Ablatiuus datiuo appositus recipit etiam præpositionem.

Cicero, Si qua in re opus ei fuerit, cum iueris.

Quādo uero est adiectiuum, idem significat quod necessarius; & ita substantiuis accommodari potest: ut, Dux nobis opus est: Non est opus bene ualentibus medicus.

Terentius, Alia quæ opus sunt comparato: id est necessaria.

In qua significatione utimur & adiectiuo usus, quod indeclinabile etiam usurpatur: Virgilius, Nunc uiribus usus.

Terentius, Non usus facto est mihi.

Sub-

Submonitio.

Opus, substantiuũ, nõnunquã genitiuũ ad sciscit, loco ablatiui: qd' uix ausim imitari. Apuleius, Mihi operæ illius opus est: Neq; enim dices: Opus est lectionis, sed opus est lectione.

Adiectiuum in accusatiuum per Synecdochen.

Nuda genu dic, & cauos hirsuta capillos
Vix Oratori, permissa figura Poetæ.

Sensus est: Adiectiua postulant accusatiuum substantiuorũ, quæ partẽ aliquã totius significent: ut Aethiops albus dẽtes: Puer decorus faciem: Nuda brachia, & lacertos.

Submonitio.

Quæ dicendi phrasis, quo Poetis gratior est, Oratoribus odiosa magis: Non enim diceret Cicero, Puer bonus indolem: aut, Puella pulchra faciem. Sed, Puer bonæ indolis: vel, bona indole: Et, Puella pulchræ faciei: aut, pulchra facie: De quo paulo ante.

Nomen mensuræ.

Longa pedes octo, pedibus, uel quatuor hasta.

Sensus est: Nomen mensuræ in accusatiuo adiectiuum sequitur: Plinius, Muri ducentos pedes alti: Longum pedes ducentos.

Recipit & ablatiuus mensuræ accusatiui loco: Plinius, Lõgum sesquipede, latum pede.

Reperitur & in genitiuo positum, sed minus vsitatè: idque fortasse per eclipsin: Columella, Decem pedum longum, & quinque latum.

Tem-

Temporis spatium.

Mortuus Isocrates centum iam natus aristas.

Sensus est: Temporis spatium accusatiuo sequitur adiectiuum: Terentius,
Verum si ea uiuit, annos nata est sexdecim:
Sic, Adam, & Eua nongentos annos nati, mortui creduntur.

Adiectiuum & ablatiuum.

Instrumenta volunt in sexto, vt causa reponi.

Sensus est: Quæ causam, instrumētum, aut circumstantiam aliquam totius significant, ablatiuo casu efferri solent: ut Lassus cura, Fessus cursu, Clarus ingenio, Aeger pedibus, uel oculis.

Dignus & Indignus.

Vix patrium Dignus, sextum, ac Indignus habebunt.

Sensus est: Dignus, & indignus auferēdi casum magis efflagitant: ut, Dignus domino seruus: indigna homine dubitatio.

Submonitio.

Recipiunt & genitiuum, sed apud Poetas frequentius: Virgilius, Magnorum haud unquam indignus auorum.
Et Dignus imperij apud Ciceronem.
Vsitatior tamen est ablatiui constructio.

Ablatiuus cum præpositione.

Ordinis, vt contra sextum cum præpositura.

Sensus est: Quæ ordinis numeralia uocātur: & diuersitatis nomina quędam ablatiuū adsciscunt, sed cum præpositione a, uel ab, vt, Primus, uel, Secundus a Rege:
A te totus diuersus: Virgilius,

Quan-

Quantum mutatus ab illo Hectore,
Integer à uitijs: Castus à Venereis.
Oriūdus ab Vlysse: Generosus ex crumena.

Graduum comparationis exigentia:

Positiui.

Syntaxin Positiuus habet pro significato.

Sensus est: Positiui gradus eadem est cū significatione constructio: Cum.n.est adiectiuum partitiuum (sunt aūt omnia adiectiua) genitiuum pluralem postulat, uel collectiui nominis singularem: ut, Plinius, Canum degeneres, caudam sub aluum reflectunt.

Si sit Sciētiæ, aut inscitiæ adiectiuū, habebit itidem genitiuū, sed vtriusq; numeri; vt: Peritus musices: Ignarus bonarum artium.

Si sit adiectiuum ad utilitatem pertinens. Datiuum habebit: ut, Vtilis omnibus. Sibi inutilis: Et sic de cæteris.

Comparatiui, & superlatiui.

Exigentia.

Eiusdem generis quando collatio fiet.
Inter res geminas, medius gradus in genitiuum:
Inter res plures robur supremus habebit.
Diuersi generis sed si collatio fiat,
Trade gradum medium sexto, sine præpositura.

∴ Sensus est: Cum inter res generis eiūsdē, ab uno, ad unum fit comparatio: utimur cōparatiuo: ad plures superlatiuo cum genitiuo multitudinis. vt, Manuum fortior est dextra: nam duę tantum sunt manus. Digitorum longissimus est medius: plures enim sunt quàm duo digiti.

Sic, Sū maior fratrum, si duo tantum sint fratres:

tres: Sum maximus fratrũ, si plures duobus.

Vbi uerò ab uno ad unum, uel ad plures generis diuersi fieret comparatio, comparatiuus locum haberet cum ablatiuo utriusq; numeri sine præpositione, ut equus est uelocior asinis.

Achilles erat fortior Troianis:

Nam neque equus est de natura asinorum, neque Achilles erat Troianus.

Submonitio.

Esse eiusdem generis, aut naturæ grammatici interpretantur rem excellentem contineri in casu comparatiui, aut superlatiui: ut rectè dicas Hector fuit fortissimus Troianorum: quia Troianus.

Pedum uelocior est dexter: quia pes.

Casus omnibus gradibus communes.

Quos positiuus habet casus gradus optat, uterque.

Sensus est: Comparatiuus & superlatiuis etiam casum positiui sæpius admittunt: ut, Clarus, Clarior, & Clarissimus genere. Similis, Similior, uel, Simillimus patris, aut patri. Quintilianus, Natura tenacissimi sumus, eorum quæ rudibus annis percepimus.

Particula gradibus debita.

Perdoctus quanto melior facile optimus inquis
At longe & multo, medio dabis, atque supremo.

Sensus est: Positiuo gradui iunguntur particulæ sequentes, Valde, per, oppido, sanè, adprimè, cõprimis: Et huiusmodi auxeseos uoculæ: ut haud mediocriter doctus: Mihi unicè familiaris.

Non uulgariter eruditus, & cætera.

Aduerbia vero quæ o,finiunt,magis cõparatiuo damus:vt, Quo,eo,tãto,quanto, paulo,minimo:Salustius,Itáque quominus gloriam petebat,eo magis illã assequebat. Cic. Quò quid difficilius, hoc præclarius.

Multo tamen,& longè venustè,comparatiuo,sed venustius superlatiuo iungũtur: Lõgè,vel multo modestior: Lõgè,vel multo modestissimus.

At,facile,superlatiuo iunctum tantummodo reperimus: Cicero, Virum vnum totius Græciæ facile doctissimum.

Quam Particula.

Vocula Quam faciet,par vt sit casus vterq;
Quæ gradib.medijs,ut p̃referẽsq; ministrat.

Sensus est:Quàm particula sequens cõparatiuum,impedit quominus assueta cõstructio seruetur.Nam tũc casus comparatiuo proximus est præcedentis similis. Ouidius, Intolerabilius nihil est, quã fęmina diues.

Sic,sum iunior quam tu: vel,reiecta quã particula, dices: Sum iunior te.

Submonitio.

Ornatũ haud mediocrem addit particula, quã,cũ relatiuo.Qui quæ,quod:vel vt,aut, pro,cõparatiuo subiũgit: Exempli gratia. Hic est iunior,quam cui tantum oneris imponatur: Hoc apertius est,quam vt interpretationem indigeat: Maiorem gerit vestem,quàm pro corporis habitu.

Et hæc de nomine sufficiant.

De Pronominis exigentia.

Pronomẽ duos casus exigit,genitiuum,

Q & da-

& datiuum.
Genitiuum exigũt Subſtãtiua,& adiectiua.

Pronomen in Genitiuum.

Neutrum adiectiue patrium ſibi poſcit vbiq;
Senſus eſt: Tum uenuſtè Pronomini genitiuus, additur, cum genere neutro ſubſtãtiuè fertur: vt, Aliquid mali, propter vicinum malum.
Quid iſtud eſt negotij?
Si Libri copia fuiſſet id temporis.

Adiectiuum Partitiuum.

Partitiua petunt pluralem, ſed genitiuum.
Senſus eſt: Pluralem genitiuũ adſciſcit.
Pronomen ſi partitiuè ponatur: vt,
Laudamus quidem iuuenum eos, qui ſunt verecundi. Sic dices.
Hæc volucrum, illa ſororem.

Pronomen in datiuum, vel ablatiuum.

At ternũ dat idẽ, aut ſextũ cũ præpoſitura.
Senſus eſt: Vnũ eſt Pronomen idẽ, quod datiuum, vel ablatiuum recipit addita præpoſitione cum, vt, Horatius:
Inſania non omnibus eſt eadem:
Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti:
Dicimus, & eandem habet vim cum præcedentibus: Eundem ſenſum habet cum primo: quod vſitatius eſt.
Supplementa te docebunt, quæ hic deſiderati videbuntur.

De exigentia verbi.

Verbum Perſonale regit ab anteriore, & à poſteriore, vt prædictum eſt:
Ab interiore, regit Nominatiuum.
Apo-

A posteriore Nominatiuum, genitiuũ, datiuum, accusatiuum, & ablatiuum.

Verbum in nominatiuum ab anteriore.
Personale modi finiti à fronte requirit.
Expressum rectũ, q pulchre aliquãdo tacetur.

Sensus est: Verbo personali finito nominatiuus præfigitur eiusdem numeri, & personæ: vt,

Ego de aliis loquor: Tu de cœpis respondes. Sero sapiunt Phryges.

Submonitio.

In verbis primę, vel secũdę psonę nominatiuus fere dissimulatur: vt, Spero dũ spiro. Cura esse quod audis.
Non omnia possumus omnes.
Durate, & vosmet rebus seruate secundis.

Videtur & subticeri tertia persona in verbis, quæ vocamus actionis exéptæ, vel exceptæ actionis, qđ eorũ actio soli Deo, aut naturæ sit reseruata: vt, Pluit, scilicet, Deus, aut natura: Sic, Ningit, vesperascit, diescit, &c.

Et in his quæ ꝭm intellectũ, vel per Eclipsin dicuntur: vt, Ferunt, dicunt, aiunt, perhibent, prædicant: Homines subaudi.

Aliquid nominatiui loco positum.
Multa loca recti Verbo præposita videmus.

Sensus est: Infinitiuus solus plerunq; nominatiui partes agit: vt, velle suũ cuiq; est. Infinitiuus item cum accusatiuo ab interiori: vt Cicero: Est acerbum parentum scelera filiorum pęnis lui.

Et cum casu à posteriore.

Seni verba dare difficile est.

Finitum verbum etiam cũ nominatiuo, & particula quod, vt, Bene vertat quod aggrederis.

Aduerbium prętereа genitiuo additum, Satis testium est à me datum.

Verbum in nominatiuum a posteriore.

Sum petit a tergo rectum, seu verba vocandi,
Et verbum quodcunque vicem si supplet eorũ.

Sẽsus est, Substãtiuo verbo, Verbo vocatiuo, hisq; quæ eorũ vim habẽt, nominandi casus affligit, vt, Senectus ipsa est morbus: Homo bulla est.

Vsus est altera natura.

Sic vocor, nominor, appellor Ioannes, Themistocles cum Lyrã recusaret, habitus est indoctior. Nemo nascitur artifex.

Speccaui insciens feci.

Scribo sedens, Bibit ieiunus, & cætera.

Verbum in genitiuum.

Sum patrio gaudet, possessio si qua notetur.
Nõ tamẽ ars nostri, sed nostra efferre suberis.

Sensus est. Sum genitiuum adsciscit cũ possessionem significat, vt,

Cuium pecus? An Mœlibæi?

Cicero, Doctorum ista est consuetudo.

Sic, Hæc imago est Christi crucifixi.

Submonitio.

Non tamẽ dices, Hic liber est mei, Sed, meus, hæc consuetudo non est tui, sed, tua, Quia quinque Genitiui pronominum non significãt possessiue, sed passiue, De quibus inter supplementa.

Misc-

Misereor, Miseresco, & Satago.

Cum Satagit patrium quarunt miseresco, mi sertus.

Sẽsus eſt, Inter perſonalia verba tria sũt potiſsimũ quæ genitiuũ habent. Miſereor deponens, miſereſco neutrũ eiuſdẽ ſignificationis, & Satago. Virg. Nil noſtri miſerere, idẽ Arcadij miſereſcite Regis, Terẽti⁹, Pulchrè ſatagit rerum ſuarum.

Inuenitur miſereor iunctum datiuo apud Ciceronẽ: Perge aude natæ illachryma, patris peſtibus miſerere: Quod notandum potius quàm imitandum cenſeo.

Aestimandi Verba.

Dic nihil facio flocci isthac pendo, vel huius,
Ducere pro nihilo, et magno æstimare uidebis.

Senſus eſt, Æſtimandi verbis genitiuum etiã addimus, nõ quemlibet, ſed hos præcipuè, Tanti, Quanti, Pluris, Plurimi, Nauci, Flocci, Nihili, Parui, & huius, vt, Plaut. Pluris eſt teſtis oculatus vnus, quàm auriti decem.

Tanti hodie habeberis, quantum habebis.

Latinam munditiem ſapit.

Æqui, boniq; facio.

Et ſine vinculo. Æqui boni facio, quod eſt, in bonam partem interpretari, vt, Apud Plautum, Æqui, bonique conſulere,

Submonitio.

Huiuſmodi genitiuus mutatur in ablatiuum aliquando præfixa præpoſitione, Cicero.

Contemnunt, & pro nihilo ducunt.

Idem; Omnis voluptas præterita, pro nihilo est habenda.

Et sine præpositione, Seneca,
Data magno æstimas, accepta paruo.

Verbum in genitiuum, vel accusatiuum.
Verba recordandi patriũ, quartũq; requirũt.

Sensus est, Recordandi verbis & obliuiscendi, peculiaris est genitiuus, qui in accusatiuum etiam aliquando vertitur. Veteris iniuriæ, vel veterem iniuriã reminisci non decet Christianum hominem. Terẽtius, Faciam vt huius diei, meiq; memineris. Rem suam quisque meminit. Nouos parans amicos, ne obliuiscere veterum. Cicero.
Artificium obliuiscatur, & studium suũ deponat.

Submonitio.

Memini autem pro eo quod est mentionem facio recusat accusatiuum, postulatq; genitiuum, vel ablatiuum cum præpositione de, Quintilianus, Neq; omnino huius rei meminit Poeta. Idẽ, De quib. multi meminerunt, id est mentionem fecerunt.

Verbum in genitiuum vel ablatiuum.
Criminis in patrio nomen, sextove repones:
Pauca quidem in sexto, si vis cũ præpositura.

Sensus est, Quæ ad accusationem, crimẽ, aut absolutionem pertinent, in genitiuũ, aut ablatiuum feruntur, sed tum maximè incidit vsus ablatiui, cum nomen non est criminis proprium: vt,
Accuso te solœcismi, vel solœcismo:

Accersam,

Accerſam, Sugillabo, Deferam, Notabo, Traducã, Inſimulabo te ꝓbri, vel probro.
Tenetur, Alligatur, Aſtringitur, Reuincitur, periurii, vel periurio.
Cicero, Qui alterũ criminationis accuſat
Probus Æmilius, accuſatus hoc crimine.
Cicero, Etiam ſceleris condemnat generum ſuum.
Idem, Quare ſi iniquus es in me iudex, cõdemnabo eodem ego te crimine.
Plinius, Inuenimus Egnati vxorem cum vinum bibiſſet, è dolio interfectam fuiſſe à marito, eumq; cædis à Romulo abſolutũ.
Liuius, Latæ deinde leges, quæ Conſulem regni ſuſpicione abſoluerent.

Submonitio.

Cicero ſæpius addit crimen ablatiuo, ſed cũ præpoſitione. Quinto Hortenſio prætore de pecuniis repetundis damnato.
Licinium Lenticulã de alea condemnato.

Sunt, & nomina certa, quæ poſt hmói verba in ablatiuo tantum reponuntur, nónunquã addita ꝑpoſitione, Vterque, Neuter, Nullus, Alter, Alius, & Ambo, vt,
Accuſas hunc homicidii, an parricidii, an vtroque, vel ambobus?
Item accuſas eum furti, an ſacrilegii, an de omnibus, vel de nullo?

Neque deſũt qui dicãt criminis nomẽ in ablatiuo tantũ reponẽdum eſſe, Et ſi quod in genitiuo repoſitum inueniatur, ab ablatiuo, Crimine, Scelere, Flagitio, aut huiuſmodi pendere, vt cum dico.

Accuso te furti, Insimulo te adulterij.
Delatus est maiestatis, crimine scilicet, vel, flagitio, aut scelere.

Abundantia aut uacuitatis.

Cum patrium, aut sextum complendi verba requirunt.
Hæc patrio, hæc sexto magis arridere videmus.

Sensus est, Abundantiæ, & vacuitatis verbum, genitiuum, vel ablatiuũ desiderat. vt, Implentur ueteris bacchij, pinguisq; ferinæ Cicero. Is vomens, frustis esculentis totum tribunal impleuit.
Plaut. Erroris, & dementiæ ego illos cõplebo. Virgilius. Vterumq; armato milite cõplent Sic, egere consilij, dicit Cicero ad Atticũ. Et Plin. Hoc noc eget interpretatione. Idẽ Terẽt. Quasi tu huius indigeas patris. Et Cicero, Nunc te cohortatione nõ puto indigere.

Submonitio.

Sunt quædam quæ vix genitiuũ recipiũt, vt, Abũdo, affluo, repleo, vaco, Cicero, Venter caret auribus. Licet apud Terẽtiũ legatur. Præter quam quod tui carendum erat. Nã cum ablatiuo reperitur vsitatius. Morte carent animæ.

Quæ ad animi perturbationem pertinent.
Discrutior mẽtis, vel mente venustius inquis.

Sensus est, Genitiuum, vel ablatiuum recipiunt, quæ curam, aut animi perturbationẽ significant, vt angere se animi, vel animo, Desipere mentis, vel mente.

Pendere animi, vel animo.
Animi sese angebat, dicit Terentius.
Et Cicero, Angor animo.

Verbum in datiuum.

Sum petit appositum, cum signat habere datiuum.

Sensus est, Est habendi significatione datiuum subijcimus: Lucanus,
Nulla fides, pietasque viris, qui castra sequuntur.
Cicero, Egês est si non satis habet æris, cui nihil satis potest esse. Virgilius,
Est mihi nãq; domi pater est iniusta nouerca. Quod verbũ, per hẽo sole interpretari.
Persius, Noris quam sit tibi curta supellex.
Id est, quam curtam habeas supellectilem.

Auxilij Verba.

Tertius auxilij verbis, Iuuo quartus adhæret,
Consulo tam variat regimẽ, quã significatũ.

Sensus est: Verbis auxilij peculiaris est datiuus: vt, Initijs mederi præstat, quam fini.
Vide, si qua in re tibi commodare possim.

Sic dicimus: Auxiliari, prodesse, opitulari, subuenire, succurrere, adminiculari, & patrocinari alicui. Item p circuitionẽ Suppetias venire, ꝓficisci, & occurrere alicui: Adiumentum dare, vel, Auxilium ferre indigenti Opem ferre, adferre, tendere, vel porrigere imploranti.

Submonitio.

Iuuo datiuum hẽt apud antiquiores scriptores, accusatiuũ verò apud recẽtiores, ut Compositum eius adiuuo: Dij faciẽtes adiuuant,

nant,dicimus.Item,Confert huic rei,& ad hanc rem.Conducit agricolæ,& conducit ad victum.

Consule doctos,id est,à doctis pete cõsiliũ. Cõsule indoctis,id est,da indoctis consiliũ. Consule tuis rebus:id est , Prouide.

Variè etiam dicimus,Hoc est ex re tua,in re tua,& in rem tuam pro eodem,id est tibi vtilitati.

Nocendi,irascendi & maledicendi.
Irascor,noceo,maledico adiunge datiuo:
Inuideo tibi fortunas,& dixeris apte.

Sẽsus est,Quæ nocendi,irascendi,& maledicendi significationem habent, datiuũ similiter adsciscunt,vt, Nocere,Obesse,incommodare,vel officere alicui.

Salustius , Gloriæ cupiditas multis obfuit.
Metus officit memoriæ.

Et per circuitionem.

Insidias facere,Insidias struere,Apponere, Collocare,vel Tẽdere, hostibus,id est,Insidiari,sæpius apud Ciceronem , & Cæsarẽ, Irasci,Subirasci,Succẽsere,& indignari alicui, Oui.Irascor votis heu leuis ipsa meis: Maledicere,Obtrectare,Obloqui, Obstrepere,vel maleloqui. Terentius.
Pergam hero absenti maledicere.

Notam alicui apponere,vel inurere,est infamia aspergere.

Submonitio.

Dicimus tamen,Detrahere alicui.
Detrahere de aliquo, aut de illius fama,id est maledicere.

Inuidere alicui, & inuidere illi fortunas. Latinè etiam dicimus.

Verbum obſequij.

Obſequij verbis debes aptare datiuum.
Audio, & Auſculto variant profignificato.

Senſus eſt, Oſequii, & adulandi verbis additur etiam datiuus.

Parere, Obedire, Obſeq, Obſecũdare, Morẽ gerere, Morigerari, Obtẽperare alicui.

Adulari, Palpari, Lenocinari, Supparaſitari, & applaudere alicui.

Duobus Dominis ſeruire difficile.

Pecuniæ obediunt omnia.

Nemo bñ imperat, niſi q paruerit impio.

Plautus, Obſeruatore, quam blandè mulieri palpabitur.

Submonitio.

Auſculto tibi, id eſt, obedio.

Auſculto te, id eſt, audio.

Audio tibi, nunquam legimus, ſed, Audiẽs dicto. Quod & Obediens dicto dicit Plinius, id eſt, præceptis obſequens.

Verba aſſenſus.

Aſſenſus verbis ternum donare memento.
Nec fugit Accedo Conſentio præpoſituram.

Senſus eſt, Verbis aſſenſus datiuum tribuimus, ut, Sus ſui placet.

Aſino aſinus.

Concino tuæ ſententiæ.

Sic, Fauere, Subſcribere, ſuffragari, Seruire, arridere, aſtipulari alicuius opinioni.

Item, Aſpirare, & acquieſcere, Adhærere, & Annuere alicui.

Submonitio.

Mihi neutiquã cor cõsentit, dicit Cicero: & alibi: Cor illi cõsentit cum oculis, & vultus cum oratione, & in Lælio,

De cuius vtilitate omnes viro consentiũt,

Assentior tuis literis dicit Cicero: & alibi, Cætera Crasso assentior.

Accedere sententiæ alicuius, dicimus cum Fabio, & cum Plauto.

Accedere ad illius sententiam.

Verbum Occursus, & Repugnantiæ.

Occurrens verbum, ternum petit atque repugnans.

Horum nonnullis, sed præpositura fauebit.

Sensus est: Datiuus occursus, & Repugnantię verbis, sicut & assensus, annectitur. vt Persius.

Venienti occurrite morbo.

Virgilius, Occursare capro, cornu ferit ille, caueto.

Dicimus et p circuitionẽ: Obuius tibi sũ; Obuius tibi fio, & Obuium me tibi fero.

Item Obuiam ire, vel præire.

Obuiam procedere, & exire, uel egredi.

Obuiam proficisci, vel properare alicui.

Salustius, Tum primum superbiæ nobilitatis obuiam itum est.

Repugnãtiæ uerba sunt Obstare, resistere. Iuuenal Haud facile emergũt quorum virtutibus obstat res angusta domi.

Necessitati, ne dij quidem resistunt.

Sic Restagari, distrepere, aduersari, reclamare, reluctari, & obsistere alicui.

Sub-

Submonitio.

Simulatio repugnat amicitiæ, dicit Cicero: & alibi, Repugnant hæc inter se.
Discordat parcus auaro.
Terentius autem discordant inter se.
Luctari cū aliquo dicimus: &, Luctātur inter se, id est, omni cura adhibita cōfligunt. Salustius, Statui cum Antonio quamprimū confligere.
Leges etiam inter se cōfligere dicimus: &, Contra hostium conspirationē confligere. De his rebus cautè confligendum.

Pugnare cum aliquo Latinè dicimus: in hostem. Contra hostem: &, aduersus hostē. Item: Hæc inter se pugnant.

Dicimus etiam: Contra ęquitatem contendere.
Contendere cum aliquo de re aliqua.
Contendunt inter se verbis, non pugnis.

Contingentiæ verba.

Vt proprium casum poscit Contingo datiuum.
Sensus est: Cōtingētiæ verbis datiuus familiariter accedit, vt, Malis mala succedunt. Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.

Sic, Non omnibus usu venit, vel, euenit.

Submonitio.

Hoc mihi accidit nec opinanti, Terentius.
In qua sighatione dicimus, Accidit mihi. Præter opinionem, &, Præter optatum. Item, Accidit mihi illud gratum à te.

Studij Verba.

Sic verbis studij debes aptare datiuum.

At

At Studeo variat, sed propter significatum.

Sensus est, Datiui constructionem sortiuntur sibi studii, & diligentiæ adhibendæ uerba, vt, Chartis inuigilare;
Lusibus indulgere;
Operam & studium alicui nauare.
Studiis insudare; &,
Indormire desidiæ.

Submonitio.

Studere, pro Operá dare, Datiuũ habet & rei, & pſonæ, Nouis rebus studere, Nemo, nisi pditus, Catilinæ studebat, i. fauebat.

Accusatiuum habet pro Cupere, & summo desiderio prosequi, Vnum omnes studetis, id est, desideratis.

Et, cum præpositione In. in id solũ student pictores, & Poetæ.

Incumbere, pro inniti, datiuum habet. Virg. Validis incumbite remis.
Pro rei alicui operam dare, accusatiuum recipit, sed cum præpositione in, vel ad, Incumbere in studia, Et incũbere ad studia. Cõferre se ad studia dicit Suetonius; Plin. autem, Conferre tempus in aleam.

Confidentia verba.

In dandi casum fidendi verba feruntur,
Diffido pariter, cui præpositura fauebit.

Sensus est, Confidentiæ verbum datiuũ postulat, ut,
Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.
Nemini fidas, nisi cum quo modium salis consumpseris.
Cicero. Nõ grauarer, si mihi ipse cõfiderẽ.

Sic,

Sic, Fidem alicui adiungere, vel habere, aut Fidei alicuius credere.

Submonitio.

Diffido diuersæ significationis, datiuũ habet apud Ciceronem, & ablatiuũ cũ de, apud eundẽ, Ne videar prudentiæ, tuæ diffidere, & de nobis non diffidimus.

Parcendi Verba.

Iungere rite potes Parcendi verba datiuo;
Cum circũloquimur, regimen seruatur ibidẽ.

Sensus est, Parcendi verbis datiuus familiariter accedit, vt Virgilius.

Parcere subiectis, & debellare superbos.

Plautus, Ignoscat delictis tuis, atq; adolescentiæ. *Submonitio.*

Quædam referuntur ad hanc regulã, sed per circuitionem, Supplicium condonare, & Alicui remittere.

Noxã alicui mittere, vel remittere, id est, Parcere veniam, & impunitatem dare.

Pœnam alicui remittere, Delicti gratiam alicui facere.

Veniam dare, tribuere, vel concedere alicui pro eodem. Columella.

Dat veniam coruis, vexat cẽsura colũbas.

Composita cum præpositionibus.

Præpositura facit verbis seruire datiuum.
Vim tamen exercet nonnunquã præpositura.

Sensus est, Composita quædam cũ præpositionibus ad, ante, cũ, in, inter, ob, post, & præ datiuum sæpius adsciscunt.

Ad, Plinius.

Tota vita literis adsident.

Ante-

Ante. Qui me antetulerit nobilitati.
Cũ: Cice. Malus ipse fies, si malis cõuixeris.
In, Horat. Immorit studijs, & amore senescit habendi Inter.
Medijs interserit oscula verbis.
Ob, Gellius, Obgannire alijs.
Post, Postponere famam pecuniæ.
Præ, Cicero, Ego me is præluxi maioribus.

Submonitio.

Nõ desunt cũ his ꝑpositionibus cõpositæ, quæ casum habeãt ꝑpositioni cõueniẽtem
Ad amicitiam alicuius adrepare.
Consilia, & insidias alicuius anteuertere:
Consociare arma cum populo.
Pedes in ædem inferre.
Audaciæ alicuius aliquid interponere.
Quempiam longis epistolis obtundere.

Acquisitiuum Verbum.

Acquisitiuè positis adiunge datiuum.

Sensus est: Communis est adeo datiuus, q̃ acquisitiuè poni dicitur, ut nulli nõ uerbo facile addat: vt, Si quid habeo, mihi habeo, non tibi. Plaut. Tibi aras, tibi occas, tibi seris, tibi eidem metis.

Veteres enim interpretãtur datiuũ, qui subijcitur verbo in nostrum uel cõmodũ, vel incommodum: Et hoc est, quod verbũ dicitur acquisitiuè poni.

Datiuus Festiuitatis gratia.

Ternus ad ornatum nullo cogente locatur.

Sensus est: Additur & datiuus uerbis nulla necessitate, sed veluti cuiusdam festiuitatis gratia: vt Terentius, Suo sibi hunc iugu-

iugulo gladio.

Cicero, Is mihi gloriatur se omnes honores fine repulsa obtinuisse.

Quo dicendi colore Gallica lingua uulgo etiam vtitur: vt, *Parle moy bien a luy.*

Sic *Moy*, superfluum est neq, necessarium.

Verbum in duos datiuos.

Sum, pro dat, geminos poteris donare datiuos.

Sensus est, Sum duobus datiuis optatur pro dat, vel afficit, Plautus, Is est derisui, quaqua incedit, omnibus.

Sic dices, Hoc est mihi voluptati, vel, oblectamento.

Hoc est mihi molestiæ, nocumēto dedecori. Id est, Afficit me molestia, vel dedecore.

Submonitio.

Hic trāscursim libet admonere, Latinè dici Est mihi nomen Pantaleon,
Est mihi nomen Pantaleontis,
Est mihi nomen Pantaleonti.
Quę vltima dicendi structura doctis magis arridet.

Verto, do, duco, & habeo.

Do, duco, verto, atque habeor geminato datiuum.

Sensus est, Vt datiuus vnus atq; alter uerbo Sum postponitur, sic & verbis Verto, do, duco, & habeor.

Quod alijs vitio vertis ipse ne feceris. Sic, Vertere stulcitię, Probro dedecori, Cō Vertere laudi, Vertere honori, Salust. (tra Et laudi ducere. Terētius, id est, æstimare.

Cicero,

Cicero, Vitio dare, id est, vituperare.
Et Plautus, dare crimini.
Terentius: Haberis omnibus ludibrio, vel risui.

Sed de datiuo solitario hactenus.

Nunc ad ea verba, quæ ad absoluendum sententiam duos casus exigunt datiuum scilicet, & accusatiuum.

Verbum in datiuum & accusatiuum.

Dandi & reddendi ternum, quartumq; requirunt.

Dono tibi vitam, vita te dono leguntur.

Sensus est: Datiuum cum accusatiuo dandi, & reddendi verba postulant, vt Plinius, Plura hic mihi præstitit, quam parentes. Virgilius, O mihi præteritos referat si Iuppiter annos.

Exhibere negotium, vel molestiam alicui dicit Plautus, quod Cicero, facere & facessere negotium. Salustius: Vbi socordiæ te, atq; ignauiæ tradideris, ne cuiquam deos implores, irati, infestiq; sunt.

Sic, Reddere, Rependere, Reponere, Resignare, Retribuere, Restituere.

Submonitio.

Do, variat maximè, nunc enim habet accusatium personæ, & datiuum rei: Plinius, Dolori se dare.

Nunc contra datiuum personæ, & accusatiuum rei: Dare ansam alicui, Cicero, id est, occasionem præbere.

Duos accusatiuos recipit, sed alterũ cũ ad, vel in; dare corp⁹ ad sepulturã, Cicero.

Plau-

Plautus, Dabo te in caueam.

Et cum accusatiuo, duos datiuos,
Dare aliquid alicui pignori, de quo paulo
Dono tibi hanc rē passim legitur. (ante.
Donauit eos ciuitate, apud Ciceronem.

Sic, Impartio, vel impartior tibi salutē
cum Cicerone, &,
Impertio, vel impertior te salute dicēs cū
Terentio.
Cōicabo te mensa mea, dicit Plautus.
Cicero autem, communicare inter se, de
rebus suis.

Nuntiandi & Declarandi.

Narrandi verbis cū quarto adiūge datiuū.
Mitto tibi, atq; ad te, respōdeo, scribo videbis.

Sensus est, Nunciandi verbis & declarā
di, cum datiuo accusatiuus additur, vt,
Indicere bellum alicui.
Indicere funus populo.
Diem dicere alicui, quod Cicero, diem da
re alicui, hoc est, constituere, præfinire, &,
præstituere diem.
Sic, Nunciare, renunciare, reuelare, mōstra
re, interpretari, aperire, ostendere.

Submonitio.

Significare p literas, latinis frequens ad
modū, vt apud Plau. Nūtiare per parasitū.
Mittam tibi mea scripta rogas; dicit Cice.
& hunc librū ad te de senectute misimus.
Sic remitto tibi: & remitto ad te.

Scribo, vel rescribo tibi, & ad te simili-
ter dicimus.
Respondeo tibi, id est, satisfacio.

Liuius,

Liuius: Respondere ad nomina.
Cicero: Patefacere aures assentatoribus.
Terent. Patefacere fenestram ad nequitiā: id est, præbere occasionem.

Iubendi & Committendi.

Cū terno quartū iubeo, vt committo requirit.

Sensus est: Quæ iubendi, & committendi significationē hābēt datiuū cū accusatiuo postulant, vt, Rogo ne contra rationē ætatis, tantū tibi labores iniungas, ait Plinius. Imperat heu ventis, tumide nō īperat iræ. Ouid Sic, Edicere, & præscribere aliquid alicui illi credebat omnia sua cōsilia. Cice. id est, committebat.

Submonitio.

Horum custodibus iussit, ne mulierem interesse permitterent.
Accusatiuo Iūxit Terēti⁹: Pater me iussit.
Ego me tuæ commēndo, & cōmitto fidei.
Idē. Nunquam tam commodè dices, vt tergum meum tuam in fidem committā.

Prohibendi & negandi verba.

Quod negat aut prohibet, quartum petit atq; datiuum.

Interdico tibi vinum, vinove repertum est.

Sensus est: Vt iubendi verbis, ita & negādi, & prohibendi datiuus cū accusatiuo iūgi solet, vt denegare alicui honorem, denegare naturæ, & necessitati omnia iocunda. Denegare depositum alicui.

Submonitio.

Vxorem prohibent mihi, dicit Plautus, vt datiuo iungat accusatiuum.

Ciues mei calamitate prohibete, Cicero, vt ablatiuum addat accuſatiuo.

Præpoſitionē addit ablatiuo Saluſtius, Ab iniuria manum prohibete.

Plautus, Prohibete à vobis vim meam.

Arcere homines ab improbitate.

Curia, & ſorte arcere, Liuius.

Aqua, & igni interdixit ei, qui in leges ſuas non iuraſſet.

Liuius datiuo iunxit accuſatiuum.

Fœminis duntaxat vſum purpuræ interdicimus.

Excellentiæ Verba.

Ternum cum quarto, quæ excellunt verba requirunt.

Sēſus eſt, Excellentiæ verbis datiuum cū accuſatiuo tribuimus, vt, Lucrum prępoſui ſoperi, atque quieti.

Nemo eſt hoc tempore, qui moribus pecunias non anteponat, Non præferat.

Rebus alijs anteponam, quæ mandas mihi.

Submonitio.

Antecello verbo, Cicero dedit ablatiuū. Vt quiſque ætate antecellit, ita ſententiæ principatum tenet.

Alibi, datiuo iunxit ablatiuum.

Qui eloquentia cæteris antecellit.

Anteeo, datiuum etiam recipit, Plautus, Virtus omnibus rebus anteit profectò.

Et accuſatiuum cū ablatiuo apud Saluſt. Et cum omnes gloria anteiret, omnibus charus erat.

Comparandi Verba.

Postulat, & quartum quod comparat atque datiuum.

Pauca petunt quartum, aut sextum cũ præpositura.

Sensus est: Datiuum cum accusatiuo recipiunt, quę comparationem, aut æqualitatem connotant: vt, Paruis componere magnæ solebam, Virgilius.

Facta dictis sunt exequanda: id est, Respõdere debent, Æquare nocti ludum.

Submonitio.

Comparo me tibi, dicit Cicero:
Comparo me ad te, Terentius:
Conferre nouissima primis: & ,
Conferre gesta Romanorum cum Græcis, dicit Cicero.
Aequare tecta solo, id est, funditus euerte-(re.
Cum vitijs fortunã æquare, id est, quantũ rei, tantum virtus habere.

Promittendi verba.

Cum dandi casu, quartũ Promitto requirit:
Ad se qui recipit, siue ex se, pollicitatur.

Sensus est: Promittendi verbis, datiui cũ accusatiuo peculiaris est cõstructio: vt, Pollicitus sum illi operam meam.
Iam enim, quod tibi promiseram, præstiti: Cicero.
Spondere puellã adolescenti dr̃ pater, Tulliolam C. Pisoni despondimus Cic.

Per circuitionem promissa facere, vel, Fidem dare alicui.
Aureos montes pollicitari.

Sub-

Submonitio.

Recipere huc pertinet, quod faciẽda suscipere, & cum obligatione promittere significat. Vt mihi coram recepisti: Cicero. An non verebamini, ne non id facerem quod recepissem semel? Terentius,

Obuium est ẽt, recipere ad se, & ex se recipere: Terentius, Recipio ad me, faciet. Cicero: Ex me recipio fore eum tibi & voluptati, & usui.

Arrogandi & ascribendi verba.

Vendicat, & ternum cum quarto aptare solemus.

Sensus est. Datiui cũ accusatiuo cõstru-ctione gaudent, quæ arrogandi, & ascribendi significationem habent: vt Cicero,

Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortasse arrogo: id est, assumo, vendico, attribuo, vel postulo. Sic dices:

Qui modesti sunt, nihil sibi assumunt: Nihil ascribunt, postulãt, sumunt vel attribuũt idem: Hoc nostris occupationibus ascribere debetis. i. tribuere, vel attribuere.

Sic, Addicere, adferre, destinare, adiudicare quiddam alicui.

Subiugandi verba.

Ternum cum quarto, quod subiugat addere debes.

Sensus est: Subiugandi verba datiuũ cum accusatiuo postulant, Cicero, Subiecerunt se imperio, ac potestati Romanorum.

Sic, Hostes imperio, vel ditioni subijcere, subiugare, submittere, supponere: id est, de

prime-

primere,& in poteſtatem,ditionemque redigere. Iuuenalis, Et nos ergo manum feru læ ſubduximus.

Submonitio.

Subiungere, pro ſubijcere præpoſitionẽ recipit. Cicero, Vrbes Achaiæ, Bœotięq; multas ſub imperium populi Romani, ditionẽ quę ſubiunxit.

Deuouendi verba.

Conſecrare Ioui templum ſine crimine dices.

Senſus eſt, Datiuũ cũ accuſatiuo deſiderāt, quæ deuouẽdi ſignificationẽ habẽt, Cice. Agamemnõ deuouit Iphygeniã Dianę. Sic, Deo quidpiam vouere, deſtinare, dicare, dedicare, conſecrare.
Item per circuitionem.
Votũ Deo facere, Nũcupare, vel Suſcipere.
Vota Deo reddere, ſoluere, exſoluere, et ꝑ ſoluere.

Cætera verba in datiuum & accuſatiuũ.

Innumeris ternum cum quarto adiũngere verbis,
Iure potes: quorũ vix regula certa probatur.

Senſus eſt, Nõ deſunt & alia huius ordinis verba, q̃ vix in numerato dari poſſunt, vt, Suadere, Diſſuadere, vel Perſuadere quidpiam alicui.
Alicui gratias agere.
Illi gratiam, vel gratias habere: &
Ei gratiam, vel gratias referre.
Minari crucem alicui, Cicero.
Et mortem alicui minitari, Terentius.
Imponere legem alicui.

Impo-

Imponere finem bello: &,
Onus alicui imponere.

Verbum in accusatiuum.

Quodlibet actiuum, quartũ petit, vt patientẽ.
Nec vox actiuum reddit, sed significatum.

Sensus est: Adiectiuum verbum cúiuscũq; generis, in accusatiuũ fertur rei patiẽtis: vt, Assidua stilla saxum excauat.
Opus artificem probat.

Submonitio.

Nõ est quod opineris actiua tãtũ esse q̃ o, finiunt, quorum extant passiua in or: vt, Percutio, percutior: video, videor: sed neutra ẽt transitiua, id est, quorum actio in rem tãtum propriè transit, quæ loqui non potest, vt, Aro, Bibo: Ouidius,
Non profecturis littora bobus aras, Idem,
Sæpe bibi succos, quamuis inuitus amaros.

Item deponentia, & communia etiam in significatione actiua: vt, Stultus stulta loquitur. Virgilius,
Imprimis venerare deos.
Et quibus vsus voces ademit: vt,
Amici vitia noueris, non oderis.
Odi memorem compotorem.

Neutra absoluta.

Neutra soluta nihil poscunt a posteriore.

Sensus est: Neutra ea quorum actio in id transire nequit, quod loqui non potest, absoluta dicuntur, quod nominatiuo anteriore contenta nullum casum habeant à posteriore: vt, Sto, Curro, Dormio, Iaceo.
Ouidius, Pauper vbique iacet.

Et deponentia etiam, quę nullum exigũt casum in transitione, vt, Crapulor, Expergiscor, Reputor.
Quorum omnium naturã imitantur, & actiua etiam, cum citra casum posteriorem, suo significato satisfaciunt auditori: vt,
Quod agam? si quoque quæris, amo.
Terentius, Certè captus est, habet.

Accusatiuus Reciprocus.

Et pugnam pugnare leges, & viuere vitam.

Sensus est: Neutra quantumuis absoluta non recusant accusatiuum cognati significationis: vt Cicero, Tertiam iam ætatem vixerat.
Sic, Endymionis somnum dormis:
Piraustæ gaudium gaudes.

Accusatiuus per figuram.

Vim neutris actiua dabunt vt significatum.

Sensus est: Ex neutris quædam actiuorum significationem induunt, quorum cõstructione gaudent: vt, Ardere, vel deperire puellam: pro ardenter, & perditè eam amare.
Virgilius, Nec vox hominem sonat, id est, repræsẽtat, Persius: Demorsos sapit vngues, Olet sulphur Olet adustionem.
Sic cum simplicia neutra, pro cõpositis actiuis vsurpantur: vt Ridere, pro deridere: Ludere, pro illudere, vel deludere.
Virgilius, Et spumas salis ęre ruebant: id est, proruebant.

Verbum in duos accusatiuos.

Induo, percontor, doceo moueoq; gemellõ:
Accusatiuos, vt verbum celo, requirunt:

Mutarĩ

Mutari quartũ in sextũ plerumq; videmus.

Sensus eſt; Feruntur in duos accuſatiuos quę Grammatici retranſitiua nuncupant, cuiuſmodi veſtiendi, rogandi, informandi, & cõmonendi verba.

Veſtiendi, vt,
Induo, veſtio, &
Exuo te veſtem.
Cingo te enſem, Martialis.
Induo te togam, Virgilius. &
Inutile ferrum cingitur.

In aliquibus tamen accuſatiuus perſonæ mutatur in datiuum. vt,
Induo tibi veſtem. &,
Cingo tibi enſem, Quintilianus.
Falſum ſibi ſcientiæ perſuaſioné induerunt.
Ouid. Dumque latus ſancti cingit tibi turba Senatus. In aliis accuſatiuis rei in ablatiuũ etiam vertitur. Veſtio te veſte: Exuo te chlamyde: Cingo te pugione.
Suetonius: Regem Philippum prælio fudit, caſtris exuit. & apud Gellium: Gladio Hiſpanico cinctus &c.

Rogandi.

Hoc vnũ te oro, obſecro, p̄cor, efflagito, poſco, repoſco, rogo, poſtulo, exoro, & p̄cõtor.
Virgilius, Pacem te poſcimus omnes.
Niſi quod alter accuſatiuus mutatur ſæpiùs in ablatiuum addita præpoſitione a, vel ab, ut flagitare, exorare, poſtulare, petere, exigere, rogare, obſecrare, percõtari, poſcere, precari, repoſcere, efflagitare, & exorare quidpiam ab aliquo.

Cicero, Flagitat abs te filium.
Virg. Veniam abs te poſcimus omnes.
Informandi verba ſunt.
Doceo, edoceo, dedoceo, perdoceo, quæ duplici accuſatiuo iuncta ſæpius reperias.
Saluſt. Quem Minerua oẽs artes perdocuit.
Ego dedocebo te iſtos mores.
Erudio te bonas líteras, &
Erudio te bonis literis.

Inſtruo, inſtituo, & imbuo alterũ accuſatiuum prorſus abijciunt: ſed loco illius ablatiuum habent Horatius, Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem teſta diu.

Habent duos accuſatiuos, quæ ad monitionem pertinent, vt;
Monere, commonere, vel admonere quempiam ſuum officium.
Cicero, Illud tamen te admonitũ eſſe volo.
Terentius, Ni metuam patrem habeo ꝓ illa re illum, quod moneam probe.

Accuſatiuus rei, mutatur aliquãdo in genitiuum, vel ablatiuum præpoſitione interiecta, Plinius.
Recitauit capita Legum.
Admonuit Senatuſconſultum.
Cicero, Putaui ea de re te eſſe admouẽdum.
Sic dicimus: Certiorem facere quempiã rerum domeſticarũ, vel de rebus domeſticis.

Celo non minime variat, Dicimus enim, Celo te hanc rem: Celo tibi hanc rem: &, Celo te de hac re. Terentius.
Ea ne me celet, conſueféci filium.
Idem, Si hoc celetur patri, in metu ſum.

Cic. Rufus noster de hoc me libro celauit.

Submonitio.

Inuenias & alia accusatiuo duplici iuncta. Dedit filiam suam Pamphilo vxorem, Sumpsit te testem: Sumpsit te iudicem.

In quibus dicēdi formulis præpositio videtur requiri, Dedit vxorem, pro in vxorē. Sumpsit te iudicem, vel testem, pro, in iudicem, vel in testem.

Verbum in accusatiuum, vel ablatiuum.

Spatium temporis.

Temporis in quarto spatium, sextove repones.
Per quamdiu quærens: per Quando repone Latino.
Præpositura tamen passim subseruit vtrique.

Sensus est, Dictio qua tempus rei gerendæ significatur, cuicūque verbo succedit, idque in accusatiuo, si velut ad Quādiu respōdeatur, quamuis ablatiuus hic locum habeat, ut Cicero, Vigintiduos annos huic sacerdotio præfuit.

Qui ducit vxorem, vno mense fœlix est.

Licet frequentior sit vsus accusatiui.

At si velut ad Quando, fiat respōsio, Ablatiuus tantum locum habebit: vt,

Nemo omnibus horis sapit.

Plautus, Festo die si quid prodegeris, profesto egere licebit.

Submonitio.

Et accusatiuus, & ablatiuus nonnunquam recipiunt præpositionē, Cicero, Obsignata epistola quā de nocte daturus erā Sic, Veni ad diem statutum, & veni in ipso tempore.

Distantia verbum.

Aut quarto, aut sexto, distantia rite cohæret.

Sensns est, Interualli, aut spacij verbum, accusatiuum, vel ablatiuum distantia sibi subiicit, vt Curtius. Ædificia nō sunt admota muris, sed ferè spatiū vnius iugeris absunt. Liuius: Romana castra viginti millium spatio aberant.

Sic, Oppidum hoc distat a tuo viginti miliaria, vel, viginti miliaribus.

Submonitio.

Genitiuus distantiæ recipitur aliquando, sed per eclipsim, Cicero, A quibus aberam bidui, spatium scilicet, vel spatio.

Neutrum, vel paßiuum per Synecdochen.

Dic doleo, aut frange dentem seu dente latinis.

Formula Virgilio, nunquam Cicerone probata.

Sensus est, Absoluta neutra, & passiua etiā accusatiuum, vel ablatiuum regunt per Synecdochē, vt doleo caput, vel doleo capite: frangor brachium: vel frangor brachio.

Virg. Nutat auribus, ac tremit artus.

Idem: Expleri mentem nequit.

Submonitio.

Quæ dicendi forma Poetis familiaris, Oratoribus sūmopere fugiēda: Nō enim dicet Orator, doleo caput, sed caput mihi dolet. Nam quod dicit Cicero, Quis nō dolet interitum talis & ciuis, & viri. Et quod Salustius, Dolere casum, vel dolere vicem alterius dicit sæpius, Id fit per eclipsim præpositionis, propter.

Accusatiuus cum ablatiuo sine Præpositione.

Onerandi aut exonerandi Verba.

Vt leuo, sic onero quarto dabis atque latino.

Sensus est, Quibus onerandi, aut exonerandi est significatio, personæ accusatiuo, & rei ablatiuo iungi gaudent, vt, Onerare quempiam iniurijs, maledictis, dictis quibus meret, apud Terentium sæpius, & Plautum. Cuius contrarium est, Exonero compositũ, quod deonero, & onus amoueo, vel aufero significat, Terentius.

Amicos eius exonerastis metu. Cicero, Leua me igitur hoc onere:

Exoluere quempiã religione apud Liuium.

Afficio & prosequor.

Prosequor afficio in quartum, sextum q; seruntur.

Sensus est, Prosequor, & afficio personæ accusatiuo, & rei ablatiuo delectãtur vnicè, vt laude, amore, vel odio, quépiã prosequi, Est enim Laudare, amare, vel odisse.

Afficere quempiam bonis nuntijs.

Afficere milites stipendio, est illis stipendia deferre.

Pœna, vel supplicio quempiã afficere, est eũ punire. Quæ duo verba nulli non affectioni subseruiũt, vt exéplis apparet de his, quæ abundantiam, aut vacuitatem significant. In Syntaxi genitiui vel ablatiui.

Verbum in accusatiuum, vel ablatiuum, cum præpositione.

Aufero vult quartum cũ sexto, & præpositura.

Sensus est: Auferendi verba postulant accusatiuũ cum ablatiuo addita præpositione: vt, Tollere, Subtrahere, Abripere, & detrahere quempiam ab aliquo. Cicero. Solem è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt. Idem, Qui abripiunt ab alijs, vt alijs largiantur.

Submonitio.

Ablatiuus in datiuum mutatur in aliquibus Adimere, vel subripere aliquid alicui, non ab aliquo.

Quibusdam placet vterque casus, Auferre, Eripere, Extorquere, & Euertere quidpiam alicui, vel ab aliquo.

Verbum in ablatiuum sine præpositione.

Ablatiuus excessus.

In sexto excessum pones, sine præpositura.
Non ingrata etiam constructio Comparatiuo.

Sensus est: Dictio post verbum excessum significans, in ablatiuo reponi gaudet, vt, Supero te fortuna. Tu me dexteritate. Tantò ille superiores gloria vicerat. Quæ constructio competit etiam comparatiuo, vt Digito lato, tum te procerior.

Instrumentum.

Præpositura fugit sextũ instrumenta notantẽ.
Cum telis venio, comitantia significatur.

Sensus est, Instrumentum in ablatiuo, nulla intercedẽte præpositione, verbis quibuslibet adijcitur, vt, Ferrum ferro acuitur. Vulpes annosa, haud laqueo capitur. Horatius, Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.

Sub-

Submonitio.

Quædam præpositionem affixam patiuntur, quæ comitantiam non instrumentum significant.

Plautus, Cum machæra quid hic vult?

Cicero, Equites Romani qui præsidij causa cum telis erant circum ædem concordiæ.

Ablatiuus forma, vel modi.

Forma, modus q; volunt sextum sine præpositura.

Nec minus obseruant etiam si aduerbia fiant.

Sensus est, Ad quæstionem per Quomodo nomen formæ, vel modi in ablatiuo reponi gaudet? vt Si quæratur, Quomodo cátat? Respondebis, Submissa uoce, Stentorea uoce, *A voix fort haulte*. Ætate prudentiores reddimur. Magister nomine, & Titulo, non re.

Affictari, vel Laborare peste, Lepra, febri. Concordia fulciuntur opes, etiam exiguæ.

Submonitio.

Sic quædam quæ in aduerbia migrant, vt, Auspicato vxorem duxisti.

Meritò lachrymaris, immeritò vapulo.

Precium.

In sexto precium pones sine præpositura.

Quattuor in patrio, in sexto cum fixa cohærent.

Sésus est, Ablatiuo casu precium efferri solet, vt Emere præsenti pecunia: Quod Græca fide comparare dicimus.

Dij laboribus omnia vendunt.

Omné Ciceronis gloriam uitiosa nuce non emerim, non qualla nuce, Horatius.

Submonitio.

Excipiuntur Tantum, quantum, plus, & minus cum compositis, quę in genitiuo reponi gaudent, vt Quanti emisti? Pluris, quam reuendi possit.

iuuen Magis illa iuuãt quæ pluris emuntur.

Quæ adiectiuã si substantiuum habeant. quo preciũ denotatur, in ablatiuo reponũt. Aliorum more, preter Tantidē quod ablatiuo caret. Iuuenalis, Quanto metiris precio. Liuius, Precio minore captiuos redemit.

Pauca sunt quibus addere, aut eximere possis substantiua, vt, Constat paruo, vel paruo precio fames. Magno, vel precio magno fastidium, Nimio, vel nimio precio emitur, quod precibus emitur.

Sic, Minimo, paulo, vel minimo, aut paulo precio uirtus comparatur.

Efficiens causa.

Efficiens causa in sexto ponetur honeste;
Prepositura tamē quandoque adiũgitur apte.

Sensus est, Omne verborum genus ablatiuum sibi subiicit, qui causam efficientem significet, vt, Laudis amore tumes.

Deteriores omnes sumus licētia, Terētius, Pinguescit somno.

Expergiscitur clamore.

Submonitio.

Admittitur aliquando propositio, vt, Lachrymo præ gaudio.

Terētius: Credo, vt sit, misera præ amore exclusit eum foras.

Plautus, Neque miser me commouere possum

sum præ formidine.

Ablatiuus per Eclipsin.

Exprimitur sextus, sed præpositura tacetur.

Sensus est, Ablatiuus cōcinne verbo additur propter dissimulatam præpositioné, vt, Discedere consilio, pro discedere a cōsilio. Cadere causa, vel cadere formula, pro, a causa, & a formula.

Est mihi vice fratris, vel loco fratris, Pro, in loco.

Est autem Eclipsis, ne quid te lateat, necessariæ vocis defectus, maxime autem præpositionis, Poetis familiarior, quā Oratoribus.

Verba potiendi.

Inque ablatiuum potiendi verba feruntur.

Quorum vtor fungor, potior, quarto addere quibis.

Sensus est, Ablatiui cōstructio verbis quibusdam adblāditur significationis haud absimilis, vt Optimū bene aliena insania frui. Salustius, Animi imperio, corporis seruitio magis utimur.

Virg. Si uescitur aura Aetherea &c.

Sic, victitat Lacte, Caseo, Carne.

Submonitio.

Tria apud vetustissimos cū accusatiuo quoque posita reperiūt, Vtor fongor, & potior. Teren. In Prologis scribendis operā abutit. Idem, Neque boni, neque liberalis functus est officium viri. Terentius.

Ille alter sine labore patria potit cōmoda. Quod postremū genitiuo ét addit. pro uinco, et expugno, vt Si eius oppidi poti[a] foret.

Ablatiuus absolutus.

Sunt ablatiui modi, hos dixere sequela.
Quos numquam ingrediet sine participante
videmus.

Sensus est, Cum duæ orationes cõnectuntur, ea cui adiungitur vna particularum Si, quando, postquam, vertitur elegãter in duos ablatiuos, quos nudos, & absolutos vocant, hoc est, à nullo pendentes. Et quoniam illis cõsequẽtia quædam, significari videtur, non immerito eos sequelæ, vel consequentię ablatiuos appellare licebit.

Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio, id est, quando loquitur aurum.

Malo accepto stultus sapit: id est, Postquam malum acceperit.

Cicero, Nisi explicita solutione non sum discessurus, id est, nisi prius explicuero.

Ouid. Proximus ad dominam nullo prohibente sedet, id est, si nullus prohibeat.

Submonitio.

Ablatiui absoluti nunquã ingrediũtur orationem sine participio expresso, aut saltem subaudito, vt, CHRISTVS natus est Augusto regnante. Carolo nono suborta est seditio, Subaudi regnante, vel existente. Cicerone consule Catilina damnatus est.

Ablatiuus cum præpositione.

Paßiuum verbum.

A, vel ab, appositis quærunt paßiua latinum
Qui faciem, et pulchrè sumit quãdoq; datiui,

Sensus est, Pasiuorum casus proprius est ablatiuus, A vel ab, ꝓpositione intercedẽte,

vt, A cane non magno sæpe tenetur aper.
Sic, osculor à matre.
Hortaris à præceptore.

Submonitio.

Pro ablatiuo datiuus vsu venit aliquando: ut, Mihi odio haberis, pro, à me,
Mihi hoc sic videtur.
Virg. Cur tibi displicere?
Idem, Nec cernitur vlli, pro ab vllo.

Actiui & Passiui cognatio.

Mutatus proprius, passiua voce manebit.
Improprius casus, quem vox actiua regebat.

Sensus est, Ea est passiui verbi cum actiuo cognatio, & affinitas, vt accusatiuus patiẽtis vertatur in nominatiuum, & nominatiuus agentis in ablatiuum cum præpositione, vt
Pater castigat filiũ: filius castigatur à patre.
Cæteri casus fere omnes manẽt in passiuis, qui fuerunt actiuorum, vt,
Doceo te bonas literas, Tu doceris à me bonas literas.
Accuso te furti, Accusaris à me furti.
Comparaui equum duabus minis.
Equus à me comparatus est duabus minis.
Omnem facultatem est indutus. Mart.
Dantur opes nullis nunc, nisi diuitibus.

Passiua significatione.

Vt passiua regunt quædam pro significato.

Sensus est. Passiuorum naturam imitãtur Vapulo, veneo, liceo, exigeo, fio: Quę pro significatione passiua ablatiuum habent cum præpositione, vt Vapulabis à præceptore, Exulat a patria domo.

CHRISTVS venit à Iuda proditore.

Accipiendi verba.

Accipio sextum, quem præpositura ministrat. Poscit: & vt dictũ est ferme oĩa verba rogãdi.

Sensus est, Accipiendi verbis, & rogãdi peculiaris est ablatiui constructio interuenien te præpositione a, ex, vel de, vt,
A bonis, bona disce.
Plau. Ex te audiui, Ex tua accepi manu pate ram Cic. De gestu intellexi, quid respõdeas.
Sic, Binas à te recepi.
Conduxi domum à Paulo, habeo à te.
Ab aliis eripit, aliis quod largiatur.
Poscendi verba sunt, Peto, exigo, posco, po stulo, quorum supellectilem suppeditabit re gula verborum in duos accusatiuos.
Petere pœnas ab aliquo, quod & Supplicium ab eo exigere dicimus Plautus,
Postulo abs te mihi reddat seruum.

Distandi verba.

Distandi verbis sextum dat præpositura.

Sensus est, Distandi, & reuocandi uerbis, ablatiuus arridet accedente præpositione.
Cicero. Nihil bono ciui magis conuenit, quam abesse à ciuilibus controuersiis.
Non est tutũ pastorẽ abesse ab ouili, Plaut.
Abeo ab illis, postq̃ video me ludificarier.
Sic, Disto, differo, recedo, discedo, alieno, fugio, segrego, diuido, auerto, amolior &c.

Abstinendi verba.

Abstineo casum dat præpositura latinum.

Sensus est, Abstinendi verba auferendi casum admittunt præfixa præpositione, vt,

Absti-

Abſtinet ab alieno.
Abhorret a nuptiis, vel ab re uxoria.

Quamuis, abſtineo, præpoſitioné aliquan do reiiciat. Maledictis abſtinere

Verbis abſtinere, apud Plautum.

Et pro ablatiuo, recipiat accuſatiuũ apud Terẽtium Abſtinere riſus: Abſtinere ſermonem Plautus.

Quem nec abhorreo verbũ ét reiicere ſolet. Suetonius in Auguſto, Nam Pumillos atq; diſtortos, & omnis generis eiuſdem, vt Ludibria naturæ, malıq; omnis abhorruit.

Mereri benè, vel malè.

Nec benè, nec de me merit⁹ malè dicere poſsis.

Senſus eſt, Mereo neutro, & mereor deponenti ablatiuus additur p̃fixa p̃põſitione de, vt Benè mereri de aliquo eſt ei cõmodare. Cicero de Amic. Scitũ eſt. n. illud Catonis, multos melius de q̃buſdã acerbos inimicos mereri, quã eos amicos, qui dulces videant̃. Plautus, Heus tu mulier, male mereri de immerito inſcitia eſt.

Dictio materialis.

Materies ſextum poſcit cum præpoſitura,
Quam Vates etiam paſsim abiecere licẽter.

Senſus eſt, Verbis quibuſdam additur ablatiuus cum præpoſitione, qui cauſam materialem ſignificet, vt Virgilius,

Solido de marmore templa inſtituam.
Faber facit pateram ex auro.
Homo factus eſt de limo terra.

Poetę omittũt aliquoties p̃poſitionẽ, Virg. Sectaq; intexũt abiete coſtas, pro ex abiete.

Diuerſi

Diuersi casus eidem verbo additi.
Syntaxi propriè constringere Verba cauebis.
Communes casus nec neutra soluta recusant.

Sēsus est, Nihil uetat quo minus eidē ver bo diuersi casus rōne diuersa copulentur: ut, Emi equū inuitus, fratri meo, minis duab⁹, Rauerijs, Kalendis Octobribus, ab Hippocomo, inscio patre, & tuo suásu. In qua oratione, emi hēt ego nominatiuum à fronte: quia est ꝑsonale modi finiti, alterū nominatiuū inuitus à posteriore, quia hēt vim verbi substantiui, accusatiuum equum, vt actiuū verbum: datiuum fratri, acquisitiuè positum, ablatiuum precij, minis duabus: ablatiuum loci ad questionem per Vbi Rauerijs: ablatiuū temporis Kalendis Octobribus ad quæstionem per Quando, ablatiuū cum præpositione ab Hippocomo, vt verbum accipiēdi, ablatiuum absolutū inscio patre, & ablatiuū causæ efficientis tuo suásu. Nullum.n. est verbum tam absolutum, quod casus communes habere non possit, vt nominatiuum à posteriore, datiuum acquisitiuè positum: ablatiuū precii, loci temporis, causæ, & huiusmodi, Exempla fingere poteris.

Præpositio in constructione.
Vim dat composito nonnunquam præpositura.
Qua casum seruans etiam repetita placebit:
Nec vim exercebit verba coniuncta cuiuis.

Sensus est, Compositū verbū cum ꝑpositiuè regit aliqñ casum prępositionis, quem alioqui non admitteret, vt Limen exire, apud Terentium, Quia ex eó ab extra cóponitur

Adire,

Adire, vel alloqui quempiã: quia neq; Eo, neque loquor habent accusatiuum personæ.

Sæpè ét repetitur præpositio, vt Cic. Inest in amore fructus. Teren. At hoïem accedã. Cic. vita rustica maximè distincta est à cupiditate, & cum officio est coniuncta. Idem. Appellere animum ad aliquid.

In aliquibus tamen verbum non admittit casum præpositionis, vt,

Arrideo tibi, Non arrideo te.

Liuius, Applicare flumini.

Interesse spectaculo.

Authorum igitur haud magis cõsideramus, quam Grammaticorum regulas.

Præpositio extra compositionem.

Præpositura potes verbo supponere casum.

Sensus est, Nullũ præterea verbũ, tam alienum à constructione posteriori, qđ accusatiuum, aut ablatiuũ non recipiat quẽ præpositio suggerit: vt, Herus meus prãdet apud fratrem in foro vinario, ad ædem diui Petri, è regione Basilicæ, non procul à ceruo. In quibus exemplis vides verbũ Prandeo, & accusatiuum, & ablatiuum postpositũ non vi propria, cum sit neutrum absolutum, sed vi præpositionum quibus adhæret assumere.

Composita dictio.

Compositum cui pars iuncta est pro parte tenetur.

Sensus est, Dictio cõposita, quæ alterã cõpositionis partẽ expressam recipit, pro altera parte tantum vsurpari debet, vt si verbo exeo adijcias præpositionẽ ex, sumetur tantum

tum

tum pro eo: Et si egredior extra domũ dixeris, egredior pro gradior vsurpatur.

Sic, Adire ad vrbem: id est ire.

Et de significatione etiã intelligi debet: vt, Cedo significat dare locum, at si illi locum subijcias, significabit dare tantummodo: Sic nemo homo, pro nullus.

Deriuatorum Syntaxis.

Significata patris, regimen quoque pignora seruant.

Sensus est, Quemcunque casum regit indicatiuus à posteriore, eundem regunt modi cætera tempora.

Item, Gerundia, Supina, & participia eiusdem significationis, vt suo loco patebit. Quemadmodum. n. Latinè dicimus, Amo præceptorem, sic ama præceptorem, vtinam amares præceptorem.

Item amandi, amando, aut amandum præceptorem. Amãs, vel amaturus præceptorẽ. Et sic de Passiuis, & cæteris ẽt iudicandum.

Pugnantia.

Par regimen videas pugnantia verba tenere.

Sensus est, Quæ pugnãt significatione, cõstructione fere cõueniunt, potissimum autẽ nomina, & verba, vt Peritus, vel imperitus belli, Pauidus, vel impauidus minorum.

Similis, vel dissimilis patris, vel patri.

Plenus, aut vacuus diuitiarum, vel diuitijs.

Gratus, vel ingratus, ager agricolæ.

Reminisci, vel obliuisci iniuriarum.

Damnauit, vel absoluit eum cædis.

Abundat, vel eget pecuniarũ, vel pecunijs.

Com-

Commodare, vel incommodare alicui.
Suffragari, vel refragari opinioni alicuius.
Benedicere vel maledicere alicui.

Ex significatione constructio.

Par Syntaxis erit, si par sit significatum.

Sensus est, Vbi significatio est eadem, ibi, eandẽ oportet esse & constructionem, vt cũ Calleo vsurpatur pro Scio, accusatiuũ habebit secundum significationem: Persius, Dicenda, tacendaq; calles. i. scis perfectè. Sic Exalto, pro Laudo, & exaltauit lingua mea iustitiam tuam. i. exaltando laudauit. Et Vapulo pro punior, ablatiuũ præpositione præfixa, Vapulabis à præceptore.

Quod & in participiis etiam vsurpari solet, vt suo loco dicetur.

Circuitionis Virtus.

Cum circumloquimur, similis cõstructio pollet,
Quod quã obseruatũ, te lectio multa docebit.

Sẽsus est: Ea est circuitionis virtus, vt verbi, cuius loco ponit, casus admittere cõsueuerit, vt, Suppetias, vel auxilium, aut opem ferre alicui dicimus, quia auxilior cuius loco ponunt datiuũ post se recipit. Et, insidias hostibus parare, vel tẽdere dicimus, quia hostibus insidiari dicere cõsueuimus. Quæ regulæ non tamen est ista curiose vbiq; obseruanda, vt circuitioni casum à verbi constructione diuersum impunè iungere non possimus, Quod planum ei euadet, qui in bonorum authorum lectione fuerit assiduus.

Delectus.

Delectum in verbis prudens seruare memẽto.

Sensus

Sensus est, Delectus cuius in principio meminimus, tã accuratè vbiq; est obseruandus, vt nefas sit verbis quibuslibet promiscuè casus oẽs addere. nulla habita rõne phraseos, sed exigentiæ tantum. Licet.n. latinè dicamus, Suppetias ferre, & adiumentum dare pro eodem, non tamen Suppetias dare, & adiumentum ferre propterea dicemus.

Et licet facere verba, & dare verba dicamus in diuersa significatione, non idcirco; Agere verba, vel Tradere verba dicemus.

Item, Agere Gratias alicui dicimus, Non tamen facere gratias, quamuis eadem verborum significatio appareat.

Et hæc de verbis personalibus finiti modi, cuiuscunque generis aut naturæ.

Infinitiuorum Constructio.

Quartum à fronte petunt infinitiua suorum Verborum in casus à posteriore feruntur.

Sensus est, Infinitiuus ab anteriore Postulat accusatiuũ à posteriore casum sui verbi, vt, Gaudeo te recta valetudine frui. Æquum est liberos parentibus obsequi, parentes liberis prouidere.

Submonitio.

Ex resolutione dignoscit casus infinitiui, quæ per nominatiuũ, & finitũ verbum fieri solet addita particula qđ, quia, quin, vel vt, Oblitus est se fuisse puerum, id est, quia fuerit puer. Lætor Ioannem adfore, id est, quia Ioannes adderit.

Non dubito Regem propediem venturum, id est, quin Rex veniat.

Rogo te adesse, id est, vt adsis.

Venustius tamẽ loquimur per infinitum, quam per finitum verbum.

Vbi autem accusatiuus infinitiui non potest mutari in nominatiuum, tunc regitur à tergo non à fronte: vt Volo te vinũ bibere, Te literas discere.

Esse.

Esse cupit casus similes, sæpe alter abundat,
Quos, alia admittunt infinitiua frequenter,

Sensus est, Esse, casus similes connectit, etiam si præcedens aliunde pendeat, vt, Precor esse tuus.
Illi accidit esse viro bono,
Apparet hunc esse seruum domini pauperis.
Sæpe ẽt alter, hoc est præcedens casus abundat in hoc Quintil. exẽplo, & similibus: vt, Nõ licet tibi esse procuratorem vbi Te, subauditur, vt sit consensus casuum, qui tamẽ ridicule nimis exprimeretur propter datiuum tibi iam expressum.

Submonitio.

Neque silentio prætereundum est alia infinitiua hos casus admittere posse, vt Martial.
Vis fieri diues Pontice? nil cupias.
Sic, Non possum resistere solus.
Salustius, Esse quam videri bonus malebat.

Vnde pendeat infinitiuus.

Vt sensus verbis infinitiuus adhæret:
Sic adiectiuis: fixis iunxere Poetæ.

Sensus est, Verbis sensum, aut volũtatem significantibus plurimum adduntur infinitiui, vt, Serere ne dubites.

Malo

Malo emere quàm rogare.

Non autem verbis significantibus motũ ad locum, neq; enim Latinè dixeris, Vado prandere, sed Vado pransum. Vado ad pran dendum, aut, Vado ad prandium.

Postponitur & adiectiuis quibusdã, Ouidius: Et cantare pares, & respondere parati. Itẽ substãtiuis, sed poetico more Virgilius, Sed si tãtus amor casus cognoscere nostros.

Impersonalium verborum constructio.

Verbum ea ratione vocatur impersonale, ꝙ nec distinctos numeros, nec certas personas habeat: Est autem duplex, Actiuæ vocis in t, vt tædet, vacat, & passiuæ uocis in tur, vt amatur curritur.

Passiua vocis impersonalium constructio.

Passiua poscunt impersonalia vocis.
Cuncta ablatiuum, cui præpositura fauebit.
Et casum verbi quæ acquisitiua creabunt,
Aut huic suppeditat verbo quem præpositura.

Sensus est, Verbũ impersonale passiuæ vo cis construitur cum ablatiuo addita præposi tione a, vel ab, quo generalis illius significatio restringitur, ut dictatur à præceptore, excipitur à discipulis.

Construitur & cũ casu verbi, à quo oritur si sit neutrum acquisitiuũ: vt Cicero, illius orationi ab omnibus reclamatum est.

Aut cum eo quem suggerit præpositio, vt Ouidius: Viuitur ex rapto.

Virgilius, Itur in antiquam syluam.

Submonitio.

Nã si ab actiuis fieret, aut à neutris etiã trã-

sitiuis,

sitiuis, nullũ casum prorsus haberet, præter ablatiuũ: non. n. Latinè dicas: Legitur à præceptore Ciceronẽ: aut arat ab agricolis terram: sed per passiuum ꝑsonale. Cicero legitur à præceptore: Terra aratur ab agricolis. Neutra enim transitiua passiuum habent in tertijs personis.

Impersonalium vocis actiua constructio.
Primi ordinis.

Inter & est refert, velut est, optant genitiuos,
Ex pronominibus. sed tantũ quicunq; recusant
Iungitur est rectis refert socius q; latinis.

Sensus est: Tria sunt impersonalia primi ordinis interest, refert, & est, quæ genitiuos admittunt omnium nominum, pronominũ, & participiorum: vt interest omnium rectè agere, vxoris refert scire, quid rerum gerat maritus: Boni pastoris est tondere pecus, nõ deglubere.

Reijciunt tamen genitiuos pronominum mei, tu, sui, nostri, & vestri: quorum loco interest, & refert habent ablatiuos mea, tua, sua, nostra, vestra, & cuia. vt cuius, vel cuia est iratum Deum placare?

Respondebis: Nostra omnium interest, uel refert.

Est verò, nominatiuos recipit meum, tuũ, suum, nostrum, & vestrum: vt non est nostrũ scrutari arcana Dei.

Eadem autem constructione gaudẽt, cum fiunt personalia? Vt Terentius, Desine, tua quod nihil refert percontari.

Im-

Impersonalia secundi ordinis.

Pænitet, & miseret, tadet, piget; & pudet optant.

Accusatiuos ante, a tergo genitiuos.

Sensus est, Quinque sunt impersonalia secundi ordinis pęnitet, miseret, tædet, piget, & pudet, quæ construuntur cum accusatiuo, rei patientis a fronte, & cum genitiuo agentis à tergo: vt, Misereat te mei Deus.

Non solũ me stultitiæ piget, sed & pudet etiam idem, suæ quemque fortunę pęnitet. Quæ nec etiã infinitiuũ reiiciunt loco genitiui: Pœnitet me illa sensisse. Terentius. Etenim tædet iam audire eadem millies.

Submonitio.

Inuenias tamen & eis quibusdam nominatiuum apponi personalium more.
Terent. Hei mihi num te hæc pudent?
Plautus, Neminis misereri certum est, quia mei nemo miseret.

Tertij ordinis impersonalia.

Septem infinitum post se voluere datiuum;
Deierare mihi licet, ingenueq; fateri.

Sensus est, Septem sunt impersonalia tertij ordinis, liquet, vacat, conuenit, decet, expedit, licet & sufficit: quæ cum infinitiuo ab anteriore, & cum datiuo à posteriore construi gaudent, vt Liquet mihi deierare.
Vacat mihi esse diserto.
Licet tibi esse virum bonum, Quintil.

Quarti ordinis impersonalia.

Ante infinitum post quartum poscit oportet,
Et iuuat, atque decet quod personale videbis.

Sensus

Sensus eſt: Tria ſunt impersonalia quarti ordinis iuuat, decet, & oportet, quibus infinitiuus à priori conſiſtit, & accuſatiuus à poſteriori: vt Cicero, Iuuatq; me id tibi profeſsiſſe. Terentius, Seruum te eſſe oportet nequam, & malum.

Submonitio.

Decet, tunc eſt perſonale, cum nominatiuum habet ab anteriore, vt decet me hęc veſtis. Paruum parua decent: & hæc de imperſonalibus.

De gerundiorum conſtructione.

Nil a fronte regunt quæcunque gerũdia: caſus Verborum, ſi ſunt actiuè ſumpta requirunt.

Senſus eſt: Gerundia a gerendo ſortiũtur appellationẽ, quaſi gerendia: quod in actiua ſignificatione caſum verbi ſui gerũt à poſteriore: In ſignificatione actiua dico, quia in paſſiua nude, & ſine caſu in oratione ponuntur: dico præterea, à poſteriore, quia nihil prorſus habent, quod regant ab anteriore.

Ea autem ſignificant actiuè, quæ ab actiuis, neutris, aut deponentibus oriuntur.

Et ea ipſa ſunt quæ caſum verbi gerant, à poſteriore: vt in rebus ſeueris, non eſt iocandi locus. Parcendum eſt ſupplicibus. Fando aliquid ſi ſorte tuas peruenit ad aures Belidę nomen Palamedis, & inclyta fama.

Paſſiuè autem ſignificant, quæ a paſſiuis deſcendunt: & hæc ſine caſu ponũtur in oratione: vt, Athenas erudiendi gratia miſſus: id eſt, vt erudiretur.

Cum ad imperandũ vocaretur: vt illi imperaretur

peraretur memoria excolendo,ſicut omnia, augetur:id eſt,dum excolitur.
Non igitur rectè diceretur:Hic liber eſt difficilis ad intelligendum à nobis.
Non venio ad vapulãdum,& ſic de cęteris.

Submonitio.

Sunt aũt gerundiorũ tres terminationes:di, vt amandi,currendi,loquẽdi.dum,vt amãdum,currendum,loquendum:do, vt amando,currendo,loquendo.

In di,gerundia.

Di,ſubſtantiuis poſtponas,mobilibusve.

Senſus eſt,In di gerundia Subſtantiuis nominibus annectuntur, & adiectiuis quibuſdam,vt Cicero,impunitas, peccandi maxima eſt illecebra.
Creuerunt & opes, & amor ſceleratus habendi:ſic,ratio dicendi.
Occaſio ridendi,
Tempus cœnandi.
Virg. Æneas celſa in puppi iã certus eundi:
Sic cupidus redeundi,auidus diſputandi: & ſic de cæteris.

In dum.

Dum, verbis motus, aut verbis iunge quietis:
Quod petit ob,velut ad,ſed pulchrius inter,& ante.

Senſus eſt, In dum gerundia, iunguntur tam verbis motus quàm verbis quietis, & hæc quatuor præpoſitionibus ſuccedunt,ad, ob,inter,& ante,vt,
Miſſus ad ornandum menſas.
Inter cenandũ redditæ ſunt mihi tuę literę.

Submo-

Submonitio.

Necessitatis formulam conflabit gerũdium in dum desinẽs accedente verbo sum, es, est, idque sine præpositione, vt Iuuenalis, Orandum est, vt sit mẽs sana in corpore sano, Terentius, Ita res erat, faciendum fuit.

In do, gerundia.

In do post e, de, aut similes, vel nuda reponas.

Sensus est, Adduntur gerundia in do, dictionibus quibus seruiunt præpositiones in de, e, ex, a, abs, cum, & pro, vt,
Multos deterret metus a dicendo.
Quis est tã impiger in scribẽdo, quàm ego?

Aut saltem præpositiouibus abstinent, vt, lumbi sedendo, oculi spectando dolent.
Fabricando fabri fimus.

Gerundiuum.

Inq; gerundiuum mutatio pulchra gerundi.

Sensus est. Doctis auribus fauet oratio, in qua gerũdiuum nomen, gerundij vice ponitur, Quæ duo in hoc differũt quod gerundiũ casum verbi sui gerat à posteriore gerũdiuũ vero, cũ sit nomẽ adiectiuum, nihil prorsus hẽt, sed cũ substantiuo cõuenit in debitis accidẽtibus: vt Veni gratia salutandi parẽtes.
Veni gratia salutandorum parentum.
Veni ad salutandum parentes.
Veni ad salutandos parentes.
Multum sudaui in conficiendo epistolam.
Multum sudaui in conficienda epistola.

Supinorum constructio.

Ante supina nihil, actiuè sumpta requirunt
Verborum casus, sed in u facunda reponas.

 Sensus

Sensus est, Supinorum duæ tantum sunt terminationes, Vm, vt amatũ, V, vt amatu, quæ nihil prorsus regunt ab anteriore, a posteriore vero casum sui verbi, si sumantur actiuè, vt Cur te is perditum?

Aut Grais seruitum matribus ibo.

Libri venundantur a Bibliopola.

Nam quæ V, finiunt, passiue tantum vsurpantur, casum nullum, habent à posteriore, ut obscęnum auditu, delectabile visu.

Supina in Vm.

Dic vado lectum, dic, & do volumina venum.

Nec sedet exceptum dicas, sed ad excipiēdũ.

Sēsus est, Supina in um, iungũtur verbis, aut participiis apertum vel latentē motum significantibus, vt Quin tu is cubitum?

Spectatum veniunt, veniunt spectentur vt ipsi.

Ouid. Spectatum admissi risum teneatis amici.

Horatius, Sic do filiam nuptum.

Conductus sum cantatum.

Ponitur & absolute cum uerbo est: vt actũ est de pelle mea, cessatum est satis, sat ludo datum est.

Vsurpātur & passiue cum infinitiuo iri: vt, Audierat non datum iri filio vxorem, id est, quod non daretur.

Submonitio.

In hoc differt Supinum prius à Gerũdio posteriore, cũ ad, quod hoc quietis ēt verbo iungatur, illud tantum motum significanti, latius enim dices, Venit præceptor ad dictã

dum,

dum,& discipuli ad excipiendum: Item Sedet præceptor ad dictãdum, & discipuli ad excipiendum.

Non autem: Sed & præceptor dictatum, & discipuli exceptum:

Supina in V.

Indignum auditu dic, & mirabile visu;
Sed venio lectu, aut pransu ne dixeris vnquã.

Sensus est: Supina in V, certis quibusdam adiectiuis addũt, idq; nude, & sine casu: vt, Nec dictu facilis, nec visu affabilis vlli: id est, vt dicatur, & videatur.

Nam omnia sunt passiuæ affectionis: Sic, difficile creditu, facile expugnatu:

Non aũt dices: Venio lectu, aut prãsu: (ait Valla) Sed venio a lectione, & à prandio.

De Participiorum constructione.

Participans nihil ante regit: pro significato
In verbi casus a posteriore feretur.

Sensus est: Ea est participii natura, vt pro significatione verbi sui mutuetur à posteriore constructioné. Nihil enim prorsus regit ab anteriore: vt amans, vel amaturus regũt accusatiuum: quia ab amo actiuo verbo descendunt, quod accusatiuum habere solet.

Amatus vel amandus ablatiuo gaudent, quia à passiuo verbo veniũt, quod est amor, cuius proprius casus est ablatiuus a, uel ab, præpositione intercedente, amatus, vel amãdus a patre.

Arans, vel araturus terram dicimus.

Item bibens, & bibiturus vinum: quia à verbo neutro transitiuo descendunt.

Obediens, & obediturus præceptori: quia obedio vnde prodierunt, datiuo delectatur, vt obsequii verbum.

Idem censendum est de his, quæ à deponentibus veniunt: Patiens, passus, & passurus inediam: obsequens, obsequutus, vel obsequuturus parenti.

Et à communibus, vt à Criminor actiuę significationis, criminãs, criminaturus innocentem à Criminor passiuè, criminandus à nocẽtissimo criminatus, & cætera participia intus à communibus verbis, vtrãque significationem habent, & regimen vtrũque pariter, vt, criminatus sociũ: & criminatus a socio, osculatus vxorẽ, & osculatus ab vxore. Quibus exemplis satis apparet, quã vbique certa sit regula illa catholica: Par Syntaxis erit, si par sit significatum.

Participium in casus Improprios.

Improprios casus & participantia poscunt.

Sensus est, Quemadmodum autẽ datiuus pro ablatiuo recipitur post verba passiua, sic & post participia à passiuis deducta, vt,

Res audita mihi, non credita.

Dilectus Deo, & hominibus.

Et quemadmodũ casus non proprius manet in passiuis, qui fuerat actiuorum, sic & inter participia etiam obseruari debet.

Gaudium semper dolori iunctum.

Clauus clauo pellendus.

Participium factum nomen.

Vt regimen tempus, collatio, compositumq;
Participans nomen faciunt, sic significatum.

Sensus est: Participia migrãt in nomẽ cũ à verbi sui constructione deficiũt: vt Amans vini: qa amo vini nõ dicitur, sed amo vinũ: Salustius, Catilina patiens inediæ, algoris, vigiliæ.

Degenerat & participium in nomen, cum tempus omittit, vt cum participium in dus exponitur per verbum debeo debes. Quintilianus, Non sit præceptor eorũ, quæ emendanda sunt dissimulator, id est, quæ debent emendari.

Et cum assumit comparationem, vt,
Nihil appetentius similis sui,
Magis tamen amans dicimus, &,
Maxime amo.

Item compositionem à verbo aliena: ut, Indoctus, innocens, nam neque indoceor, neque innoceo legitur.

Demum cum à verbi sui significatione dissentiunt: vt Indictus pro non dictus. Non enim indico significat non dico. Sic, inauditus, pro non auditus, ingenitus, pro non genitus.

Participij compendium.

Participans voces pulchre ad compẽdia ducit.

Sensus est. Oratio duobus verbis vinculo intercedente cõposita ad cõpendiũ additur, cum participium vice alterius verbi & copulæ in oratione ponitur, vt, Terentius. Verberibus cæsum te in pristinum Daue dedam, pro cædam, & dedam.

Apprehensum capillis, humi sternens in luto volutauit.

De aduerbio.

Partibus adijcier reliquis aduerbia gaudent.

Sensus est: Aduerbium, ob id nomen sortitum dicunt, quod verbo adiectũ, eius significationem planè aperiat: hoc enim perficit aduerbiũ adiunctum verbo, quod adiectiuũ substantiuo, vt prudẽs homo prudẽter agit. Nec secus participio iunctum inuenias: vt, Nihil temerè dictum perit.

Et nominibus tum substantiuis, tum adiectiuis, vt vereor ne sis illi nimium mater.

O male concordes, nimiaq; cupidine cęci, & aduerbio etiam alteri.

Sat citò, si sat bene.

Aduerbij exigentia.

Construitur autem aduerbium cum sex casibus, hoc est, cũ oĩbus, nominatiuo, genitiuo, datiuo, accusatiuo, vocatiuo, & ablõ.

Aduerbium in nominatiuum.

En primo, aut quarto rectè ponis, vt ecce.

Sensus est, En, & ecce demonstratiua, construuntur præcipuè cum nominatiuo, sic tamen vt nec accusatiuum etiam repudiẽt, vt Virgilius, En Priamus.

Cicero, Ecce autem noua turba.

Cum accusatiuo Virgilius,

En quatuor aras,

En Paridis hostem.

Cicero, Ecce miserum hominem.

Ecce me, quem quæris.

Quibus etiam datiuũ sæpius addit Cicero, sed ad ornatum, epistolam cum à te expectarem ad vesperam, vt soleo, ecce tibi nuntius

tius pueros uenisse Romam &c.

Aduerbium ingenitiuum.

Dic satis ingenij, tunc temporis, huccine rerũ.
Pluralem patriũ gradus quoq; iunge supremo.

Sensus est: Quãtitatis loci, & tpis aduerbium, genitiuũ, postulant vtriusq; numeri: Quantitatis: vt Cicero.

Tantum cibi, & potionis adhibendũ est, vt reficiantur vires, non opprimantur.
Sic, satis loquentiæ, sapientiæ parum.
Plaut. Tibi diuitiarum affatim est.

Loci, vt vbi locorum sim nescio.
Persius, huccine rerum venimus?
Eo impudentiæ ventum est.

Temporis, vt Tunc temporis.
Interea loci, Nunc temporis.

Postulant & genitiuum pluralem superlatiui gradus aduerbia, per regimen partitionis. Plinius.

Lynces clarissimè omnium quadrupedum cernunt.

Omnium dulcissimè canit Phylomela.

Aduerbium in datiuum.

A patribus capiant aduerbia certa datiuum.

Sensus est: Quædam ex aduerbiis datiuũ admittunt nominũ, a quibus sunt deducta, vt obuiã alicui procedere, ire vel progredi.
Similiter huic vestitus erat.
Propinquius tibi habitat, quàm mihi.
Virg. Proprius stabulis armenta tenebat.

Aduerbium in accusatiuum.

Proximè habet quartum, vt propius quem donat origo.

Sensus est, Aduerbia quædam postulát accusatiuũ præpositionis, vnde sunt profecta. vt Propius, vel proximè castra: Nam propè, vnde originem habent, numeratur inter præpositiones accusatiuas.

Prope me nescio quis hic loquitur.

Aduerbium in Vocatiuum.

O compellando casum petit vsque Vocandi.

Sensus est, O aduerbium vocandi, & compellandi vocatiuum postulat, vt Virgilius, O Melibœe Deus nobis hæc ocia fecit. Terentius, O Pamphile salue.

Aduerbium in ablatiuum.

Sæpe gradus medius sexto præponi exoptat.

Sẽsus est, Comparandi quibusdam aduerbijs auferendi casus additur, vt,

Doctius illo disputat.

Nihil lachryma citius arescit.

Aduerbia in diuersos casus.

Pridie, & huic socius patrium, quartumve requirunt.

Sensus est, Pridie, & postridie tẽporis aduerbia nũc genitiuo, nunc etiam accusatiuo iunguntur, vt pridie cineraliũ, vel pridie cineralia. Postridie liberaliorũ, vel postridie liberalia. Dicimus & pridie quàm excessit è vita, & postridie quàm veni.

Abhinc.

Addis abhinc quarto, si vis potes addere sexto.

Sensus est, Ab hinc vna pars orationis, hoc est, aduerbium temporis de præterito dicitur, idem enim significat, quod ex hac die, accusatiuo, vel ablatiuo iungi potest.

Ac-

Accuſatiuo, Cic. Demoſthenes quidem, qui ab hinc annos prope quadringẽtos fuit.

Ablatiuo idem, Quo tempore? ab hinc annis quindecim.

Amplius, & minus.

Amplius, atq; minus rectũ, patriũq; repoſcũt.
Nec minus ornatè quarto ſextoq; fruentur.

Senſus eſt, Amplius, & minus nominatiuo, genitiuo, accuſatiuo, & ablatiuo iuxta delectantur, nominatiuo, vt amplius octingenti perierunt, vel non minus octingenti perierunt. Genitiuo, Vtinam tibi minus eſſet verborum, aut eruditionis amplius.

Accuſatiuo, Ceperunt amplius tria millia, vel non minus tria millia.

Ablatiuo, debentur mihi ducenti aurei coronati non minus nummo, vel non amplius nummo.

Et hæc de aduerbijs in nomina, nunc de aduerbiis in aduerbia.

Quæſitiua localia.

Quatuor ex multis vbi, quo, qua, ac unde rogabunt.
Queis reſponſa ferent aduerbia certa locorũ.

Sẽſus eſt, Quatuor ſunt quæſitiua localia vbi, quod ſtatim in loco ſignificat, vbi ſtuduiſti? vbi habitas? Et huic reſpondent hic, iſtic, illic, ibi, & vbi cum compoſitis.

Terentius, Neque iſtic, neque alibi uſquam erit in me mora.

Quo, motũ ad locũ ſignificat, quo vadis, quo te agis? Et huic reſpondẽt huc, iſtuc, illuc, intro, foras, alio, eo, quo, ſurſũ, deorſum,

& neutro cum compositis,
Terentius, Detineo te hic, tu fortasse profecturus aliò fueras.

Vnde, motũ de loco significat, Vñ venis? Vnde prodis? Et huic respõdét hinc, illinc, istinc, superne, inferne, vtrinsecus, vnde, & inde cum compositis. Terentius, Redeo inde iratus, atque ægre ferens.

Qua per locum quærit, vt qua iter facturus es; Qua transiuisti? Qua deflectendum est? Et huic respondent hac, istac, illac, cum compositis.

Dic mihi, qua sit iter.

Submonitio.

Foris, & in loco, & de loco significat, herus cenat hodie foris, & herus nondum redijt foris, non de foris

Intus eandẽ habet significationem, si eisdẽ verbis iungatur, Intus est, Intus quempiam euocare, quod Barbari dicunt de intus.

Nusquam in loco & ad locum significat, Nusquam apparet, Te nusquam mittam.

Sic vsquã, & vspiam eiusdẽ significationis. Peregrè significat ĩ loco, de loco, & ad locũ, Peregrè viuit, Nondum redijt peregrè, Peregrè se contulit.

Quæsitiua aduerbia, in Nomina Locorum.

Est Belna Hasdini, Babyloni vel Babilone.
Aut Solymis sextũ regio, & cõmune reseruãt.
In medıante, Domus cum paucis excipietur.

Sensus est, Si quęratur per Vbi, nomẽ proprium oppidi primę vel secundę inflexionis singu-

singularis numeri in genitiuo reponi gaudet, vt si quæratur, Vbi studuisti? Respondebis, Aureliæ, studui Gandaui.

Si sit tertiæ, In datiuo, vel ablatiuo. Studui Diuioni, vel Diuione.

Si sit primæ, vel secundę pluralis numeri, in ablatiuo similiter, vt Nunc agit Metis. CHRISTVS passus est Hierosolymis.

Dixi proprium oppidi; quia regionis proprium & appellatiuum reponuntur in ablatiuo addita præpositione in, vt,

In Scythia, & in Ponto nõ nascuntur asini. Frequẽtior est in œnopolio, quàm in tẽplo.

Submonitio.

Quædam tamen ex appellatiuis propriorum more ponũtur in genitiuo, Bellum, militia, domus, & humus.

Vnà à paruulis fuimus educati militiæ, & domi.

Rus in datiuo, vel in ablatiuo ponitur indifferenter. Ruri se continet: Omni rure pascuntur.

Quo.

Si per Quo quæras, in quarto propria pones.
Appellatiuum, & regio dant præposituram.
Rus tamen, atque domus propriorum more locantur.

Sensus est, Si quæratur per, Quo, propriũ oppidi locum habet in accusatiuo cuiuscũque numeri sit, aut declinationis, vt, si quæratur, Quo profecturus es? Respondebis Antuerpiam, Mediolanum, Cracassonam, Baiocas, Torinos.

Appella-

Appellatiua,& regionum propria recipiunt præpositionem ad,vel in,Profectus est in militiam.

Conuolandum est tibi in Anticyram,vt illic cerebrum purges.

Rus tamen,& domus,quamuis appellatiua, reijciunt præpositionem,vt,Rus se contulit, Abijt domum.

Vnde.

Vnde petit sextum,sexto dant præposituram.
Cõe,& regio:sed ea domus abstinet & rus.

Si quæratur per , vnde, proprium oppidi cuiuscunq; declinationis , aut numeri locũ habet in ablatiuo,vt, Si quis quærat , Vnde prodis? Respõdebis,Prodeo Luthetia,Rotomago,Auinione,Trecis,Petragorijs , *Perigueuris.*

Quod si nomen sit appellatiuum,aut Regionis proprium,in ablatiuo reponetur, sed cum præpositione A,De,vel Ex,vt, Nondum redijt è foro ex Hispania.

Duo tamen appellatiua Rus, & domus, non recipiunt præpositionem , Venio rure , Prodeo domo.

Qua.

Si per Qua,est proprium in sexto sine præpositura.
Per,tamen et regio at q; appellatiua requirũt.

Sensus est,Si per qua quęratur,nomen oppidi ponitur in ablatiuo sine præpositione, vt,Si quis roget,qua transmisisti? Respondebis Hedua,Regiaco, Narbone,Senonibus, Ambianis.

Appellatiua, & Regionum propria recipiunt præpositionem per, vt,

Transiui per téplum, Per forum olitoriũ.
Iter feci per Italiam, per Britanniam.
Dicimus tamen Transiui domo, non per domum, Transiui rure, non per rus.

Propria Oppidorum composita.

Simplicium composita viam, regimenq; sequuntur.

Sẽsus est, Eadem erit constructio Compositorum nominum, quæ & Simpliciũ, ad interrogatiua quælibet, vt,

Rex agit Fontis bellaquæ.
Studui Montispessulani.
Gratianopoli.
Se contulit Aquamsextiam. *A eaux en Prouence.* Portumcaletensem, Neapolin.
Nõdum rediit ab Augusta, Augustandimo.
Datum Nicopoli.
Transiui santa columba.
Sancto Florentino.
Rubeomonte, & sic de cæteris.

Submonitio.

Et quia in his aduerbiorum præceptiunculis sæpius facta est mentio oppidi, meminerit, puer, sub oppidi nomine contineri Ciuitates, vrbes, uicos, uillas, castella, & alia minorum locorum nomina.

Quemadmodũ sub nomine Regionis Insulas, Prouincias, Tetrarchias, & huiusmodi maiorum locorum nomina subintelligit ad interrogatiua quælibet.

Meminerit etiam cum obuia habuerit mi-

norum

horum locorũ nomina ꝑpositionibus addita, vt Venit ad Messanam apud Ciceronẽ, & cùm essem in Mediolano, apud eundem. Et maiorum præpositionibus orbata, vt, Italiam fato profugus, Lauinaq; venit littora, apud Virgilium.
Et contra regulam, Vado in domum.
Sum in domo: Et venio de domo.
Id fieri vel Poetarum licẽtia, & figurata dicẽdi forma, aut tam raro apud Oratores, ut potius adnotandum, quàm imitandum esse censuerim.

De coniunctione

Persimiles casus coniunctio nectere nouit.
Cum non obsistit varij constructio casus.
Nectit & ipsa modos similes, nõ tẽpora semper.

Sensus est, Coniũctio ob id nomen habet quod & sentẽtias, & casus etiã similes coniungat, vt Virgil.
Semper honos, nomẽq; tuum, laudesq; manebunt. Idem, Fregisti arcum, & calamos.

Quæ regula vbiq; locum habet, nisi obsit constructionis varietas, tum.n. diuersi casus impunè coniungi possunt, vt, Studui Athenis, & Lutetiæ: Emi equũ talento, & pluris. Cicero, Meum nõ est neq; cuiusquam, quod auferri, quod eripi, quod omitti potest.

Nec minus inter modos locũ habere cõperitur, vt Paupertas laudatur, & alget. Terentius, Quid hic agitur? Statur Idem, Cur tu abis ab illa? obstetricem accerso.

Nõ autem inter tempora, vt Vocasti me, & ecce adsum.

Terentius, Et habetur, & refert à me Thais, ita vti merita es gratia.

Submonitio.

Multa hic adſcribenda eſſent, quæ conſulto in ſupplementorum viciniam tranſtulimus, ne quid puerum iam ad alia progredientem præpediremus.

De præpoſitione.

Præpoſitura ſibi nomen ſortitur, ob id quod
His præponatur, queis cum iungatur; & optat.
Hæ quartum, hæ ſextum: ſuper, in, ſub, ſubter,
vtrunque.

Senſus eſt, Præpoſitio ob id nomen ſortitur, quod his ferè præponatur quibus adiūgi ſoleat, vt, Abeo templum, Abeo à templo.

Præpoſitionum extra compoſitionem aliæ ſunt accuſatiuæ, quæ accuſatiuis adhærent, plus minus triginta numero, Ad, Apud, Ante, Aduerſus, &c.

Aliæ ſunt ablatiuæ, quæ ablatiuis ſubſeruiunt, numero tantum quindecim A, ab, abs, cum, coram, &c.

Aliæ communes quæ nunc accuſatiuum, nunc ablatiuum verbo ſuggerunt, ſed pro diuerſa ſignificatione.
Et hæ tantum quatuor enumerātur, in, ſub, ſuper, & ſubter.

Accuſatiuæ præpoſitiones.

Ad, & apud licet ſint eiuſdē ſignificationis; Non tamē Latinè dicas iuit apud fratrem, Sed, iuit ad fratrem, Neque Cœnat ad fratrem, ſed apud fratrem.

Ante, & locum, & tempus, & perſonam reſpicit,

respicit: Ante templum, Ante lucem, Ante iudicem.
Aduersum, vel aduersus, id est contra.
Ne Hercules quidem aduersus duos.
Terent. Mirum quin te aduersum dicat.
Cis alpes.
Citra Sequanam.
Circum, Capillis compositis.
Circum caput.
Circa Locum, & tempus significat.
Occurrit mihi circa forum vinarium.
Circa vndecimam horam.
Contra:
Stultitia est contra stimulum calcitrare.
Erga, Pro meo summo erga te amore tantum onus subeo.
Extra: Extra precium est, & Extra iocum.
Inter. i. in medio: inter os, & offam multa incidunt.
Intra, Sed intra fortunam debet quisque manere suam.
Infra ad personam refertur: Terentius, Tace tu, quem ego esse, puto infra omnes infimos homines.
Caue aũt dicas, infra mensem, aut, infra annum, Sed, intra mensem, & intra annum.
Iuxta, Iuxta Pauli sententiam.
Si iuxta claudum habites, claudicare disces.
Ob, id est, propter: Pretium ob stultitiam fero.
Pone, à tergo: Pone ædem diui Petri,
Derriere, l'eglise sainct Pierre.
Per, Terentius: Per te stetit quo minus hæ
fierent

fierent nuptiæ: *Il ha tenu á toy.*
Prope, id est, iuxta: prope oppidum copias constituere.
Propter te turba hæc suborta est, id est, tua causa.
Secundum, Iuxta, vel Prope.
In capite secundum aurem vulnus accepit.
Significat & Secundo loco.
Secundum Deum honor debetur parẽtibus.
Post hominum memoriam, vel,
Post homines natos.
Trans, id est, vltra, Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Vltra, opponitur citra, Vltra pontem,
Præter, Plautus, Præter ætatem stultus es.
Cicero, Hæc præter opinionem accidere.
Supra, contraria eius quæ est infra, vt, Supra omnes homines.
Circiter, ad tempus, & numerum refertur, interdum ad locum.
Redito ad me circiter meridiem.
Multi eo bello capti circiter duo millia desiderati.
Secus, id est, iuxta, Secus decursus aquarum seruntur salices.
Penes, idem quod Apud, nisi quod penes significat in manu, seu dominio esse, quod non significat apud Ciceronem,
Omnia mea sunt penes illum, *Tout mon biẽ est en sa puissance,*

Ablatiua Præpositiones.

A; Ab, Abs, eiusdem significationis,
A villa redeo, Ab agris, Abs tribudio.

Cum, vt, Vtinam (& quod cũ salute eius fiat) cras ad nos aduolet.
Corã, Cantabit vacuus corã latrone viator.
Clam, Cepit eam amare clam viro.
De, De tuo istud addis.
E, Laborat è renibus, E capite.
Ex, Ex æquo, & bono facere, *a la bonne foy.*
Pro, Istud tenes, quod pro te facit.
Præ, Ante, Præ se armentum agere.
Significat etiã ad comparationẽm, Cicero: Non tu quidẽ vacuus molestijs, sed præ nobis beatus. f. ad comparationem.
Palam: Palam omnibus sua vitia iactitat: id est, in omnium conspectu.
Absque. Absque baculo ne ingreditor.

Præpositiones ambiguæ.

In, seruit accusatiuo, cum significat erga, Contra, Coram, Apud, Ad, & Vsque, Ad, ut,
Multa in me contulisti beneficia, id est, erga me.
Quid meus Aeneas in te cõmittere tãtum. Quid Troes potuere? id est, Contra te.
Vereor te in hos laudare, id est coram, & te præsente.
Ea sunt quæ nõ probantur in vulgus: id est, apud populum.
Dare sororem in concubinatum, id est, ad concubinatum.
In lucem semper Acerra bibit, id est, vsque ad lucem.
Iungitur & accusatiuo quoties motio, diuisio, mutatio, similitudo, & rei incrementũ cum

cum tempore ſignificatur, vt,
Ire in rē præſentem. *Aller ſur le lieu contentieux.* Virgilius, Scinditur incertum ſtudia in contraria vulgus.
Quintil. Nam bona facile mutantur in pęnis nunc, quando in bonum verteris vitiū?
Virg. Portus curuatus in arcum.
Quintil. Multa linguæ vitia niſi primis eximantur annis, inemendabili in poſterū prauitate durantur.
In verò, iungitur ablatiuo cum accuſatiuus in loco ſignificatur, Eſt in fabulis omnium, id eſt, ab omnibus ridetur.
Neſcis quantis in malis verſer miſer.

Sub.

Sub, accuſatiuo caſui ſeruit, cū ſignificat Subter, circum, paulo ante, & paulo poſt. Et cum motus ad rem, vel ad locū ſignificatione, Virg. Poſteſq́, ſub ipſos nituntur gradibus, id eſt, ſubter.
Sub noctem cura recurſat, id eſt, paulo ante.
Sub idem tempus acceſſit, id eſt, circa.
Sub horam decimā imponitur clauſula diſputationibus, id eſt, poſt horam decimam.
Fugienſq́ue ſub antra.
Seruit autem ablatiuo cum ſignificat in, ad, iuxta, & infra, Sub manu Tabellarios habere, id eſt, in promptu, & poteſtate.
Quæ & tunc accuſatiuum etiam recipit.
Sub iudicium, & delectum ſapiētes cadunt.
Cautum eſt ſub pœna capitis. i. ad pœnam.
Sub vrbę eſt agelli pauluſum. Id eſt, iuxta vrbem.

Re-

Recubans sub tegmine fagi, id est, infra.
Scorpius sub omni lapide. *Danger par tout.*

Super.

Super, seruit accusatiuo, cũ significat ultra, præter, prope, & inter.
Super Garamantas, & Indos proferet Imperium, id est vltra.
Grauissimus, & doctissimus: sup hæc inculpatissimus, id est, præter hæc.
Situs est super fontem. i. prope.
De eius nequitia super cęnam loquebamur, id est, inter cœnandum.
Ablatiuo casui seruit, cum significat de, vel in, Multa super Priamo rogitans, id est, de Priamo.
Poteris nocte hac requiescere mecum fronde super viridi.
In qua sigñatione nec accusatiuum reiicit.
Fama super æthera notus.

Subter.

Pręposítioni subter vna est significatio, & ei aduersatur quæ est super.
Iungitur autem & accusatiuo, & ablatiuo promiscue: vt Subter aquas, vel subter aquis vrinari, *Nager entre deux eaues.*
Cicero, Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit.

Postpositæ Præpositiones.

Postpositas verbis reperimus præposituras.

Sensus est, Postponuntur aliquando præpositiones suis casibus. Tenus ablatiuo singulari, & genitiuo plurali, Virgilius,
Capulo tenus abdidit ensem.

Sic, Crurum tenus. Aurium tenus.
Cicero, Cum Romam versus ires.
Et uſque præſertim ordinata cum altera præpoſitione. Ad multam vſque noctem pro duximus.
Cum proprijs tamen oppidorũ, & duobus appellatiuis rus, & domus, ſolitaria conſtrui ſolet. Lingonas vſque, &, Domum vſque.

Submonitio.

Cicero etiam Qui cũ, & Queiſcum, ſeu Qui buſcum ſæpius vſurpat, ſed non ſine gratia. Quid dulcius quàm habere, qui cum omnia, vt tecum, loqui poſſis? Id eſt cum quo.

Obſeruatio circa præpoſitionem.

Vult Ab, Vocales, Abs Q T: Conſona vult, A.

Senſus eſt. Sunt & præpoſitiones quæ ſigni ficatione quidem conueniunt, ſitu autem di ſcrepãt maximè: Nam A, præponitur dictio nibus initium habentibus à conſonante.
A bonorum cauſa ſtare.
A potu cœnam incipere.
Ab contra, à vocalibus.
Ab aurora. Ab omni venuſtate.
Abs verò præcedit Q, & T.
Abs quouis homine docere turpe non eſt.
Abs te hoc eſt ortum.

Præpoſitiones in Aduerbia.

Vocum orbæ fiunt aduerbia præpoſitura.

Senſus eſt: Præpoſitiones quæ citra caſum vſurpantur, in aduerbiorum naturam tranſeunt.
Virgil. Pauco poſt tempore venit.
Idem, Pone ſubit coniunx, id eſt, retro.

Cicero,

Cicero, Satis ſuperque habeo, quod mihi dederis.
Earum literarum exemplum infra ſcripſit Cicero.
Serpit ſubter,ſupraque.

De interiectione.

Interiectio cũ quinq; caſib' cõſtrui ſolet. Nominatiuo,datiuo,accuſatiuo,vocatiuo, & ablatiuo,quæ vt diſſimiles affectus ſignificat,ita & diuerſis caſibus adhærere ſolet.

O

O primo,quarto,& quinto donare ſolemus.
Sũ minus eſt vehemens affectio diſſimulatur.

Senſus eſt:O exclamantis interiectio nominatiuum,accuſatiuum, & vocatiuum recipit:vt,O magna vis virtutis.
O faciem pulchram.
O daue ita ne contemnor abs te?

Dolentis & lugentis,nominatiuo & accuſatiuo iungitur:Terent.O Myſis Myſis etiã nunç mihi ſcripta illa &c.
Cicero,O me perditum:O me afflictum.

Cum remiſſior eſt affectus & minus vehemens,tum pulchrè ſubauditur in oratione, vt,Deum immortalem.
Terentius,Hominem perditum.

Heu & Proh.

Rectis vel quartis heu,proh,ſociare iubemur.

Senſus eſt:Heu dolentis, & proh indignãtis nominatiuo & accuſatiuo promiſcuè iunguntur:vt Heu pietas.
Heu priſca fides:Heu literas minutas.
Proh Iuppiter,tu homo adiges me ad ĩſaniã

Proh

Proh Deum, atque hominum fidem.
Neque diuersum est heu lamentantis, & lachrymantis: Cicero, Heu conditionem huius temporis.

Hei & Veh.

Hei, & Veh, proprio debes aptare datiuo.

Sensus est, Hei, & Veh, datiuum tantum postulant: vt, Hei mihi non possum hæc sine lachrymis commemorare.
Terent. Veh misero mihi, quanta de spe decidi.
Est autem hei dolentis, & ingemiscentis.
Veh, est his rebus propriũ quas execramur.

Apage.

Apage post quartum dat præpositura latinum.

Sensus est, Apage, vox qua vtimur significantes rei alicuius fastidium: nunc accusatiuum solum habet: Plautus, Apage istiusmodi salutem.
Nunc cũ accusatiuo ablatiuum addita præpositione idem, Apage te a dorso meo amator.

Admittit etiam Cum, præpositionẽ, Cicero, Apage te cum nostro Sexto Seruio.
Nunc absolute ponitur. Plaut.
Apage, non placet me hoc noctis esse.

Apagesis, id est, Apage si uis, nullum casum deposcit.

Ordo resolutionis Grammaticæ.

Principium teneant aduerbia quãdo resolues,
Quæ prohibent, monstrant, vocitant, hortantur, & optant.
Respondent, vel quæ interiectio suppeditabit.

Dictio recta sequi, vel quod declarat, auebit.
Si quid supprimitur, resolutio pandet aperte.

Sensus est, Grammaticæ resolutionis septem regulas assignant Grammatici.

Prima, Aduerbia prohibendi, demonstrãdi, vocandi, hortandi, optandi, & responden di. Item & interiectiones primum locum occupare solent in ordine resolutionis grammaticæ Secũda, Secundum locum tenet vocatiuus. Tertia, Tertio loco sequitur nominatiuus quem verbum recipit ab anteriore.

Quarta: Nominatiuum sequetur verbum personale modi finiti, si adsit.

Sum abest, auspiciamur a verbo impersonali actiuæ aut passiuæ vocis.

Quintil. Pœnitet respicere plura testimonia.

Virgil. Itur in antiquam syluam.

Quinta Dictio recta a posteriore postponitur dictioni regenti, vt nominatiuus post verbum.

Deus est summum bonum.

Genitiuus: vt Accersitur capitis.

Datiuus: vt Precibus fortuna repugnat.

Accusatiuus, vt, Cur me miserum verberas?

Ablatiuus, vt, Concordia paruæ res crescũt.

Sexta; Declarans et debet postponi declarato, vt adiectiuum subiunctiuo, aduerbium verbo, & infinitiuus verbo finito.

Septima, Si quid in oratione subaudit hoc etiam suppleri debet in resolutione, vt Egomet continuo mecum, Subaudio, dixi Ventum erat ad Vestæ, Templum scilicet, Hinc mihi prima mali labes, erat subaudio.

Sub-

Submonitio.

Quod rogat atque refert, quod diuidit aut negat optant.

Postponi vt donec, vel pracedens referenti.

Sensus est: Sex exceptiones patiuntur precedentes regulæ.

Prima: Cogimur aliquando inchoare grãmaticæ declarationis ordinẽ per obliquũ, aut aduerbiũ, propter interrogatiuũ quod præcedere solet: vt Quem das finem Rex magne laborum?

Vbi quæram, vbi inuestigem?

Secunda: Nomen relatiuum nõ sequitur, sed præcedit dictionẽ à qua regitur, & hinc etiam aduerbium: hic est liber quem iamdudum legere cupiebam: vidi oppidũ vbi natus Rex creditur.

Tertia: Res quæ diuidit præcedere debet dictionem à qua regitur, vt, Sonorum alius vox, alius non vox.

Animalium aliud rationale, aliud irrationale.

Quarta: Negatiua etiam dictio debet præcedere in ordine declarationis grãmaticæ. Neutiquã hæc res neglectũ est mihi. Terẽt. Liuius, Neminẽ video esse cuius opera putet Respublica &c.

Quinta debent & dictiones præcedere, quæ ad sensum perficiendũ plura verba postulant, vt sunt aduerbia infinita, Cum dũ, donec, quoniam, quia, deinde, licet, postq̃, & his similia, Ouidius.

Donec eris fœlix multos numerabis amicos:

Dum iuga montis aper, fluuius dum piscis amabit.

Sexta: Obliquus nonnunquam præponit nominatiuo, aut verbo, contra præcedentes regulas: qđ relatiuũ necessario, postponatur antecedenti: vt Patrem sequitur sua proles. Fratrem iam incipit suæ cõditionis tędere. Est autem resolutio, seu declaratio grãmaticæ, ordo quidem quo singulæ dictiones ad suum regimen, & naturã propriam reuocantur, clarioris intelligentiæ gratia.

Hæc sunt amice Lector, quæ de partium orationis conuenientia, exactione, delectu, & resolutione visa sunt necessaria quæ scriberentur. Si qua preterea desiderabit studiosus adolescens, inter suppleméta perquirat, quæ ex industria a cæteris semoui, ne quid esset quod puerum alacriter in planicie currentem aut retardaret, aut impedimentum aliquod inferre posset.

FINIS.

NVNC DE SVPPLEMENTIS disputabitur.

SVpplemẽtum, seu Expletio eorũ, q̃ toto opere visa sunt desiderari, ad intellectũ præcedentium: adiectiuorum differentia.

Cum verbo, est, geminis enclusum mobile fixis
Posterius spectat: si mobile participans sit
A verbo sum, vel simili fauet anteriori.
Postpositum vero, fixo quadrabit vtrique.

Sensus

Sensus est: Adiectiuum nomen pronomē aut participium cum verbo Sum, eo, est, substantiuis duobus interpositum sequenti adherebit: vt,

Canis est fidele animal.
Leo est truculenta belua.
Musica est meum delicium.
Scortum est tua voluptas.
Asinus est contemptum animal.
Luxurio damnatum magis quàm vitatum vicium. Participiũ verò à subiunctiuo, vocatiuo aut, id gen⁹ verbo, p̄cedēti cōuenit: vt, Hic libellus est inscriptus Syntaxis: Liberalitas tenacibus est habita vicium: Lignum est factum carbo.

At vbi adiectiuũ huiusmodi vtrique substantiuo postponeretur, vtrilibet congruere posset: vt Ludos Megalesia appellatos. Liuius, Puteoli colonia dicearchia dicti. Plinius, Gens vniuersa Veneti appellati. Liuius, Non omnis error stultitia est dicenda, Cicero.

De relatiuis.

Stet genere & numero pracedens cũ referēte
Diuersum referens debet quadrare sequenti,
Sic tamen vt simili specie teneatur vtrumq;
Mobile quod repetit, cum posteriore coibit.

Sensus est: Relatiuum aliud substantiæ, quod refert antecedens substantiuum.

Aliud accidentis, quod antecedens, adiectiuum repetit.

Relatiuum substantiæ duplex: Similitudinis scilicet, & diuersitatis.

Relatiuum similitudinis est quod idem refert cum suo antecedente, qui, quæ, quod, ille, ipse, is, idem, & si quando referunt iste. & hic.

Quæ relatiua omnia genere & numero cohærere solent cum antecedente substantiuo, vt, Samia mihi mater fuit, & ea habitabat Rhodi.

Percōtatorem fugito, nam garrulus idē est.

Relatiuū diuersitatis est, quod refert antecedens diuersum à consequente, cū quo tamen consequente concordare debet, sed sub eadē specie, vt, Metuit Agnus Leones, & alias feras.

Amo laurum, & cæteras arbores.

Relatiuū verò accidentis, est, quod refert antecedēs adiectiuū, qualis, quantus, quot, quotus, quotenus, cuias, & quotennis.

Quæ relatiua nullo accidente conueniūt cum antecedente, sed cum consequente, genere, numero & casu, vt,

Polyphemus erat altus, quanta est turris.
Crines nigri, qualia Aethiopum corpora.
Vinum gustaui decenne, quotēnis ego sū.

De relatiuis, qui, quæ, quod.

Inter diuersos casus generum variorum.
Si referens ponas, quorum cōe sequens sit.
Vtrunque aspiciet, proprio quadrato sequenti.

Sensus est, Relatium qui, quæ, quod, inter casus diuersarum generum positū, quorum sequens appellatiuum fuerit, cum vtrolibet conuenire poterit.

Animal plenum rationis, & consilij, quem voca-

vocamus hominem.
Cicero, Homines tuentur illum globum, qui terra dicitur: Sic,
Animal, qui equus, vel quod equus dicitur.
At vbi sequens proprium esset, cum eo tantum concordaret relatiuum, vt,
Est in carcere locus, quod Tullianum appellatur Salustius,
Carcer quæ latiumnæ appellantur, Cicero.
Sic, Oppidum, quæ Belua dicitur: non quod Belua dicitur.

Alia huius relatiui regula.

Præcedat referens, cum præcedente coibit.
In simili casu verbóq; regentur eodem.

Sensus est, Venustas inest orationi, in qua relatiuum præcedat antecedens sic, vt in simili casu ab eodem verbo regantur, vt,
Quas ad me dedisti literas, pergratæ mihi fuerunt.
Quem mihi dono dedisti libellum, incredibili me affecit iucunditate.

Submonitio.

Ab hac venustate recedũt hę, & huiusmodi locutiones: Vrbem, quã statuo vestra est.
Sermonem, quem audistis, non est meus.
Quas sic purius disponas.
Quam statuo vrbem, vestra est: vel,
Vrbs, quam statuo vestra est: sic,
Quem audistis sermonem nõ est meus: vel,
Sermo, quem audistis, non est meus.

De genitiuis pronominum.

Actiuè quadam signant pronomina quadam;
Paßiuè, qua rem poßessam odere, petuntq;

Partem integralem verbalia Verba secundũ
Quæ casum poscunt impersonalia demas.

Sensus est: Genitiui pronominũ mis, tis, sis, nostrum, vestrum, olim sumebantur actiuè, quorum loco possessiua quinque vsu veniunt, meus, tuus, suus, noster, vester, quæ citra delectum substantiuis omnibus adiungi possunt, vt, Natus meus quem habeo. Voluntas mea. Suus mos. Amicus noster, Præceptor vester.

At mei, tui, sui, nostri, vestri, passiuè tantum vsurpantur: vt,
Amor mei, quo ego amor.
Desiderium tui, quo nolés volés desideraris.
Imago sui, qua repræsentatur.
Fama nostri, quæ de nobis habetur.
Cura vestri, quę de vobis.

Qui genitiui quinq;, a nominibus rē possessam significantibus abhorrent omnino. Neqne enim Latinè dixeris,
Liber mei, quem ego habeo,
Neque Ager tui, quem possides.
Sed, Liber meus: &, Ager tuus.

Delectãtur autem nominibus partem generalem, & integralem connotantibus: vt, Dimidium mei, pars tui, aliquid sui, nihil nostri, residuum vestri.
Cicero, Ex quo vereor ne nihil sim tui, nisi supplosionem pedis imitatus.
Verbali etiam dictioni, aut ei affini cōiungi solent, alieni appetens, sui profusus: Sal. acerrimum tui defensorem ostēdit. Cicero, Nulla est voluptas, quæ non assiduitate sui fasti-

fastidium pariat, Plinius,

Iungunt & verbis genitiuo gaudētibus: vt, Nostri nosmet pœnitet. Terentius. Ita prorsus oblitus sum mei, idem.

Submonitio.

Excipies tamen impersonalia interest, refert, & est, quæ genitiuos quinque reiiciunt penitus, & horum loco interest, & refert habent ablatiuos mea, tua, sua, nostra, vestra, & cuia.

Est verò meum, tuum, suum, nostrum Cicero, Tamē, ut vidit tua interesse: Plautus, Tua istud refert, si curaueris. Terentius, Nostrum, est intelligere.

De quibus & inter impersonalia etiam.

Quibus genitiuis iungantur.

Vnius hac poscunt cuiuslibet, atque duorum,
Et quæ participant aut ipsa Gerundia donāt.

Sensus est: Genitiui hi quinque passiuę affectionis mei, tui, sui, &c.
Et ablatiui mea, tua, sua, &c.
Aut nominatiui meum, tuum, suum, &cæt. quorum loco ponuntur, genitiuum nullū recipiūt, inauditum enim est Latinis auribus: Interest, mea Christiani Deo parere, sed, interest mea, qui Christianus sum: Neq; Tuū est, discipuli præceptori obedire, Sed, Tuū est, qui es discipulus. Terentius, id mea minimè refert, qui sum natu maximus.
Nunc mea verba legis, qui sum summotus ad Istrum, Ouidius.

Admittūt tamen genitiuos tres vnius, solius, ipsius, & horū genitiuos plurales. Cice.

Solius enim meum peccatum corrigi non poteſt. Suo ipſius indicio perijt ſorex.

Item genitiuos vniuerſalium & particularium, Omnium cuiuſlibet.

Cicero, Voluntati veſtræ omnium parui.

Quibus adduntur multorum, paucorum. Brutus ad Ciceronem, Qui veſtræ paucorum, reſpondeat laudibus.

Adhæc, numeralium cardinalium genitiui duorum, trium, quatuor &c.

Liuius, Noſter duorum euentus oſtendet vtra gens bello ſis melior.

Genitiuos præterea gerũdiorum, vel gerundiuorũ, Cicero, Luciũ Craſſum quaſi colligendi ſui cauſa ſe in Tuſculanũ cõtuliſſe. Poſtremo, genitiuos participiorũ, Ouidius, Sæpe rogabis.

Vt mea defunctæ molliter oſſa cubent.

Ille & iſte.

Ille quidem laudat, contẽnit & iſte viciſſim.

Senſus eſt, Ille tum maximè in oratione locum habet, cum ob eminentiam quandã rem omnibus notam ſignificare volumus, vt, Naſica ille prudens, bis Conſul. Alexander ille Macedo.

Iſte autem cum rei alicuius, cum ſtomacho, aut contemptu meminimus, Terẽtius, Iſte Cherea, iſte Ephebus frater Phædriæ.

Hic, & ille.

Reſpicit hic proprius, ſed quod magis ille remotum.

Senſus eſt, Cum ad duo anteposita referuntur hic & ille, hic ad poſterius, & prorius.

prius. Ille ad prius, & remotius fertur, Ausonius.

Quis neget Æneæ natū de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrem, ſuſtulit ille patrem.

Hic, & is.

Hic, & is accreſcens pulchrè ſibi copula iūgit.

Senſus eſt, Hic, & is relatiua poſt copulatiuam coniunctionem concinnius apponuntur, quaſi in Epexegeſi, vt, Eſt illi veſtis pauca, & ea detrita, & ſordida.

Alexander paruis copijs fretus ſuperauit Darium cum infinito exercitu, & in id adoleſcentia, vel & hoc in adoleſcentia.

Hic, ille, & iſte.

Perſonam notat, hic primā notat iſte ſecūdā,
Ille notat ternam: Sic inde aduerbia diſtant.

Senſus eſt, Hic, iſte, & ille hoc inter ſe differunt, quod hic, me, meum, quodve eſt vbi ego ſum ſignificat, Terentius,
Tu ſi hic ſis aliter ſentias. Donatus hic, ſeipſum oſtendens dicit, & eſt hic, Pronomen.
Idem, Hic meus carnifex.
Idem, Puer hic vnde eſt?

Iſte, tu, tuum, tibi proximum, aut de quo loqueris, Teren. Mirum ni tu credas, quod iſte dicat.

Cicero, Remoue pauliſper iſtos gladios: hoc eſt, tuos.
Ille, rem aut perſonam ab vtroque ſemotā, Terentius, Ille ne indotatam virginem atque ignobilem daret illi?
Idem, Nonne accedam ad illos.

Quę differētia & in aduerbijs ab his pro-

nominibus deductis locum hēre cōperitur. Nam hic, locū significat vbi ego sum, isthic, vbi tu es: illic, vbi neque ego, neque tu sumus, sed persona tertia.

Sic: Huc, istuc, illuc, hac, isthac, illac: hinc, isthinc, illinc, & sic de cæteris.

De substantiuo verbo.

Diuersi numeri fixis postpone duobus.
Sum verbum, & belle quadrabit proximiori:
Quod si interijcias, debet quadrare priori.

Sensus est, Substantiuum verbum duobus nominatiuis numeri diuersi postpositum secundo consentit, Ouidius, Omnia pontus erat.

Idem, Domus antra fuerunt.

¶ Quod si duobus interponatur, præcedēti respondebit, Mandata Dei, sunt meditatio Christiani.

Submonitio.

Nolim tamen contēdere id apud probatos etiam authores aliter non inueniri, vt, Liuius, Captiui militum præda fuerunt. Ouidius, Sanguis erant lachrymæ.

De quibusdam aduerbijs.

Quarto quam primo simul, ac simul atque praibunt.

Sensus est, Simul, simulac, simulatque, coniunctiuis connectuntur frequentius, indicatiuis aliquando, significant autem

quam-

quanprimum, vel statim quum, siue postquam.
Horatius, Simul ac durauerit ætas
Membra,animumq; tuum,nobis sine cortice:vel,durabit ætas.
Cicero, Omne animal simul atq; natum est voluptatem appetit,vel,natũ sit, aut fuerit.
Idem omne animal simul vt ortũ est, simul & seipsum,& omnes partes suas diligit, vel ortum fuerit.

Vbi,postquam & huiusmodi.

Du postquam primo quarto sed rarius addes.

Sensus est, Vbi,postquam,priusquam,vt, & quum, temporis aduerbia indicatiuo magis delectantur, Virgilius,
Hæc vbi dicta dedit.
Plautus,Postquam in vrbẽ crebro cõuenio.
Antequam de Republica dicam.
Terentius,Priusquam hanc vxorem duxi.
Cicero, Est enim annus, vt repulsam tulit, id est,postquam. Plautus.
Grauidam ego illam reliqui, quum abeo.
? Rarò admodũ subiunctiuis connectuntur.
Terent. Vbi nos lauerimus,si voles lauato.
Salustius, Priusquam incipias,cõsulto opus est,& vbi consulueris,maturè opus est facto.
Cicero, Antequam aliquo loco concedo,literas à me non habebis.
Idem,Quum sæpe multa narreret,tum memini.

Dum, & donec.

Quando quousque notant dum,donec, vtroque fruuntur.

Nec

Nec subiūctiuū pro quādiu admittere norūt.

Sensus est: Dum, & donec, pro quoad, vel, quousque Indicatiuo, vel subiunctiuo iuxta delectantur: Cicero,

Ego in arcano operior, dum ista cogito.

Terentius, Nunc quid expectas Syre? an dū hinc denuo abeat? Liuius,

Donec ad hęc tempora, quibus nec vitia nostra: nec remedia pati possunt.

Columella: Donec ea aqua, quā adieceris, decocta sit.

Pro quamdiu, Indicatiuo tantū gaudēt. Terentius, Dum licitum est ei, dumq; ætas tulit, amauit. Ouidius,

Donec eris fœlix, multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Similitudinis aduerbia.

Sic, vt, & vtrumque ac similes donantur vtrique.

Sensus est: Similitudinis aduerbia, quemadmodum, vt, vtcunq;, & sicut, vtriq; modo promiscuè iunguntur, Cicero,

Quemadmodum soles, vel soleas.

Idem, vt aliud ex alio incidit.

Idem, vt sementem feceris, ita & metes.

Plaut. Sic faciam, sicut consilium est.

Idem, Vtcunq; animo collibitum, est meo.

Terent. Tu vt subseruias orationi, vtcumq; opus sit verbis vide.

Ne & non.

Ne pete, neve petas dices: non quando negabit
Omnibus adde modis, demas nisi forte secundum.

Sensus

Sensus est,Ne,& non in hoc differũt,qđ hoc negandi sit,illud prohibẽdi, propterea subiunctiuorum secundis personis, aut imperatiuorum tantum additur.

Terentius,Si certum est facere,facias, verũ ne conferas culpam in me.

Idem,Ne sæui tantopere.

Non verò negatiuum,omnibus modis,præter vnum imperatiuum, iunctum reperias.

Non venerat,cum ad te scripsi.

Non veniret,nisi vocaretur.

Non venisset,nisi eum deduxisses.

Non venire debuerat.

De coniunctionibus quibusdam.

Nedum,Non tantũ,veruntamen,& similes.
Mẽbra secunda tenet nedũ , sed cum leuiore.
Momẽto affirmans,vt cum grauiore negãdo:
Non modo præcedit momento cum leuiore,
Verumetiã sequitur pondus,quod maius hẽbit.
Idq; affirmando contrafacis inficiando.

Sensus est,Inter nedum,non solũ, nõ modo,& non tm̃ coniunctiones consimilis plane significationis hoc interesse dr̃, quod si p nedũ in oratione affirmatiua loquimur, siue vno verbo,siue duob.oratio claudatur. secundum orationis membrum occupat,& rei minoris momenti coniũgi debet, vt,Fũderem pro te sanguinẽ,nedũ pecuniã.Item, Funderem pro te sanguinem , nedum pecuniam crederem . In negatiua verò maioris efficaciæ rei coniungi debet,vt,

Non effunderem pro te pecuniam , nedum sanguinem,&c,

Non

Non crederem tibi pecuniā, nedum pro te sanguinem effunderem.

At, Non solum, non tantum, & non modo in priore orationis clausula reponi gaudet, quas in posteriore aduersatiuæ particulæ verū ét, sed ét, sed &, sequi solent. Quæ si affirmatiuā orationē ingrediatur, qđ minoris est momenti præcedit: vt, Non solū pecuniam pro te effunderem, verùmetiam sanguinē.

In negatiua verò contra euenit:

Non solum sanguinem pro te effunderem, sed nec pecuniam quidem.

Ne dicam.

Si fixum sequitur ne dicam, mobile quarto
Quod si interijcias, in recto vtrūq; relinquet.

Sensus est: Si clausula, ne dicam, postponatur substantiuo, adiectiuum ponitur in accusatiuo: vt, Homo impudens, ne dicā stultū, nō stultus: quia homo substātiuū præcedit.

Sin substantiuo, & adiectiuo interponatur, relinquit vtrumq; in nominatiuo, vt, Crudelis ne dicam impius, & sceleratus, turca, non sceleratum turcam, quia turca substantiuum sequitur.

Quamquam, etsi, etiamsi, tametsi,
quamuis, & licet:

Quamquam me læsit, quamuis me læserit inquis.

Sēsus est: Quamquam, tametsi, etsi, etiāsi, frequentius adduntur Indicatiuis. Quamuis, & licet, Subiunctiuis. Virg. Quamquam animus meminisse horret. Plautus, Tametsi non noui, dabo, Terent.

Etſi amor grauiter, conſuetudóq; tenet.
Cicero, Quam tibi, etiamſi non deſideras, tamen mittam.
Idem, Quamuis prudens ad cogitandũ ſis.
Ouidius, Ipſe licet venias Muſis comitatus Homere.
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Submonitio.

Inuenias tñ Quamquam, & affines particulas etiam ſubiunctiuo additas, ſed rarius.
Quintil. Cædi autem diſcipulos quáquam id receptum ſit.
Terent. Memini tametſi nullus moneat.

Ni, niſi, & ſimiles.

Ni, niſi cum ſocijs primo, quartoq; præbunt.

Senſus eſt: Quas ſubijciam cõiunctiones, Subiunctiuo iungi ſolent, neq; indicatiuum etiam reijciunt.
Ni, Terentius: Nam ni hæc ita eſſent.
Idem: Mirum, ni domi eſt.
Niſi, Teren. Niſi quid me fefellerit.
Item, niſi me animus fallit.
Si, Terent. Redeam, non ſi me obſecret.
Idem, Si enim relinquo, eius vitæ timeo.
Siquidé, Teren. Siquidé experiendo ſcies.
Quia, Cicero, Vt beate vixiſſe videar, quia cum Scipione vixerim.
Terentius, Qui dum? G. quia triſtis es.
Quod incolumis reuerteris gaudeo, &c,
Quod incolumis reuerteris.

Quippe, Vtpote, & Vt.

Quippe, quia, et quoniam cum quod referensq; ſequuntur.

Vtpote

Vtpote si referẽs habeat, quarto addere quibus.

Sensus est, Quippe, non mediocriter orationem venustat, sequente Relatiuo, Qui Quæ, Quod, Quia, Quoniam, Cum, & Quod.

Plaut. Scibat facturos, q̃ppe q intellexerat. Teren. Ego verò laudo: quippe quia magna rum sæpe id remediũ ægritudinũ est. Quippe quoniam in multis & sponte desinit. Quippe cum ea sine prudentia satis habent authoritatis.

Quippe quod etiam Rauennę Crassum ante vidisset. Non est dissimile vtpote.i.nempe, quando, aut quandoquidem:

Salust. Antonius aberat à bello, vtpote ęger, ac iacens.

Subiunctiuum habet addito relatiuo qui, quæ quod: Suetonius, Vtpote qui in cellam Capitolini Iouis sedecim millia pondo auri vna donatione contulerit.

Et Cum, etiam particula addita.

Cicero: incommoda valetudine iam emerse ram, vtpote cum sine febri laborassem.

Vt, pro vtpote, plerunque subiunctiuis adheret: Terentius, Denique ita tum discedo ab illo, vt qui se filiam neget daturum.

Plaut. Aesculapij ita sentio sententiam, vt qui me nihil faciat.

Quando, Quandoquidem, & Quoniam.

Quando, & quandoquidem quoniam primo addere debes.

Sensus est: Quãdo, quandoquidem, & quo niam indicatiuum exigunt, vt,

Terentius, Meus fac ſis animus, quãdo ego ſum tuus.
Idem, Deos quæſo, vt ſit ſuperſtes quandoquidem ipſe eſt ingenio bono.
Idem, Quoniam id fieri, quod vis, non poteſt, id velis, quod poſſis.

Submonitio.

Hæc niſi ſufficiant, Laurentius plura ſuppeditabit.

DE FIGVRIS.

FIgura eſt ſermonis vitiũ, gratia neceſſitatis, cum ratione permiſſum.
Figurarum aliæ ſunt conſtructionis,
Aliæ dictionis, aliæ locutionis.
Figuræ conſtructionis, de quibus hic tractare conſtituimus, octo ſunt numero.
Appoſitio, Euocatio, Sylepſis, Zeugma, Prolepſis, Antiptoſis, Syntheſis, et Synecdoche.

Appoſitio.

Fixa duo caſu ſimili coniungis, ad vnum.
Pertineant, quæ nec coniunctio copulet vlla.

Senſus eſt, Appoſitio eſt duorum ſubſtantiuorum in eodem caſu ſine copula coniunctio, vt Horatius, Et genus, & formam Regina pecunia donat.
Seneca, Dux malorum fœmina, & ſcelerum artifex.
Sic, Fluuius Armanſona, Vrbs Roma.

Submonitio.

Obſeruandum aũt in appoſitione, vt verbum priori ſubſtãtiuo reſpõdeat, in debitis

acci-

accidétibus.Ouidius,Quid meruere boues, animal ſine fraude,doliſque. Virgilius,
Ite meæ quondam fœlix pecus, ite capellæ.
Præterea vt duo ſubſtantiua ſint eiuſdẽ caſus,nec vetat interim quominus genere, & numero diſſideant.Virgilius,
Formoſum paſtor Corydõ ardebat Alexin.
Delicias domini. Sic,
Abſtuliſti Ciceronem delicias meas.

Euocatio.

Totum ſit prima,prima ſi tertia detur.
Sit'q; ſecunda itidem,cum tertia iuncta ſecũda eſt.

Senſus eſt:Euocatio quæ eſt tertiæ pſonę ad primã,vel ſecundã immediata reductio, locũ habet in oratione cũ primæ,vel ſecundæ perſonæ pronominib.tertia additur:vt,
Ego Deus tuus viuo.
Dares Antelum prouocas.
Plinius,Tum deniq; nos homines noſtra intelligimus bona, cum quæ in poteſtate habuimus,ea amiſimus. Terentius.
Viden'tu Thais,quam hic rem agit?

Quatuor autem ſunt in euocatione neceſſaria.

Perſona euocans,perſona euocata,abſentia copulæ,& verbũ cum perſona euocãte, hoc eſt,cum prima, vel ſecũda conueniens.

In euocatione tamen perſona euocãs nõ ſemper exprimitur, vt Ouidius,
Penelope coniux ſemper Vlyſſis ero.
Virg.Non omnia poſſumus omnes.
Etiam ſi ſint diuerſorum numerorũ,quod

con-

contingit in collectiuis, ut Ouidius.
Populus superamur ab vno.
Et in distributiuis, vt idem.
In magnis læsi rebus vterque sumus.

Obseruatio.

Quando vocatiuus, vel Tu præcedit oportet.
Addatur rectus, proprium nisi forte sequatur.

Sensus est, Subnotabimus hic ex pscripto Laurentii Vallę, quod qñ participio verbi substãtiui Ens, expresso, vel subaudito post ponitur vocatiuus, vel Pronomẽ Tu, vocatiuus non debet sequi, sed nominatiuus. Authoris exempla subiiciam.
Aue Cæsar, summus Imperator.
Salue domine, primus omnium præter patriæ appellatus.
Defende me tu Deus, & Dominus meus.
Tace tu homo imperitus.

Quod si solum nomen proprium in oratione consisteret, aut etiam cum pronomine, incongrua esset oratio.
Quid facis hic Seruius?
Quid facis tu Seruius.
Malè item cum appellatiuo sine pronomine: vt, Adiuua me optimus vir.
Tace imperitus puer.

Bene autem si mutaueris nominatiuum, in vocatiuum. Quid facis domine mi?
Tace imperite puer.

Rectè item.

Quid sedes inter dominos seruus?
Ibi enim subauditur Tu, & participiũ ens, vt sit consensus: Tu ens, vel qui es seruus,
quid

quid ſedes inter dominos?

Syllepſis.

Maſculeum reliquis, neutro muliebre præbit.
Prima alijs perſona iisdem, Ternaq; ſecunda.

Sēſus eſt: Syllepſis, quæ Latine cóceptio vel comprehenſio verti poteſt, eſt indignioris ad dignius mediata reductio.

Eſt autem duplex: Generum ſcilicet, & perſonarum.

Syllepſis generum fit cum adiectiuū duobus ſubſtantiuis intermediata coniunctione diuerſi generis accommodatum, præſtātiori reſpondet.

Sic vt maſculinum præſtet fęminino, & neutro, fœmininum tantum neutro: vt,
Hippolytus, & Penelope pudici.
Paraſitus, & Scortum impudentes.
Hera, & mancipium rixoſæ.
Ouid. Mulciberis capti Marsq;, Venusq; do (lis.
Virg. ——Cæſosq; reportant.
Almonem puerum, fœdatiq; ora Galeſi.
Lucanus, Sunt leges, & plebiſcita coactæ.

Quāuis non deſint qui dicāt Lucani exēplum monadicon eſſe, & mendo nō carere.

Tū verò fit perſonarū cóceptio, cū duo ſingularia interueniente copula plurali verbo iunguntur, quod preſtantiori reſpódeat: Quorum alterum perſonæ primæ, cogit verbum eiuſdem eſſe: Terentius,
Hæc neque ego, neque tu fecimus.
Plautus, Meruimus ego, & pater de vobis, & Republica.

Si verò Tu, verbo addas, verbum erit ſecundæ

cundæ perſonæ: Virgilius.
Et ſpolia ampla refertis.
Tuque, puerque tuus.
Porrò in Syllepſi quatuor requirunt potiſſimum, dictio concipiens, dictio cócepta, copulatiua coniunctio, & verbum, vel adiectiuum pluralis numeri cum dictione concipiente conueniens.
Copulandi vim habet nonnunquam præpoſitio, cum, vt, Virg. Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt.
Ouid. Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.
In quibus, & ſimilibus cum particula, ſumitur pro Et, ablatiuusq; reſolui debet in caſum ſimilem præcedenti: vt,
Quirinus cum Remo, id eſt, Quirinus & Remus.
Ilia cum Lauſo, id eſt, Ilia & Lauſus,
Syllepſis implicita.
Implicitam dicas cum Subſtantiua tacetur.
Senſus eſt: Eſt & alia Syllepſis, quæ implicita dr̃, fit aũt, qñ ſubſtantiua non explicantur, ſed in vna dictione ſubintelligitur, vt cum Virgilius de Cupidine, & Venere loquens ait: Procumbit vterq; Pronus humi.
Et Ouidius de Phædra, & Hippolyto.
In magnis læſi rebus vterque ſumus.
Et Terẽtius de Eunucho, & Aethiopiſſa.
He iubete iſtos foras exire quos iuſſi ocy
Inanimata Subſtantiua.
Res animæ ſi fortè carent, ſit mobile neutrum.
Senſus eſt: Plura ſubſtantiua cuiuſcumque ſint generis, ſi res inanimatas ſignificent, ad adie-

adiectiuum plurale generis neutri, referri debent:vt,
Quies & iocus homini necessaria.
Salustius, Diuitiæ, decus, gloria in oculis sita sunt.

Submonitio.

Hæc autem regula dicitur regula in differentiæ quod substantiua possunt esse cuiuscunque generis, sine differentia: Virgilius,

——Cum Daphnidis arcum.
Fregisti & calamos, q̃ tu peruerse Menalca,
Et vm vidisti puero donata dolebas,

Vbi duo substantiua masculina iunxit neutro plurali, vt Salustius duo fœminina.
Nox, & præda hostem remorata sunt.

Zeugma.

Proximius verbū, vel mobile Zeugma tuetur.
Sed magis amotum quando collatio fiet.

Sensus est, Zeugma, quæ est vnius verbi ad diuersos nominatiuos, aut adiectiui ad diuersa substantiua reductio, fit dupliciter: aut cum proximioris substantiui casum, genus, & numerum respicit adiectiuum, vt,
Quærendæ facultates deinde virtus. Ironia
Virg. Caper est tibi saluus, & hædi.
Terentius, vtinam aut hic sordus, aut hæc muta facta sit.

Aut cum verbū duobus nomiuatiuis effertur, quod propinquiori respondeat, ut Virg.
Silet omnis ager, pecudes pictæq; volucres,
Plus vident oculi, quàm oculus.
Virgil. Quamuis, ille niger, quamuis tu candidus esses.

Submonitio.

Collatio tñ & similitudo sic peruertũt ordinem, ut uerbum, uel adiectiuum respondeat remotiori, ut Salust. Numidas in omnib. prælijs magis pedes quàm arma tutati sunt. Cicero, Nihilo magis ego quàm uos subsidio Domitio ire possum: Sic, Melius ego istud quàm uos fecissem. Hoc ille ita prudenter ut ego fecisset: Vel ubi Nisi particula, clausulã subiũgit. Terent. Talem filiũ nulla nisi tu pareret.

Poetæ tamen metri necessitate coacti etiam uicinióri coniunxerunt: Virgilius Nihil hic nisi carmina desunt. Ouidius, Quid nisi secretæ læserunt Phyllida syluæ.

Prolepsis.

Partitur totũ cum uerbo in membra Prolepsis; Dixeris implicitam cum totum aut membra tacentur.

Sensus est: Prolepsis, q̃ Latinè p̃occupatio dr̃, Est præsumptio totius, cui subijciũtur partes: Cum.s. generalis quædam dictio p̃cedit, & rursus in partes deducitur verbo non repetito. Quæ dupliciter fieri solet, aliquando enim uerbũ precedit, & dictioni uniuersali copulatur, ut Virgil. Compulerántq; greges Corydõ, & Thyrsis in unum. Thyrsis oues, Corydon, distentas lacte capellas.

Aliqñ uerò uerbum cum partibus adiũgitur, & tũc collectionis dictio præcedere debet, quam sp̃ pluralẽ esse oportet, aut

re, aut significatione: ut, Aquilarum alia uolat ab Oriente, alia ab Occidēte. Auitij generis aliud terrestre, aliud aquatile.

Est etiam prolepsis quædam implicita, qua fit cum uniuersalis illa dictio, uel partes non exprimuntur: ut,

Alter alterius onera portate: ubi uos, intelligitur in uerbo portate, partis uero in alter. Sic, Terent. Curemus æquam uterq; partem tu alterā, ego itē alteram in uerbo Curemus, totū quod est nos subintelligit, & partes continentur in distributiuo uter (que.

Antiptosis.

Pro casu casum pone, Antiptosin habebis.
Nō paßim, aut cuiuis: sed parce utēda Poetis.

Sensus est: Antiptosis est casus, pro casu positio: ut, Hæret pede pes: pro hæret pes It clamor cœlo, pro ad cœlum. (pedi.

Tutumq; putauit,
Iā bonus esse socer: pro bonū esse socerū.

Submonitio.

Antiptosis elegans quidem figura, modo ea cum ratione, & iudicio utamur, in carmine pręcipuè, & cum tanti fuerimus, ut qui ea hactenus sunt usi.

Synthesis.

Synthesis ad sēsum potius quàm uerba tuetur.

Sensus est: Synthesis est discrepatio nominatiui à uerbo, aut substātiui ab adiectiuo, s̄m uocem tantum, non secundū significationem: ut, Virgil. Pars in frusta secāt. Teren. Vbi ille est scelus qui me perdidit? Idem, Senium, qui me remotatus est.

Quæ

Quæ figura in Poetis, & historiæ scriptoribus parcius inserta, nonnihil habet uenustatis: in alijs autem cōpositionibus, quo rarior, eo grata magis.

Synecdoche.

In quartũ aut sextum uerbũ uel mobile fertur Cum toti partem permissa Synecdocha iungit.

Sensus est: Adiectiuum nomē, uerbum item passiuũ aut neutrũ absolutũ, & participia ab his deriuata regũt partē toti⁹, uel subiecti in accusatiuo, uel ablatiuo, Virg. Omnia Mercurio similis, uocemq; coloremq; & flauos crines.

Ouidius, grauis uterque domo.

Virgilius, Implicat, & miseros morsu depascitur artus.

Idem, Micat auribus ac tremit artus.

Sic, Ager depastus segetes, uel segetibus.

Est aũt Synecdoche, quæ Latinè cōprehensio uerti pōt, attributio partis ad aliqđ totũ, sub proprietate uerbi, uel adiectiui.

Totum, est quod ex partibus integralibus constat: ut homo.

Pars integralis, ex qua, & cæteris totum constituitur: ut Anima, Corpus.

Subiectum, cui aliquid accidit: ut Homo est subiectum scientiæ.

Proprietas, Res q̃ alteri accidit: ut sciētia.

Sed de hac figura latius inter nomina, & uerba etiam in accusatiuum, uel ablatiuum uim habentia.

Enallage.

Pars pro parte locum si uersio fiat, habebit:

Pro numero numerus, pro casu casus & ipsa.
Pro persona alia, & passim pro tempore tẽpus.
Et modus in uerbis aduerbia praepositura.

Sẽsus est: Figuratus est etiam sermo, cũ authores aliam partem orationis, pro alia reponunt: Quae figura Enallage uocatur, mutatio. s. sine ulla ratione, concinnitatis tantum causa usurpata: ut cum nomen pro aduerbio recipitur: ut,

Sublime uolat Sole recens orto, pro Recenter, & sublimiter.

Libens faciam pro libenter.

Pronomen loco nominis.

Non ea uis animo: pro tanta, uel talis.

Verbum etiam loco nominis.

Velle suum cuique est: id est, uolũtas sua.

Participium item pro nomine, idque quatuor modis: de quibus inter participia facta nomina.

Aduerbium pro nomine, ut,

Hinc illae lachrymae: pro ex hoc.

Coniunctio pro aduerbio, ut,

Quidem, pro, certè, uel, profecto,

Cõmutatur interim ẽt unius partis orationis spẽs, ut ꝓpria, pro suis possessiuis: Virg. Et Dardana suscitat arma: pro Dardania

Et proprium pro adiectiuo, ut

Hector uterque animo, Tullius eloquio.

Positiuus pro comparatiuo.

Terentius, Porro quia est homo paulò tolerabilis: pro tolerabilior.

Comparatiuus, pro positiuo: ut

Superior, ꝓ ꝑcedẽti: Posterior, ꝓ sequẽti.

Superla-

Superlatiuus pro comparatiuo: ut

Primum, pro prior.

Vſurpatur & numerus certus pro incerto: Cicero, Sexcenta poſſim decreta proferre, id eſt, multa.

Numerus ſingularis pro plurali.

Pars uolucres factę: de quo in Syllepſi: ut, de caſus ꝑ caſu ꝑmutatione in antiptoſi.

Perſona item pro perſona, ut

Benedicite omnes aquæ quæ ſuper cœlos ſunt: pro, eſtis.

Et in uerbis tempus pro tempore: ut

Accedo ad pediſſequas, q̃ ſit rogo: pro accedebam, rogabam: uel, acceſſi, & rogaui.

Et modus pro modo, ut

Quieſcas, pro quieſce.

Præterea infinitiuus modus pro præterito imperfecto indicatiui: ut Terentius, Facile omnes perferre, ac pati: pro perferebat, ac patiebatur.

Permutantur & aduerbia: ut Terentius, Ibi homo cepit me obſecrare, id eſt, tunc. Sic, bene, uel male, pro ualde: Cicero, Habetis orationem bene longam. Terentius, Male mulctabo illos.

Et coniunctiones: ut uel, pro etiam: Terẽ. Vel Rex mihi sẽper agebat gratias. In ꝓpoſitionibus ẽt, ſed per parallagen de qua inter figuras poemati frequentes, in Libello noſtro de Quantitate ſyllabarũ.

Eclipſis.

Omnibus Eclipſis communis partibus aufert
Corpore de toto modicum nec inutile membrũ.

Vtpote si referẽs habeat, quarto addere quibꝰ.

Sensus est, Quippe, non mediocriter orationem venustat, sequente Relatiuo, Qui Quæ, Quod, Quia, Quoniam, Cum, & Quod.

Plaut. Scibat facturos, q̃ppe q intellexerat. Teren. Ego verò laudo: quippe quia magnarum sæpe id remediũ ægritudinũ est. Quippe quoniam in multis & sponte desinit. Quippe cum ea sine prudentia satis habent authoritatis.

Quippe quod etiam Rauennę Crassum ante vidisset. Non est dissimile vtpote. i. nempe, quando, aut quandoquidem:

Salust. Antonius aberat à bello, vtpote ęger, ac iacens.

Subiunctiuum habet addito relatiuo qui, quæ quod: Suetonius, Vtpote qui in cellam Capitolini Iouis sedecim millia pondo auri vna donatione contulerit.

Et Cum, etiam particula addita.

Cicero: incommoda valetudine iam emerseram, vtpote cum sine febri laborassem.

Vt, pro vtpote, plerunque subiunctiuis adheret: Terentius, Denique ita tum discedo ab illo, vt qui se filiam neget daturum. Plaut. Aesculapij ita sentio sententiam, vt qui me nihil faciat.

Quando, Quandoquidem, & Quoniam.

Quando, & quandoquidem quoniam primo addere debes.

Sensus est: Quãdo, quandoquidem, & quoniam indicatiuum exigunt, vt,

Teren-

Terentius, Meus fac sis animus, quãdo ego sum tuus.
Idem, Deos quæso, vt sit superstes quandoquidem ipse est ingenio bono.
Idem, Quoniam id fieri, quod vis, non potest, id velis, quod possis.

Submonitio.

Hæc nisi sufficiant, Laurentius plura suppeditabit.

DE FIGVRIS.

Figura est sermonis vitiũ, gratia necessitatis, cum ratione permissum.
Figurarum aliæ sunt constructionis, Aliæ dictionis, aliæ locutionis.
Figuræ constructionis, de quibus hic tractare constituimus, octo sunt numero.
Appositio, Euocatio, Sylepsis, Zeugma, Prolepsis, Antiptosis, Synthesis, et Synecdoche.

Appositio.

Fixa duo casu simili coniungis, ad vnum.
Pertineant, quæ nec coniunctio copulet vlla.

Sensus est, Appositio est duorum substantiuorum in eodem casu sine copula coniunctio, vt Horatius, Et genus, & formam Regina pecunia donat.
Seneca, Dux malorum fœmina, & scelerum artifex.
Sic, Fluuius Armansona, Vrbs Roma.

Submonitio.

Obseruandum aũt in appositione, vt verbum priori substãtiuo respõdeat, in debitis acci-

accidẽtibus. Ouidius, Quid meruere boues, animal ſine fraude, doliſque. Virgilius,

Ite meæ quondam fœlix pecus, ite capellæ.

Præterea vt duo ſubſtãtiua ſint eiuſdẽ caſus, nec vetat interim quominus genere, & numero diſſideant. Virgilius,

Formoſum paſtor Corydō ardebat Alexin.

Delicias domini. Sic,

Abſtuliſti Ciceronem delicias meas.

Euocatio.

Totum ſit primæ, primæ ſi tertia detur.

Sitq́ꝫ ſecundæ itidem, cum tertia iuncta ſecũda eſt.

Senſus eſt: Euocatio quæ eſt tertiæ pſonę ad primã, vel ſecundã immediata reductio, locũ habet in oratione cũ primæ, vel ſecundæ perſonæ pronominib. tertia additur: vt, Ego Deus tuus viuo.

Dares Antelum prouocas.

Plinius, Tum deniq; nos homines noſtra intelligimus bona, cum quæ in poteſtate habuimus, ea amiſimus. Terentius.

Viden'tu Thais, quam hic rem agit?

Quatuor autem ſunt in euocatione neceſſaria.

Perſona euocans, perſona euocata, abſentia copulæ, & verbũ cum perſona euocãte, hoc eſt, cum prima, vel ſecũda conueniens.

In euocatione tamen perſona euocãs nō ſemper exprimitur, vt Ouidius,

Penelope coniux ſemper Vlyſſis ero.

Virg. Non omnia poſſumus omnes.

Etiam ſi ſint diuerſorum numerorũ, quod

contingit in collectiuis, ut Ouidius.
Populus superamur ab vno.
Et in distributiuis, vt idem.
In magnis læsi rebus vterque sumus.

Obseruatio.

Quando vocatiuus, vel Tu præcedit oportet.
Addatur rectus, proprium nisi forte sequatur.

Sensus est, Subnotabimus hic ex ꝑscripto Laurentii Vallę, quod qñ participio verbi substātiui Ens, expresso, vel subaudito post ponitur vocatiuus, vel Pronomē Tu, vocatiuus non debet sequi, sed nominatiuus. Authoris exempla subiiciam.
Aue Cæsar, summus Imperator.
Salue domine, primus omnium præter patriæ appellatus.
Defende me tu Deus, & Dominus meus.
Tace tu homo imperitus.

Quod si solum nomen proprium in oratione consisteret, aut etiam cum pronomine, incongrua esset oratio.
Quid facis hic Seruius?
Quid facis tu Seruius.
Malè item cum appellatiuo sine pronomine: vt, Adiuua me optimus vir.
Tace imperitus puer.

Bene autem si mutaueris nominatiuum, in vocatiuum. Quid facis domine mi?
Tace imperite puer.

Rectè item.

Quid sedes inter dominos seruus?
Ibi enim subauditur Tu, & participiū ens, vt sit consensus: Tu ens, vel qui es seruus,

quid

quid ſedes inter dominos?

Syllepſis.

Maſculeum relıquis, neutro muliebre præbit.
Prima alijs perſona ıtıdem, Ternaq; ſecunda.

Sẽſus eſt: Syllepſis, quæ Latine cõceptio vel comprehenſio verti poteſt, eſt indignioris ad dignius mediata reductio.

Eſt autem duplex: Generum ſcilicet, & perſonarum.

Syllepſis generum fit cum adiectiuũ duobus ſubſtantiuis intermediata coniunctione diuerſi generis accommodatum, præſtãtiori reſpondet.

Sic vt maſculinum præſtet fœminino, & neutro, fœmininum tantum neutro: vt,
Hippolytus, & Penelope pudici.
Paraſitus, & Scortum impudentes.
Hera, & mancipium rixoſæ.
Ouid. Mulciberis capti Marsq;, Venusq; do(lis.
Virg. ——Cæſosq; reportant.
Almonem puerum, fœdatıq; ora Galeſi.
Lucanus, Sunt leges, & plebiſcita coactæ.

Quãuis non deſint qui dicãt Lucani exẽplum monadicon eſſe, & mendo nõ carere.

Tũ verò fit perſonarũ cõceptio, cũ duo ſingularia interueniente copula plurali verbo iunguntur, quòd pręſtantiori reſpõdeat: Quorum alterum perſonæ primæ, cogit verbum eiuſdem eſſe: Terentius,
Hæc neque ego, neque tu fecimus.
Plautus, Meruimus ego, & pater de vobis, & Republica.

Si verò Tu, verbo addas, verbum erit ſecundæ

cundæ personæ: Virgilius.
Et spolia ampla refertis.
Tuque, puerque tuus.
Porrò in Syllepsi quatuor requirunt potissimum, dictio concipiens, dictio cócepta, copulatiua coniunctio, & verbum, vel adiectiuum pluralis numeri cum dictione concipiente conueniens.
Copulandi vim habet nonnunquam præpositio, cum, vt, Virg. Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt.
Ouid. Ilia cum Lauso de Numitore sati.
In quibus, & similibus cum particula, sumitur pro Et, ablatiuusq; resolui debet in casum similem præcedenti: vt,
Quirinus cum Remo, id est, Quirinus & Remus.
Ilia cum Lauso, id est, Ilia & Lausus,
Syllepsis implicita.
Implicitam dicas cum Substantiua tacētur.
Sensus est: Est & alia Syllepsis, quæ implicita dr̄, fit aūt, qn̄ substantiua non explicantur, sed in vna dictione subintelligitur, vt cum Virgilius de Cupidine, & Venere loquens, ait: Procumbit vterq; Pronus humi.
Et Ouidius de Phædra, & Hippolyto.
In magnis læsi rebus vterque sumus.
Et Terētius de Eunucho, & Aethiopissa.
Heus iubete istos foras exire quos iussi ocyus
Inanimata Substantiua.
Res anima si fortè carent, sit mobile neutrum.
Sensus est: Plura substantiua cuiuscumque sint generis, si res inanimatas significent, ad adie-

adiectiuum plurale generis neutri, referri debent: vt,
Quies & iocus homini necessaria.
Salustius, Diuitiæ, decus, gloria in oculis sita sunt.

Submonitio.

Hæc autem regula dicitur regula in differentiæ quod substantiua possunt esse cuiuscunque generis, sine differentia: Virgilius,
——Cum Daphnidis arcum.
Fregisti & calamos, q̃ tu peruerse Menalca,
Et vm vidisti puero donata dolebas,
Vbi duo substantiua masculina iunxit neutro plurali, vt Salustius duo fœminina.
Nox, & præda hostem remorata sunt.

Zeugma.

Proximius verbũ, vel mobile Zeugma tuetur.
Sed magis amotum quando collatio fiet.

Sensus est, Zeugma, quæ est vnius verbi ad diuersos nominatiuos, aut adiectiui ad diuersa substantiua reductio, fit dupliciter: aut cum proximioris substantiui casum, genus, & numerum respicit adiectiuum, vt,
Quærendæ facultates deinde virtus. Ironia Virg. Caper est tibi salnus, & hædi.
Terentius, vtinam aut hic sordus, aut hæc muta facta sit.

Aut cum verbũ duobus nomiuatiuis effertur, quod propinquiori respondeat, ut Virg. Silet omnis ager, pecudes pictæq; volucres,
Plus vident oculi, quàm oculus.
Virgil. Quamuis, ille niger, quamuis tu candidus esses.

Submonitio.

Collatio tñ & similitudo sic peruertũt ordinem, ut uerbum, uel adiectiuum respondeat remotiori, ut Salust. Numidas in omnib. prælijs magis pedes quàm arma tutati sunt. Cicero, Nihilo magis ego quàm uos subsidio Domitio ire possum: Sic, Melius ego istud quàm uos fecissem. Hoc ille ita prudenter ut ego fecisset: Vel ubi Nisi particula, clausulã subiũgit. Terent. Talem filiũ nulla nisi tu pareret. Poetæ tamen metri necessitate coacti etiam uiciniori coniunxerunt: Virgilius Nihil hic nisi carmina desunt. Ouidius, Quid nisi secretæ læserunt Phyllida sylua: *Prolepsis.*

Partitur totũ cum uerbo in membra Prolepsis; Dixeris implicitam cum totum aut membra tacentur.

Sensus est: Prolepsis, q̃ Latinè p̃o ccupatio dr̃, Est præsumptio totius, cui subijciũtur partes: Cum. s. generalis quædam dictio p̃cedit, & rursus in partes deducitur verbo non repetito. Quæ dupliciter fieri solet, aliquando enim uerbũ pręcedit, & dictioni uniuersali copulatur, ut Virgil. Compulerántq; greges Corydõ, & Thyrsis in unum. Thyrsis oues, Corydon, distentas lacte capellas.

Aliqñ uerò uerbum cum partibus adiũgitur, & tũc collectionis dictio præcedere debet, quam sp̃ pluralẽ esse oportet, aut

re, aut significatione: ut, Aquilarum alia uolat ab Oriente, alia ab Occidēte. Auitij generis aliud terrestre, aliud aquatile.

Est etiam prolepsis quædam implicita, qua fit cum uniuersalis illa dictio, uel partes non exprimuntur: ut,

Alter alterius onera portate: ubi uos, intelligitur in uerbo portate, partis uero in alter. Sic, Terent. Curemus æquam uterq; partem tu alterā, ego itē alteram in uerbo Curemus, totū quod est nos subintelligit, & partes continentur in distributiuo uterque.

Antiptosis.

Pro casu casum pone, Antiptosin habebis.
Nō passim, aut cuiuis: sed parce utēda Poetis.

Sensus est: Antiptosis est casus, pro casu positio: ut, Hæret pede pes: pro hæret pes pedi. It clamor cœlo, pro ad cœlum.

Tutumq; putauit,
Iā bonus esse socer: pro bonū esse socerū.

Submonitio.

Antiptosis elegans quidem figura, modo ea cum ratione, & iudicio utamur, in carmine pręcipuè, & cum tanti fuerimus, ut qui ea hactenus sunt usi.

Synthesis.

Synthesis ad sēsum potius quàm uerba tuetur.

Sensus est: Synthesis est discrepatio nominatiui à uerbo, aut substātiui ab adiectiuo, s͠m uocem tantum, non secundū significationem: ut, Virgil. Pars in frusta secāt. Teren. Vbi ille est scelus qui me perdidit? Idem, Senium, qui me remotatus est.

Quæ figura in Poetis, & historiæ scriptoribus parcius inserta, nonnihil habet uenustatis: in alijs autem cõpositionibus, quo rarior, eo grata magis.

Synecdoche.

In quartũ aut sextum uerbũ uel mobile fertur
Cum toti partem permissa Synecdocha iungit.

Sensus est: Adiectiuum nomẽ, uerbum item passiuũ aut neutrũ absolutũ, & participia ab his deriuata regũt partẽ toti⁹, uel subiecti in accusatiuo, uel ablatiuo, Virg. Omnia Mercurio similis, uocemq; coloremq; & flauos crines.
Ouidius, grauis uterque domo.
Virgilius, Implicat, & miseros morsu depascitur artus.
Idem, Micat auribus ac tremit artus.
Sic, Ager depastus segetes, uel segetibus.

Est aũt Synecdoche, quæ Latinè cõprehensio uerti põt, attributio partis ad aliqđ totũ, sub proprietate uerbi, uel adiectiui.

Totum, est quod ex partibus integralibus constat: ut homo.
Pars integralis, ex qua, & cæteris totum constituitur: ut Anima, Corpus.
Subiectum, cui aliquid accidit: ut Homo est subiectum scientiæ.
Proprietas, Res q̃ alteri accidit: ut sciẽtia.

Sed de hac figura latius inter nomina, & uerba etiam in accusatiuum, uel ablatiuum uim habentia.

Emallage.

Pars pro parte locum si uersio fiat, habebit:

Pro numero numerus,pro casu casus & ipsa.
Pro persona alia,& passim pro tempore tēpus.
Et modus in uerbis aduerbia praepositura.

Sēsus est: Figuratus est etiam sermo, cū authores aliam partem orationis,pro alia reponunt: Quae figura Enallage uocatur, mutatio.s.sine ulla ratione, concinnitatis tantum causa usurpata: ut cum nomen pro aduerbio recipitur: ut,
Sublime uolat Sole recens orto, pro Recenter, & sublimiter.
Libens faciam pro libenter.

Pronomen loco nominis.

Non ea uis animo: pro tanta, uel talis.

Verbum etiam loco nominis.

Velle suum cuique est: id est, uolūtas sua.

Participium item pro nomine, idque quatuor modis: de quibus inter participia facta nomina.

Aduerbium pro nomine, ut,

Hinc illae lachrymae: pro ex hoc.

Coniunctio pro aduerbio, ut,

Quidem, pro, certè, uel, profecto,

Cōmutatur interim ēt unius partis orationis spēs, ut ꝓpria, pro suis possessiuis: Virg. Et Dardana suscitat armat pro Dardania

Et proprium pro adiectiuo, ut

Hector uterque animo, Tullius eloquio.

Positiuus pro comparatiuo.

Terentius, Porro quia est homo paulò tolerabilis: pro tolerabilior.

Comparatiuus, pro positiuo: ut

Superior, ꝓ pcedēti: Posterior, ꝓ sequēti.

Superla-

Superlatiuus pro comparatiuo: ut

Primum, pro prior.

Vsurpatur & numerus certus pro incerto: Cicero, Sexcenta possim decreta proferre, id est, multa.

Numerus singularis pro plurali.

Pars uolucres factę: de quo in Syllepsi: ut, de casus ꝓ casu ꝑmutatione in antiptosi.

Persona item pro persona, ut

Benedicite omnes aquæ quæ super cœlos sunt: pro, estis.

Et in uerbis tempus pro tempore: ut

Accedo ad pedissequas, q̃ sit rogo: pro accedebam, rogabam: uel, accessi, & rogaui.

Et modus pro modo, ut

Quiescas, pro quiesce.

Præterea infinitiuus modus pro præterito imperfecto indicatiui: ut Terentius, Facile omnes perferre, ac pati; pro perferebat, ac patiebatur.

Permutantur & aduerbia: ut Terentius, Ibi homo cepit me obsecrare, id est, tunc. Sic, bene, uel male, pro ualde: Cicero, Habetis orationem bene longam. Terentius, Male mulctabo illos.

Et coniunctiones: ut uel, pro etiam: Terẽ. Vel Rex mihi sẽper agebat gratias. In ꝑpositionibus ẽt, sed per parallagen de qua inter figuras poemati frequentes, in Libello nostro de Quantitate syllabarũ.

Eclipsis.

Omnibus Eclipsis communis partibus aufert
Corpore de toto modicum nec inutile membrũ.

Sẽsus est: Eclipsis, quæ est necessariç dictionis defectus ad legitimam orationis structuram frequens est, nec inuenusta tũ Poetis, tum Oratoribus: per quam nõn casus tantum, sed & omnes orationis partes subaudiri solent, ut doctissimè collegit Thomas Linacer Britanus:

Primo enim desideratur nomẽ: Terẽtius,
Vbi ad Dianæ ueneris.
Horatius, Ventum erat ad Vestæ:
In quibus subauditur Templũ, uel ædes sacra. *Via etiam in his.*
Terentius, Cur non recta introibas.
Postridie ad auum recta pergit.

Partes item: ut,

Primas tenet apud regem:
Non posteriores illi concederem.

Febris: ut,

Laborat tertiana, quartana, quotidiana.

Sermo, aut uerbum: ut,

Quid multis moror?
Quid pluribus opus est?

Supprimuntur & uerba sæpius in oratione. ut, Quorsum istud? Quorsum hæc? ais subaudi.
Quid tibi cum illo? est, subaudi:
Sed de his hactenus: Prudenter Fabius;
Dixit, Subaudi Dij meliora:
Supple, uelint.

Desiderant & participia nõ sine gratia: Cicero, Occupationum mearũ, uel hoc signũ erit, quod epistola Librarij manu est, ubi scripta, subauditur.

Terẽtius, Quo pacto è iure hesteruo panẽ atrum uorent: intelligit Donatus uel maceratum, uel emollitum, aut madefactum.

Desũt & præpositiones in oratione per Eclipsin: Tertiò nonas, uel Kalendas: pro ante nonas, aut Kalendas.

Vereor ne exercitum satis firmum habere possit: pro, Ne non.

Et per asynderon, & dialyton coniunctiones: Virg. Ferte citi ferrum, date tela, impelite remos. Cicero, Abijt, excessit, euasit, erupit.

Desiderari etiam uideas ut, uel quod, præcipuè post uerba: uolo, nolo, malo, precor, rogo: ut. Volo scribas;

Velim nos facias certiores.

Præterea post oportet, necesse est, & licet: Cicero, Hominem occidat oportet.

Et post Puto, reor, credo, opinor, fateor, & similia: Nõ puto repudiabis in honore, quem in periculo recepisti.

Vt autem desiderantur quædam in oratione, sic & redũdare quædam ẽt uidemus ut Genitiuũ loci: Terentius, Te intereà loci cognoui. Cic. Tu abes longè gentium.

Et datiuum mihi, tibi, sibi.

Mihi gloriatur se omnes honores sine repulsa obtinuisse.

Ecce tibi Pompeius noster.

Et genitiuus eius, post particulam quoad pro quantum Cicero, Oratoris officiũ, est de omnibus rebus posse dicere, quoad eius fieri poterit.

Submonitio.

Plures & eclipticas, & enallagicas formulas studioso cuique adolescenti suppeditabit uaria scriptorum lectio, quas qui cum Thoma Linacro ad communem utilitatem collegerit, non inutilem fortasse laborem suscipiet: dictionis uerò, & locutionis figuras, consultò hic prætermittimus, quod huius compendioli grammatici rationem excedere uideantur, & ad Oratores Poetasque magis pertinere.

FINIS.

DE PROSODIA, ET VERSVS COMPONENDI RATIONE, LIBELLVS.

Auctore Thoma Corræa.

Ad D. Alfonsum Aualum, & Aquinatem, Marchionem Istonij,

D. Ferdinandi March. Pescariæ, & Siciliæ prorege, F.

CVM in studijs, quæ ad humanitatẽ informant ætatis meæ bonã partẽ posuissem, spei optimæ princeps, et aui tæ laudis, & gloriæ æmule ALFONSE, cœpi tunc mecum ita statuere, non esse tanti facienda artis præcepta, si noua, & acuta, quanti si vtilia, & ad finem consequendum fierent accommodata. Et ut alias artes omittam, eã, quæ aditum ad cæteras patefacit, nec

distinctè, neq; perspicuè, nec breuiter expli cari ab ijs, qui se Grammaticos haberi uo lũt animaduerti; Et in quauis parte illo rũm iudicium desideraui. Nam cum oẽs leges Grammaticæ sint statuendæ, usu & auctoritate principium in ea lingua, de qua agitur, auctorum, & ad rectam, & puram locutionem sint referẽdæ stulte sa nè facere mihi sunt uisi ij, qui ex suo sen su multa depromant, et colligendis ijs, qui bus vel aliorũ placita euellant, uel nouas opiniones inserãt omnem disputationem concludant; quid utilitas discentium exi gat, quid doctoris officium postulet, quid ars, & artis finis requirat, non attẽdunt. Enimuero si quam bonum fatum est sor tita multorum industria, qui indies illi de suo largiuntur nouas commẽtationes, ita ueris præceptis ornaretur, uno, uel al tero libello essemus contenti, nihil esset præ terea quod in hoc genere requireremus. Sed ita forte euenit, vt nulla in arte plu res libri sint editi, in nulla uero longius a fine aberrẽt. Hinc fit, ut prius consenesca mus, quam ijs laqueis, quibus nos Grama tici implicauerunt; possimus extricare. Quod cum animaduerterem, retuli ani mum ad eam partẽ, in qua mihi plus ope ris, & vtilitatis non parum inesse uideba tur, & ex usu veterũ collegi, quæ ad Pro sodiam spectare putaui. Atq; hanc potissi

mum

mum elegi, quia commentor de poematũ generibus cogitationes meas explicare; hæc uero aditum aperit ad ea penitus cognoscẽda. Secutus sum breuitatem, quia amat moderatum studium, qui in quauis arte insudat, & uiam facilem requirit. Addidi nonnulla, quæ mihi necessaria videbantur, & cum uiris doctis contuli, rogatu amicorũ edere cogitaui. In cuius nomine hæc perexigua industriæ significatio apparere deberet, non statuebam; Cogitanti veteris familiæ vestræ splendorem tu in mentem venisti, cui diligentiæ meæ fructum dedicarem. Nec forte iniuria: Nam cum fortes creentur fortibus, & bonis, & in studio armorum tibi est elaborãdum; & in spatijs doctrinæ consistendum; vt laudes familiæ nobilissimæ non solum adæquare, sed etiã amplificare uidearis. Bonitatis est munus in seipsam intueri, ad sese omnia cõuertere; Deinde uero omnem doctrinam amplecti; & qui utramque partem cõiungit, eum diuina bona dicimus esse consecutum. Et quoniam in uitam principum uirorum omnes coniiciũt oculos, seq; ad illorum similitudinem fingunt, utrumq. coniungere debent principes, ut eorum uita alijs sit adiumento. Tu cum eo loco sis natus, ut in te alij oculos debeant coniicere, & a te petere leges uiuendi, ut Bonitati maiorum tuorum respon-

deas, & studium armorum, & doctrinā debes amplecti. Vtriusque enim scientiā, non aliunde, quam ex vestra familia dēs haurire. Quocirca excita ipse te, & cogita, quid in hac familia ortus promittas. Nihil tibi in vllo genere extrinsecus est petendum, si animum ad tuos conuertas. Recordare enim in doctrina magnum illum, & angelicum doctorem D. THOMAM Aquinatem, lumen, & rnamentum familiæ vestræ; in militari scientia ALFONSVM Aualum auum tuum, & ad eorum imitationem totum te finge. Cogita, quod fuerit eorum ingenium, contentio, doctrina, usus rerū: quæ in pace iustitia; in bello uirtus, in omni uita moderatio; & iam nihil ad domesticā gloriam desiderabis. Petant alij ex historijs exempla vitæ; tu domo ne egrediaris, intuere tuos, videbis non solum Neapolim patriam vestram, sed omnes plane oras, & sinus maiorum tuorum virtutes prædicare. Conuerte animum ad patrē, quem ita omnes suspiciunt prudentia, iustitiæ, moderationis, fortitudinis, comitatis laude præstantem, vt eius gloria domi cilium nō Italiæ, aut Hispaniæ finibus circumscribatur; sed permeet ad gentes barbaras, versetur inter hostes, floreat, vigeat, ad cœlum euehatur. Sed ego ne tuis auribus inseruire videar, tantum dicam.

præ-

præclarè cum Sicilia prouincia actum esse, cui talis, ac tam diuinus ille prætor sit præpositus loco Catholici Regis. Quod si tua mens aliquando egredi domesticis parietibus volet, nihil tibi sit prius, quam vt ad Illustrissimum auunculum tuum animum, cogitationemque referas. Cũ enim merito virtutis cuiusdam incredibilis collegio patrum purpuratorum ascriptum videbis Cardinalem, et dignitatis gradu dignissimum, in quo tu virtutem magis, quã insignia virtutis suspicies, putabisq; eum honorem non præmium, sed pignus ad maiora esse propositum. In eo vero comitatem, lenitatem morum, mansuetudinem, continentiam, modestiam, virtutũ omnium reginam Prudentiam momento suo expendes. Quem etsi intuearis optimorum virorum stipatum cohorte, multo tamen insigniorem videbis virtutũ maximarum ornatum cætu pulcherrimo. Omitto alios, quorum sunt sexcenti illustres viri, & fœminæ in familia vestra: hos tu duces sequere. Vbi vero animũ ad Romani sermonis splendorem appuleris, hunc nostrũ libellum habebis, qui tibi ad poeticam, hoc est ad diuinã sapientiam patefaciat. In qua magnam illam Isabellã Pescharię Marchionissam eo processisse videbis, vt non modo huiusce ætatis Poetarum gloriam adæquet: sed veterum

etiam

etiam concedat penè nemini. Has ergo lucubrationes nostras excipies ea comitate, quæ est propria familiæ vestræ; & hanc obseruantiæ in te, tuosq́; meæ significationem æqui, & boni consules. Quoties uero hunc libellũ euolueris toties tibi ueniet in mẽtẽ is, qui ut ætatulæ tuæ laborẽ minueret, iucundum sibi putauit, ordine, & via facili totam hanc Prosodiæ rationem instituere; Ego vero tuam humanitatem studio, & beneuolentia prosequar. Te interea Deus Optimus Maximus sospitet, & fortunet, vt optimorum parentum optatis, & uotis uirtus tua possit magna cum tua gloria satisfacere.

PROSODIAE,
ET
VERSVS COMPONENDI
RATIO,

Auctore Thoma Corræa.

Ad amplissimum Marchionem Istonij, D. Alphonsum Aualum, & Aquinatem.

DE PROSODIA.

PRosodia est pars Grammatices, germanam cuiusq; syllabæ quãtitatẽ explicãs. Nam cum syllabæ efferãtur diuersa rõne, & accẽtu propter tempus, & spiritũ, quæ continẽt probatorũ auctorũ consuetudine, & vsu ęstimanda est quantitas illius, ut qm̃ nulli gẽti, & nationi lingua Latina est propria, q̃ illius cãdorem, & puritatem exoptamus, ab illis fontibus efferendi normã haurire debemus. Qua industria duo assequemur, tum ut rectã pronuntiãdi rationem teneamus, tũ ẽt ut uersuum principia perdiscamus, quò & modulatè singula verba proferamus, & poetas diuino quasi numine afflatos, spirituq; impulsos imitemur. Cũ.n.

carmen

carmē cōstet pedibus, pedes uerò syllabis: necesse est syllabarùm quātitatem tenere, ut quæ hos, uel illos pedes ingrediantur, noscamus, ut pedum beneficio carmen cō ficiamus. Nec uerò pedes solum sunt necessarij ad carmen componendum, sed ad numerosamquoq; orationem, & concinnam requiruntur. Vnde apparet quàm sit necessaria ea ars, & doctrina, qua leges syllabæ cuiusq; continentur. sed hoc loco illæ breuiter sunt explicandę, ut pedū genera pernoscamus, atque deniq; uersuum formas. Ac primo de syllabis.

De Syllaba.

SYllaba vero est elementum sub accentu contentum. Nam malè Grammatici definiunt esse comprehēsionem duarum, uel plurium literarum sub uno accentu, & spiritu indesinenter prolatarum. Nam hac ratione uocales syllabæ non essent, quæ verè, & propriè sunt syllabæ, & syllabarum quasi parentes, vt.

I, sequere Italiam ventis, pete regna per undas.

O Melibœe Deus nobis hæc ocia fecit

Nec verò numerus syllabarum facit ad syllabam: quoniā hoc modo stirps, scrobs, esset magis syllaba quā ad, de, qđ dicendum non est. Nec addendum fuit, prolatarum, cum & scribi, & in mēte haberi possint, & tñ sint syllabæ Fit itaque syllaba uel una, uel pluribus literis, & fit bñficio uocaliū, quæ solę breues, uel longæ sunt, non cōso

nantes,

nantes,quę nec corripiuntur,nec ꝑducuntur. Ideo enim necessarię fuerũt uocales, quia sine illis non intelligebat quantitas. Faciunt tñ ad cognoscendam quãtitatem syllabæ consonantes. Vocales dicuntur, ꝙ per se pronunciari possint, consonãtes aũt quod una cum vocalibus sonent. Sunt aũt in sermone Latino literæ (teste Marco Tullio secũdo de Natura Deorum) numero xxi. vocales quinq; consonãtes reliquę. Fiunt ẽt duæ uocales i, & u, consonantes interdum. Primum quoties in vocales incidunt, vt iaceo, iecur, vonus, vado, vanus, votum. Secũdo etiam quoties in seipsas recidunt, ut cõijcio, abijcio, vulgus, sæuus. I, quando est consonans posita inter duas uocales uim duarũ cõsonantiũ hẽt, vt peius, maius, aio, cuius. V post q, liquescit, uix ut retinere uim suam uideat. Post g & s aliqñ liquescit, ut lingua, suadeo. Aliquando retinet uim suam, ut arguo, ambiguus, suus, suo: ut Quinctilianus auctor lib. 1. c. 6. I Ciceroni vocalibus iuncta duplex scribebatur, ut aijo, Pompeijus. In dictionibus Latinis vsq; ad senas literas syllabam ingrediũtur, ut A, at, ars, fons, glãs, scrobs. Syllaba est triplex, longa, breuis, communis, & tales dicuntur esse ratione temporis quod habent. Est autem tempus in syllaba illa mora, quæ insumitur in pronunciando, & quoniam tardius aliæ, aliæ citius efferuntur dicitur unum, uel duo tempora in Syllaba esse, & ratione tempo

ris longa uel breuis.

Syllaba longa est, in qua sensim pronũtianda duo tempora impendantur, ac si duplici scriberetur uocali, ut faama pro fama, reepo, p repo, maalus pro malus. Nã qñ veteres eo modo scribebant, quo pronunciabant, longas duplici uocali afficiebat, q vim duarũ obtinerent, ut poono, maater. Hac tempestate ea percrebuit barbara efferendi consuetudo, ut nullũ discrimen intelligamus inter breuem, & longam, cũ in breui cursim, in lõga sensim debeamus immorari pronuntiando. Quæ res efficit, ut quid intersit inter accentum circunflexum, & acutũ minus intelligatur, & longè alio modo efferamus, q̃ ueteres. Nam illi, Roma, audientes an sexti, an uerò recti casus esset, intelligebant ex accẽtu, & malus an improb⁹, an nauis arbor. Syllaba breuis est, in qua cursim proferenda unum tẽpus absumitur, ut domus, labor. Syllaba cõmunis est, quæ modo longa, modo breuis reperit, ut Diana: ut, exercet Diana choros, Alma Diana faue. Connubium, ut

Connubio iungam stabili, propriámque dicabo.

Per connubia nostra, per inceptos Hymæneos.

Syllaba quæ uno elemento absoluitur sp est longa, & sunt priores quatuor uocales. A, E, I, O, nã V, nũquã reperit separata, ut

A Ioue principium Musæ, Iouis omnia plena.

Vix è conſpectu ſiculæ telluris in altũ.
I, decus, i noſtrũ, melioribꝰ utere fatis.
O Melibœe Deus nobis hæc otia fecit.

Quoties autẽ Syllabam ingrediuntur plures literæ, tunc ſyllaba uel prima, uel media, uel ultima eſt, ut in hac dictiõne Minerua, Mi eſt prima, ner media, ua uerò ultima. Prima ſyllaba in dictionibus pluriũ ſyllabarum eſt unica, unica item ultima, media plures eſſe poſſunt. Monoſyllaba dictio inter ultimas recenſetur. Quando igitur in ijs quærimus quãtitatẽ, petimus quanta eſt ultima, penultima, antepenultima, quarta a fine quinta; & ſic de cæteris: ut in hac dictione Amphitrioniades, es ultima eſt; a penultima; ni antepenultima: ò quarta a fine: tri quinta: phi, ſextá: am prima. Cũ igitur uocaliũ cauſſa dicuntur ſyllabæ quantæ, quoties illæ quatuor per ſe inueniuntur, ſunt longæ: quoties cum conſonantibus ancipites, qm̃ mutato loco mutatur quantitas, unde neceſſe eſt leges quaſdam certas habere, quarum beneficio quanta quæque & quouis loco ſit intelligamus. Et ideo uidendum eſt, quanta quæque uocalis ſit in primis, medijs, ultimis, ut inde ad pedes, denique ad uerſuum rationem delabamur.

De modis cognoſcendi quantitatẽ in Syllabis.

QVãta quis ſit uocalis, & quouis loco cognoſcitur ſeptẽ modis uocali ante uocalem, diphthongo, poſitione, cõpo-

ſitione,

ſitione, deriuatione, præpoſitione, & canone.

De primo modo qui eſt in uocalibus ſimul copulatis.

QVoties in Latinis dictionibus uocalis ante aliam uocalem, prior eſt breuis, ut pius, Deus iuſtitia, religio.

Exceptiones.

SEd hinc excipiuntur primo ſcdi caſus antiqui nominũ primę, ut aurai, aulai, vbi vocalis ante vocalem lõga eſt; Et ſecũdi, & tertij nominũ quinctæ, vbi e, ante vltimum i, longũ eſt, diei, ſpeciei, materiei. At ſpei, fidei, rei corripit.
Secundo i, ante uocales in fio longum eſt niſi poſt ipsũ e ſit r, ut Fīo Fīā: fiĕrēs fiĕri.
Tertio nomina, & pronomina habẽtia ſecundum caſum in ius, penultimam habent in uerſu communem, ut ſolīus, totīus, illīus ipsīus.
At alter penultimã ſemper corripit Alius uerò perpetuo producit, ut alīus. Quarto, he uariatur, eheu producit. Quinto hæc nomina habent uocalem ante uocalẽ cõmunem, Maria Academia: chorea, platea, Rhomphea, Malea promontorium, Diana: Nomina, Barbara, & Peregrina libere hoc, uel illo modo efferre poſſumus. Quę verò ueteres uſurparunt ea nos mutare non decet.

De Græcis usurpata à Latinis cum uocali ante uocalem longa.

E ante alias.

LAertes, Thais, Menelaus, Archelaus, Michael, Raphael, Taygete, Amphiaraus, Capharnaum, aer.

E ante uocales.

Vt Deiphob⁹, Deianira, Cadmeus, spōdē⁹.

I ante uocales.

ORion, Dius, Dia, Drum, Amphiō, Darius, Argia, brauium, Thalia, Elegia, Ironia, Litania, ac deniqne finita in ia omnia, quando in Græcis est ei diphthōgus, vt Troilus, Argous, Eous, & similia, ubi ω magnum est. Græca per iota scripta penultimam corripiunt, ut philosophia, harmōnia: sed de acentu postea.

Secundus modus de diphthongo.

E Vocalibus ī seipsas coeūtibus fiūt diphthongi: Nā diphthongus est gemin⁹ unius syllabæ sonus. Sunt Latinis frequentes quatuor, ae, au, eu, oe: audeo, prætor, euge, cęlum. Est ē t in noībus tertiæ habētibus patrium casum in ium, in quarto casu ei. Quæ ut Aulus Gellius est auctor lib. 13. c. 19 à ueteribus pro i, usurpabat' iudiciū aurium sequentes: vñ apud Poetam,

Vrbis ne inuisere Cæsar.

In Harpyā fit etiā diphthongus ex y & i.

Regula.

OMnis diphthōgus tā in dictionibus Latinis, q̄ in Græcis lōga est o fęd⁹,

ætas,

ætas, æqueuus, Alexandria, Aeneas, idolatria. In nominibus Latinis diphthongus in cōpositione corripitur, si post eā sequatur uocalis, ut præoccupo, praeo, prælle.

Tertius modus Positione.

Positio dr̄ quoties post uocalē sequuntur duæ cōsonantes, aut una uim duarum continēs in eadem dictione, aut etiā quoties in eadem est una consonās, altera sequit̄ proximè, ut ramus uiridis uideat̄. Quoties itē in proxima dictione post uocalem breuē sequuntur duæ consonantes, illa longa habenda est positione, quod tā multa exempla Virgilij, probatorumque poetarum docent.

Nam ꝙ Grammatici id uel licentię ad scribāt, uel cæsurę, hoīes uidelicet ignari ueteris cādoris, & uenustatis, credēdū nō est cā multos uers⁹ licētia posse excusari.

Ferre cui ferrū, date tela scāditemuros:
Immane stridēs agit̄ cerebroq; coacta.
Tribuláque traheæq;, & iniquo pondere rastri.
Aestusque, pluuiasque, & agentes frigora uentos.
Euriq; Zephyriq; tonat domus.
Lappęq; tribuliq; interq; nitētia culta.
Primoq; Xātoq; sigeaq; Phillodoceq;

Tibullus.

Pro segete spicā, pro grege ferre dapē.
Liminaq; laur⁹q; Dei, totusq; moueri.

Namque post l producitur, ꝙ apud Grecos, ex quo fonte ratio omnis uersuū manauit,

nauit, uocalem præcedentē producat: Vel ob tempora, quæ ponuntur in diphthongo, cum litera grauiſſima l, duo tempora, & tomus quidam eſt laurus.

Vim duarum habent x, z, i poſita inter duas uocales.

Regula.

Omnis ſyllaba, quæ poſitionem habet longa eſtò, ut uirtus, tollo, concinnus, eius, dixi, Ariobarzanes.

Nos patriam fugimus, tu Tityre lentus in umbra.

Exceptio.

Sed quoties poſt uocalem muta cum liquida copulantur, ſyllabam in ſoluta oratione corripiunt, in uerſu ancipitem faciunt, ut lugŭbre, uel lugūbre, latĕbra, & latēbra, emĭgro, uel emīgro.

L, & i frequenter mutas cōſecutæ liqueſcunt, ꝙ ſi non liqueſcant ſyllaba longa erit poſitione, ut obruo M, & N, in dictionibus Græcis ſolū fiūt liquidæ, idq; cariſſimè, ut Progne, Cygnus, Tormoſſa, Torāne. In his dictionibus, eſt natura longa, & ideo nūquā pōt corripi, ut Theatrū, dolabras, ſimulacrum ſalubris, lauacrū, candelabrum, delubrum, uolutabrum, uelabrū, uentilabrum, pſilothrū, matris qa à mātēr eſt, lōga natura eſt, ſed illa poſitio ubi poſt uocalem unius ſyllabæ in proxima ſequūtur duæ conſonantes eſt ad arbitrium cōponentis longa, uel breuis, ut ponite ſpem Danas.

Quartus modus de compositione.

QVātā fuit syllaba in simplici, tāta est in cōposito Prælĕgo quia lĕgo, redūco quia dūco, redămo, q a ămo. Estq; hic modus perutilis ad cognoscendam ĕt simplicium quantitatē, ut si nescias facio quā tam habeat priorem, cōpone, & intelliges facile perfĭcis, refĭcis, ergo facio breuē hēt, quia cōpositum simplicis quantitatē retinet Ita pĕto quia expĕto, repĕto; pōno quia compōno. Pŏtens quia impotens.

Exceptio.

HAec à longis composita corripiunt, pronŭbus, pronŭba à nūbo cōnubiū variat Deiĕro, peiĕro à iuro. Agnitum, cognitū à nō um. Caussidĭcus, maledĭcus, fatidĭcus, à dico nĭhilum à nī & hilum.

Appendix.

IN priori parte compositionis corripitur, ut pestifer, omnipotens, armisonā, tricuspis, tridens.

Appendicis exceptio ubi producitur i.

Tībicē pleriq;, matricida, meridies idē generis masculini, biduum, scilicet, ilicet, prīdie, postridie, ubique, vbilibet, vbiuis, Gradiuus.

Secunda appendix.

INtelligendū est i, in compositione corripi in recto, & cuius in recto, & in alijs casibus. Non tamen similis compositio habet locum in obliquis, ut tantīuis, quantīuis.

Tertia Appendix.

QVoties prior pars cõpositionis definit in e, illud commune erit, ut rare facio calefacio, liquefacio, sed in his breue est, e, ẽ quidẽ, huiuscẽmodi, cuiuscẽmodi, & in q-bus, ne particula negantis pręponitur, ut nẽ queo, nĕfastus, nĕfandus, nĕfas, sed nequidquam, veneficus, & nequam producunt.

Quinctus modus de deriuatione.

TAnta est syllaba in deriuatiuis quanta fuit in primogeneis uocibus, á q̃bus de pẽdet, ut păternus, qa păter, ămor ămabilis ab ămo, dŏminus a dŏminor, rōsidus á rōre.

Prima exceptio producentium primam cum primogeneam corripiant.

ITalia ab Italo, iucundus á iuuo, iugerum á iugo, Ceritus á Ceres, bini á bis, deni á decem: fēralis, fēronia, fēriari á fĕro. fomes, fomentum á fŏueo. Gradiuus a gradu: iūnior á iuuenis. Lāterna á lă.eo, pēdor á pede, Pētus a pĕto, Prīamides a Priămo, Rapa rapum a răpio. rēmus a rĕmeo, item rēmex, rēmigo, rēmigium, rete a rĕtineo rēgula a rĕgo sēcius a sĕcus, sēdes a sĕdeo sicelis a sicu lus, trīmus a tribus, uōmer a uŏmo, ambītus ab ĭtum quando est participium.

Secunda exceptio corripientium primam, cum primogeneam producant.

A˘Rista, ărena, ab āreo, lŭcerna a luceo, ăcerbus ab ācer, bŭbulus a bū͡s, dĭcax

a dīco, lōtium à lōtu, mă nus a māno, nōto à notu, ŏdium ab ōdi, perfĭdus aſĭdus, săgax a sāga, ſtabulū, ſtabilis a ſtătu, sŏpor a sōpio, uădum a vadendo, vĭcium a uīto.

Appendix.

QVo facilius uim huiuſmodi intelligas, & vtilitatem, obſeruanda tibi eſt analogia, ſiue proportio. In quibus enim illa attēditur, & quantitas eſt ſpectanda, ut in omnibus temporibus cuiuſque modi, quæ pendent a præteritis indicatiui præſentis, a ſupinis, ut inĭtum eſt prælium quia ĭtum.

Sextus modus de præpoſitione.

PRæpoſitio in dictionibus, quas afficit, hoc modo quanta ſit cognoſcitur, A, E, De, Di, Pro, ſe, producuntur ut amitto, educo, depono, diuello, protraho, ſeligo, pręter dirimo, & diſertus.

Exceptio.

SI poſt præpoſitionem longam uocalis ſequatur, lex vocalis ante uocalem obſeruetur, ut deamo, deorſum. Hæc etiam compoſita cum pro corripiūtur, prŏfanus, prŏfugus, prŏfeſtus, prŏfari, prŏfecto, prŏficiſcor, prŏfiteor, prŏfugio, prŏfundus, prŏnepos, prŏneptis, prŏpero, prŏteruus. Hæc habent communem prologus, propino, procuro, profundo, propello, propago verbum. Propago, ſi progeniem ſignificat, corripit, ſi uitem producit.

Re in cōpoſitis breuis eſt, ut reduco, remitto ſed refert pro intereſt producit. Interea etiā Poetæ ratione: verſus addunt aliā conſonan-

tem,

tem,ut poſitione producatur,ut rettulit,repperit,relliquiæ,reppulit.

Appendix.

Reliquæ præpoſitiones ſiue in uocalē ſiue in ſimplicē conſonantem deſinant, breues ſunt,ut ŏmitto,antĕpono,ădigo, sŭbeo,ineo,pĕrago.

Septimus modus de canone.

Præteriti ſupini,noīs,uerbiq; crementi, quantitas mediæ,& ultimæ ſyllabæ,quoties nullo illorum,qui ſunt expoſiti modorum cognoſcuntur,obſeruanda erit his,quę ſequuntur,legibus.

Canon primus de præteritis.

Omne præteritum duarum ſyllabarum priorem habet longam,ut uīdi,mōui, nōui,lēgi,uēni.

Exceptio.

Sed a bibo a bibi,a do dedi,a findo fĭdi, a ſcindo ſcĭdi,a fero tŭli, a ſto ſtĕti corripiunt. Intellige ſemper ſuperiores leges priores habendas eſſe, ut rui, alui, imbibi, contuli.

Canon ſecundus.

Avi, eui, iui, in præteritis penultimam producit, Amāui,dimicāui,olēui,delēui,petīui,audīui.

Canon Tertius.

Omne præteritum ſyllabam geminans eandem & proximam corripit,ut tetigi,cecidi,pepigi.Sed cecīdi a cœdo penultimam producit,& pepēdi a pedo.

De Supinis Canon primus.

OMne ſupinum diſſyllabum priorem producit, ut nōtum, mōtum, lōtum.

Exceptio.

Citum a cieo ſecundæ, datum a do, itum ab eo, qtum ab queo, rutum a ruo, ratū a reor, ſitum a ſino, ſatum a ſero corripiunt. Compoſita a ſto. in itum etiam corripiuntur, ut præſtitum conſtitum.

Canon Secundus.

SVpina in tum uenientia a præteritis in āui ēui, īui, habent penultimam longam, ut āmatum, prędicatum, deletum, repletum, petitum, auditum.

De Cremento ac primum nominum.

CRementum eſt additio unius, aut plurium ſyllabarum in nominibus, in caſibus obliquis, in uerbis, in alijs perſonis prę ter quam in prima, & ſecunda præſentis indicatiui, ſed ultima iudicāda erit ultima nōminis uel uerbi antequam haberet crementum, ut ſermonibus duo habet crementa, mō & nī. In nomine aliud eſt crementum ſingulare, aliud plurale.

De Cremento ſecundæ declinationis.

NOmina in er, ir, ur, habent crementum breue, ut puĕri, ſocĕri, genĕri, uiri, faturi, ſed producit Hibēri.

De Cremento tertiæ.

DEſinentia in a, habent breue cremētum, ut poĕmatis, diadĕmatis.

Terminata in e habent longum, ut monīlis, altāris, focālis.

Finita

Finita in o, quæ patrium habent in ōnis, & enis longum, ut latrones nebulones, Anienis. In inis breue, ut uoraginis, uertiginis.

Exceptio.

HAec propria in onis corripiunt, Britŏnis, Saxŏnis, Macedŏnis.

Cadentia in E, & D, producunt crementum, ut Halēcis, Melchisedēcis, Dauidis, & Bogudis corripit.

Flexa in al masculina corripiunt, ut Salis, Hannibălis, Asdrubălis, & neutra producūt, ut ceruicalis, uectigālis.

In el producunt, ut Michaelis, Gabrielis.

In is corripiunt, ut pugĭlis, mugĭlis.

In ol, solus est, sol longum, sōlis.

In ul corripiunt, ut præsŭlis, consŭlis.

In an producunt, ut Titānis, Pæānis.

In en corripiunt, ut lumĭnis, fulminis, præter, ren, splen, lien, siren.

In is producunt ut Delphinis, salaminis.

In on Græca, quæ per magnum ω scribūtur, sunt longa, quæ per o paruū, breuia. ut Agōnis, Babylōnis, Damōnis, vt Agamemnŏnes, Amazŏnes, Iasŏnis.

In ar producūt, ut Calcāris, coclēaris, at propria corripiunt, ut Cęsaris, Amilcaris. & hęc iubar, lucar, bostar, nestar, lar, & par.

In er corripiunt, ut Vbĕris, pipĕris, carceris: sed hæc producunt. Ver, Hiber, & Græca, ut Cratēris, charactēris, prætęr aer, & æther.

In or ꝓducūt, ut caloris, mœroris, saporis, sed hæc corripiūt arbor, sequor, marmor, tri corpor, memor, & Gręca ꝓpria, Castŏris, He

ctoris Nabõris, At ador habet communem.
In ur, corripiunt, ut guttũris, murmũris, Roboris, Eboris, sed producit fur.
In as producunt, ut honestãtis, potestãtis, præter anas, mas, vas uadis, & Græca in adis, ut lampadis, Palladis.
In es corripiunt, ut militis, palmitis. Hæc producũt locuples, interpres, quies, merces, hęres, & Græca in etis, ut Chremẽtis, magnẽtis, tapẽtis.
Is quãdo habet idis, corripit, vt cuspidis, iaspidis: quando itis producit, ut samnitis.
Et inis ab is, & in, longa est, ut Salaminis, Delphinis. Eris breue, ut pulueris, & inis Latinè, ut sanguinis.
In os producunt, ut floris, nepotis. At hæc corripiunt bos, compos, impos.
In us corripiũt ut frigoris, numeris, temporis, monosyllaba producunt: ut mus, tus, & habentia ũtis, ut iuuentutis, salutis, & comparatiua in us, ut peius peioris, & in udis, ut incudis, & tellus.
Quæ in duas exeũt consonantes, crementũ hñt breue, vt chalybis, ancipitis, hiemis, hęc pducũt hydrops, cyclops, plebs, seps. Caput cũ compositis cremẽtum hẽt breue, capĩtis.
In ax producunt, ut rapacis, feracis, hęc corripiũt striax, fax, panax, opax, anteax, storax, smilax, pharnax, abax, colax.
In ex, corripiũt ut uindicis, culicis. Sed hæc producunt, uibex, lex, ueruex, rex.
In ix, producũt us adiutricis, genitricis. Sed hæc corripiunt calix, pix, larix, salix, coxendix,

dix, filix, silix, maſtrix, uarix; fornix, nix.
In os producunt;ut uelocis,ſolocis,ſed hęc corripiunt Allobrox,Cappadox,præcox.
In ux,corripiunt ut coniugis,traducis,reducis, hæc producunt,lux,frux,Pollux.
In yx,corripiunt ut Phrygis, Erycis,Producunt uerò bombyx,ſandix,bebrix.

De Cremento pluralis numeri.

AE,& O, in cremento plurali nominum primæ, ſecundæ, & quinctæ declinationis producuntur,ut Muſarum,ſeruorum, dierum.

I,& V,in cremento plurali nominum tertiæ,& quartæ corripiuntur, ut ſermonibus, matribus,ſenſibus,artubus.

Appendix.

PRonomina,& participia in cremento nominis intelliguntur, & eiſdem comprehenduntur legibus.

De Cremento Verbi.

CRementum uerbi intelligendum eſt fieri quoties plures ſyllabas illud recipit, quam erant in ſecunda perſona ablatos, do mas domamus, domabamus. Quòd ſi uerbũ careat ea perſona,fingendum erit, ut in largior fingamus eſſe largio largis, unde largiebar, largiebamini, largitis. At etiam in uerbis paſſiuis cremẽti ratio ad actiua reuocanda eſt,ut amor amaris. In deponentibus, & communibus(ſi quæ tamen iſta reperiuntur) fingenda erit uox actiua, ut amplecto amplectis, unde amplecteris amplectebar, quia legeris,quia legebam.

Poteſt autem verbum quadruplex crementū capere, ut audio, audis, audiebàm, audiebamus, audieramus, audiebamini. Primum cre mentum dicitur vocalis, quæ fuerat ultimá ſecundæ perſonæ, proxima ſecundum: hic proxima tertium, quarta denique antepenul tima quoties verbum tot crementa recipit.

Canon primus de cremento Verbi.

A In omni cremento longa eſt, amamus, legamus, ſed ſolum excipitur primum cremētum a do cum ſuis compoſitis primę, vt dabam, venundabam, circundabam, in ſecundo, vel tertio cremento a longum eſto, ut dabamus, circundabamus.

Canon ſecundus.

E Quoties nō ſequitur poſt R, longa eſto, vt amēmus, docēmus, legēmus. Quādo verò ſequitur R, ſi ſit tempus præſens tertię coniugationis tam paſſiuæ, quàm actiuę uocis cum præteritò imperfecto optantis, & ſubiungentis modi E, eſt in primo cremēto correpta, legĕris, legĕrem, legĕrer. E ante ram, rim, ro, in omni coniugatione corripitur, amaueram, amauerim, amauero, docuero, audiueram. Nec ſolùm de primis perſonis intelligas, ſed de omnibus vtriuſque numeri horum temporum.

Appendix.

B Eris, & bere corripitur, ut amabĕris, docebĕris.

E in tertijs perſonis præteriti perfecti indicantis modi producitur, ut amauerunt, uel amauere. Item in futuro indicantis modi, ut

ut legar lĕgeris, audiĕris.
Re ante re, uel ris in optanti modo, & subiū genti. ut amarēris, docerēris.

Appendix.

Poetę sua licentia aliquādo E in penulti ma pręteriti modi subiūgētis corripiūt. vt obstupuit, sterĕruntq; comæ, & uox fauci bus hæsit. Postquam Aediles emĕrunt.

Canon tertius.

I In primo cremēto uerborum quartæ sem per producitur, ut audimus, sancimus, īmus, esurīmus.
In præterito tñ uenĭmus corripitur. In alijs corripitur, ut legimus, docuim⁹ amauimus.
Rimus, & ritis, Poetæ producūt, ut amaueritis in præterito perfecto, & futuro subiungē tis modi. Aliqui corripiunt, ut quęrimus q̄ritis. Hæc i, in penultima ꝓducūt, nolite, nolito, nolimus, uelimus, uelitis, sīmus, sitis.

Canon quartus.

O In cremento uerborum longa esto, ut amatote, legitote. V breuis est: ut uolumus, nolumus, sumus, quæsumus.

Obseruatio.

Primæ & mediæ, quæ his legibus, quæ sunt expositæ non possunt cognosci, quantæ sint cognoscentur hac arte. Nam de ultimis eadem est ratio. Si qua difficultas est, ea in medijs inest. Vt igitur aliquo modo minuatur discentium labor, ne sit opus consulere semper in medijs thesauros; & Calepinos, excogitandæ fuerunt dictiones aliquæ, quarum beneficio mediæ syl-

labæ, & primæ, quæ cognosci non poterunt legibus assignatis, intelligatur facile, quãta sit earum quantitas. Quemadmodum enim Dialectici ingeniosi barbaras quasdã dictiones, artificiosas tamen, quarum esset in figuris argumentorum usus: Ita hæ excogitandæ fuerunt, ut facile, qui eas habeat in mente, uideat, an in ea dictione syllaba, uel hęc, uel illa sit longa, uel breuis. Ac primum de primis, deinde de medijs agemus.

De Primis ac primum de vocali.

ãl Mã Sã Nã.

Ante l, m, n, s, in dissyllabis producit, Vt tãlus, bãlo, fãma, Sãmus, uãnus, Iãnus, nãsus, cãsus, & hæc fabula, crãbro, flãbellum, lãbor eris, pãbulum, tãbes, & uerbalia in bilis, flabilis præter hãbilis, & stabilis, ãcer, Acis, Cãcus, brachæ, brãchium, Dacus, facundus, mãchina, mãcero, Pachinus, Pacuuius, Plãco, Thrãca, uãcia, uãciniũ, Clades, Gãdes, rãdix, rãdo, spãdix, traduco, trado. Gradiuus, Afer, flagitium, flagito, fabus, magus, pagus, magalia, plaga ꝓ uulnere, fagus, saga, tragula, strages, stragulum, uagina, uagio, alea, balista, balena, caligo, Dametas, lamina, lamentor, amentum, ganeo, Apulia, Apenninus, Apidanus, crapula, rapum, sapis, rapulo, areo, area, Barium, Caria, larius, larissa, nares, pareo, & adiectiua in arus, ut clarus, rarus, carus, uarus, Asius, a, um, asopus, b asium, caseus, arella, Atys, ater, atina,

chratis,

chratis,gratus,catilus, crater, clatrar,frater, mater,fatum,Latona,materia,maturo,maturus,matutinus,pratum,patagia,uates,Saturnus, Vaticanus, auius,claua, clauis, Dauus, flauus,Mauors, gnauus, gauisus, Lauinium, prauus,nauis,pauo. Hęc uero corripiũt ante consonantes illas mălus,uni,amo,chlamys, fames,samos,amita,mamilla,anas,canis,cano,anus,manus,animus,Asia,asinus.

E

DE·LE.

E Ante d,& l,in dissyllabis producitur, ut cedo,credo,velum,celo. Et hæc creber, gleba,heber, hebe, Thebas, Theca,lego as, demũ,demo,semen,temus,nemo,temo,phema,cepa,repo,cler⁹,cera,heros,pera, verus.

VENVSTE.

E Ante n,s,t, & u producitur, ut Rhenus, lenis,lenio,penuria,esurio, Rhetus,metior,meta,leuita.leuis.Et hęc debilis,debeo, flebile,Sebethus,trebula, lecythus, Pegasus, Rhegium,belua,Elisium,delubrum,electrũ, Peligni,Pelusium,Peleus,Telephus, spelunca, velabrum, Thelemachus, crementum, Emathia, emolumentum, eminus, semiña, Phemonoe, semita. Hæc verò ante prædictas consonantes corripiuntur Sedeo,medicus, medius a,m,chelys,gelu, gela, celeris, velut Et polysyllaba ubi e, est ante l, ut melior, vetulus, veseuus, Geta, fretum, meto is, metuo,metallum, Metaurus, Thetis, ueto, uetus, seuerus, breuis,leuis, hoc est non grauis.

I, In similis viridi.

I Ante d,l,m,n,r,s,u,longa est tam in dissyllabis,quàm in polysyllabis fido, nid⁹, filum,Nilus,crimen,limen,vinum, finis mi ror,virtus,Nisus,ciuis,risus,riuus. In trisyllabis pridie,rideo,filius,lilium,simia,hyme ra,uinea,linea, Pyramis, Pyrois,chirurgus, liuidus,uiuidus.Tolle hæc tamen, quæ primam corripiunt fides , Cydon , Dydimus, fidenæ,Hydaspes,Idume,ideo,uideo.Cylin drus,cilix,filix,hilaris, Ilerda,miliũ,pilus, siler,silet,sileo,siliqua,stilus,filia,fimus,hymen,nimis nimiũ,simul,similis,thymus, timeo,cynapes, cynædus, cinis, limo,minor, minæ,sinus,Minerua,Minius,ministro,minuo,miniscor,sinapis, sine,sinistra,sino, inops,chiragra,lyra,hyrundo,hyrudo, Myrõ, pyrus,pyra, Pyracmon, Pyropus,Pyretrum, Isaurus,nisi,miser,ptisana,siser.

O, Bodogosmo.

O Ante b,d,d,g,m,s,producitur,o tamen ante d,solũ in dissyllabis, ut robur,rodo,codex,cogo,como,pomũ,Moses In polysyllabis,nobilis,sobri⁹,ogygi⁹, comessor, roscid⁹,adde otiũ.Excipies cocytus,focale. Oceanus,Ocyor,Phoca,Phocis,procer⁹,uo calis,poculũ,boletus,doliũ,moles, molior, Nola, nolo, olearus olim prolixus, proles, Tmolus,solus,soler,solers,conor,con⁹,donũ,nonæ,pronus, pone, pono,Zona, copia copulo,Opis nympha,Opilio, populus pro arbore,sopio,Corus vẽtus.corã, Doris.coro lariũ,hora, lorũ,Horicus, morus, Orithyia

Orion,

Orion,chorax,ſoracte,ploro,gloria,Proteꝰ, Clotho,ouum.Sed ab illa lege longatum ex cipies glŏbus, obeſus, obulus,obex, probo, probum,ſoboles,modus, fodio,Rhodos,odor,Podalyrius, Rhodope,ſodalis, Rhodanus,rogo,rogus,roga,Bromius,coma,domi nus,domus,homo,domo,glomero, Homerus,vomo,ſtomachus,tomus,Oſyris,roſa.

V,Iucundus Frugum.

V Ante,c,d,f,g,m,n,r,s,lōga eſt o in omnibus, ante alias breuis,ut duco,lucus, cudo,lūdus,rufus,vſens, ruga,nuga,humor, dumus,fanus,Iuno,cūro,ſura,Druſus,fuſus. In polyſyllabis lucco,iucūdus,prudētia,cru delis,iugerū,lugeo,mutuus, humanus,unicus,Punicus,curia,uridus,muſicus, puſio,utor, luteus,mutus,nuper,rupes,pupillꝰ,ſcru peus,mula,uligo,Thule,vber,nubes,iubilꝰ, nubo,pubes,ſuber,tuber. Ante alias cōſonā tes tā in diſſyllabis quā polyſyllabis breuis eſt,cūbo,dubito,eulex,lupus, cupio: & ante prædictas,in his cūcumis,cucurbita,cuculꝰ, ſtudium,rudis,ſudes,rudens,tuder,fugio,fu ga,iugum,cumulo,Numa,humerus,Numātia,numerus,numiſma,Rumex,tumeo,tumu lus,tumultus,tunica,cuneus,cuniculus, curetes,curulis,Durius nomē fluuij,furio,muria,nurus,murio, ſpurius,puſillus, ſuſurrus.

De Medijs.

A in medijs Vaga.

A Ante g, & u, longa eſt,ut Vorago, Carthago,Timauus,octauus,& uerbalia in abilis deſinentia,ut amabilis,& in abundus,

ut

vt populabūdus,& in abulū, ut incunabulū, Atabulus,Benacus,cloaca,meracus, pastinaca,pittacium,portulaca,sarriacum:Et in aculum,ut gubernaculum. In aceus,ut hordeaceus,venacium,& cicada.Et in alis,ut uocalis,canalis,& in amen,ut certamen,leuamē: & in anus,ut Germanus,Romanus:Messap⁹, anapis,serapis,priapus,sinapis,amaracus: & in arus,ut auarus,amarus,cocleare,denari⁹: & in arius, ut sextarius, agaso,amasis, omasum,Aratus,Achates. Hęc verò ante g,& u, corripiunt,ut Aspargus, vertagus,pelagus, Acuriagus:mandragora,& in goras,ut Pytagoras,& Batauus,Patauium.

F,Vel ME DECENT.

EAnte c,d,l,m,n,t,u,producitur,ut uerecundus,imbecillus:tolle, Seneca,Diomedes,Sarpedon,tolle Andromeda,essēdū, Macedo,Tenedos,vnedo,famēlicus,phasēlus.tolle obēlus,sepelio,Erēmus,sūpremus, Tolle elementum, Triptolemus,Ptolemę⁹, Antenor,verbena. Tolle Armēnia,Helēna, hebenus,iuuenis,ingenuus,ingenium,olenus,Porsena & ī genes,ut Protogenes,Hermogenes,& stenes,vt Aristhenes,Parthenope,& in mene, ut Climene. Comēta,morētum. Tolle amethritus, chrysanolētum, Iapētus,Macetes,Phaeton, Taygēta,Venetus, & in etas,vt pietas,uarietas,& suēuus. Ante alias consonantes omnia breuia pręter hęc. Corēbus,ephēbus,cethegus, Asclepius, Iosephus, præsepe,austerus,a,um,cythera,abdera,cypērus,galerus, Homerus,Hyera,my

sterium,

ſterium, Hiberus, ſincerus, ſeuerus, trieteris, dis, charcheſium, diȩcēſis, frȩneſis, Galæſus, Haleſus, Mileſius, Marpeſus, Magneſia, matheſis, poeſis, & ab ēſus compoſita, adeſus, pereſus.

I, QVI.

IAnte q,u, longa eſt vt antiquus, obliquus, ſaliua, Gradiuus, & Aricia, quæ in icula, vel iculus deſinunt, ut cornicula, canicula, caniculus, conuiuium ceruical, periculũ, redimiculum: & in ica, uel icus, ut amicus, apricus, lectica, formica, faſtidio, Abydos: & in ido, ut libido, formido: & in īgo, ut uertigo, fatigo, faſtigium, Orīganũ, vectigal, aſylus, Aprilis, exilis, ædilis, crocodylus, Maſſylus, Quintilis, ſextilis, ſubtilis, & ile, vt ſedile, monile: & in ilis, a nominibus ſubſtãtiuis ut puerilis, Ariminum, diſcrimen, opimus, quadrim⁹, ſublimis. & nomina a uerbis quartæ in imen, ut munimen, farcimen: Ante ſæpius lõga, ut opinor. Pachinus. Fere tñ in inus breue, ut cedrin⁹, aſinus: & in ina, ut fuſcīna. At būtyrum, Butiſis, corcyra, colliciũ, Epyrus, delirus, papyros, ſaphyros, Amphryſus, Anchiſes, aruiſium, Cambiſes, Elyſa, Dionyſius, gauiſus, prodiſus, aconitũ, Architas, Cocitus, idolothiton, hermaphroditus, irrito, Luſitania, margarita, pituita, paraſit⁹, Theſites, ualitudo. Et in ites, uel ita Greca, ut leuita, leuites. Et in itus, vt auritus, auitus, Amphytrite. Præter aliquis, reliquus, ſiliqua, & omnia alia ante alias conſonantes, præter quam ante q, & u.

OTe-

O Tomonos.

O Ante n,m,s,t,longa est,ante alias breuis,ut amōmum,abdomen,corona,Verona,fōrmosus,aquosus,Epirota ægrotus,& hęc October,pręfoco,Aetholia capitolium, Pactolus,Asopus,Canopus, Aesopus, Europa,hyssopus Autora,elorus,Pelorus. In or⁹, ut decorus, odorus. Denique quoties apud Græcos scribitūr ω magno. Tolle tamen ante pdictas cōsonātes,Salōme,Salōmo,Apon⁹,Ausōnia,octōnū,Geryones. In gone,uel gonos, ut Antighonus, Erigone Ambrosia.

V,Iucundus FRVGVM.

V Ante c,d,g,m,n,r,s,t,lōga est,ante alias consonantes breuis,: Eunuchus, Veruca,hirundo, erugo, acumen,fortuna,Arcturus,acutus,Chreusa. Et hæc saluber,adulor, Getulus, torcular, peculium: & in bulus, ut Trasibulus. Et ante prædictas consonātes excipies docūmentū,autūmo,columē,irrumo, emolumentum,contumax,tumeo, monumētum. Albunea, Camurus, lemures, centurio, luxuria, Mercurius, purpura sabura, penuria,tugurium. Et uerba in rio ab ultimo supino,ut esurio,parturio,arbutus.

De Vltimis Syllabis.

V Ltima syllaba quāta sit cognoscit' diphthōgo,ut Musę:Positiōe,ut lex, canōe.

A.

A in fine longa est,ut contra,ama,à musa.

Prima Exceptio.

C Asus in a,à nominibus primæ rectus, & quinctus, a neutris rectus, quartus quinctus.

ctus corripiuntur, ut templa Vocandi tamẽ casus in a, à nominibus in as longam habet ut o Aenea.
Corripiunt etiam puta aduerbiũ, ita, & quia nomina uero in ginta communem habent.

E.

E ĩ fine breuis eſt, ut patrẽ, legẽ, impunẽ.

Prima Exceptio.

GRęca nomina in E lõga sũt, ut Phyſice, Tempe. Secunda aduerbia in E à nominibus ſecundæ, & quinctæ declinationis, ũt ſanctè, doctè, pridie, quare: Præter bene, & male. Tertia caſus in e, à nominibus quinctę ut fame, fide, & ferme, fere, & monoſyllaba; ut me, te, præter tres coniunctiones que, ue, ne. Quarta, modus imperandi ſecundæ coniugationis, ut docẽ, monẽ, ſed caue etiam correpta reperitur.

I.

I, in fine longa eſt, ut dedī, ſeruī, patrī, ſea ſuī, tuī. Prima exceptio. Caſus dandi, & uocandi à nominibus Græcis in as, corripiunt, ut Palladĭ, lampadĭ: dandi tamen caſus aliquãdo producitur. ſecunda, Niſi, quaſi, uti, ſicuti, corripiuntur. Mihi, tibi, ſibi, abi, ibi, cõmunem habẽt in y, breuia ſunt, Moly, Dory.

O.

O in fine longa eſt, ut uirgo, domino, legendo, dō, ſtō, prō, ō, & Græca in ω magno, ut Dido, Aletho. Prima exceptio. Ego, dico, ſcio, modo, cito, ilico, corripiuntur.

Appen-

Appendix.

GRammatici o cõmune statuũt, ꝙ apud Ouidium, uel Martialem mõ longum, modo breue inueniāt. sed cũ nec Virgilius, nec Lucretius, nec Elegiæ principes corripiant, cõmodius est ex eorum cõsuetudine leges depromere, q̃ ex nullorũ libertate, ut initio oẽm licẽtiam fugiat puer. Deinde lectione assidua auctorũ discet qd sequẽdum, quid uitandũ sit. Illud tñ animaduerti apud hos auctores tunc ultimam in uerbis & nominibus tertiæ declinationis hr̃e ultimam modo breuem, modo longam quoties penultima est breuis, uel ante est uocalis, ut lego, caro, legio, annuo.

V.

V, longa est, ut tũ, diũ, cornũ.

C.

In c, finita producunt, ut fac, lac, duc: præter nec, & donec. Hic ꝓnomen est cõmune.

B, D, T.

In b, d, t, terminata corripiuntur, ut ab, apud, caput.

L.

Terminata in l, corripiuntur, ut Hannibal, tribunal, mel, fel, vigil, pugil, præsul, cõsul, sel, sol, longa est, & barbarum, ut Michael, Nicol.

N.

Desinentia in N, longa sunt, ut en, quin, Delphin, grammaticen. Prima exceptio. Forsan, forsitan.

In an, tamen cum compositis corripiunt. Secũda Nomina masculina & neutra in e, cor

ripiuntur,ut flamen,pecten,numen,nomen, præter ren,splen, lien. Tertia. Casus in on, præter o paruum corripiuntur, ut Ilion,Pe lion,& quartus in in,ut Alexin,Daphnin,& in an,a nominibus in a,ut Ephigenian,Lao domian.

R.

Finita in R,corripiũtur,ut Cæsar, calcar, imber, linter, uir, martyr,labor, lepor,guttur,murmur.Prima exceptio.Hæc sunt lõga lar,ar,nar,par,Ver,cur, fur. Producuntur et Græca in r, ut Charactēr, cratēr, prçter pater,& mater,quæ licet manent a Græcis,cor ripiuntur tamen.

As.

As in fine longa est,ut pariēs, monēs, leges,dies, audies. Prima exceptio Græca cuius patrius est in os,corripiunt, ut Pallas & accusatiui Græci in as,ut Platonas.

Es.

Es ultima lõga est,ut patrēs monēs,leges, audies,dies. Prima exceptio. Quç in patrio casu crescunt corripiunt es,ut miles,diues, præter hæc, Aries,paries, Ceres,abies, pes, secunda. Recti plurales in Es a nominibus Græcis corripiũtur,ut Arcades, es,a sum,pe nes,hippomanes,cacoethēs. Es uerò quando est ab edo,longa est.

Is.

Is in fine breuis est,ut febrĭs,legĭs.Prima exceptio.Casus in is primæ & secũdæ ꝓducuntur,ut musis,dominis,uis, nomen. Et in is diphthõgo Græca,ut Piroīs,simoīs.Secũ-

da ue-

da velis & nolis. Quæ crescunt in patrio,ut lis,samnis,& vis, & uelis, & nolis,sis,a sum, vt adsis,quamuis.secundæ personæ singulares quartæ, vt fulcis,scis.

Os.

Os longa est, ut flos,cos,dominos. Exceptio. Os ossis breuis est, compos & impos. Græca in o paruo,vt Decos,chaos,Pallados.

Vs.

Vs in fine breuis est,ut munus,domus. Exceptio Monosyllaba lõga sunt pus,rus,mus, omnes casus in vs,quartæ præter rectum sensus,& Græca ut Panthus,Melanthus, & quę patrio casu producuntur,ut uirtus,tellus,palus,senectus,& IESVS.

Ys.

Ys corripitur,ut Thetys,chelys,libys.

De Syllaba communi.

Syllaba fit communis in versu quinq; modis.primus modus est,quoties post diphthongum,uel uocalem matura longã sequitur proximè uocalis,ut apud Virgilium.

Credimus, an qui amant ipsi sibi somnia fingunt.

Ter sunt conati imponere Pelio Ossam,

Et lõgum formose vale, uale inquit Iola.

Clamasset,ut litt⁹ Hylã Hylã oẽ sonaret.

Secũdus quoties dictio desinit ĩ uocalẽ breuem,aut simplicẽ cõsonantẽ post correptã uocalem h aspirationẽ fit uocalis cõmunis.

Grauis homo infectos linquens profugus Hymenæos.

Dum-

Dum trepidant it hasta Tago per tempus vtrumque.

Tytirus hinc aberat ipsi &c.

Tertius modus, omnis syllaba in fine versus est communis, licet sit multo melius produci, uel corripi pro ut pes ultimo loco adhiberi solitus postulauerit.

Quartus modus, uocalis breuis ante mutã, & liquidam fit cõis, ut tenẽbre, uel tenẽbræ.

Quinctus modus cæsura fit syllaba, q̃ breuis est natura, lõga, & potest ẽt remanere breuis.

Desine plura puer, & quod nunc instat agamus.

Et furijs, agitatus amor, & conscia virtus.

Altius ingredit͛, & mollia crura reponit.

Luctus ubique pauor, & plurima mortis imago.

Ecce trahebat͛ à tẽplo, adytisq; Mineruę.

Appendix.

Veterum mores, cũ alteri consonanti adiungebatur, siue præcederet uocalem breuẽ natura, siue subsequeretur, solebat syllabam communem efficere.

Egregie cordat⁹ homo Cat⁹ Aeli⁹ sextus.

Atque hæc de syllabarum quãtitate, restat vt agamus de pedibus, quibus versus constat.

De Pedibus.

VT ex syllabis constãt pedes, ita versus è pedibus. Pedis autem officiũ est quidã ueluti motus, quoniã mox ĩ alta dictione celerius videtur terminari, in alia tardius. Vnde Horatius dixit versum currere, qm̃ vt nos pedes mouẽdo, eleuãdoq; ambulamus:

ita uidetur uersus currere pedibus conflatis ex syllabis modo depressis, modo eleuatis, ut natura pedũ reqrit, atq; hinc dicimus versum scandere. Nec verò omnis uox est pes, ut monosyllabę, ut honorificẽtissim⁹ & plerunq; scindũtur voces ad pedes efficiẽdos. ut Arma, uirumq; cano, Arma ui, rumq; ca, no. est igitur pes syllabarum dispositio numero certo numerosa. Hinc pro syllabarum numero pedes sunt, ut uersus prope modum numero, & ut uersum pedibus metimur, sic pedem tpibus. Vt cũ dicimus domus, breuitate & celeritate utimur: cũ uerò mores lõgius, quia bina spatia tpis hic collocamus in quauis syllaba, cum ibi tñ unum ponamus, constant igitur syllabæ pedes. Primus pes duarum syllabarum, duæ illæ aut breues ambæ, aut longæ: aut altera breuis, altera longa: prior qñ longa, posterior breuis: quando prior breuis, posterior longa. Quando utraque breuis, dicitur Pyrrhichius, ut Amor. Quando utraque longa spondeus, ut uirtus. Quando prior longa, posterior breuis, Trocheus, ut Mater. Quando prior breuis, posterior longa Iambus: ut Palus. Trisyllabi eadem ratione sunt octo, aut.n. omnes syllabæ sunt longæ, & dicitur Molossus: ut Romanos: aut omnes breues, ut Tribrachus, dominus aut duæ breues, una longa Anapæstus, ut genitrix. Aut duæ longæ, tertia breuis, Palimbachius ut Romanus. aut prima breuis duæ longæ Bachius, ut colores. Aut prima longa duæ breues Dactylus, ut carmina. Aut

longa

longa inter duas breues Amphybracus, ut docere, aut breuis inter duas longas Creticus, ut Iudices. Quadrisyllabi sunt sexdecim, quia tot modis dispositæ inueniuntur syllabæ. Aut omnes longæ, aut omnes breues, aut tres breues una lōga, aut duæ breues duæ longæ. Aut una breuis tres longæ, aut una longa, tres breues. Aut duæ longæ duæ breues, aut tres longę unā breuis, aut duę lō gę in medio duarū breuiū, aut duę breues inter duas longas, aut alternatim breues duę, duæ longæ, aut alternatim longæ duæ, breues duę. Nec hi pedes diuersi à superiorib⁹, sed ex illis compositi. Atq; ita pedes sunt viginti octo. Ex his primus fit ex duobus spōdæis, & dicitur dispondęus, ut uenatores. Secūdus ex duabus Pyrrhichijs, dicitur Proceleumaticus, ut itinera: Terti⁹ ex Pyrrhichio, & Iambo, Pæan quartus, ut studuerant. Quartus ex Pyrrhichio & spondæo, Ionius à maiori, ut uenerari. Quinctus ex Iambo & spōdæo, Epitritus primus, ut sacerdotes Sextus ex Trocheo & Pyrrhichio, Pæan primus ut definite Septimus spōdeo, & Pyrrhichio Ionius à minori, ut portabimus. Octauus ex spondæo & trochæo, Epitritus quartus, ut Constantinus. Nonus ex Iambo, & trochæo Antipastus, ut honoratus. Decimus ex trochæo, & Iambo, choriambus, ut nobilitas. Vndecimus ex duobus Iambis, Diiābus, vt propinquitas. Duodecimus ex duobus Trochęis Dichoræus, ut consequutus. Decimus tertius ex Iambo, & Pyrrhichio, Pęan secun-

cundus,ut potētia. Decimus quartus ex Pyrrhichio,& Trochæo,Pæā tertius,ut fociare. Decimus quinctus ex Trochæo,& fpondeo Epitritus fecundus,ut indicabunt Decimus fextus eft fpōdæo, & Iābo Epitritus tertius, ut Difcordiæ. Et quoniam his cōftat uerfus, uideamus,quid fit uerfus,& quot genera.

De Verfibus.

SEnfa mentis aut explicamus oratione foluta,aut numeris certis aftricta,quę compofitio Rhythmus dicitur, ex qua cōpofitione Græcè metrū, Latinè uerfus modus, carmen dicitur, fed tñ differant fignificatione. Rhythmus eft duplex,alius in fyllabis propter pedes,alius in pedibus propter uerfum eftq; Rhythmus nihil aliud quàm menfura quædam, & proportio pedū inter fe pro rei defignatæ modo: Nam alia eft concinnitas, & proportio fi dicam , Tu patulæ recubans fub tegmine Tytire fagi, Et alia fi dicam, Tytire tu patulæ recubās fub tegmine fagi. Vnde apparet;non idem effe Rhythmum,& metrum, quoniam remanet metrum,non tamē Rhythmus. metrum enim eft quātitatis menfura in uerfuum materia . At Rhythmus eft compofitio aftrictior qualitatis in collocatione. Metrum eft ordo quidam, & coniunctio uocum debito numero conclufa, & finita. Carmen dicitur quafi canimen , quia canebantur. Modus ferè eadem ratione a modulor, ut modulus . verfus uerò dictæ funt illæ lineæ, fiue fulci, quibus uerba fcribebantur, dum ftilo ducebantur notæ. Tranflatione

ne sumpta ab agricolis, ut enim illi uertunt terram, ita ut quod erat subtus sit supra, depressioq; relinquatur, sic qui in cera scribebant, sulcabant quodammodo tollentes aliquid ceræ, & insculpentes literas, unde Latini dicunt literas exarare atque ad eam similitudinem dicti sunt versus in omni scriptura tractus illi orationis. Cum uerò cātus esset redactus ad numerum astrictiorem, versus nomen antiquum sibi proprium fecerūt Poetæ, ut Oratores, orationem. Vnde uersus nihil est aliud quàm connexio castigata certo pedum dispositorum numero. Genera uaria sunt, & nomē sortiūtur a numero pedū, ut senarij: aut mensurarum, ut dimetri: aut à numero syllabarum, ut hendecasyllabi: aut a pedibus, ut Dactilici, Iambici: aut ab usu, ut Elegiaci: aut a gente, ut Ionici: aut a societate, ut Lyrici: sed hoc loco trademus quędā, quæ frequentius usurpantur. De alijs suo loco copiosius. Ac primum de Heroico.

De carmine Hexametro.

HIc versus & senarius dictus est, qđ sex habeat dimēsiones, cōstetq; è sex pedibus. Et spondacius, qđ olim pedibus spōdaicis cōstaret Pythius, quod cum Apollo Delphis Pythona serpentē occideret, Nymphę, eum incitarūt carmine ex sex pedibus. Dr̄ quoq; Deliacus ab Apolline Delio, q̄a Phenomene uates Apollinis, hoc genere carminis uaticinabatur. Dicitur etiam ἔπος à con

ſequentia, ſine uerborũ contextu. Heroicus deniq;, vel Herous, quia res geſtæ Heroum hoc verſus genere ſcribebantur.
Cõſtat ex pede Dactylo, & ſpõdęo miſte, ita ut quincto loco ſit vt plurimũ Dactylus, ſexto ſpõdæus. In quatuor prioribus miſti poſſunt eſſe, vel omnes dactyli, vel ſpõdęi. Nec licentiam bene uocãt Grammatici, dum in quincto loco ſpõdæus ponitur: Nã ſi res poſtulet non niſi ſummo artificio collocatᷓ. Si enim res graues ponderantᷓ, aut lãguor quidam exprimitur, aut res narratur, quę quiete indigeat, certe ornatiſſime nõ ſolũ in alijs, ſed etiam quincto loco ſpondæus ponitur.

Cara Deum ſobiles magnum Iouis incrementum.
Tũc ille Aeneas, quẽ Dardanio Anchiſę.
Conſtitit atque oculis Phrygia a gemina circumſpexit,
Cornu velatarũ obuertimus antennarũ.

Quando vero res indiget celeritate, dactylis pedibus opus eſt.

Conſtitit, hic arcũmque manu, celereſq; ſagittas
Corripuit fidus quę tela gerebat Achates.
Volat ille per aera magnum.
Remigio alarũ, ac Libycis citꝰ aſtitit oris.

Quando res eſt mediocris miſcentur pedes temperati,

Infandum regina iubes renouare dolorẽ
Troianas ut opes, & lamẽtabile regnum,

Sed ĩ hęc ingredi alienũ eſſet ab loco, & copioſius eſſet explicandũ, Interea admoneatᷓ puer,

puer, vt vitet uoces quadrisyllabas, vt frugiferẽtes,& moderari. Nec desinat in duas uoces dissyllabas, vt bibat auro. Vitet similiter cadentia,&desinentia, vt magnorũ sãcte virorũ. Hactenus effrænis domini modo paret habenis. Vitet participia ĩ fine uersus, munera ducens, nec singulis carminibus sentẽtia absoluatur, sed aliquando dictio ad perfectum sensum ad alium uersum referatur: vt

Vrbs antiqua fuit Tyrij tenuere coloni,
Carthago.
Parce metu Cytherea manẽt immota tuo (rum
Fata tibi.

Amet finem versus in dissyllabum,& trisyllabum, vt fata canebant. Tempora pono.

De Pentametro.

Pentametrum carmen, vt nomẽ indicat, cõstat quinque pedibus. Nã vt Quinctilianus monet lib.9. cap. 4. terminatᷓ duobus Anapestis primi duo sũt dactyli, vel spõdei. Tertius spondeus, vt Tibullus,

Et teneat culti iugera multa soli.

ẽt tẽ nẽ dactylus: ãt cũl-spondeus ti iũ spõdeus gẽ ã mũl Anapestus. tã sõlĩ Anapestus. Vel certè facilius, & cõmodius duo primi pedes vel ambo Dactyli, vel ambo spondei, vel misti, deinde cæsura siue præcisio, postea duo dactyli, & altera præcisio, vt

Et tẽ nẽ ãt cũl ti-iugera multa so-li.

De Asclepiadeo

Asclepiades quidã medicus fuit inuẽtor generis cuiusdã carminis ferè ꝓxime pentametro, quoniam si addas vnam cæsurã

fiet pentametrum. Primus pes est spondeus, secundus dactylus, & cæsura, deinde addun tur duo dactyli, ut

Mœcenas atauis edite regibus.

Si dicas, Męcenas atauis edite nobilibus, pē tametrum feceris, sequor istam rationem, quia facilior, ut ita cōmodius se offerat ora tio. Pedes enim quadrisyllabi difficilius ani mo occurrunt, animusq; Poetæ distrahitur à sententia numerorum difficultate.

De Phalcucio.

PHaleucium carmen ab inuentore, Hēdecasyllabum a numero syllabarum. Primus pes uel est spondeus, uel Iambus, ut apud Catullum uidere est, quod ille non licentia usurpauit, ut nugantur grammatici paruæ lectionis, sed è Græcis est mutuatus, ut

Passer deliciæ meæ puellæ.

Meas esse aliquid putare nugas.

Secūdus pes est dactyl⁹, deinde tres trochęi.

De Sapphico.

AB inuentrice Sappho. Primo loco recipit trochuum. Secūdo spondeum, siue interdum trochęum. Tertio dactylum, dein de duos trochæos. ***Horatius,***

Iam satis terris niuis atque dirę

Grandinis, misit pater, & rubenti.

Catullus.

Otium Catulle tibi molestum est.

Idem, seu sagas, sagittiferosq; Parthos.

Quod ille non licentia, sed imitatione inuentricis fecit.

Eodem modo Seneca.

An uerax uaris lapidis Caryllos.

Hoc uerò uel solū ponitur, ut uidebis apud Senecam, vel post tres uersus, illi addit Adonicus, ex dactylo, & spondeo, ut

Crescit indulgens sibi dirus hydrops.
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo.
Corpore languor.

De Iambicis.

IAmbici uersus uarij sunt, & à pedum numero uariè appellant, à Iambo Iambici, De Iambicis comicis nō est hic locus, & sūt qui libros cōfecerint. De Iambicis Horatio nis habes apud ipsum Aldi studio explicatā uarietatem. Iambici uersus Dimetri iucūdissimi, & ad epigrammata suauissima, constat sex perpetuis Iambis: *vt Catullus.*

Phasellus ille, quem uidetis hospites.
Aiunt fuisse nauium celerrimum.

De figuris Carminum.

FIguræ, ut in oratione, sic in uersu sunt ornamenta, & lumina, quibus ille uariatur, ut non semper eodem modo efferantur. Primum ornamentum est cæsura, quæ tantū exornat carmen, ut sine illa carmen esse non possit. Quo plures enim cæsuræ erunt, eo p̄stātiora erunt carmine. Quod si destituatur cæsuris, parum cohæret, & indignū hoc nomine est iudicādum. Illud optime cohæret, ubi pedes pedibus ita cōnectuntur, ut copulati pendere uídeantur tanquā ex catena, ut

Infandum regina iubes renouare dolorẽ.
At hic inſulſus.

Inclyta uirtus ducet nos ad ſidera cęli.
Hanc etiam præciſionem uocãt,inciſum,in
ciſionem,manſionem, conciſionẽ, ſectionẽ
articulum.Sunt autem huiuſmodi præciſio-
nes quatuor,quæ Grçcè nomen habent à nu
mero ſyllabarum.Trithemimeres,Pẽthemi
meres,Epthemimeres,Enneamimeres,ꝙ ea
rum loci ſint ſyllabis imparibus tertijs,quin
ctis, ſeptimis, & nonis. Trithemimetres fit
cum poſt primum pedem ſyllaba relinqui-
tur, quæ poſt dictionem terminat, & me-
trum incipit,ut

Iuſtitiaq; dedit gentes frænare ſuperbas
Iū[illegible]ĭ -a,nam a,ſyllaba remanet à dictione
iuſtitia,quç dictionem finit,et eſt principiũ
pedis, & fit in tertia ſyllaba etiam ſi quarta
eſſe uideatur, quoniam duas correptas pro
vna longa accipimus, qñ metimur uerſum.
Penthemimeres fit,cũ poſt duos primos pe
des ſyllaba remanet,quæ dictionẽ finiat, ut

Iuſtitiaq; de-dit ſyllaba remanet abſciſſa
a,dedit,quæ & finit dictionem,& eſt princi
pium pedis. Hinc Penthemimeris dicitur,
qa duo pedes & ſemis ſunt illa ſignificati.
Epthemimeres fit quoties poſt tres primos
pedes ſyllaba relinquitur dictionem termi
nans,& principium pedis,ut

Iuſtitiaq; dedit gen -tes. Nam relinqui-
tur iẽ, ſyllaba Enneamimeres etiam fit cum
poſt primos quatuor pedes ſyllaba ſimiliter
relinquitur,ut

Ille

Ille caput niueum molli ful-- tus hyacintho, manet à dictione fultus, abſciſſa tus, finiens dictionem, & incipiens pedem. Quocunque tamen loco ſit ratione cęſuræ ſyllaba indifferens eſt, quoniam ſiſtitur in ea dimenſio. Vnde ſyllabæ natura breues longæ fiunt in cæſura, ut in Trithemimeri.

Inualidus etiãq; tremẽs, et iã inſcius ęui. In penthemimeri.

Oĩa uincit amor, & nos cedamus amori. Nã potuiſſet dicere, Omnia uincit amor, ſic nos cedamus amori: Sed non hærebat eruditiſſimus Poeta, nec licentiam adhibebat huiuſmodi ſyllabas breues alioqui pro longis. Sed ſumma doctrina, & iudicio, ut item in Penthemimere faciunt Elegiæ principes.

Tibullus.

Lacteus & miſtus obriguiſſe liquor.

Catullus.

Perſpecta exigitur una amicitia.

Propertius.

Aut pudet, ingenuus aut retinẽdus amor.

Ouidius.

Indignus effectus omnibus ipſe magis.

Huc ut arbitror, referẽda eſt Monomimetris, quæ tunc fit, cũ uerſus incipit a uocali, q̃ orationis partẽ includat, & ſequens dictio incipit à uocali, nec tamen per ſynalępham eliditur ſed remanet lõnga, qa ueluti quędã cæſura finit dictionem, pedemque incipit. *vt apud Tibullum.*

O ego ne poſſem tales ſentire dolores.

apud Ouidium.

O vtinam tunc cum Lacedæmona classe petebat.

Quod etiam in medio ubi cæsura est,ut

Flumina amem,syluasq; inglorius, o ubi campi.

Quoties verò est secunda, aut tertia dactyli perpetuò corripitur,ut

. Te Corydon ô Alexi:trahit sua quemque voluptas.

Hoc tamen locum nõ habet,quoties dictio monosyllaba desinit in uocalem, uel in m, & sequitur dictio incipiens a uocali, nam tunc fit collisio:*vt Virgilius*,

Si ad uitulam spectes nihil est quod pocula laudes.

Catullus.

Qui ipse suæ natę iunxerit in gremiũ,&,
Nam vnguentum dabo meæ puellæ.

Nec verò ornamẽtũ spectat in his solũ quatuor locis:sed in carmine heroico etiã post qnq; pedes quoties remanẽt syllaba dictionẽ claudens, & pedẽ incipiens. Cuiusmodi sunt apud Vergilium pleraq; exempla,ut

Spes Danaũ frãctæ uires,auersa Deę mẽs.

Nam relinquitur æ,dictionẽ terminãs,et pedem incipiẽs. Quoniã uerò nõ semper post pedem una sola relinquitur syllaba,sed aliquando duæ, aliæ ẽt constituentur cæsuræ. Nam est quędam cæsura Trochaica quoties post duos pedes primos in fine dictionis Trochæus superesse videtur, qui Dactylum incipiat,ut

Infandũm rẽ--gina-*v* nã gina Trochęus

 est

est abscisus à dictione regina, & ideo Trochaica cæsura dr:est ẽt cæsura quædam,quę Tetrapodia uocatur, cum post primos tres pedes relinquitur Epthemimeris,cui addit dictio duarum breuium finiens pedem, ut

Quam Iuno fertur terris mãgĩs omnibus unam.

Hãc etiã agnoscit Diomedes, licet noui Grammatici prętermittant,& aliquando in eadẽ dictione:ut, Nos patriam fugimus, tu Tyrĩ ẽ uel ex duabus, Quo te Mœri pedes, an quó uiã.

De Synalepha.

SYnalepha est figura,qua uocalium inter se concurrentiũ in diuersis dictionibus hiatus tollitur eadem collisio, explosioq; dicitur,quia finalis uocalis elidatur,ut

Progeniẽ sed.n.Troiano à sãguine duci.

Ille ego qui quõdam. Atq; hæc figura nõ solum necessitate metri assumit,sed ut solidescat numerus cum quadam dignitate.Nã ad ipsum uersum sustẽtandũ collisiones fiãt plerunq; necesse est,suntq; studio quærẽdæ suis locis quoniã ex hoc hiatu' fit solidior numerus cum quadam auriũ uoluptate,præsertim cum eædem concurrunt uocales, ut

Otia agunt terris.

Ipsa autem ceu corticibus.

Ipse ego cana legam.

Ipsi inde fossis specubus securus ab alta.

Ergo omnis longo soluit se Teucria luctu

Aliquando breuis in breuem coit,ut

Ille ego qui quondam.

Aliquando breuis in longam, ut
Multum ille & terris iactatus, & alto.
Aliquando longa in breuem.
Credo equidē, nec uana fidas genus esse Deorum.
Aliquando longa in longam.
Aut acies uenabor apros. non me ulla uetabunt.
Interdū diphthōgus in longā, uel in diphthongum, uel breuis in diphtongū, ut Dardanidæ è muris. Sunt ēt ex eruditis, qui putent s, cū sua uocali per synalephā elidi, ut limina tectorū, & medijs in penetralib⁹ hostem, ubi is absumitur. Lucretius lib.2. est è leuibus atque rotundis. & ita Virgilius.
Inter se coijsse uiros & decernere ferro.
Aut ouiū fœt⁹, aut utētes culpa capellas.
ubi os & us eliditur, & illud,
Eueniūt, nec te comitem hinc asportare Creusam.
Vbi as, in asportare eliditur per scansionē.
Fit aūt hiatus in omnibus pedibus, ut notabis passim, sed optimè in quarto, & quincto
Quid facerem, neque seruitio me exire licebat,
Narcissum, & florem iunget bene olentis anethi,
Auratásque trabis ueterum decora alta parentum
Relliquias colleram, & Priami tecta alta manerent.
Aetnæos fratres cœlo capita alia ferētes.
Huc referuntur etiam illi uersus, quos Grāmatici

matici uocant Hypermetros, ut

Clamore incẽdũt cęlũ Troesq; Latiniq;
& ſeccẽta huiuſmodi, q̃ paſſim apud bonos Poetas reperiuntur. In quibus ſynalephã locum habere dicendum eſt. Nã uerſus heroicus cũ primũ pedibus ſpondeis totus cõſtaret, ita dactylum ſpatijs temporum ſibi parẽ aſſumpſit, ut nunquam tñ expelleretur de ſe de ſexta, ut uel hac ratione agnoſceret̃ ſpondaicus. Quemadmodum uerſus Iambus, & ſi alios pedes admittat, in ſexta tñ ſede ipſe locum ſp tenet, ut uel illa pcuſſione agnoſcat̃. Atque ita in his heroicis uel erit Trochæus pro ſpõdeo, & ſyllaba referetur p ſynalephen ad proximũ uerſum: qđ uidemus Poetas diligẽtiſſimè ſeruare, ut ſp proxim⁹ uerſus incipiat à uocali, uel certè per ſyneresim contrahuntur duæ uocales in unam, quod frequentiſſime uidemus, ut in illo.

Inſerit̃ uero ex fętu nucis arbut⁹ horrida
Nã horri-Trochæ⁹ eſt pro ſpõdeo, da uero. elidit̃ p ſynalephẽ in proximo uerſu, q eſt,

Et ſteriles platani &c.

Aliquando tamẽ remanet ſpondeus, & per ſynalephen, uel ecclypſim eliditur ſyllaba

Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem.
Aut folijs undam. &
Si nõ tanta quies iret frigusq;, calorẽq;,
Et crines flauos.

Atque ita ſemper inuiolata permanet ſedes ultima ſpõdeo. At in illis ubi ſeqtur uocalis poſt uocalẽ fit ſynezeſis, ſiue ſyneresis, & omnia ad ſpondaicã dimenſionẽ referuntur, ut

Bis patriç cecidere manus, quin protinus omnia. &,

Cœúmque I, apetúmque creat, sæuúmque Typhoea. &,

Laquearibus aureis....s:

Omnia Typhoa, & auris dimetiendum est.

Appendix.

HVc item credo referri posse cõplosionem, quando nõ semper elidũtur uocales, ubi hiant aliquãdo præsertim loco cçsuræ uocales longæ, & diphthongi ẽt si cadunt in uocales, tñ uim suam, obtinent, ut

Quid struis aut qua spe inimica in gente moraris?

Clamassent, ut littus Hylã Hylã omne sonaret.

Arcebis auido pecori, armentaq; pasces,

Vt uidi, ut perij, ut me mal⁹ abstulit error

Mœonia gñosę domo, ubi pinguia culta

Inclusam buxo, aut Oritia Terebintho

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur.

Etiam breuis quamuis cadat in uocalẽ producitur ratione cæsuræ, ut

Me sinite auferre metus, ego funera faxo.

Corripiuntur longæ interdum, ut

Et lõgum formose ualẽ, ualé inquit Iola

Credimus an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt

Te Corydon ô Alexi, trahit sua quemque uolupras

Victor aupud rapidum simoenta sub Ilio alto

Insulç Ionio ĩ magno, quas dira Celęno.

Breuis remanet item quæ breuis erat, ut

Et uera inceſſu patuit dĕă, ille ubi matrē.

De Ecthlipſi.

ECthlipſis eſt figura, qua, m, cum ſua uocali eliditur per ſynalepham, ut

Littora, multū ille & terris iactat⁹ & alto.

ubi mult'ille ſcandendum eſt. Hæc item intelligitur in fine quemadmodum de ſynalepha diximus. Vt plurimum ſemper ecthlipſis fit in longa poſitione, ut

Poſtquam introgreſſi, & coram data copia fandi

Illū expirantē transfixo pectore flāmas

Illum, & labentem Teucri, & ridere natantem.

Apud ueteres m, etiā ſi ſequeretur cōſonās ſola excludebatur uerſu, ut Lucretius lib. 2.

Lanigeræ pecudes, & equorum duellica bella.

Aliquando ſolum corrumpebatur, ut apud Ennium.

Inſignita forēt tam millia mī.iťūm octo.

& Lucretius lib. 1.

Corporum officium eſt quóniam ponere omnia deorſum.

Corporum augebit numerū, ſummamq; ſequetur.

De Synereſi.

SYnereſis fit cum duæ uocales in eadem dictione nulla interiecta cōſonāte pro una accipiuntur. Fitq; hoc modis pluribus, uel enim duæ breues pro una longa, ut

Bis patriæ cecidere manus quin protin⁹ omnia.

Nec tãtum Rhodope miratur & Ismarus
Orphea.

Canities inculta iacet, ſtãt lumina flammea uel longa & breuis pro longa, ut

Fixerit æripedem ceruam licet, aut Erymanthi:

uel breuis, & longa, pro longa, ut

Vnius ob noxam, & furias Aiacis Oïleiĩ
Inferias Orpheo lethea papauera mittẽs,
Aut ut mutatos Terẽi narrauerit artus
Atria depẽdet lychnis laqueatib⁹ aureis.

Aliquando fit ſynalepha, & breuis, & lõga pro una accipiuntur, ut

Vna, eademq; uia ſanguisq; animúsque
ſequuntur. (more.
Vno eodẽq; igni, ſic noſtro Daphnis amore.
Vno eodẽq; tulit partu, paribusq; reuixit.

Per eandem figuram deinde, proinde, deinceps, diſyllabæ ſunt dictiones. Dehinc monoſyllabũ, deeſt diſſyllabum deerat, deerit. Inuenitur etiam apud Virgiliũ deerrauerat quadriſyllabũ. Cui, huic, dijs apud Virgiliũ ſemper monoſyllaba inueniunt, apud alios diſſyllaba, ut Statius in ſeluis.

Lætus huic dono uideas dare iuſta nepotes.
Ouidius.

Si nemo eſt, oẽsq; Dij nõ poſſe fatentur.
Catullus. (ui.

Nõ ita me Dij amẽt ꝗdquã referre putaui.

Cõpoſita a ſemi ſequente uocali I, amittunt in ſcãſione, ut ſemiuſtus, ſemianimis, ſemihominis. V, quoque ſequẽte uocali in eadẽ dictione poſt s, põt in uerſu amittere uim

ſuam,

ſuam,ut ſuetus,ſuauis,ſuaſit,ſuada: Nam ali quãdo retinet ſuam uim, ut apud Horatiũ,

Cũ mihi non tantũ fureſq; feræq; ſüẽtæ

Immo agite,& poſitis,quæ uox inopina ſuaſit.

Huc etiam referri poſſunt ea,quæ cũ ſcribã tur duplici i,pro uno accipiunt, ut peculij, tugurij,Patauij,Lycij, ingenij, precij, nam ingeni,preti,tuguri pronuntiamus.

Appendix.

QVi uim huius figuræ expẽderit,facile intelliget in uerſu hexametro nullos pedes, pceleumaticos eſſe fingẽdos prçſertim cũ Seruius in primo Georgicorũ,& in ſecũdo Aeneidos Probus, & Terẽtianus in illis parietibus,abiere,genua labant,& ſimilia dactylum eſſe affirment. Nam contrahũtur duæ ſyllabæ in unam. unde fit, ut i, & u, fiant conſonantes,& ita b, n, r, cum tali conſonante poſitionẽ faciunt, ãbĭetẽ, pãrĭẽtibus, gẽnuã lăbant, ſiue id in principio, ſiue in medio eueniat,& in illo,

Tityre paſcẽtes a flumine reijce capellas.

quinctus per dactylus eſt, nã per ſeneresim i,& e,contrahuntur in unam longam.

De diareſi.

DIæreſis eſt figura, qua una ſyllaba uertitur in duas ſectiones: *Ouidius:*

Debuerat fuſos euoluiſſe ſuos:

Qua tamen figura rarò erit utendum.

De Diaplaſmo.

DIaplaſmus eſt figura,qua cõſonãtes geminantur,quæ ſimplices erant, ut relliquiæ,

quiæ, repperit, reppeto, retuli pro reliquię, reperit, repeto, retuli. Per Diastolem uerò apud Poetas, inuenies syilabam lōgam correptam ut ll ē: ērunt, miscuērunt. Per systolē lōgam correptam, ut cauē Atque hæc de figuris carminum breuiter dicta sint, plura alias de toto hoc genere, nunc pauca de accentu erunt pestringenda.

De Accentibus.

QVoniam uerò efferendis syllabis, etiā quanta illa sit, quàm in pronuntiādo afficimus, ītelligimus, & syllabæ accidit modulus hic, quem accētum uocamus, perutile erit de ratione efferēdi syllabam pauca subiūgere, ut res hæc, quæ ad prosodiæ disciplinam attinere uidetur, tota sit explicata. Nā accidunt uoculationes syllabę, quas cātiunculas, siue accentus dixere ab accino, is, quo dum uocem efferimus modulis quibusdā, uel deprimimus, uel eleuamus, ita ut concentus quasi quidam efficiatur. Est autem accentus mensura, siue syllabæ modus. Hunc triplicem facit Marcus Tullius libr. 3. de Oratore, in typis Gryphij paruis, pagina 510. Quinctilianus lib. 1. cap. 5. Aulus Gellius lib. 13. cap. 24. acutum, uel grauem, & flexum. Acuti signum est uirgula a sinistra in dextram superius ducta, ut sic ámor Grauis uirgula cadens situ contrario, ut porrò. Flexi uirga ex utraque apice constituta ut mîles. A cuius syllabam attollit, grauis deprimit: sed non potuit iniuria temporis ad nos permanare in Latina lingua inter

hos tres discrimẽ. Nã solum sentimus acutũ illis temporibus, qui Roma, audiebat ex ratione accẽtus cognoscebat quoto esset casu, qa si sexto accẽtu acuto prior significabatur si quouis alio flexo, lingua patria istud discrimẽ intelligit, vt mẽta, mê:a, ró.a, rôta, andáre, signóre, farémo, amóre, signóre, grauis est in omnibus alijs syllabis eorũdẽ uerborum. Nam accentus acutus in duabus tantũ sedibus potest esse. In penultima quoties illa longa est, & ultima, uel in antepenultima, quoties penultima breuis est. Flexus in penultima, quoties ille longa est, & ultima breuis, ut uectîgal, amôris. uel in ultima in monosyllabis, ut fóns, rós. grauis est in alijs omnibus. Itali plerumque acuunt vltimam a fine, ut déíiderano, mágnificano, pérseuerano, & in quarta, ut prédicano.

De legibus Accentuum.

Omnis dictio monosyllaba natura breuis, aut lõga positione acuitur, ut fél, méí, núx, géns. Quæ vero natura est longa circumflectitur, sôl, môs, mé, té, deprimi itẽ potest. Omnis dissyllaba dictio, si prior est longa, & ultima acuit, ut móres, dótes, si prior longa, ultima breuis, circumflectitur, ut môris, Rôma. Item si utraque breuis sit, uel solum prior, ut Déus, néfas.

Omnis dictio polysyllaba, si penultimam lõgam habeat, & breuem ultimam, circumflectitur, ut Erêmus, uirtûtis, si utramque longam acuitur, ut Romános, labóres. Quod si penultima sit breuis accentus acutus protrahitur

hitur in antepenultimam,ut pampinus,mô deror,áuida,ténuis.
Omnes uerò aliæ ſyllabę,quę neq; acuũtur, neq; circumflectuntur grauem habent accẽtum. Hinc colliges hanc legem,Nullam dictionem diſſyllabam,aut polyſyllabã habere accentum in ultima. non igitur porrò,palàm, aliàs. Quod Quinctilianus aptè ꝓbat lib.1.c.5.negatq; Latinam dictionem ultimam, aut acuere, aut circumflectere ſed falsò id excogitarunt Grammatici. Nam P.Nigidius æqualis Ciceroni, & in omni doctrinæ genere inſignis, negat ſyllabam ultimã acui,aut circumflecti poſſe.lege Aulum Gellium lib.13.cap.24. lege Ciceronem libr.de Oratore pagin.464. ſi enim dicendum eſſet porrò,ut uociferantur iſti, ut diſtinguatur à nomine porrum, & ſanè a ſanus, quare non proximé;ſapientiſſimé, optimé,facilé, crebró,ſeró,citó,caré,nequis nomina putet eſſe? Ego etiam Arpínas,Aquínas,déduc,cálefac cum Quinctil.pronũciabo, & cætera generis eiuſdem eodẽ modo. Nec dicã illûc, iſtûc,adhûc,illînc: At quod in compoſitione uolunt tertiam a fine acui,séorſum,dúntaxat,déinde,alíquãdo,próinde, enímuero, quinimmo:ſed Gellius id refutat lib.7.ca.7. contra Anianum quendam,qui áffatim dici uolebat,cum apprímè,affátim dicendum ſit licet bene dicatur approbe.Quod ſi hoc fieret propter compoſitionem,quare non dicerem⁹,cómpello, éxpono,múſtella,éxtollo, óbſepo? Si dictio compoſita poſſit diſſolui
utra-

vtraque suum accentum possidebit, ut nihilominus, uel nihilóminus. si non potest, lege generali pronunciandum est, ut alicubi, alibi, inibi.
Attractio non efficit, ut dicamus pleráque, itáque, quoties ultima ante encliticam longa natura, uel positione fuerit puto accentũ collocãdum esse in penultima, ut homines ne, feræ ne, cæ'ú nque, dié nque. Sed si breuis sit in antepenultima, ut ítaque utraq; in recto, & plé aque. Nam huiusmodi particulæ uel coeunt, & faciunt unum uerbum, uel sunt diuersæ si coeunt certè sunt pronunciãdæ accentu unius dictionis, vñ dicendum, Lauínaq; uenit, méllaque decussit. nõ boná ue, maláue, Lauináque uenit, melláque decussit. Nam si coeunt, ut dicendum est poculáque tribuláque accentu in penultima. Et est contra legem, quia quando illa breuis est non potest habere accentum acutum, neque circumflexum, Vel póculaque & hoc non patitur Latina loquendi consuetudo, ut quarta à fine acuatur.
Abscisio nõ efficit ut dicamus Mercú i, Virgili, Ouídi, Valéri, Fabríci. Nam aliter iubet P. Nigidius Figulus æqualis Ciceroni apud Aulum Gellium lib. 13. cap. 24. Dicam Cornéli, Horáti, quia longa est penultima. At Ouidi, Vírgili, Mércuri, nec dicam cálefac, caréfac, frigéfac. quia licet apud Poetas sit anceps: in oratione soluta breuis est. Igitur rárefac, próin, déin.

De

De Peregrinis uocibus.

PEregrina vt Hebræa & Græca nunquam habent accentum in quarta a fine. Hęc si nō reuocent̃ ad Latinam formā non sunt accentu Latino proferenda, sed uel Græcè, vel Hebraicè. unde Iudám, Iacób, Israél, Melchisedéch, Abimeléch, Ephraím, Ephtáta, quia hoc loquuntur Hebræi: sic Penelôpe, Rhodôpe. Hecâte, Antiôpe, Calliôpe, Thesêa, Orphêa, Rhetôrice si uerò reuocentur ad Latinam formam ad Latinorum rationem erunt dirigenda, ita Antiopa, Penélopa, quibus utitur Marcus Tullius: Rhetorica, Grammatica, Seleucîa, Antiochîa Alexādria, Laodicêa, quia Græcè per η scribuntur, vt Theológia, Philosóphia, Geométria, Astrológia, quia sic quantitatis ratio præscribit. Qui uerò casus utriq; sermoni sunt cōmunes, vtroq; modo sine reprehensione efferri possūt, ut philosophia, & philosóphia uocandi & nominandi casu. Nam Gręci, Latinas ad suam normam reuocant, nos item. De Hebræis idem esto iudicium. Qui uerò cōsuetudinem nobis obijciunt, ne quęso id faciant, quia non aliter quam barbarè loqui possunt. Scimus in consuetudine esse positā omnem loquendi cōsuetudinem. Et multis, Marcus Tullius ostendit in lib. de Oratore pagina 500. vsque ad pag. 503. & Quinctilianus lib. 1. cap. 5. & 6. & Aulus Gellius libr. 5. cap. 10. & Horatius in arte poetica.

Multa renascentur, quæ iam cecidere, cadéntque

Quę nunc sunt in honore uocabula, si volet vsus

Quem penes arbitrium est & ius, & norma loquendi.

Sed si hoc uelim intelligā cōsuetudinē, ut in vita esse dicimus consensū bonorū, sic in sermone eruditorū approbationem. Nec qđ uitiosè multi faciunt consuetudinis uim debet hře: ut Marcus Tullius in Bruto pagin. 412. multis probat & Fabius Quinctilianus lib. 1. cap. 6. Cum. n. sermo Latinus nulli genti, & nationi sit naturalis, de eo nemini licet quidquam mutare sine reprehensione. Ex quo illud intelligi debet, cū de accētu quæritur, nō qui nunc hoīes loquantur, sed qui fuerint olim illo aureo sęculo locuti, q̄ritur ad eorū cōsuetudinē Qui proprius accesserit p̄clarè loquetur, & a deprauata lōgissimè recesserit. Nec ut impiti faciunt obijci licet Ecclesiā, cū illa nō statuat de accentibus. Nā barbari in eā istā consuetudinē inuexerūt, non docti. Quos qui sequitur eodē loco est. Non enim illa immutat accentus ueterum.

Hęc habui dicere de prosodię ratione, vt mihi quasi aditū patefacerē ad ea, quæ commentor animo de uersuum artificio, & natura, ut quasi iactis fundamentis superstruam, totamq; hanc rem complectar. Hanc meam industriam si tibi gratam, Princeps puer, & Marchio, cęteris nec iniucundam, nec inutilem esse intellexero, reliqua quæ animo concepi, aggrediar. Vale.

FINIS.